

LXXXVI

LANDSKAPSREGERINGENS
BERÄTTELSE
TILL ÅLANDS LAGTING

ÖVER LANDSKAPET ÅLANDS FÖRVALTNING
OCH EKONOMISKA TILLSTÅND UNDER ÅR

2010

ISBN 951-8946-68-X
Mariehamn 2011, Zapp reklambyrå

Till Ålands lagting

Landskapsregeringen har härmed äran att till lagtinget överlämna den i 25 § landskapslagen om Ålands landskapsregering förutsatta berättelsen över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd år 2010 samt över verkställigheten av lagtingets beslut.

Mariehamn, juni 2011

Lantråd

Viveka Eriksson

Vicelantråd

Britt Lundberg

INNEHÅLL:

Landskapsregeringens politiska översikt	11
1. SJÄLVSTYRELSEMYNDIGHETERNA	13
1.1. Ålands lagting	13
1.1.1. Sammansättning	13
1.1.2. Lagtingsarbetet	14
1.1.3. Landskapsrevisorerna	17
1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet	17
1.1.5. Lagtingets utgifter och inkomster	18
1.2. Ålands landskapsregering	18
1.2.1. Sammansättning	18
1.2.2. Regionkommittén	19
1.3. Republikens President	19
1.4. Landshövdingen i landskapet Åland	20
1.5. Ålandsdelegationen	20
2. FÖRVALTNINGEN	21
2.1. Ärendenas behandling i landskapsregeringen	21
2.2. Lagstiftnings- och budgetarbetet samt övriga åtgärder som tillhör lagtingsarbetet	22
2.3. Föredragning av ärenden i landskapsregeringen	22
2.4. Externa kontakter	23
3. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	25
3.1. Allmän förvaltning	25
3.1.1. Uppföljning av målsättningar	25
3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	28
3.2. Allmänna byrån	29
3.2.1. Jämställdhetsfrågor	29
3.2.2. Enheten för kommunikation och externa kontakter	30
3.2.3. Enheten för Europarätt och externa frågor	32
3.2.4. Administrativa enheten	35
3.2.5. Personalenheten	36
3.2.6. Ålands polismyndighet	41
3.3. Byggnadsbyrån	42
3.3.1. Planläggnings- och byggnadsväsendet	42
3.3.2. Bostadsenheten	42
3.3.3. El- och energienheten	45
3.3.4. Brand- och räddningsenheten	46
3.3.5. Landskapsalarmcentralen	47
3.3.6. Fastighetsförvaltningen	48

4. FINANS- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	51
4.1. Allmän förvaltning	51
4.1.1. Uppföljning av målsättningar	51
4.1.2. Utveckling av mätetal	53
4.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster	54
4.2. Allmänna byrån	55
4.2.1. Landskapets budget	56
4.2.2. Avräkning, skattegottgörelse och extra anslag	57
4.2.3. Allmänna stöd till kommunerna	57
4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar	58
4.2.5. Penningautomatmedel	53
4.3. Redovisningsbyrån	59
4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut	59
4.4. Avtals- och pensionsbyrån	59
5. SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	63
5.1. Allmän förvaltning	63
5.1.1. Avdelningens utgifter och inkomster	63
5.2. Socialvårdsbyrån	63
5.2.1. Uppföljning av målsättningar	63
5.2.2. Ordandet av socialvården i landskapet	65
5.2.3. Alkohol och narkotika	66
5.2.4. Stöd och bidrag	66
5.2.5. Handikapprådet	66
5.2.6. Klient- och patientombudsmannens verksamhet	67
5.2.7. Förtroenderådet	67
5.3. Hälso- och sjukvårdsbyrån	68
5.3.1. Uppföljning av målsättningar	68
5.3.2. Rehabiliteringssamarbetskommissionen	69
5.4. Miljöbyrån	69
5.4.1. Allmän miljövård	69
5.4.2. Naturvård	70
5.4.3. Vattenvård och avloppsvattenbehandling	70
5.4.4. Avfallshantering	73
5.4.5. Hållbar utveckling	74
5.4.6. Miljömedicin	75
5.5. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	77
5.5.1. Allmänt	77
5.5.2. ÅMHM:s tredje verksamhetsår	77
5.5.3. ÅMHM:s vision	77
5.5.4. ÅMHM:s uppdrag	77
5.5.5. ÅMHM:s ekonomi och personal	78
5.5.6. Styrelsen och prövningsnämnden	78

5.5.7. Prövning och tillsyn	78
5.5.8. Veterinärvården	80
5.5.9. ÅMHHM Laboratoriet	80
5.5.10. ÅMHHM:s mediaår	81
 6. UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	 83
6.1. Allmän förvaltning	83
6.1.1. Uppföljning av målsättningar	83
6.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	83
6.1.3. Nordiskt samarbete	84
6.2. Allmänna byrån	87
6.3. Skolbyrån	87
6.3.1. Ålands läromedelscentral	87
6.3.2. Utbildning på grundskolenivå	88
6.3.3. Utbildning på gymnasialstadienivå	89
6.4. Yrkesutbildningsbyrån	91
6.4.1. Vuxenutbildningsenheten	91
6.4.2. Utbildning på gymnasialstadienivå	94
6.4.3. Ålands sjösäkerhetscentrum	104
6.4.4. Högskolan på Åland	105
6.5. Kulturbedrån	106
6.5.1. Ålands folkhögskola	107
6.5.2. Ålands musikinstitut	108
6.5.3. Fritt bildningsarbete och hantverksutbildning.....	109
6.5.4. Allmän kulturverksamhet	109
6.5.5. Idrott och ungdomsarbete.....	111
6.5.6. Biblioteksverksamhet	112
6.5.7. Ålands landskapsarkiv	112
6.6. Museibyrån	113
 7. NÄRINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	 119
7.1. Allmän förvaltning	119
7.1.1. Uppföljning av målsättningar	119
7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	119
7.2. Allmänna byrån	120
7.2.1. Näringspolitik	120
7.2.2. Regionalpolitik	121
7.3. Jordbruksbyrån	122
7.3.1. Uppföljning av mål	122
7.3.2. Stödadministration	122
7.3.3. Ekologisk odling	124
7.3.4. Lantbrukssemester och sjukvårdsverksamhet	124

7.3.5. Växtinspektionen	125
7.3.6. Räntestödslån för skördeskador	125
7.3.7. Ålands försöksstation	125
7.4. Fiskeribyrån	126
7.4.1. Främjande av fiskerinäringen och strukturprogram för fiskerisektorn	126
7.4.2. Delmål	126
7.4.3. Europeiska fiskerifonden (EFF), 2007-2013	127
7.4.4. Nationella stöd	128
7.4.5. Fiskerinäringen	129
7.4.6. Beståndsundersökningar	131
7.4.7. Ålands fiskodling, Guttorp	131
7.5. Skogsbruksbyrå	132
7.5.1. Allmänt	132
7.5.2. Uppföljning av målsättningar	133
7.5.3. Främjande av skogsbruket	134
7.5.4. Skötsel av egna skogar	135
7.5.5. Jakt och viltvård	135
7.6. Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	136
7.6.1. Allmänt	136
7.6.2. Arbetsmarknad och sysselsättning	136
7.6.3. Sysselsättningsfrämjande åtgärder	137
7.6.4. Utkomststöd för arbetslösa	137
7.6.5. Utländsk arbetskraft	137
7.6.6. Arbetsmarknadsservice	138
7.6.7. Rekrytering av arbetskraft	138
7.6.8. Högskolepraktikanter	139
7.6.9. Studiestöd	139
7.6.10. Samåländsk elevantagning	140
7.7. Ålands teknologicentrum	140
7.7.1. ÅTC i kvarteret iTiden	141
7.7.2. Inkubatorverksamhet	141
7.7.3. ÅTC Starthuset - idéutveckling	141
7.7.4. ÅTC Växthuset - företagsutveckling	141
7.7.5. ÅTC Projekt	141
8. TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	145
8.1. Allmän förvaltning	145
8.1.1. Utveckling av mätetal	145
8.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	145
8.2. Trafikförvaltningen	146
8.2.1. Vägar och trafiksäkerhet	147

8.2.2. Drift och underhåll av vägar, linfärjor	148
8.2.3. Broar, hamnar, byggnader och fastigheter	148
8.2.4. Färjetrafik och farleder	150
8.2.5. Övrig trafik samt oljeskydd	150
8.2.6. Ekonomi, administration och inköp	151
8.3. Produktion	151
8.3.1. Vägunderhållsenheten	151
8.3.2. Sjötrafiksenheten	152
8.3.3. Annan sjötrafik	153
8.3.4. Projekteringsenheten	153
8.3.5. Verkstads- och lagerenheten	154
8.4. Motorfordonsbyrån	154
9. ÖVRIGA FÖRVALTNINGSOMRÅDEN	157
9.1. Lagberedningen	157
9.2. Ålands statistik- och utredningsbyrå	157
9.3. Revisionsbyrån	165
9.4. Datainspektionen	165
9.5. Diskrimineringsombudsmannen	170
Bilagor	
1. Framställningar till lagtinget från republikens president	175
2. Landskapsregeringens framställningar och meddelanden till lagtinget	181
3. Hemställningar till landskapsregeringen och övriga i lagtinget väckta initiativ	186
4. Kommissioner och nämnder	211
5. Kommittéer och arbetsgrupper	213
6. Redogörelse enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2009 – 31 oktober 2010	223
7. Landskapets balans- och resultaträkning samt budgetjämförelse	234
8. Landskapets arrenden 2010	240
9. Landskapets egna skogar 2010	241
10. Fällda rådjur och älgar	242
11. Jaktvårdsmedel 2010	244
12. 1. Ålands naturreservat 2010	245
2. Ålands i lag fredade naturminnen	247
3. Flygga havsörnsungar i Finland 1970-2010	248
4. Skyddad natur på Åland	249
5. Fågelskyddsområden	250
13. Hållbarhetsredovisning 2010	251
14. Byggande och planering av vägar	274
15. Färjtrafiken	275

Landskapsregeringens politiska översikt

Under år 2010 har landskapsregeringens verksamhet anpassats efter de minskade budgetmedlen. Landskapets inkomster sjönk i storleksordningen 28 procent från år 2008 till år 2010. I budgeten för året angavs snäva ramar och högt ställda sparkrav på alla avdelningar för att klara den akuta krisen. Samtidigt har landskapsregeringen som långsiktigt mål att med strukturella förändringar uppnå en hållbar ekonomisk situation med syfte att på sikt trygga en fortsatt god kvalitet på välfärdstjänsterna. De anställda har med löneinbesparingar också bidragit till att sparmålen har efterlevts. Inbesparingen har verkställts så att löneutgifterna dragits ner motsvarande två veckors lön på varje lönemoment.

Många lagframställningar har utarbetats under året och förts till lagtinget. Större reformer har föreslagits inom områdena gymnasieutbildning, barnomsorg, finansförvaltning och många åtgärder har föreslagits inom området miljö och energi. Således har lagframställningar överförts till lagtinget inom dessa områden.

Lagstiftningsåtgärder som hänför sig till EU-direktiv och -krav har varit omfattande. Landskapsregeringen är därmed bättre i fas med EU:s krav på implementeringsåtgärder. Landskapslagen om lagtings- och kommunal val har ändrats och en landskapslag om valfinansiering antagits.

Blankettlag för tolkningstjänster för handikappade personer har antagits och ändringar av arbetsmarknadslagstiftningen genomförts. Avbytarverksamheten har ändrats i en lagframställning, liksom också fordonslagen, djurskyddslagen och grundskolelagen.

Förutom budgetframställningen för 2011 och två tilläggsbudgetar har en framställning om säkerhet för lån till Kraftnät Åland överförts till lagtinget. Detta med anledning av den planerade elkabeln till riket. Landskapsregeringen har under året förhandlat med regeringen i Helsingfors om extra anslag för en kabel och också fört diskussioner om möjligheterna för åländska elproducenter att ingå i det finska sk. inmatningssystemet för förnyelsebar energi.

Landskapsregeringen har lämnat två meddelanden om strategierna och prioriteringarna inom EU-arbetet, dels för år 2010 och dels för år 2011. Landskapsregeringens ungdomspolitik har också i form av ett meddelande varit underlag för debatt i lagtinget. Ett skattemeddelande har också överförts till lagtinget.

Hållbarhetsaspekten ska genomsyra allt beslutsfattande och hållbarhetsrådet har utarbetat en checklista för konsekvensbedömningar ur ett hållbarhetsperspektiv.

Jämställdhetsintegrering, arbetet med att implementera ett genustänkande i beslutsfattandet, innebär att alla involveras och därför har utbildningsinsatserna fortgått under året.

Landskapsregeringen har genomfört kommunrundor under året och gjort ”veckans

besök” till olika företag och organisationer. Mötena har givit ministrarna tillfälle att byta information och skapa kontakt.

Landskapsregeringen har haft många kontakter till regeringen i Helsingfors. Flere ministrar har fått ta emot åländska delegationer. Möten har vid flera tillfällen hållits med statsministern och Ålandsministern. De stora frågorna på agendan har bl.a varit självstyrelsens utveckling, den språkliga utvecklingen samt energifrågorna; kabeln och inmatningssystemet.

Landskapsregeringen har också under året skött ett stort antal EU-frågor i förhandling och samarbete med de olika ministerierna.

Flera av ministrarna deltog i Nordiska rådets session och har också deltagit aktivt i ministerrådsarbetet. Landskapsregeringen har också träffat flera av ministrarna i Sveriges regering. Besök både på ministernivå och andra högre tjänstemän samt nyckelpersoner inom den finska statsmakten har tagits emot.

Landskapsregeringen har ett gott samarbete med den svenska generalkonsuln som alltid beredvilligt bistår landskapsregeringen i olika kontakter.

Slutligen riktar jag och landskapsregeringen ett stort tack till landskapets anställda! Kraven har varit stora under året och inbesparingsåtgärderna har drabbat alla på ett eller annat sätt. Trots det har fanan hållits högt. Med stor beredvillighet och hög kompetens ger landskapets anställda en god service till de åländska medborgarna.

1. Självstyrelsemyndigheterna

1.1. ÅLANDS LAGTING

1.1.1. Sammansättning

1.1.2010 - 31.12.2010

Presidium:

Talman: Nordlund Roger, Mariehamn, 57; 83-87, 95, 07 -
Förste vicetalman: Jansson Gunnar, Mariehamn; 44; 91-95, 07 -
Andre vicetalman: Lindholm Gun-Mari, Lemland 62; 99-03, 05 -

Ledamöter

Aaltonen Carina, Jomala, 64; 03 -
Carlson Gun, Hammarland, 39; 03 -
Dahl Ulla-Britt, Sund, 46; 07 - (ersättare för Roger Eriksson)
Ehn Johan, Mariehamn, 75; 03 -
Eklöw Raija-Liisa, Lumparland, 47; 95 -
Eliasson Torbjörn, Saltvik, 47; 03 - 19.4.2010 (ersättare för Britt Lundberg)
Englund Anders, Vårdö, 57; 91-95, 99 -
Eriksson Anders, Jomala, 60; 87-91, 03 -
Eriksson Sirpa, Jomala; 59; 07 - (ersättare för Mats Perämaa)
Erland Olof, Finström, 44; 95-03, 07 -
Gunell Camilla, Mariehamn, 70; 03-05, 08 -
Hilander John, Eckerö, 79; 1.11.09-31.1.2010 (ersättare för Danne Sundman)
Jansson Harry, Jomala, 59; 07 -
Jansson Roger, Mariehamn, 43; 79-95, 01-03, 07 -
Karlsson Runar, Saltvik, 53; 03-05, 09 -
Karlström Fredrik, Jomala, 73; 99-01, 03 -
Lindström Henry, Saltvik, 56; 03 - (ersättare för Veronica Thörnroos/Britt Lundberg)
Lundberg Margaret, Brändö, 55; 07 - (ersättare för Katrin Sjögren)
Mattsson Jan-Erik, Eckerö, 49; 95-03, 05-07, 19.4.2010 -
Mattsson Åke, Finström, 55; 03 -
Nordberg Mika, Jomala, 73; 07 -
Sjölund Folke, Mariehamn, 43; 91-03, 07 -
Salmén Jan, Saltvik, 52; 07 - (ersättare för Jan-Erik Mattsson/Veronica Thörnroos)
Sjöstrand Leo, Kökar, 44; 91-03, 07 -
Slotte Roger, Jomala, 44; 07 -
Strand Jörgen, Jomala, 62; 99-03, 07 -
Sundback Barbro, Mariehamn, 45; 79 -

Sundblom Torsten, Föglö, 51; 07–

Sundman Danne, Mariehamn, 73; 99, 01- (föräldraledig 1.11.2009 - 31.01.2010)

*) Födelseår; årtal för ledamotens lagtingsuppdrag

1.1.2. Lagtingsarbetet

1.1.2.1. Sammanträden

Under kalenderåret 2010 var lagtinget församlat 164 (161) kalenderdagar, varav 58 (56) plenidagar. Sammanträdesperioderna inföll under tiden 1 - 20.1, 1.3 - 28.4, 24.5 - 3.6, 6-30.9 samt 1.11 -22.12.2010.

1.1.2.2. Ärenden

Under kalenderåret 2010 överlämnades till lagtinget följande framställningar och initiativ (2009 års siffror inom parentes):

Ärendeslag	Antal ärenden	
Från republikens president		
* Framställningar angående lagförslag	1	(2)
* Framställningar angående internationella fördrag	31	(19)
Totalt	32	(21)
Från landskapsregeringen		
* Lagframställningar	24	(17)
* Budgetframställningar	3	(3)
* Övriga framställningar	1	(2)
Framställningar totalt	28	(22)
* Meddelanden	2	(3)
Från lagtingsledamöterna		
* Lagmotioner	4	(0)
* Hemställningsmotioner	48	(50)
* Finansmotioner	80	(110)
Motioner totalt	132	(160)
* Spörsmål	5	(4)
* Enkla frågor	13	(24)
Från talmanskonferensen		
* Framställningar	5	(3)
Från presidiet		
Framställningar	0	(1)

Framställningarna från republikens president samt landskapsregeringens framställningar och meddelanden samt åtgärderna med anledning av dem framgår av *bilagorna 1 och 2*. De av lagtingsledamöterna väckta förslagen och initiativen samt hemställningarna till landskapsregeringen i anledning av i lagtinget väckta ärenden framgår av särskild förteckning i *bilaga 3*.

Härutöver har till lagtinget överlämnats och där behandlats följande berättelser:

- landskapsregeringens berättelse för 2009,
 - landskapsrevisorernas berättelse för år 2009,
 - revisionsberättelse för Ålands lagting och Ålands delegation i Nordiska rådet för år 2009,
 - landskapsregeringens till självstyrelsepolitiska nämnden avgivna redogörelse över perioden 1.11.2009 – 31.10.2010 och nämndens yttrande,
 - finansutskottets redogörelse beträffande handläggningen 2009 av ärenden rörande tjänstekollektivavtal
 - Nordiska rådets Ålands delegations berättelse för tiden 1.1. – 31.12.2009 samt
 - bibliotekskommissionens berättelse över verksamheten vid lagtingets bibliotek 2009.
- Under året hölls 3 (4) i lagtingsordningen avsedda frågestunder.

Samråd med landskapsregeringen har under året hållits i 3 (4) ärenden som gällt förslag väckta inom Europeiska unionen. Samråd skall hållas antingen med självstyrelsepolitiska nämnden eller berörda fackutskott. Dessutom har 1 (1) s.k. informationsärende behandlats, där landskapsregeringen informerar ett utskott eller självstyrelsepolitiska nämnden om en aktuell EU-relaterad fråga. Under året anordnades ingen debatt utan anknytning till ärende.

I anslutning till landskapsregeringens förslag till budget för år 2011 inlämnades 78 finansmotioner. Budgeten och finansmotionerna genomgick sedvanlig behandling i lagtinget. Lagtinget behandlade under året ett meddelande från landskapsregeringen om skatt samt påbörjade behandlingen av landskapsregeringens meddelande om ett ungdomspolitiskt program för landskapet Åland.

1.1.2.3. Besök, arrangemang, uppvaktningar samt resor

Självstyrelsedagen 2010 uppvaktade lagtinget traditionsenligt vid Julius Sundbloms staty. Därefter fortsatte firandet i lagtingets plenisal. På programmet stod utdelning av stipendier ur Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond samt musik.

Republikens president Tarja Halonen besökte lagtinget den 2 september. Besök i Jomala kommun stod på programmet. Under året gästades lagtinget vidare av Islands, Japans och Lettlands ambassadörer. Vidare besökte Finlands ambassadör i Sverige Markus Lyra Åland. På initiativ av Sveriges generalkonsul ordnades ett s.k. regionmöte för Sveriges ambassadörer i Norden och Balticum på Åland i maj. Finlands riksdags vice-talman Tarja Filatov besökte lagtinget liksom riksdagens vicesalman Seppo Kääriäinen. Från riksdagen gästade vidare såväl lagutskottet som framtidsutskottet Åland. Även riksdagens jaktklubb besökte landskapet. Sveriges riksdags kulturutskott och Grönlands revisionsutskott besökte under året lagtinget liksom en grupp parlamentariker från Kaukasus. Bland ytterligare besök kan nämnas en grupp assistenter från Finlands riksdag och kanslicheferna från Sveriges riksdag. Svenskfinnska föreningen vid Sveriges riksdag företog ett studiebesök på Åland och en partigrupp, SVP-Fraktion, i Sydtyrolens landtag besökte lagtinget.

Under året besöktes lagtinget av en grupp utländska korrespondenter under ledning av utrikesministeriet samt av en grupp ryska journalister. Utrikesministeriets diplomat-

kurs besökte landskapet i november. Kommendören för marinen Juha Rannikko besökte också Åland.

Lagtingets självstyrelsepolitiska nämnd besökte Sveriges riksdag i april för att bekanta sig med EU-hantering. Vicetalman Gunnar Jansson representerade lagtinget vid ett möte med lagstiftande regioner på Madeira i november. Lagtinget höll den 13 april en mottagning i Helsingfors till vilken inbjöds centrala politiker och tjänstemän.

Den 29-31 augusti stod lagtinget värd för den parlamentariska Östersjökonferensen. Programmet för konferensen inleddes på söndagen den 29 augusti med exkursioner till bl.a. ÅCA, Bomarsund och Kastelholms slott. Konferensens huvudtema var samarbete i Östersjöregionen. Klimatförändringarnas betydelse för biodiversiteten i Östersjöregionen, en integrerad maritim policy, Östersjöregionen som ett område för fred och säkerhet hörde till de ämnen som diskuterades. Rapporter för bl.a. arbetsgrupperna för en integrerad maritim policy och civil säkerhet/trafficking presenterades. Från lagtingets sida deltog i konferensen förutom tre utsedda medlemmar också den arbetsgrupp som utsetts att arrangera konferensen.

Under året avtäcktes konstnären Juha Pykäläinsens porträtt av tidigare talmannen Sune Eriksson samt konstnären Pauliina Turakkas porträtt av tidigare talmannen Ragnar Erlandsson.

1.1.2.4.Övrigt

Lagtinget beslöt på förslag av talmanskonferensen att genomföra en ändring av landskapslagen om Ålands representation i Nordiska rådet så att suppleanterna för de ordinarie medlemmarna inte längre är personliga.

Talmanskonferensen beslöt i mars att anta en årsplan för de perioder då plenum kommer att hållas respektive de perioder som reserveras för plenum och utskottsarbete. I årsplanen reserveras sammanlagt ca 67 procent av året för lagtingsarbete. Talmanskonferensen beslöt även att införa en ny praxis så att namnupprop ska hållas även vid senare plenum under samma dag.

Kanslikommissionen beslöt att årets stipendier ur Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond skulle syfta till att särskilt främja forskning med anknytning till Ålands status som självstyrt, demilitariserat och neutraliserat område. Kanslikommissionen beslöt att liksom föregående år anslå sammanlagt 30.000 euro för stipendierna som utdelades till doktor Sia Spilioupolou-Åkermark för ett forskningsprojekt kring Ålands-exemplet som bedrivs inom ramen för Ålands fredsinstitut samt ekonomie doktor Agneta Karlsson för pilotstudien för projektet "Utökat ekonomiskt/politiskt handlingsutrymme för Åland - en kartläggning av potentiella fördelar för såväl finländskt som åländskt näringsliv" som bedrivs inom ramen för AICIS. Båda stipendiaterna beviljades 15.000 euro vardera.

Arbetet med planeringen av den nya entrén vid lagtingets ingång samt övriga förändringar i lagtingshuset fortgick under året. Ombyggnaden av lagtingshuset kommer att ske etappvis och först i tur står ombyggnaden av entrén.

På förslag av talmanskonferensen beslöt lagtinget om en temporär ändring av lagtingets beslut om arvode för lagtingsledamöterna. Förslaget innebar att lagtingsarvodet för

år 2010 sänktes med 3,89 procent vilket motsvarar arvodet för två av 52 veckor. Sänkningen föranleddes av den s.k. finanskrisen. För lagtingspersonalens del uppfylldes besparingskravet huvudsakligen genom omvandlingar av semesterpenning till ledighet. På beslut av kanslikommissionen tilldelades kanslisekreteraren Annette Gammals samt bibliotekarien Lilian Norring-Öhman lagtingets minnesmedalj från år 1982 för lång och oklanderlig tjänstgöring vid lagtingets kansli.

1.1.3. Landskapsrevisorer (granskningsåret 2010)

O r d i n a r i e

Tuula Mattsson, organisationschef (ordf.)

Sven-Anders Danielsson, agrolog

Eva Törnroos, merkonom

Runa Lisa Jansson, företagsekonom

E r s ä t t a r e

Anthonio Salminen, fil.kand.

Erik Schütten, teknisk chef

1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet

Ålands delegation i Nordiska rådet består av de av lagtinget valda medlemmarna samt de av landskapsregeringen utsedda representanterna. Följande lagtingsledamöter har ingått i delegationen:

Ordinarie medlemmar (t.o.m 31.10.2010):

Raija-Lisa Eklöw

Fredrik Karlström

Suppleanter:

Runar Karlsson

Johan Ehn

Ordinarie medlemmar (fr.o.m. 3.11.2010):

Raija-Lisa Eklöw

Fredrik Karlström

Runar Karlsson

Johan Ehn

Samtliga medlemmar av landskapsregeringen har under året tillhört delegationen. Raija-Liisa Eklöw har varit delegationens ordförande.

Delegationen avger en egen berättelse till lagtinget över de för Åland väsentliga frågorna i Nordiska rådet.

1.1.5. Lagtingets utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2008	Bokslut 2009	Tillgängliga medel 2010	Bokslut 2010	Avvikelse
Summa inkomster	8 858,66	6 622,20	5000,00	4042,72	-957,28
Konsumtionsutgifter	-2 629 711,50	-3 743 843,00	-3 653 010,00	-2 573 183,30	1 079 826,70
Överföringsutgifter					
Realinvesteringsutgifter					
Lån och övriga finans- investeringar					
Summa utgifter	-2 629 711,50	-3 743 843,00	-3 653 010,00	-2 573 183,30	1 079 826,70
5					
Anslag netto	-2 620 852,84	-3 737 220,80	-3 648 010,00	-2 569 140,58	1 078 869,42

1.2. ÅLANDS LANDSKAPSREGERING

1.2.1 Sammansättning fr. 26.11.2007

L a n t r å d

Eriksson, Viveka, lagtingsledamot, Finström, 56; 07

L e d a m ö t e r

Lundberg Britt, ped.mag., Mariehamn, 63; 05

Eriksson Roger, vicehäradshövding, Jomala, 60; 07

Karlsson Runar, lagtingsledamot, Saltvik, 53; 05

Mattsson Jan-Erik, elektriker, Eckerö, 49; 07

Perämaa Mats, företagare, Kumlinge, 64; 07

Sjögren Katrin, sjukskötare, Mariehamn, 66; 07

1.2.1 Sammansättning fr. 2.9.2009

L a n t r å d

Eriksson, Viveka, lagtingsledamot, Finström, 56; 07

L e d a m ö t e r

Lundberg Britt, ped.mag., Mariehamn, 63; 05

Eriksson Roger, vicehäradshövding, Jomala, 60; 07

Mattsson Jan-Erik, elektriker, Eckerö, 49; 07

Perämaa Mats, företagare, Kumlinge, 64; 07

Sjögren Katrin, sjukskötare, Mariehamn, 66; 07

Thörnroos Veronica, hälsovårdare, Brändö, 62; 09

1.2.1 Sammansättning fr. 19.4.2010

L a n t r å d

Eriksson, Viveka, lagtingsledamot, Finström, 56; 07

M i n i s t r a r (nya titlar fr.o.m. 1.3.2010)

Lundberg Britt, ped.mag., Mariehamn, 63; 05

Eliasson Torbjörn, företagare, Finström, 47; 10
Eriksson Roger, vicehäradshövding, Jomala, 60; 07
Perämaa Mats, företagare, Kumlinge, 64; 07
Sjögren Katrin, sjukskötare, Mariehamn, 66; 07
Thörnroos Veronica, hälsovårdare, Brändö, 62; 09

1.2.2. Regionkommittén

En av Finlands nio platser i Regionkommittén är vikt för Åland. Landskapsregeringen föreslår sina representanter inför inrikesministeriet.

<i>Ordinarie</i>	<i>Ersättare</i>
Folke Sjölund	Britt Lundberg

Folke Sjölund är medlem i utskottet för medborgarskap, styresformer, institutionella frågor och yttre förbindelser (CIVEX) samt i utskottet för kultur, ungdomsfrågor, utbildning och forskning (EDUC). Ålands deltagande i Regionkommittén finansieras ur EU:s budget.

Arbetet är att gå igenom de lagförslag, underlag, utredningar och rapporter som kommer från kommissionen och att i ett så tidigt skede som möjligt välja ut sådana ärenden, som kan tänkas beröra Åland. Dessa genomgås sedan tillsammans med landskapsregeringens EU-enhet och berörda tjänstemän för att se vilka åländska positioner som behöver bevakas.

1.3. REPUBLIKENS PRESIDENT

Halonen Tarja, 43;00

För republikens president föredras följande ärenden rörande Ålands självstyrelse: från justitieministeriet av lagtinget antagna landskapslagar, vilka träder i kraft, om presidenten inte inom 4 månader i stöd av 19 § självstyrelselagen för Åland förordnar att lagen skall förfalla.

Föredragande av åländska ärenden i statsrådet:

från justitieministeriet:
Palmgren Sten, lagstiftningsråd, 49;07

från finansministeriet:
Sailas Raimo, statssekreterare, 45;97
ersättare Turunen Juhani, understatssekreterare, 46;00
ersättare Syrjänen Petri, konsultativ tjänsteman; 57;00
ersättare Kivinen Seija, konsultativ tjänsteman, 60;00

1.4. LANDSHÖVDINGEN I LANDSKAPET ÅLAND

Lindbäck Peter, 55;99

Landshövdingen, som i landskapet företräder rikets regering, utnämns av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Landshövdingen öppnar och avslutar lagtinget samt överlämnar till detsamma presidentens framställningar och meddelanden.

1.5. ÅLANDSDELEGATIONEN

Ordförande Lindbäck Peter, landshövding, 55;99
viceordf. Seyón Leif, jur.dr. h.c., president, 41;08
sekreterare Åkerblom Rainer, förvaltningschef, 57;94

Av statsrådet utsedda medlemmar:

Olsson Olof, förvaltningsråd, 44;88
ersättare Pellonpää Matti, förvaltningsråd, 50;10
ersättare Kuusiniemi Kari, förvaltningsråd, 60;06
Mäenpää Olli, professor, 50;02
ersättare Hellman Björn, tingsdomare, 47;93
ersättare Villikka Terttu, förvaltningsdomare, 51;07

Av lagtinget valda medlemmar:

Erlandsson Ragnar, lagtingsledamot, 41;07
ersättare Wickström-Johansson Lotta, vicehäradshövding, 67;07
ersättare Ekholm Hanna, jur.kand., 77;07
Lampi Nils, VD, 48;83
ersättare Lindholm Göran, jur.kand., 55;93
ersättare Alm Kerstin, kommundirektör, 49;91

2. Förvaltningen

2.1. ÄRENDENAS BEHANDLING I LANDSKAPSREGERINGEN

Ärendena fördelade på de olika byråerna

	2010				2009			
	Pleni- ärenden(tillf.)*	Pleni ärenden(tillf.)*	Ensk.	Tjm./Tjb.	Pleni- ärenden(tillf.)*	Pleni ärenden(tillf.)*	Ensk.	Tjm./Tjb.
Kansliavd.								
Allmänna byrån.....	81	47	106	764	108	76	570	651
Byggnadsbyrån.....	12	12	217	221	15	10	170	334
Finansavd.								
Allmänna byrån.....	40	30	95	321	32	26	101	308
Redovisningsbyrån.....	2	1	7		4	2	10	
Avtals- o. Pensionsbyrån..	10	9	55	866	11	8	43	858
Social- och miljöavd.								
Socialvårdsbyrån.....	1	1	116	84			105	75
Hälso- och sjukvårdsbyrån	13	6	40	136	8	8	28	116
Miljömedicinska byrån...	1	1	51	2			40	30
Miljöbyrån.....	8	4	167	33	9	8	618	38
Utbildnings- o kulturavd.								
Allmänna byrån.....	1	1	27	135	2	2	31	164
Skolbyrån.....	1	1	8	57			18	84
Yrkesutbildningsbyrån.....	3	2	62	43	2	2	56	43
Kulturbyrån.....	10	7	40	12	14	9	44	44
Museibyrån.....	7	6	40	110	36	9	48	113
Näringsavd.								
Allmänna byrån.....	20	20	127	179	14	13	165	237
Jordbruksbyrån.....	5	5	132	2.423	15	14	197	1.279
Fiskeribyrån.....	5	5	130	204	9	7	51	120
Skogsbruksbyrån.....	2	2	60	4.327	1	1	56	4.746
Trafikavd.								
Allmänna byrån.....	62	45	194	404	29	23	197	443
Lagberedningen	74	62	2	6	52	43	4	3
TOTALT	358	267	1.676	10.327	361	261	2.552	9.686

* Uppgifterna avser antalet föredragningsstillfällen i plenum per byrå.

2.2. LAGSTIFTNINGS OCH BUDGETARBETET SAMT ÖVRIGA ÅTGÄRDER SOM HÖR TILL LAGTINGSARBETE

Landskapsregeringen har till lagtinget avgivit sammanlagt 24 (17)¹ framställningar, 3 (3) budgetframställningar, 1 (2) övriga framställningar och 4 (3) meddelanden. För åtgärder med anledning av i lagtinget väckta ärenden och hemställningar redogörs i *bilaga 3*.

I Ålands författningssamling publicerades under året sammanlagt 100 (69) nummer. Härav var 37 (21) landskapslagar, 23 (12) landskapsförordningar, 4 (3) lagtingets beslut om antagande av budget och tillägg därtill. Dessutom publicerades 13 (11) beslut av lagtinget samt 15 (20) beslut av landskapsregeringen. 7 (1) överenskommelseförordning publicerades under året samt en lag om ändring av 30 och 39 § självstyrelselagen.

Under året inbegärdes utlåtande av HD över 4 lagtingsbeslut (3 framställningar). Såvitt gällde två av dessa lagtingsbeslut bedömde HD att det inte förelåg några hinder för deras ikraftträdande (LTB 30/2009, 44/2010). Partiellt veto gavs gällande två lagtingsbeslut. I LL om tillämpning av foderlagen fälldes lagens 4 §, då den ansågs stå i strid med artikel 19 i foderhygienförordningen (EU-förordning) (LTB 27/2009). Fällandet av 4 § medförde en omparagrafering av de efterföljande paragraferna i lagen. Gällande LL om gymnasieutbildning fälldes 44 § 1 mom. då momentet ansågs stå i strid med grundläggande principer för EUF-fördraget (art. 21.1 och 19) (LTB 43/2010). I ifrågavarande ärenden fattade republikens president beslut i överensstämmelse med HD:s utlåtanden.

2.3. FÖREDRAGNING AV ÄRENDEN I LANDSKAPSREGERINGEN

Föredragningarna från de olika avdelningarna var fördelade mellan ministrarna enligt följande:

Lantråd Viveka Eriksson. Från kansliavdelningens allmänna byrå: jämställdhet och personalfrågor. Lagberedningen.

Vicelantråd Britt Lundberg. Utbildnings- och kulturavdelningen.

Minister Torbjörn Eliasson. Näringsavdelningen förutom sjöfartsfrågorna.

Minister Veronica Thörnroos. Trafikavdelningen.

Minister Roger Eriksson. Kansliavdelningen förutom de ärenden som påförts lantrådet Viveka Eriksson.

Minister Mats Perämaa. Finansavdelningen. Från näringsavdelningen: sjöfartsfrågorna.

Minister Katrin Sjögren. Social- och miljöavdelningen.

Samtliga avdelnings- och byråchefer har fungerat som föredragande vid enskild föredragning. Som ett komplement till de formella plenisammanträdena sammankommer landskapsregeringen regelbundet till politiska överläggningar, vid vilka landskapsregeringen diskuterar dels aktuella planerings- och samarbetsfrågor, dels också sådana enskilda ärenden som kräver en mera ingående politisk beredning.

¹Siffrorna utanför parentesen gäller för år 2010 och siffrorna inom parentesen gäller för föregående år, dvs. år 2009

2.4. EXTERNA KONTAKTER

Landskapsregeringen har mottagit många besök av ministrar, ambassadörer och företrädare för myndigheter och organisationer. Likaså har ministrarna avlagt besök vid ministerier och myndigheter både i riket och utomlands samt representerat Åland vid internationella konferenser och möten.

3. Kansliavdelningens förvaltningsområde

3.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Arbetet med att förstärka kansliavdelningens roll som stabsfunktion för den politiska ledningen och landskapsregeringens allmänna förvaltning har fortsatt under året. Profileringen av de nya enheterna – serviceenheten, rättsserviceenheten samt enheten för kommunikation och externa kontakter – tillsammans med tidigare EU-enhet, personalenheten samt jämställdhetsenheten har bidragit i den utvecklingen.

Även arbetet med att överföra ärendeberedningen till digital form har gått vidare under året. Arbetet har fokuserats på att dokumentera arbetsprocesser och att utarbeta gemensamma modeller och rutiner för beredningen. Även handläggningsrutinerna i beslutsledet kommer att göras likformiga och förenklas.

Landskapsregeringen har vidare fortsatt arbetet med att delegera beslutanderätt från politisk nivå till tjänstemannanivå.

Samarbetet med regeringen i Helsingfors har fortsatt under året skett utifrån en systematisering av aktuella frågor mellan landskapsregeringen och landets regering. Likaså har kontinuerliga möten mellan lantrådet och statsministern respektive Ålandsministern ägt rum. Vid behov har möten och samtal även hållit med andra ministrar. Även mellan tjänstemän i de båda förvaltningarna hålls regelbundna möten. Kontakter har även tagits med företrädare för Sveriges regering, då bland annat konkurrenssituationen på Östersjön, Östersjöstrategin och finansfrågor har diskuterats.

Under året har särskild uppmärksamhet ägnats åt inflytandefrågor inom EU-arbetet. Särskild vikt har därvid lagts vid landskapets representation i Europaparlamentet.

Även andra realpolitiska frågor har varit på agendan, såsom språkfrågor i relation med rikets myndigheter, översyn av grundlagen, förändringar i lotterilagstiftningen, en ökning av förnyelsebar energi samt det ekonomiska systemet.

En av avdelningens viktigare uppgifter är att redovisa de frågor vilka behandlas närmare i den i 32 § lagtingsordningen föreskrivna redogörelsen över självstyrelsepolitiska frågor som väsentligen berör landskapets författningsenliga rättigheter. *Bilaga*

3.1.1 Uppföljning av målsättningar

Arbets- och ansvarsfördelningen mellan avtals- och pensionsbyrån vid finansavdelningen respektive personalenheten vid kansliavdelningen har tydliggjorts. Ansvarsfördelningen utgår ifrån att avtals- och pensionsbyrån hanterar arbetsgivarpolitiken, till vilken bl.a. hör framtagandet av landskapets kollektivavtal och hantering av pensionsärenden, medan personalenheten fokuserar på personalpolitiken, vilket innebär tillämpning av avtalen, rådgivning och stöd till chefer i deras hantering av olika personalärenden.

3.1.1.1. 2010 års målsättningar

Mål: En översyn av självstyrelselagen påbörjas.

Förverkligat: Under året har en parlamentariskt tillsatt kommitté utarbetat ett för-

slag till reformering av självstyrelsesystemet och självstyrelsen på Åland (Åländsk utredningsserie 2010:2).

Mål: En strategi för Ålands demilitarisering och neutralisering påbörjas.

Förverkligat: Arbetet har inletts med att utarbeta nämnda strategi. Arbetet är omfattande och beräknas slutföras under år 2011.

Mål: Arbetet med att stärka Ålands inflytande i EU-arbete fortsätter.

Förverkligat: Landskapsregeringen har vid olika tillfällen fortsatt ställa krav på att statsrådet ska uppfylla förpliktelseerna som stadgas i statsrådets principbeslut om landskapets medverkan och inflytande i EU-ärenden. Arbetet går ut på att om statsrådet inte kan tillförsäkra att Åland på EU-nivå erhåller en separat representation i Europaparlamentet, ska Finlands valkretsindelning ändras så att landskapet utgör en egen valkrets i samband med nästa val till Europaparlamentet.

Mål: Insatser inom det nordiska samarbetet samordnas och effektiviseras.

Förverkligat: En sammanställning över landskapsregeringens aktiviteter inom det nordiska samarbetet har genomförts. Materialet kommer att utgöra underlag för prioriteringar och särskilda satsningar inom området.

Mål: Rättsserviceenheten ska stödja allmänna förvaltningen inom rättsområdena självstyrelsens grunder, allmän förvaltningsrätt, kontakter med externa rättsvårdande myndigheter samt ordning och säkerhet. Förfrågningar ska besvaras senast inom 15 arbetsdagar.

Förverkligat: Rättsserviceenheten har bistått med sekreterarskapet i den parlamentariska kommittén som gjort en översyn av självstyrelsesystemet. Enheten har vidare inlett arbetet med att kartlägga behovet av utbildningsinsatser och andra åtgärder i syfte att utveckla förvaltningens kompetens inom allmän förvaltningsrätt. Avsikten är vidare att utveckla mallar för utlåtanden och yttranden till olika rättsvårdande instanser.

Mål: Gemensamma förvaltningsrutiner utarbetas inom ramen för de elektroniska dokument- och ärendehanteringssystemen.

Förverkligat: Det nya systemet kommer att vara ibruktaget inom hela allmänna förvaltningen under våren 2011. Förändringsarbetet har inneburit att många praktiska rutiner har utvärderats och omarbetats under arbetets gång. Syftet har varit att öka effektiviteten genom att finna gemensamma handlägningsrutiner för hela förvaltningen.

Mål: Ledningsgruppens roll i lednings- och styrningsarbete utvecklas och förtydligas.

Förverkligat: Att utveckla ledningsgruppens lednings- och styrningsuppdrag är en pågående process. Ledningsgruppen har under året bestämt att allmänna förvaltningen under de kommande åren ska etablera ett tydligt system för intern styrning och kontroll. Arbetet inleds under våren 2011 med en omfattande utbildning för ledningsgruppen. Därefter ska den övriga förvaltningen utbildas, varefter det konkreta arbetet

med att utveckla systemet för intern styrning och kontroll kan påbörjas.

Mål: Ytterligare beslutanderätt delegeras genom en uppdatering av landskapsregeringens delegeringsbeslut.

Förverkligat: Avdelningarnas tidigare separata delegeringsbeslut har samlats i ett gemensamt dokument. Antalet ärendegrupper inom vilka beslutanderätten har delegerats från den politiska nivån till tjänstemannanivå har ökat. Arbetet har även medfört att regler och principer som förutsätts för en ökad delegering av beslutanderätten, har utvecklats.

Mål: Inom personalområdet utarbetas en ledarskapspolicy, en medarbetarpolicy samt en rekryteringshandbok.

Förverkligat: Underlaget för en rekryteringshandbok har beretts under hösten 2010. Därefter har materialet behandlats vid ett chefsforum i syfte att utveckla en handbok under våren 2011.

Mål: Att ha en enhetlig, ändamålsenlig och ekonomisk fastighetsförvaltning. Förvaltning som kräver särskild sakkunskap skall i allmänhet centraliseras. I enlighet härmed har flera uppgifter centraliserats till byggnadsbyrån. Likaså skall förvaltningsuppgifter sammanföras då det innebär effektivisering och förmånligare lösningar.

Bebyggda fastigheter som landskapet inte längre behöver och som saknar särskilda kulturhistoriska- eller miljövärden skall i allmänhet avyttras. Vissa obebyggda fastigheter kan behållas om de anses vara värdefulla för rörligt friluftsliv eller kan utgöra markreserv för framtida behov.

Förverkligat: Genom centralisering av de övergripande fastighetsfrågorna till byggnadsbyrån har ett bättre helhetsgrepp om fastighetsförvaltningen uppnåtts. Byggnadsbyrån har i samråd med de nyttjande enheterna successivt uppgjort planer för långsiktigt underhåll av fastigheterna.

Mål: Att fortsätta förberedelserna för införandet av internhyra för byggnader.

Förverkligat: Internhyra har beräknats för de flesta byggnader som är i användning inom förvaltningen.

Mål: Att fortsätta att avyttra sådana fastigheter som är obehövliga eller saknar särskilt landskapsintresse.

Förverkligat: Under år 2010 avyttrades bostadshuset på fastigheten Österlen RN:r 5:9 i Långbergöda by, Saltvik med en tillhörande arrendetomt.

Mål: Att fortsätta upprätta avtal gällande gränsdragning i fastighetsförvaltningsuppgifter mellan byggnadsbyrån och de brukande enheterna.

Förverkligat: Avtal upprättas successivt efter genomgång och fördelning av förvaltningsuppgifterna mellan berörda enheter och byggnadsbyrån.

Mål: Att fortsätta övergången till alternativa uppvärmningssätt för landskapets oljeuppvärmda byggnader.

Förverkligat: Utredningar har påbörjats.

Mål: Att fortsätta inventera energiförbrukningen i landskapets fastigheter samt möjligheterna till energibesparingar.

Förverkligat: Energikartläggningar har gjorts för laboratoriebyggnaden i Jomala samt Högskolan norra i Mariehamn.

Mål: Att upprätta underhållsplaner för perioden 2011-2015 för landskapets fastigheter.

Förverkligat: Byggnadsbyrån har uppdaterat befintliga underhållsplaner

Mål 1: Verka för en god tillgång på ändamålsenliga bostäder för olika målgrupper i olika regioner.

Mål 2: Skapa förutsättningar för ett bostadsbestånd som medger ett livslångt och hälsosamt boende.

Förverkligat: De övergripande målen är uppfyllda genom att det inte råder någon omedelbar bostadsbrist i landskapet samt att bostädernas standard i allmänhet är god. Om måluppfyllelsen definieras i förhållande till budgeten så kan det konstateras att målen uppfylls beträffande produktionen av hyresbostäder emedan budgetresursen förbrukas i sin helhet varje år. Uppfyllelsen av målet för produktion av ägarbostäder med landskapsstöd uppfylls inte då antalet ansökningar nästan halverats jämfört med genomsnittet för 2000-talet.

3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2008	Bokslut 2009	Tillgängliga medel 2010	Bokslut 2010	Avvikelse
Summa inkomster	2.929.716,42	3.214.567,39	3.317.000	3.189.305,06	127.694,94
Konsumtionsutgifter	-9.986.887,41	-9.088.519,29	-10.073.931	-8.903.035,10	1.170.895,90
Överföringsutgifter	-5.386.893,49	-3.712.071,11	-4.030.578	-3.011.376,60	1.019.201,40
Realinvesteringsutgifter	-2.901.822,33	-3.050.180,66	-8.909.100	-2.076.496,82	-6.912.603,19
Lån och övriga finansinvesteringar	-1.192.376,16	-1.468.964,49	-6.650.500	-1.450.000,00	5.200.500,00
Summa utgifter	-19.467.979,39	-17.319.735,55	-29.744.109	-15.440.908,51	-14.303.200,49
Anslag netto	-16.538.262,97	-14.105.168,16	-26.427.109	-12.251.603,45	-14.175.505,55

3.2. ALLMÄNNA BYRÅN

3.2.1. Jämställdhetsfrågor

Ramprogrammet för jämställdhetsarbetet på Åland 2008-2011, som förelagts Ålands lagting i form av ett meddelande, ligger som grund för det åländska jämställdhetsarbetet. Landskapsregeringen betonar vikten av att genus- och jämställdhetsfrågor skall betraktas som ett politik- och kunskapsområde och att både kvantitativa och kvalitativa aspekter av jämställdhet inkluderas. Det övergripande målet för den åländska jämställdhetspolitiken är ett samhälle där kvinnor och män har samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det övergripande målet bryts ner i delmålen jämn fördelning av makt och inflytande, samma möjligheter för kvinnor och män till ekonomisk självständighet, samma villkor för kvinnor och män i frågan om avlönat arbete, företagande, arbetsvillkor och utvecklingsmöjligheter i arbetet, samma tillgång för flickor och pojkar till utbildning och utveckling av personliga intressen och talanger, jämn fördelning av det oavlönade hem- och omsorgsarbetet samt frihet från könsrelaterat våld. Prioriterade områden är arbetsliv och arbetsmarknad, barnomsorg och skola, kvinnofrid samt utbildning och information. Jämställdhetsintegrering och traditionellt jämställdhetsarbete är de arbetsmetoder som används. Hållbar jämställdhet syftar till kvalitetssäkring av alla verksamheter för att garantera en jämställd medborgarservice. Landskapsregeringen uppgör för varje år en handlingsplan med konkreta åtgärder, aktiviteter och projekt för att förverkliga ramprogrammet. Handlingsplanen följs upp och utvärderas årligen.

Mål: Ökade kunskaper om könets betydelse och ojämställdhetens konsekvenser för olika målgrupper i samhället

Förverkligat: Under året har utvecklingsprogrammet i jämställdhetsintegrering pågått.. Landskapsregeringens ministrar och avdelningscheferna har under året haft sex obligatoriska utbildningstillfällen. Under träffarna har politiker och tjänstemän dels träffats skilt (med anledning av målgruppernas olika uppdrag och ansvar) och dels haft gemensamma utbildningstillfällen. Deltagarna har tagit del av teoretisk kunskap, definitioner av olika begrepp, genomgång av genussystemet, jämställdhetspolitiska målen samt jämställdhetsintegrering som arbetsmetod.

Under programmets gång har flera olika metoder för jämställdhetskonsekvensanalys presenterats och checklistor för jämställdhetskonsekvensanalys har framarbetats.

Deltagarna har både deltagit i värderingsövningar kopplade till attityder om jämställdhet, praktiska arbetsuppgifter, tagit del av tillgänglig könsuppdelad statistik och erhållit grundläggande teoretiska kunskaper i genus- och jämställdhetskunskap.

Utbildning på temat jämställdhetsintegrering har erbjudits lagberedning och budgetansvariga.

Mål: Förverkligandet av handlingsplanen med konkreta mål för integrering av genus- och jämställdhetsperspektivet i barnomsorgen inleds.

Förverkligat: Arbetet i enlighet med "En jämställd barnomsorg - handlingsplan för

integrering av genus och jämställdhetsperspektivet i den åländska barnomsorgen" pågick under året så att personalen erbjöds utbildning i genus och jämställdhet och föreståndarna fick därutöver möjlighet att delta i handledning.

Tillfällen för hela personalen	1	2	3	4
Antal	174	174	176	137
Kön	K:168 M: 6	K: 168 M:6	K:172 M:4	K:131 M:6
Handledningstillfällen för föreståndare	1	2	3	4
Antal	35	34	25	25
Kön	K:33 M: 2	K:30 M:4	K:23 M: 2	K:24 M:1

Mål för kvinnofrid:

- förverkligandet av en övergripande handlingsplan för kvinnofrid har påbörjats
- gruppverksamhet för utsatta kvinnor står till förfogande

Förverkligat: Landskapsregeringen har under året tillsatt Ansvarsgrupp för kvinnofrid med representanter för berörda verksamheters ledning. Strategikommittén med representanter för berörda verksamheter har uppdraget att slutföra arbetet med en övergripande handlingsplan för våld i nära relationer.

Kunskaps- och kompetensutveckling inom ramen för kvinnofridsarbetet har skett genom att landskapsregeringen har erbjudit berörda verksamheter och frivilligorganisationer till utbildning och kompetensutveckling i frågor som rör våld i nära relationer. Andra delen av utbildningsprogrammet för ledare till gruppverksamhet för utsatta kvinnor genomfördes. Deltagare 17 kvinnor och 2 män.

Samarbetet med Nationellt Centrum för Kvinnofrid gällande stödtelefon dygnet runt för utsatta kvinnor, deras anhöriga och berörda myndigheter har pågått och omfattar utbildning, fortbildning och kompetensutveckling för berörda myndigheter.

Gällande Alternativ till Våld - Åland pågår gruppverksamheten för män med vålds- och/ aggressioner gentemot sin kvinnliga partner. Gruppledarna har erbjudits fortbildning och kompetensutveckling och handledning. Utvärdering av verksamheten pågår.

Det nordiska samarbetet på jämställdhetsområdet fortgår. Chefen för jämställdhetsfrågor har deltagit i den nordiska ämbetsmannakommitténs samtliga möten under året och även medverkat i förberedelserna för det finska ordförandeskapet 2011.

3.2.2. Enheten för kommunikation och externa kontakter

Enheten för kommunikation och externa kontakter svarar för samordning, planering och uppföljning av landskapsregeringens kommunikation och agerar aktivt stödjande

till hela förvaltningen. Enheten har dessutom ett särskilt ansvar för att samordna förvaltningens externa kontakter, i synnerhet i förhållande till Helsingfors och Stockholm och inom ramen för det nordiska samarbetet. Målet är att fördjupa kunskapen om och förståelsen för Åland samt få till stånd ett smidigt samarbete med externa kontakter. Under det gångna året har ett stort antal kontakter initierats på olika nivåer för att antingen etablera kontakt för framtiden eller för att nå resultat i konkreta och aktuella sakfrågor. Ålandsrelaterad information ges regelbundet till myndigheter, företag, media, organisationer och privatpersoner. Under 2010 har Ålandskontoren i Helsingfors och Stockholm blivit en del av kommunikationsenheten.

Kommunikationsverksamheten utgår från offentlighetsprincipen. Som grund för kommunikationen vid landskapsregeringen och dess allmänna förvaltning finns en kommunikationsstrategi. Under året har en uppdaterad kommunikationsstrategi arbetats fram där det framgår att förvaltningen ska ha beredskap att aktivt, korrekt, snabbt och lättillgängligt både internt och externt informera om arbetet och presentera beslut och åtgärder. Landskapsregeringens kommunikationsansvar är fortsättningsvis decentraliserat men kommunikationsenheten ger understöd till organisationen.

Som ett led i enhetens stödjande arbete till förvaltningen har delar av förvaltningens personal under året fått utbildning i praktisk mediehantering i syfte att förbättra servicen och kommunikationen till media och allmänheten.

Kommunikationsinsatser med massmedia som målgrupp är en viktig del i arbetet. Till de arbetsinsatser som under året rönt mest uppmärksamhet hör det strategiska och praktiska kommunikationsarbetet kring det gamla skeppsvrak och de fynd av champagne och öl som upptäcktes sommaren 2010. Vid ett flertal separata tillfällen lyckades landskapsregeringen nå över den internationella nyhetströskeln och nå global spridning med budskap relaterade till vrakfynden. Uppgifter om Åland, landskapets geografiska läge och självstyrda status nådde ut till samtliga världsdelar via tusentals artiklar i tidningar och magasin, radio- och tv-inslag och rapportering via webbsidor. Det sammantagna resultatet av kommunikationsinsatserna anses vara det största massmediala genomslaget för Åland någonsin.

Arbetet med att förnya landskapsregeringens externa webbsidor och intranät har under året påbörjats. Webbprojektet är flerårigt och avses vara klart 2012.

3.2.2.1. Ålandskontoret i Helsingfors

Kontorets uppgift är att förmedla information, att skapa, utveckla, förmedla och upprätthålla kontakter mellan Åland och riket, samt att följa med innehållet i och sköta kontakter till finska massmedier.

Ålandskontoret har under året inom ramen för kommunikationsenhetens verksamhet medverkat vid samordningen av kommunikationsverksamheten vid landskapsregeringens allmänna förvaltning, organiserat möten i Helsingfors, bistått vid informationssatsningar och broschyrframställning, skrivit pressmeddelanden, skickat ut Ålandsinformation samt planerat och organiserat studiebesök på Åland för olika målgrupper, bland annat för riksdagsutskott och deltagarna i utrikesministeriets

diplomatutbildning och FCP-projektet.

De finländska ambassadernas pressattachéer har fått information om Ålands särställning, ministeriernas kontaktpersoner i åländska ärenden har fått särskild Ålandsinformation, politiker, studerande, journalister och föreningar har på kontoret fått information om Åland på olika språk och kontoret har haft regelbundet samarbete och informationsutbyte med tjänstemän vid ministerierna. Översättningar och tolkning har också utförts av personalen.

Ålandskontorets informationssekreterare representerar landskapsregeringen i styrelsen för Nifin, i Kontaktgruppen mellan landskapsregeringen och utrikesministeriet samt i kommunikationsministeriets småbåtsdelegation. Informationssekreteraren fungerar även som Ålands riksdagsledamots sekreterare.

Kontoret används för möten och sammankomster av olika slag och även som arbetsutrymme för tjänstemän i samband med uppdrag i Helsingfors. Justitieministeriet hyr för Ålandsdelegationen räkning sammanträdesutrymmen på kontoret, outnyttjade kontorsutrymmen hyrs sedan 1.9.2008 av ÅAB.

3.2.2.2. Ålandskontoret i Stockholm

Ålandskontoren har under året verkat för att sprida Ålandsrelaterad information till myndigheter, företag, media, organisationer och privatpersoner, samt upprätthållit och utökat kontakter och nätverk med för Åland viktiga personer i Sverige.

En kartläggning av landskapsregeringens arbete och prioriteringar inom det nordiska samarbetet fortsatte under 2010. Ålandskontoret i Stockholm har även medverkat i planeringen av Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2011.

Kontinuerlig uppdatering och distribution av Ålandsinformation har förmedlats till skolor, studiecirklar och andra intressegrupper.

Informationssekreteraren har deltagit vid möten i Nordiska samarbetskommittén och Gränshinderforum i Nordiska ministerrådets regi.

3.2.3. Enheten för Europarätt och externa frågor

Enheten har till uppgift att handlägga övergripande ärenden, samordna landskapsregeringens EU-politik inom förvaltningen samt att ta fram principer och riktlinjer för arbetet med EU-frågor, handha sorteringen av EU-dokument som inkommer och koordinera detta inom förvaltningen. Enheten har även en rådgivande funktion inom förvaltningen i ärenden som rör upphandling och statsstöd. Enheten upprätthåller även interna register, fungerar som stabsfunktion gentemot förvaltningen samt handhar de ärenden som kommissionen initierar rörande överträdelser mot gemenskapsrätten.

Enheten erhåller och vidarebefordrar kommissionens förslag inom förvaltningen. Kommissionen har ensamrätt på att föreslå ny EU-lagstiftning. Kommissionsinitiativen (även kallade kommissionsförslag) innefattar dock även annat än förslag till rättsakter, så

som olika typer av meddelanden samt grön- och vitböcker. Tabellen nedan innehåller en sammanställning av uppgifter gällande handläggningen i landskapet av kommissionsinitiativ under tidsperioden 1.12.2009 – 30.11.2010.

Handläggning av kommissionsinitiativ

	Antal totalt 2010	2009
Deltagande i kommissionens konsultationer	1	-
Inkomna kommissionsinitiativ	746	778
Diariet förda kommissionsinitiativ	13	28
Samråd enligt 42a § lagtingsordningen	3	5
Informationsärende	2	5
Upprättade promemorior där förslaget bedömts inte lämpa sig för samråd/informationsärende (promemorian skickas för kännedom till lagtinget)	6	20

Enheten handlägger de överträdelseärenden som berör landskapet. I följande tabell framgår hur många formella underrättelser, motiverade yttranden och talan i EG-domstolen enligt artikel 258 i EUF-fördraget som kommissionen har påbörjat mot Finland under tidsperioden 1.12.2010-30.11.2010. I samma tabell framgår även hur många av dessa som berör landskapet.

Överträdelseförfaranden påbörjade mot Finland

	Formella underrättelser		Motiverade yttranden		Talan i EG- domstolen		Totalt	
	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009
Berör enbart riket	4	4	4	4	1	-	9	8
Berör både landskapet och riket	6	11	8	4	-	-	14	15
Berör enbart landskapet	1	-	4	-	1	-	6	-
Totalt	11	15	16	8	2	0	29	23

Antalet överträdelser ger inte en helt korrekt bild av hur många enskilda direktiv som de facto är föremål för överträdelseförfaranden. Särskilt de formella underrättelserna kan dölja ett stort antal direktiv som inte har genomförts inom implementeringstiden.

Kommissionen brukar till de formella underrättelserna foga förteckningar över de direktiv som inte har genomförts i tid. De sex officiella anmärkningarna som berör både landskapet och riket gäller totalt 46 direktiv varav 21 direktiv inte hade genomförts på Åland inom den i direktivet utsatta tiden.

3.2.3.1. Interreg IIIA Skärgården

Samarbetsprogrammet Interreg IIIA Skärgården som gällde perioden 2000-2006 avslutade sin projektverksamhet under år 2008, programavslutet har pågått under 2009 och slutrapport inlämnades per den 31 mars 2010. I programperioden 2007-2013 tog ett nytt interregprogram, Central Baltic INTERREG IV A 2007-2013 Programme, vid. (se information nedan)

3.2.3.2. Skärgårdssamarbetet

Under 2009 beslutade landskapet att utträda ur Skärgårdssamarbetet och formellt ägde detta rum i juni 2010.

3.2.3.3. Central Baltic INTERREG IV A 2007 - 2013 Programme

Central Baltic INTERREG IV A 2007 - 2013 Programme omfattar Åland, Sverige (från Gävleborg till Östergötland samt Gotland), Finland (södra landskapen), Estland och Lettland. Programmet har tilldelats totalt 96 MEUR från Europeiska regionala utvecklingsfonden och under 2010 förordades 7 projekt finansiering. Programmet består av tre delprogram av vilka Åland omfattas av huvudprogrammet, Central Baltic och delprogrammet Archipelago and Islands (Skärgården och öarna).

Landskapsregeringen är värdorganisation för kontoret i Mariehamn som har ett särskilt ansvar för genomförandet av delprogrammet Skärgården och öarna. Landskapsregeringen erhåller forskottsbetalningar från programmets budget för att täcka sekretariatets kostnader, kostnaderna för bl.a. en programansvarig och en projektkoordinator.

3.2.3.4. Uppföljning av målsättning

Mål: Målsättningen med deltagandet i Skärgårdssamarbetet, Interreg IIIA-Skärgården samt Central Baltic är att stärka Ålands och regionens utvecklingsmöjligheter och konkurrenskraft.

Förverkligande: Skärgårdssamarbetet och Interreg IIIA har avslutats och det senare har efterträtts av Central Baltic-programmet. Landskapet är representerat i Central Baltics övervakningskommitté och styrkommitté. Landskapsregeringen deltar även i samarbetet inom B7 (de sju stora Östersjööarna), både på tjänstemanna- och politisk- nivå.

Mål: Målsättningen med deltagande i Regleg-samarbetet är att stärka lagstiftande områdets inflytande inom Europeiska unionen.

Förverkligande: Landskapsregeringen är representerad i Reglegs coordination committee genom specialrådgivaren i Bryssel som deltagit i sex av de sju möten som ordnats under 2010. Landskapsregeringen medverkar även vid den årliga konferensen som ordnas i Bryssel.

Mål: Målsättningen med deltagandet i övriga externa samarbeten är att stärka öars respektive självstyrande områdens inflytande samt att ge ökande kunskaper genom erfarenhetsutbyte.

Förverkligande: Landskapet deltar i flertal externa samarbeten, till de väsentligaste hör Central Baltic, B7 (de sju stora östersjööarna) samt CPMR (Europas perifera och maritima regioner). Vad gäller beredningen av EU-ärenden deltar landskapsregeringen i statsrådets beredningssektioner, kommittén för EU-ärenden och EU-ministerutskottet.

3.2.4. Administrativa enheten

Arbetet vid administrativa enheten inkluderar myndighetsutövning samt intern och extern service. Uppgifterna spänner över ett vitt område, från medborgarnas insyn i landskapsförvaltningen, att bevara det svenska språket och att bibehålla marken i ålänningarnas ägo, allmänna val, tillståndsfrågor samt servicefunktioner som registratur, reception och vaktmästeri. Dessa områden utgör viktiga grundfrågor i självstyrelsesystemet och utgör en förutsättning för att upprätthålla förvaltningsfunktionerna inom den allmänna förvaltningen.

Utveckling av mätetal

	2008	2009	2010
Diarieförda handlingar för hela allmänna förvaltningen	22.351	23.189	20.656
Tillståndsfrågor såsom spel, lotterier, penninginsamlingar samt trafik och fordon	111	325	112
Danaarv	3	1	2
Tillstånd för resebyrå- och fastighetsmäklarverksamhet	3	3	1

Ärenden som är relaterade till den åländska hembygdsrätten 2010

	Bifall	Avslag	Totalt
Ansökningar om jordförvärvstillstånd			
- kvinnor	39 (33)	2 (9)	41 (39)
- män	45 (51)	0 (2)	47 (60)
- sammanslutningar	84 (66)		84 (68)
Åländsk hembygdsrätt		2 (2)	
- kvinnor	139 (95)	0 (6)	141 (97)
- män	104 (77)		104 (83)
Ansökningar om permanent näringsrätt		0 (0)	
- kvinnor	6 (9)	0 (0)	6 (9)
- män	2 (9)	2 (0)	2 (9)
- bolag	58 (65)		60 (65)
Ansökningar om tillfällig näringsrätt		0 (0)	
- kvinnor	13 (9)	0 (1)	13 (9)
- bolag	28 (17)	1 (1)	28 (18)
- män	116 (137)		117 (138)
Utfärdade intyg över åländsk hembygdsrätt	2 (6)		900 (969)

3.2.4.1. Ålands Radio och TV Ab

Ålands Radio och TV Ab är ett landskapsägt bolag som finansieras med avgifter för innehav av televisionsmottagare och bidrag. Bolaget ger ut en särskild berättelse.

3.2.4.2. Understöd för politiska ändamål

Understödet för politisk verksamhet utgör en 200-del av det anslag som utbetalas i riket för detta ändamål. För året utgjorde det 90.000 euro. Av anslaget utbetalades en del för riksdagsmannens verksamhet. Återstoden fördelades enligt mandat i lagtinget. Stödet för politisk information var också det en 200-del av anslaget i riket och uppgick till 90.000 euro vilket fördelades enligt antal mandat i lagtinget.

3.2.5. Personalenheten

Personalenheten är en stödfunktion vars uppgift är att bistå landskapsförvaltningen i ärenden som hänför sig till det tjänstemannarättsliga och arbetsavtalsrättsliga området samt i personalpolitiska- och personaladministrativa frågor. Vid enheten handläggs också ärenden gällande allmän personalutbildning, företagshälsovård, personalaktiviteter, intern information, samarbetsfrågor, arbetarskydd och personalbokslut.

Kansliavdelningens och finansavdelningens gemensamma uppdrag att utveckla den organisatoriska uppdelningen mellan avtals- respektive personalpolitiken genom att tydligt renodla verksamheterna slutfördes under året. Den nya ansvarsfördelningen är fastslagen på en övergripande nivå i landskapsförordningen om landskapsregeringens allmänna förvaltning (2010:94) samt beskrivs detaljerat i ett protokoll jämte en prome-

moria som avdelningar enades runt 13 december 2010. Till personalenhetens ansvarsområde hör att utforma personalpolitiken samt stödja förvaltningen i det personaladministrativa arbetet. Beträffande den konkreta ärendefördelningen har ansvaret för matrikel, olycksfallsförsäkringar och personalbokslut överförs till personalenheten.

Mål: Formerna för samarbete mellan personal och arbetsgivare samt personalens möjlighet till delaktighet och inflytande förbättrats.

Förverkligat: Med anledning av det nya samarbetsavtalet utsågs tre nya samarbetskommittéer inom landskapsförvaltningen. Både arbetsgivarrepresentanter och personalrepresentanter erbjöds informationstillfällen om roller och arbetet i samarbetskommittéerna. Landskapsregeringens budgetförslag behandlades för första gången i samarbete mellan arbetsgivare och personal.

Mål: Hälsofrämjande och förebyggande friskvårdsåtgärder har utvecklats.

Förverkligat: Den motionskampanj som inleddes 2009 avslutades med ett antal prova på tillfällen, ett konditionstest samt att vinnare i den interna "röra på sig" tävlingen korades. Kampanjen följs upp under 2011 med olika aktiviteter. Likaså avslutades den rehabiliteringskurs som 2009 inleddes vid Norrvalla Rehab i Vörå för personal vars arbetsförmåga hotas på grund av symptom på nedsatt funktionsförmåga. Landskapsregeringen ansökte om och beviljades en nya rehabiliteringskurs med start 2011.

Mål: Personalhandboken har utvidgats med personalpolitiska riktlinjer.

Förverkligat: Landskapsregeringen antog en handlingsplan för hantering av trakasserier och osakligt bemötande.

Mål: Arbetet med att matcha landskapförvaltningens behov mot tillgången på personal har påbörjats.

Förverkligat: De personalminskningar som förvaltningen ålagts genomföra på grund av ekonomiska eller organisatoriska orsaker har hanterats i enlighet med riktlinjerna i personalförsörjningsplanen.

Mål: Personalbokslutet har utvecklats.

Förverkligat: Arbetet med att utveckla personalbokslutet med utgångspunkt från det nya löneadministrativa programmet som togs i bruk under år 2009 inleddes genom att skapa helt nya rapporter. Först då en tillfredsställande ny grundstruktur för personalbokslutet byggts upp kan arbetet med att utveckla innehållet inledas.

Övrigt: Personalenheten utarbetade rutiner och system för att administrera och genomföra permitteringar samt ombesörjde den formella handläggningen av permitteringssärendena. Inledningsvis planerade flera av landskapsregeringens underlydande myndigheter att genomföra permitteringar såsom besparingsåtgärder. Till slut genomfördes permitteringar enbart vid Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet samt vid Ålands hälso- och sjukvård. Vid övriga förvaltningsenheter kunde kravet på två

veckors inbesparing av lönekostnader uppnås genom frivilliga åtgärder bland personalen, främst utbyte av semesterpenning mot ledig tid.

Arbeterskyddskommissionerna inledde en ny mandatperiod för tiden 2010-2013.

Under hösten startade "chefsforum" – en mötesplats för chefer vid landskapsförvaltningen. Målsättningen med chefsforum är att stöda och stärka chefer i sin ledar- och arbetsgivarroll, förankra och utveckla arbetsgivar- och personalpolitiken samt inspireras och lära av varandra. Chefsforum hålls minst två gånger per år.

3.2.5.1. Företagshälsovård

Företagshälsovårdstjänster för landskapsanställda på Åland tillhandahålls av Cityläkarna Ab. Helsingfors Läkarcentral tillhandahåller företagshälsovårdstjänster för anställda vid Ålandskontoret i Helsingfors. Företagshälsovården omfattar, förutom de lagstadgade tjänsterna, sjukvård på allmänläkarnivå och i bestämda fall konsultering av specialist. De centrala verksamhetsområdena har under året varit hälsokontroller, ordnande av Aslak-rehabilitering och arbetsplatsbesök för kartläggning av förhållandena. Utgifterna för företagshälsovård ökade jämfört med föregående år. Den totala kostnaden för företagshälsovård var ca 359 600 (308 800) euro, en ökning med 16,5 % jämfört med föregående år. Kostnaden för den lagstadgade företagshälsovården ökade med 33 %. Kostnaden för sjukvården ökade med 5,5 % jämfört med tidigare år. Ökningen beror främst på att ett ökat antal hälsoundersökningar jämfört med tidigare år. Antalet läkarbesök var 1 787 (1 591) och antal sjukbesök hos hälsovårdare var 424 (553). Företagshälsovårdsläkarna gjorde under året 27 (28) hälsoundersökningar och hälsovårdarna 491 (241) hälsoundersökningar. Företagshälsovården använde under året 346 (334) timmar till verksamheten som hänför sig till arbetsmiljö och arbetsgemenskap. I början av året erbjöds ett andra vaccinationstillfälle för landskapsförvaltningens personal mot "svininfluensa", influensa A(H1N1). Vaccineringen skötes av företagshälsovården.

Vid arbetsplatser med 500 - 1 499 anställda var den genomsnittliga kostnaden per anställd (som omfattas av företagshälsovården) 309 euro år 2008. Källa: FPA-statistik, Företagshälsovård 2008. Kostnaden per anställd var vid landskapsregeringen 291 euro per anställd år 2008. År 2009 var kostnaden 305 (261) euro per anställd. Samtliga anställda under året ingår i uträkningen.

Enligt företagshälsovården var stress och utmattning, sjukdomar i luftvägarna samt sjukdomar i stöd- och rörelseorganen de vanligaste orsakerna till sjukfrånvaro. I hälsoundersökningar har faktorer som kopplas till välbefinnandeproblematik så som kolesterol, övervikt och brist på motion, visat sig vara de största riskfaktorerna.

3.2.5.2. Jämställdhet

En utvärdering av allmänna förvaltningens jämställdhetsplan för 2007-2009 påbörjades inför framtagandet av ny plan. Arbetet med jämställdhetskonskvensbedömningar, i enlighet med jämställdhetsintegrering, fortsatte under år 2010. Utbildningsdelen av utvecklingsprojektet jämställdhetsintegrering, med målgruppen landskapsregeringens

ministrar och avdelningschefer, avslutades under året. För att kunna genomföra jämställdhetskonskvensbedömningar i budgetarbetet påbörjades en utbildning för budgetansvariga i jämställdhetskunskap.

Fördelningen av chefer med personalansvar inom allmänna förvaltningen var 21 (21) kvinnor och 29 (31) män. Med chef avses här avdelnings-, byrå- och enhetschefer samt förmän med personalansvar.

3.2.5.3. Rekrytering och personalomsättning

Vid allmänna förvaltningen och sjötrafiken lediganslogs 56 tjänster under året, till skillnad mot 27 året innan. Under året lediganslogs 21 (21) ordinarie tjänster och 26 (2) tillfälliga tjänster. I statistiken gällande tillfälliga tjänster ingår 16 säsongsarbetare för år 2010. Antalet lediganslagna vikariat var 9 (4). Rektorer och myndighetschefer vid underlydande myndigheter ingår i statistiken. 11 tjänster behovsprövades under året enligt det system för behovsprövning av vakanta tjänster som landskapsregeringen införde i början av 2009. Samtliga tjänster förordades.

3.2.5.4. Utbildning

Landskapsregeringen arbetar med kompetensutveckling för anställda. Det sker dels genom personalutbildning och dels genom yrkesspecifik utbildning.

Inom allmänna förvaltningen användes 19 500 (17 400) euro till personalutbildning, en ökning med 12,1 % jämfört med föregående år. Totalt 304 (430) anställda deltog under året i personalutbildning, 229 (306) kvinnor och 75 (124) män. Kostnaden per kvinna var i genomsnitt 48 (29) euro, medan motsvarande siffra för män var 40 (43) euro. De största utgiftsposterna för personalutbildning anslöt sig till arbetarskydds-, chefs- och språkvårdsutbildning samt övergripande utbildning för välbefinnande i arbete.

24 (28) personer deltog under året i förstahjälp utbildning som anordnades i samarbete med företagshälsovården. Totalt 112 (178) kvinnor och 48 (80) män deltog i kostnadsfri personalutbildning.

Inom allmänna förvaltningen användes 22 300 (15 800) euro till yrkesspecifik utbildning, en ökning med 41,1 % jämfört med föregående år. Totalt 100 (85) anställda deltog under året i yrkesspecifik utbildning, 33 (53) kvinnor och 67 (32) män. Kostnaden per kvinna var i genomsnitt 132 (170) euro, medan motsvarande siffra för män var 268 (213) euro.

3.2.5.5. Friskvård

I syfte att bibehålla och förbättra personalens hälsa och välbefinnande, erbjuds anställda möjlighet till subventionerade motionsaktiviteter. Målet är att via ett varierat utbud aktivt stimulera personalen till olika motionsaktiviteter. Motionsaktiviteterna strävar till att på sikt ge positiva hälsoeffekter och därigenom minskad sjukfrånvaro hos personalen.

Under våren avslutades motionskampanjen för allmänna förvaltningens personal som personalenheten anordnade i samarbete med Ålands motionsförbund. Motions-

kampanjen syftade till att aktivera anställda att motionera och öka medvetenheten om motionens hälsofrämjande effekt. Ca 100 tjänstemän deltog och i det avslutande konditionstestet deltog ca 80 tjänstemän varav majoriteten hade förbättrat sin kondition under kampanjens gång.

Personalen erbjuds även möjlighet till subventionerad, förebyggande, massage på arbetstid. 1391 (1327) besök hos massör gjordes, varav 1079 (1026) av kvinnor och 312 (301) av män.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Avancia, totalt	1 301	1 352	1 408	1 672	1 425	1 958
- kvinnor	859	793	870	1 072	888	1 274
- män	442	559	538	600	537	684
Träningsverket, totalt	309	660	705	438	575	710
- kvinnor	285	595	567	261	506	534
- män	24	65	138	174	69	176
Ålands Idrottscenter gym, totalt	-	-	63	15	34	68
- kvinnor	-	-	2	0	0	4
- män	-	-	61	15	34	64
Mariebad, totalt	1 275	1 239	670	1 013	1 108	817
- kvinnor	637	603	397	525	576	567
- män	638	636	273	488	532	250
Ålands Idrottscenter simning, totalt	-	-	281	168	132	157
- kvinnor	-	-	134	74	57	72
- män	-	-	147	94	75	85
Bowling, totalt	65	-	-	-	156	48*
- kvinnor	25	-	-	-	28	15*
- män	40	-	-	-	128	33*
Tennis, totalt	129	125	188	231	166	215
- kvinnor	23	18	73	87	40	45
- män	106	107	115	144	126	170
Badminton, totalt	32	25	60	41	48	24
- kvinnor	11	7	0	0	0	1
- män	21	18	60	41	48	23

* Statistiken gäller maj till december 2010.

3.2.5.6. Arbetsolycksfall

Vid allmänna förvaltningen anmäldes 17 (23) olycksfall i arbetet. Olycksfallen berodde främst på fall- och halkolyckor. Olycksfall som skett under 2010 föranledde sjukfrånvaro för åtta personer. Arbetarskyddskommissionerna inom landskapsförvaltningen

har till uppgift att årligen granska arbetsolycksfall som skett personal som tillhör respektive kommission.

3.2.6. Ålands polismyndighet

I landskapslagen om Ålands polismyndighet (26/2000) finns administrativa bestämmelser om polismyndigheten. Med stöd av landskapslagen har en landskapsförordning (34/2000) utfärdats. Polismyndighetens reglemente trädde i kraft den 1.12.2002. Den egentliga polisverksamheten bedrivs i stöd av polislagen och -förordningen för landskapet Åland (49/2000 och 50/2000). Den 1 maj 2006 trädde omfattande förändringar av polislagen i kraft. Polismyndighetens verksamhet är uppdelad på en ordnings-, en brottmåls- och en kansliavdelning.

3.2.6.1 Uppföljning av målsättningen

Det övergripande målet för polisverksamheten är att trygga den lagstadgade rätts- och samhällsordningen, att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället samt ge en god service till allmänheten.

Mål för allmän ordning och säkerhet samt trafikövervakning: Polisen skall upprätthålla en hög alarmberedskap för att minimera utryckningstiderna. Polisen skall också genom synlig övervakning på allmänna platser förebygga brott och ordningsstörningar och därigenom öka allmänhetens trygghetskänsla. Trafikövervakningen inriktas på farligt beteende i trafiken, särskilt uppsåtligt hänsynslöst trafikbeteende. Målet är att minska antalet grova äventyranden i trafiken samt att hålla antalet blåskontroller på nuvarande nivå.

Förverkligat: Målsättningen för 2009 har inte kunnats uppnå till alla delar gällande den synliga övervakningen på grund av reducerade fältövervakningsresurser. Totala antalet trafikövervakningskontroller har under 2009 varit ca 30 % färre än under 2008. Antalet blåsprov uppgår till samma nivå som år 2008 medan antalet misstänkta rattfyllerier har minskat med ca. 20 fall. Myndigheten har kunnat utöka övervakningen i skärgården.

Mål för brottsbekämpning: Genom en effektiv brottsutredningsverksamhet ökas risken att lagföras och benägenheten att göra brott minska. Utredningar av våldsbrott, särskilt när det gäller brott riktade mot kvinnor och barn, samt brott begångna av ungdomar skall prioriteras. Narkotikabrott skall prioriteras och en satsning på IT-relaterad brottslighet skall göras.

Förverkligande: Fokus har lagts på de i målsättningen prioriterade områdena. Tack vare den tidigare satsningen på våld mot barn har kunskapen ökat att genomföra utredningar vad gäller våld i nära relation, speciellt när det gäller sexualbrott. En polis har erhållit IT-forensisk grundutbildning vid polishögskolan i Sverige för att på ett bättre sätt kunna genomföra undersökningar i den digitala världen. Antalet narkotikaärenden uppgår till ca.140 per år och har prioriterats utifrån gällande resurser vilket har lett till att utredningstiderna hållits på en god nivå.

Mål för serviceverksamheten: Polisen skall ge allmänheten god service genom hög till-

gänglighet samt genom snabb och korrekt handläggning av tillståndärenden.

Förverkligande: Handläggningstiderna är korta och servicenivån hög. En deltids kanslisttjänst på Kumlinge har åter tillsatts efter att ha varit vakant i ett år då myndigheten har kunnat skapa adekvata tilläggsuppgifter.

3.3. BYGGNADSBYRÅN

Byggnadsbyråns verksamhet omfattar:

- övervakning av byggnads- och planläggningsväsendet
- ledning av landskapets byggnadsprojekt
- fastighetsförvaltning
- främjande av bostadsproduktion
- brand- och räddningsväsendet
- upprätthållande av alarmcentral
- säkerhet gällande explosionsfarliga ämnen
- befolkningsskydd och beredskapsfrågor
- elsäkerhet
- hissäkerhet
- energiförsörjning och -användning

3.3.1. Planläggnings- och byggnadsväsendet

Landskapsregeringens geografiska informationssystem (LRGIS), för digital hantering av geografiskt relaterad information har användare fördelat på jordbruksbyrån, skogsbruksbyrån, museibyrån, miljöbyrån, fiskeribyrån, byggnadsbyrån och trafikavdelningen. Den digitala hanteringen av kartdata är ett betydande inslag i det dagliga arbetet för dem som hanterar geografisk information. LRGIS innehåller idag en stor mängd digitala kartdata som ger användaren möjlighet att kombinera olika typer av geografisk data.

Det kontinuerliga arbetet med uppbyggnad, drift och utveckling av geografiska databaser för avdelningars/byråers olika ändamål har fortsatt under året.

Övergången till koordinatsystemet EUREF-Fin skjuts fram och görs i samband med att en ny GIS-plattform tas i bruk.

3.3.2. Bostadsenheten

3.3.2.1 Främjande av bostadsproduktion

Byggnadsbyråns stöd till boende utgjordes under året av räntestöd till bostadslån för nybyggnad av ägarbostäder, räntestöd för anskaffning av bostad på basen av bostadssparavtal, lån för uppförande, anskaffning och reparation av hyresbostäder, räntestöd för installation av hiss, borgen för ägarbostadslån samt bidrag för reparationer av pensionärers och handikappades egna bostäder, avlägsnande av sanitära olägenheter i bostäder och för minskning av energiförbrukningen i bostadsbeståndet.

För produktion av hyresbostäder beviljades två lån om totalt 2,08 miljoner euro för 20 nya bostäder. Räntestöd beviljades för ett lån om 1,2 miljoner euro för nyproduktion

av 11 hyresbostäder. Därtill reserverades räntestöd för 7,3 miljoner euro för ett projekt om 50 hyresbostäder och en grundrenovering om 3 hyresbostäder. En ansökan avslogs. Landskapsborgern för produktion av hyresbostäder beviljades till ett belopp om 0,36 miljoner euro.

Stöd till anskaffning av ägarbostäder utgjordes av räntestöd på lån till ett totalbelopp om 1,1 milj. euro för byggande av 13 st. egnahemshus. För anskaffning av första ägarbostad på basen av bostadssparavtal beviljades räntestöd för 4 st. lån uppgående till totalt 0,36 milj. euro. Denna form av räntestöd underkastas inte inkomstprövning men förutsätter ett förhandssparande i minst två år. Räntestödslånets högsta belopp höjdes under året från 100.000 euro till 125.000 euro. Lagtinget godkände i december en framställning om införande av en bostadssparpremie om 3.000 euro som är avsedd att höja intresset för bostadssparandet. Landskapsborgern för lån till ägarbostäder beviljades till 24 objekt till en åtagandesumma om 0,66 milj.euro. Sedan 1999 har borgen för ägarbostäder ställts till ett totalbelopp om ca 5 miljoner euro. Hittills har borgensåtagandena inte föranlett några kostnader för landskapet. Landskapsborgern för ägarbostäder används i landskapet som ett regionalpolitiskt instrument för att utjämna skillnader i säkerhetsvärden mellan centralorter och periferi.

För reparation av pensionärers och handikappades egna bostäder har 111.600 euro beviljats som bidrag för reparation av 20 bostäder, varav 10 st. till handikappade. Stödet för anpassning av handikappades bostäder avslutades i augusti månad på grund av brist på budgetmedel. Understöd för avlägsnande av sanitär olägenhet beviljades i två fall.

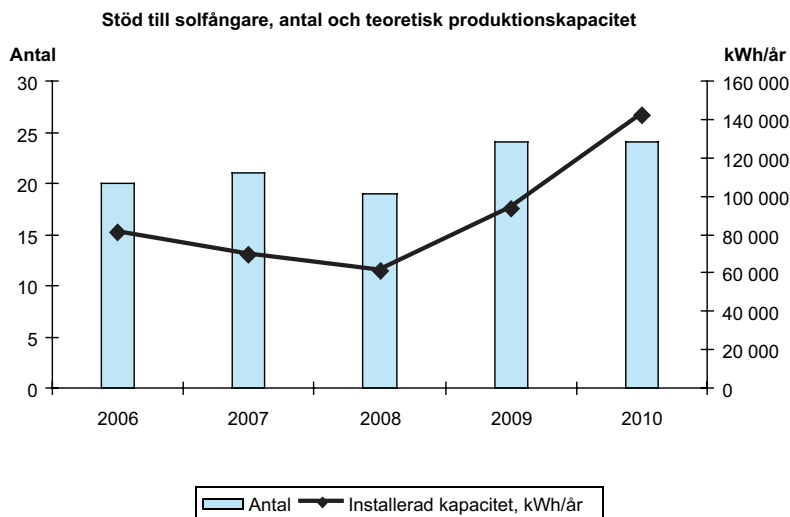
3.3.2.2. Stödets mätetal

	2008	2009	2010
Landskapslån till nya hyresbostäder (antal bostäder)	69	8	31
- belopp(milj. euro), samtliga hyresbostadslån	2,4	0,8	2,1
- belopp (milj. euro) räntestödslån till hyresbostäder	7,1	0	1,2
Räntestödslån för nya ägarbostäder	34	18	13
- belopp (milj. euro)	3,00	1,63	1,10
Räntestödslån på basen av bostadssparavtal	9	3	4
- belopp (milj.euro)	0,56	0,25	0,36
Räntestödslån för kulturhistoriskt värdefulla bostadsbyggnader	1	3	utgått
- belopp (milj.euro)	0,10	0,30	-
Landskapsborgern för lån till ägarbostad	23	17	24
- belopp (milj.euro)	0,51	0,40	0,66
Bostadssparpremier	-	-	-
- belopp (euro)	-	-	-

Understöd för reparation av ålderspensionärs och handikappads bostad	27	30	21
- belopp euro)	116.000	95.800	111.600
Understöd för avlägsnande av sanitär olägenhet	1	-	2
- belopp (euro)	300	-	7.000
Planeringsbidrag för kulturhistoriskt värdefull bostad	-	2	utgått
- beviljat belopp (euro)	-	4.000	-
Stöd för miljövänliga uppvärmningssystem			
- inkomna ansökningar	236	36	29
- beviljat (antal)	181	95	28
- avslag eller återtaget	7	5	-
- beviljat belopp (euro)	241.000	129.000	73.000

Stödet för installation av miljövänliga värmesystem, som under 2009 endast omfattade installation av solvärmesystem, kompletterades i samband med första tilläggsbudgeten med ett stöd för uppgradering av reglerteknik och styrsystem i flerbostadshus. Totalt inkom 29 ansökningar under året, varav 24 gällde solvärmesystem och 5 ansökningar gällde uppgradering av reglerteknik och styrsystem. Av solfångarstöden riktades 2 stöd till flerbostadshus med totalt 37 st. bostäder. De solfångarsystem som erhållit stöd under åren 2006-2010 har en sammanlagd teoretisk produktionskapacitet om ca 450.000 kWh per år.

3.3.2.3. Stödets fördelning på kvinnor och män

	2008	2009	2010
Nya ägarbostäder med landskapsstöd			
- kvinnor	34	19	15
- män	29	18	14
Räntestödslån på basen av bostadssparavtal			
- kvinnor	6	1	3
- män	8	2	3
Landskapsborgen för lån till ägarbostad (antal)			
- kvinnor	20	15	23
- män	19	16	21
Understöd för reparation av ålderspensionärs och handikappads bostad o. avlägsnande av sanitär olägenhet			
- kvinnor	20	17	14
- män	13	13	10
Stöd för miljövänliga uppvärmningssystem			
- kvinnor	62	19	11
- män	183	74	17

3.3.3. El- och energienheten

Arbetet med att införa inmatningstariffsystem för vindkraft och biogas i Finland har fortsatt under 2010. Enheten har under året haft täta kontakter med riket i avsikt att Åland ingår i systemet. Enligt arbetsgruppens framställning är målet en vindkraft-utbyggnad på 2000 MW totaleffekt och 6 TWh årlig produktion till år 2020. Inmatningstariffens målsättningspris är 83,5 €/MWh och tariffen utbetalas under 12 års tid. Inmatningstariffsystemet är flexibelt och kan ta hänsyn till förändringarna i elprissättning och produktionsvolym.

Från rikssidan har hävdats att stöd till näringsverksamhet faller inom landskapets behörighet och därmed kan inte på Åland verksamma aktörer ingå i rikets system. Under året har förhandlingar pågått på politisk och tjänstemannanivå och vid lagpropositionens behandling i riksdagens utskott uttalade sig flera positivt gällande Ålands medverkan i systemet.

Förhandlingarna fortsätter emellertid under 2011 i syfte att Åland ingår i rikets stöd-system för el från förnybara energikällor.

Flera info- och kurstillfällen inom området för förnybar energi har ordnats i vilka enheten har medverkat som delarrangör. Bl a medverkan i ungdomstävlingen miljö-detektiverna och Greentech future challenge som presenterades i samband med Cleantechmässan i mars 2010. Dessutom hölls den årliga elspardagen under samma månad.

Två tillfällen för elsäkerhetsexamen har hållits i landskapets regi. Huvudkommittén för nordisk elsäkerhet har hållit en två dagarskonferens på Åland med ca. 20 deltagare.

Besiktningar och kontroller av elanläggningar har under året utförts som tidigare. Elverkens nyckeltal och statistik för distributionsverksamheten har genomgåts. Rådgivning till myndigheter, företag och organisationer fortgår.

Enheten har bistått med information och kunskap gällande regelverk och förutsättningar för olika satsningar inom energiområdet. Under året har ÅCA:s biogasanläggning i anslutning till mejeriet färdigställts och påbörjat produktionen, ännu i begränsad omfattning. Anläggningen är även ansluten till Jomala Prestgårdens fjärrvärmesystem som även det påbörjat produktionen 2010.

Värmeentreprenörer är främst lantbrukare som säljer värmeenergi till förbrukare som kommunala fastigheter och större privata fastigheter. Jomala kommuns fjärrvärmesatsning är för åländska mått rätt stor och enheten har under året utbetalat stöd till både pannan och närvärmesystemet. Dessutom har en utvidgning av systemet planerats. Fastigheter som uppförs skall anslutas och landskapsregeringen har beviljat att nätdelen kan beviljas stöd inom ramen för det tidigare beslutets tilldelning.

Enheten håller sig fortsättningsvis uppdaterad på utvecklingen inom området. Exempel är teknikutveckling och anpassning till nya regelverk. En rad nya EU kommissionsförslag och direktiv har inkommit under året. Enheten samarbetar fortsättningsvis med lokala och externa aktörer inom området. Exempel är myndigheter, företag och organisationer

Energigruppen och energisamordnaren har fortsatt sitt arbete med att undersöka för Åland lämpliga projekt inom området för förnybar energi

3.3.4. Brand- och räddningsenheten

Verksamhetens övergripande målsättning är att skapa en god säkerhet i samhället för personer, egendom och miljö samt att säkra de grundläggande samhällsfunktionerna. Denna målsättning strävar man till att uppnå genom enhetens verksamhet som omfattar följande områden:

- räddningsväsendet där målsättningen är att skapa förutsättningar för en god förebyggande verksamhet mot olyckor och för ändamålsenliga resurser för räddningsväsendet
- brand- och explosionsfarliga kemikalier och varor där enheten verkar som övervakande och tillståndsgivande myndighet
- transport av farliga ämnen där enheten verkar som övervakande myndighet
- befolkningsskydd och beredskapsfrågor där enheten tillsammans med statens ämbetsverk har målsättningen att säkra samhällsfunktionerna samt att skapa god beredskap i samhället mot omfattande olyckshändelser och krislägen.

För att uppnå dessa mål har man under året vidtagit följande åtgärder:

- för att öka vetskapen om kärnkraftsolyckor och miljöhot inom ramen för Samrådsdelegationen för beredskapsärenden upprätthålla kontakter med Strålsäkerhetscentralen STUK samt länsstyrelsen i Uppsala
- för att förebygga oljeolyckor i havsområdet ändrades landskapslagen om bekämpande av oljeskador så att en oljeu tsläppavgift kan påföras även på Åland. Överenskommelseförordningen om gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland ändrades så att gränsbevakningsväsendet sköter de förvaltningsuppgifter som påförande av

oljeutsläppsavgift medför även gällande utsläpp på Åland

- för att skydda grund- och dricksvattenområden och säkerställa vattenförsörjningen fortsatte arbetet med att kartlägga tillgången på reservvattentäkter. Vattenprover togs för att utreda vattenkvaliteten. Tillsammans med kommunerna utreds möjligheten att reservera ett tillräckligt antal reservvattentäkter.
- tillsammans med Försörjningsberedskapscentralen och Samrådsdelegationen för beredskapsärenden utarbetades rapporten "Betydelsen och säkerställande av försörjningsberedskapskritiska transporter för Åland"

Oljebekämpningsutrustningen i hela landskapet har inventerats och skyddsutrustningen i oljebekämpningslagret kompletteras kontinuerligt.

Samrådsdelegationen för beredskapsärenden behandlade bland annat H1 N1 pandemin och problemen för flygtrafiken på grund av vulkanutbrottet på Island. Särskilt vidtogs åtgärder för att trygga ambulanstransporter med helikopter.

Med anledning av att det utarbetats ett förslag till ny räddningslag i riket avgavs utlåtande till inrikesministeriet gällande behovet av skyddsrum på Åland.

Den 2 december utfärdades en ny landskapsförordning om landskapets allmänna förvaltning enligt vilken brand- och räddningsenhetens uppgifter överförs till Rättsservice-enheten vid kansliavdelningen från den 1 januari 2011.

3.3.5. Landskapsalarmcentralen

Allmänt

Landskapsalarmcentralens uppgift är att dygnet runt handha mottagning av nödsamtal och bevaka olika alarmanläggningar samt på basen av dessa utföra erforderliga alarmeringar.

Från den 01.06.2010 har alarmcentralen övertagit mottagningen av samtliga polisiära nödsamtal. Under året har det tagits beslut om att inhandla ett nytt alarmprogram. Programmet väntas bli installerat under 2011. Vid årsskiftet 2010/2011 gick alarmcentralen administrativt ihop med polisen.

Skogsbrandvarning

Under 2010 utfärdade landskapsalarmcentralen varning för skogsbrand 4 gånger.

Inkommande alarm till alarmcentralen

	2008	2009	2010
112-Nödsamtal	6.870	6.395	10.834
Rutinsamtal	ca 20.000	ca 18.000	ca 12.000
Trygghetstelefon	1.357	1.344	1.169
Radioanrop	ca 13.000	ca 12.000	ca 10.000
Joursamtal	149	102	207
Automatalarm	9.500	7.100	7.500

Utalarmeringar

	2008	2009	2010
Brand-och räddning	441	454	478
Ambulansalarm	2.620	2.550	2.252
Övriga alarm	1.774	1.791	1.980

Inkomster och utgifter

	2008	2009	2010
Kostnader, euro	391.203	409.858	429.697
Inkomster, euro	15.571	14.908	17.759

3.3.6. Fastighetsförvaltning

Byggnadsbyrån har under året haft den direkta fastighetsförvaltningen av följande fastigheter: Självstyrelsegården, Ålands museum, Eriksonska gården, Eckerö post- och tullhus, landskapets bostadshus vid Grindmattesvägen 7 i Mariehamn, huvudbyggnaden vid Grelsby kungsgård, Stora och Lilla Båtskär, fastigheten Österlen 5:9 i Långbergsöda, Saltvik, Källskär på Kökar, f.d. Vårdinstitutets skolbyggnad samt laboratoriebygganden i Jomala.

Byggnadsbyrån har även handhaft förvaltningen av det s.k. Bergskyddet i Mariehamn, som ägs gemensamt av landskapet, Senatfastigheter och Mariehamns stad.

Drift och underhåll av Alandica och Eckeröhallen sköts av de privata driftsbolag som hyr anläggningarna. Till den del landskapet ansvarar för förvaltningen sköts detta genom byggnadsbyrån.

Vid Eckerö post- och tullhus har förutom postotemuseet traditionsenligt varit sommarutställningar samt olika kulturevenemang.

De övergripande fastighetsförvaltningsuppgifterna är centraliserade till byggnadsbyrån. Bland dessa kan nämnas:

- ledning av byggnadsprojekt
- försäljning och inköp av fastigheter
- planerat underhåll för landskapets fastigheter (exkl. museibyråns och ÅHS')
- samordning av fastigheternas nyttjande
- tecknande och uppföljning av arrende- och hyresavtal
- vissa fastighetsförsäkringar
- beslut om outnyttjade fastigheter samt
- upprätthålla basfakta om landskapets fastigheter.

Byggnadsbyrån har under året haft ledningen av följande byggprojekt och underhållsåtgärder:

- renovering av källarutrymmen vid Ålands folkhögskola
- tillbyggnad av nya internatet vid Ålands folkhögskola
- renovering av Högskolan Södra
- förnyande av plåttak på Ålands lyceum
- renovering och ombyggnad på våning 4 vid Ålands lyceum
- förnyande av brandalarm och belysning vid Ålands museum
- förnyande av avlopp och renovering av våtrum vid Ålands sjömansskola
- ombyggnad och renovering av f.d. Ålands vårdinstitut
- fasadrenovering vid Högskolan Södra
- förnyande av kulvert vid Ålands naturbruksskola
- fasadarbeten för flertalet byggnader vid Ålands folkhögskola
- fasadarbeten för flertalet byggnader vid Ålands naturbruksskola
- ombyggnad av ventilation vid Ålands försöksstation
- fasadarbeten vid Högskolan Norra
- asfaltering och gårdsarbeten vid Högskolan Södra
- invändig ombyggnad vid Högskolan Norra
- renovering av rektorsbostaden vid Ålands naturbruksskola
- ombyggnad av jouren på polishuset
- renovering av våtrum och byte av avlopp vid Ålands yrkesskola
- om- och tillbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum
- nya skärmtak vid Eckerö post- och tullhus

Byggnadsbyrån har även lett planering/projektering och utredningar gällande:

- förnyande av kylrum vid Ålands försöksstation
- energikartläggning för Högskolan Norra och laboratoriet i Jomala
- renovering och ombyggnad på våning 4 vid Ålands lyceum
- förnyande av brandalarm och belysning vid Ålands museum
- tillbyggnad av trä- och metallverkstad vid Ålands folkhögskola
- fasadrenoveringar vid Ålands folkhögskola, Ålands naturbruksskola och Högskolan Södra
- invändiga ombyggnader vid Högskola Norra, polishuset och Ålands naturbruksskola
- ombyggnad av f.d. läromedelscentralen
- renovering och installation av hiss vid Ålands yrkesskola
- renovering av våtrum och byte av avlopp vid Ålands yrkesskola
- renovering av verkstäder vid Ålands yrkesskola

Vidare har byggnadsbyrån uppdaterat befintliga underhållsplaner för vissa byggnader.

4. Finansavdelningens förvaltningsområde

4.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Arbetet vid finansavdelningen och förvaltningen i allmänhet präglades under år 2010 långt av det ansträngda budgetläget och de besparingsöversväganden som det föranleder. I budgeten för år 2010 dimensionerades alla anslag där löneutgifter ingick så att besparingar motsvarande två veckors lön förutsattes. Målsättningen beträffande inbesparingen av personalkostnader kunde i stort uppnås utan att permitteringar i allmänhet behövde tillgripas. Genom aktiva åtgärder, förbättrad kostnadsmedvetenhet och allmänna förändringar av kostnadsnivån uppvisar landskapets bokslut för år 2010 en minskning av verksamhetens kostnader.

Utvecklingen av den största inkomstposten, avräkningsbeloppet, uppvisar en positiv tendens men har ännu inte återgått till nivån före finanskrisen. Med beaktande av att skattegottgörelsen för år 2008, som erhöles under år 2010, uppgick till ett ovanligt lågt belopp minskade intäkterna av skattenatur med inte fullt 12 miljoner euro i förhållande till föregående år.

Det ackumulerade budgetunderskottet uppgår i bokslutet till 32,3 miljoner euro vilket är en ökning med 15 miljoner euro från året före. Med beaktande av att den s.k. utjämningsfonden minskades med 20 miljoner euro uppgick skillnaden mellan budgetutgifter och budgetinkomster under år 2010 till 35 miljoner euro.

4.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Grundläggande för arbetet som pågår med att förnya de regelverk som styr ekonomiförvaltningen och effektivisera denna är förslaget till ny lagstiftning om landskapets finansförvaltning. Efter det att en ny lag antagits, behöver ett tämligen omfattande arbete läggas ner på att utforma detaljerade anvisningar och förordningar i syfte att utveckla finansförvaltningen, redovisningen och den interna kontrollen till effektiva och ändamålsenliga instrument för verksamhetsstyrningen. Som en del i detta utvecklingsarbete ses strukturen på landskapsregeringens budgetförslag över.

En grundförutsättning för en effektiv ekonomiförvaltning är moderna och välfungerande IT-system. I enlighet med landskapsregeringens handlingsprogram pågår därför en omfattande förnyelse av förvaltningens IT-system med avsikt att förbättra möjligheterna till uppföljning och kontroll samtidigt som samordnings- och rationaliseringssvinster kan uppnås och leda till mindre behov av personal.

Hittills har ett nytt system för löneadministration och matrikelföring samt ett elektroniskt fakturahanteringssystem tagits i bruk. Därtill pågår ibruktageandet av ett elektroniskt dokument- och ärendehanteringssystem som på sikt kommer att leda till minskad pappersanvändning inom förvaltningen. Målsättningen är att minska pappers-

förbrukningen med ca 10 % på årsnivå från en nivå om ca 1,9 miljoner papper år 2008. Ett arbete som anknyter till detta är en förnyelse av landskapsregeringens hemsida där det nya dokument- och ärendehanteringssystemet kommer att utgöra den centrala informationsdatabasen samt verktyget för utvecklandet av e-tjänster. Beslut fattas om anskaffande av nytt ekonomisystem och systemutvecklingsarbetet inleds utgående från det.

Finansavdelningen kommer att genomföra en behovsanalys för att fastställa vilka systembehov landskapsregeringen har för att på sikt kunna verkställa målsättningarna med ett räkenskapsverk. Resultatet av behovsanalysen är ett avgörande redskap för att landskapsregeringen i framtiden ska få en rationell, effektiv och modern ekonomiförvaltning där samordning med landskapets skolor, Ålands hälso- och sjukvård samt övriga externa myndigheter är möjlig. En modern IT-infrastruktur är avgörande för möjligheten att utlokalisera delar av den samordnade ekonomiförvaltningen.

Arbetet med datasäkerhetsfrågor kommer att fortgå genom utveckling av såväl tekniska lösningar som informationsinsatser. För att ytterligare trygga driftssäkerheten pågår ibruktagandet av ett serverrum i skyddade utrymmen i Bergsskyddet vilket möjliggör dubblering av server- samt lagringsutrustning.

Förverkligat: Landskapsregeringen överlämnade den 27 maj framställningen till ny finansförvaltningslag till lagtinget. I avvaktan på godkännande från lagtinget har inte arbetet med att utforma förslag till förordningstexter påbörjats under året.

Som en del i arbetet med att utveckla den så kallade e-förvaltningen har avdelningen på uppdrag av ledningsgruppen vid allmänna förvaltningen arbetat fram ett förslag till en övergripande IT-strategi för samordning av IT-utveckling och elektronisk förvaltning inom landskapet. Förslaget har under hösten varit på remiss till de olika landskapsmyndigheterna, och även presenterats för landskapsregeringen. Samtliga instanser har ställt sig positiva till förslaget, som beräknas antas i början av år 2011.

Arbetet med att förnya ekonomisystemet har också påbörjats under 2010, inledningsvis genom att studera och utvärdera det modernare ekonomisystem som idag används vid ÅHS. Arbetet med att förnya ekonomisystemet kommer att fortgå under 2011.

Arbetet med förnyelsen av landskapsregeringens hemsida har påbörjats. Ett underlag för en kravspecifikation för upphandling av dels publiceringsverktyg, dels tjänster för grafisk layout, informationsstruktur samt integration mot befintliga system har påbörjats. Målsättningen är att så långt som möjligt integrera hemsidan samt de tjänster som tillhandahålls via denna mot befintliga verksamhetssystem.

Ett förslag till informations- och säkerhetspolicy har tagits fram, policyn kommer att utgöra en grund för fortsatt samt tekniskt säkerhetsarbete samt informationsarbete relaterat till datasäkerhetsfrågor.

Serverrummet i Bergsskyddet är i drift, under året anskaffades server- och lagringsutrustning som möjliggör dubblerad datalagring. Utrymmet utnyttjas även av ÅHS och kommer att nyttjas av landskapsalarmcentralen då deras system förnyas under år 2011.

Mål: Att i samarbete med representanter för statsförvaltningen kartlägga förändringar och faktorer som kan föranleda ett behov av ändring av avräkningsgrunden.

Förverkligat: Efter att ett första grundarbete genomförts och informellt överlämnats har arbetet med kartläggningen fått stå tillbaka och resurserna inriktats på den aktuella framställningen om extra anslag för byggande av en likströmsförbindelse till riket.

Mål: Att följa aktuella förändringar av EG-regelverken som har betydelse för skattegränsen.

Förverkligat: Arbetet har bedrivits i enlighet med målsättningen så att deltagande i kommissionens arbete med tillämpningsföreskrifter för tullkodexens artikel 1.3 angående förenklningar i handeln med s.k. tredjelandsområden i samarbete med finansministeriet och tullstyrelsen har prioriterats.

Mål: Att granska hur den landskapsandelsreform, som trädde i kraft fr.o.m. år 2008, påverkat samarbetet mellan kommunerna.

Förverkligat: Ej förverkligat.

Mål: Beredningsarbete för en exaktare beräkning av pensionsansvarsskulden.

Förverkligat: En kraftig ökning av antalet pensionsärenden i kombination med minskade personalresurser på avtals- och pensionsbyrån har gjort att något direkt arbete med beräkningen av pensionsansvarsskulden inte har kunnat påbörjas under året. Avtals- och pensionsbyrån har dock under året gjort en kartläggning av vilka olika delar som borde ingå i den totala pensionsansvarsskultsberäkningen och vilka problem som finns pga landskapets synnerligen komplicerade pensionssystem och pensionslagstiftning.

4.1.2. Utveckling av mätetal

	2008	2009	Uppskattat 2010	Förverkligat 2010
Bokförda dokument	70.618	69.999	68.000	69.341
Inklusive betalningar	101.547	99.695		99.020
Lön-, pensions- och arvodestagare	7.276	7.072	7.500	7.427
Utestående lån	796	688	690	585
Räntestödslån	943	897	1.080	870
Dataarbetsplatser (självstyrelsegården)	220	235	235	

4.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2008	Bokslut 2009	Tillgängliga medel 2010	Bokslut 2010	Avvikelse
Summa inkomster	34 461 628,66	36 794 878,20	30.905.885	29.643.052,85	-1.262.832,15
Konsumtionsutgifter	-21 497 719,34	-23 412 551,66	-25.266.922	-24.669.175,21	597.746,79
Överföringsutgifter	-17 497 977,91	-17 400 513,01	-20.256.745	-12.155.162,86	8.101.582,14
Realinvesteringsutgifter	-6 635 206,57	-2 768 536,41	-490.995	-324.386,73	166.608,27
Lån och övriga finans- investeringar	-954 734,00	-1.860.51,00	-13.616.849	-3.333.329,00	-10.283.520,00
Summa utgifter	-46 585 637,82	-45 441 752,08	-59.631.511	-40.482.053,80	19.149.457,20
Anslag netto	-12 124 009,16	-8.646.873,88	-28.725.626	-10.839.000,95	17.886.625,05

De influtna inkomsterna under finansavdelningen minskade med knappt 7,2 miljoner euro eller med 19,4 % från år 2009 till år 2010. Under år 2009 inkomstfördes drygt 3,8 miljoner euro och år 2010 endast ca 0,1 miljoner euro så som finansiering av Ålandica Kultur och Kongress med projektbidrag ur penningautomatmedel. Den budgeterade avkastningen av Ålands Penningautomatförenings verksamhet, beaktande medel från tidigare år, uppgick till 20 miljoner euro år 2009 men sjönk till 14 miljoner euro år 2010. Överföringen från pensionsfonden ökade med drygt 2,7 miljoner euro och uppgick till sammanlagt 15,5 miljoner euro under år 2010. Den stora ökningen i överföringen från pensionsfonden föranleddes främst av att överföringen ökades från ca 50 % till ca 75 % av pensionsutgifterna fr.o.m. 1.6.2009.

Konsumtionsutgifterna ökade sammanlagt med 5,4 % eller nästan 1,3 miljoner euro jämfört med föregående år. De pensionsrelaterade utgifterna stod för hela ökningen emedan de ökade med 1,3 miljoner euro. Avdelningens övriga konsumtionsutgifter minskade med ca 1,6 %. Avvikelsen jämfört med tillgängliga anslag förklaras närmast med inbesparingar under avdelningens verksamhetsutgifter, utvecklingsarbete, pensionsrelaterade utgifter, IKT-utveckling samt förvaltningens ofördelade verksamhetsutgifter.

Överföringsutgifterna minskade med drygt 5,2 miljoner euro eller 30,1 %. Under året överfördes danaarv till kommuner om drygt 0,1 miljoner euro, medan ingen överföring gjordes ett år tidigare. Överföringarna till kommunerna minskade med knappt 4,6 miljoner euro främst p.g.a. att kompensationen för förlust av skatteintäkter till följd av avdrag minskade eftersom det allmänna avdraget i kommunalbeskattningen slopades. Bidragen ur penningautomatmedel minskade med drygt 0,8 miljoner euro främst till följd av att projektbidragen ur penningautomatmedel minskade. Rörande bidragen ur penningautomatmedel ingår även återförda anslag för senare fördelning. Avvikelsen jämfört med tillgängliga anslag förklaras främst med skillnaden beträffande överföring av danaarv och bidrag ur penningautomatmedel.

Realinvesteringsutgifterna minskade med drygt 2,4 miljoner euro, vilket förklaras med att byggandet av Alandica Kultur och Kongress erfordrade lägre anslag år 2010 än året innan. Avvikelsen mot tillgängliga anslag beror på att anslagsbehovet för främst anskaffning av inventarier var lägre än vad som beräknats för året.

Efterfrågan på såväl regionallån som lån ur penningautomatmedel har fortsättningsvis varit svag och endast smärre lån ur penningautomatmedel utbetalades under året. Däremot återfördes för senare fördelning anslag för lån ur penningautomatmedel uppgående till drygt 3,3 miljoner euro.

4.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Finansavdelningens uppgift att uppgöra och sammanställa beslutsunderlag om tilldelning av resurser för och finansiering av landskapets olika verksamhetsområden har även under år 2010 tagit en stor del av allmänna byråns resurser i anspråk. Utöver beredningen av budgetförslaget för år 2011 avlämnades även tre förslag till tillägg till budgeten för år 2010.

Under år 2010 behandlades totalt 40 ansökningar om medel ur penningautomatmedel för allmän verksamhet varav 12 ansökningar för verksamhetsbidrag, 17 för projektbidrag, 6 för evenemangsbidrag samt 5 för lån.

En av finansavdelningens kontinuerliga målsättningar är fortsättningsvis att bevaka de lagstiftningsprocesser inom gemenskapen som berör finansavdelningens förvaltningsområde. Under år 2010 notifierades 13 direktiv och ett initiativ från kommissionen har beretts inom finansavdelningens ansvarsområde.

Finansavdelningen har under år 2010 prioriterat högt att i gott samarbete med finansministeriet och tullstyrelsen utforma förslag till tillämpningsföreskrifter för artikel 1 punkten 3 i den moderniserade tullkodexen med syftet att förenkla handeln mellan EU:s skatteområde och områden som hör till EU men som står utanför skatteunionen. Kommissionen har tillsatt en ad hoc-arbetsgrupp för att fortsätta arbetet med utformningen av tillämpningsföreskrifterna. Vid arbetsgruppens möten under året har även en representant från landskapsregeringen deltagit. Det gemensamma målet med arbetet för de samarbetande myndigheterna; finansministeriet, tullstyrelsen och landskapsregeringen, är att handeln över den åländska skattegränsen ska vara minst lika smidig och förenklad som tidigare och att i mån av möjlighet ytterligare förenkla förfarandet vid import och export av varor mellan EU:s skatteområde och områden inom EU som står utanför skatteunionen. Landskapsregeringens uppfattning är dock att det primärt är riksmyndigheternas ansvar att bevaka förändringar av gemenskapsrätten som påverkar handeln över skattegränsen och att säkerställa att skattegränshanteringen är ändamålsenlig.

Landskapsregeringen ordnade i samarbete med Ålands Handelskammare den 6 april 2010 en konferens om ägarstyrning, bolagisering och privatisering med föreläsare från Sveriges och Finlands respektive enheter för ägarstyrning av statliga bolag.

Vid allmänna byrån handläggs ärenden beträffande den centrala ägarstyrningen och bolagen Posten Åland Ab, Kraftnät Åland Ab och Ålands Energi Ab.

Landskapsregeringen har under år 2010 även avgett utlåtanden över olika propositioner om rikslagstiftning inom området för skatt och finans, såsom bland annat reformeringen av energibeskattningen, punktskatt på sötsaker och ändringar av mervärdesskattelagen.

Den arbetsgrupp som tillsatts för att utarbeta ett förslag till en ny kommunalskattelag har under år 2010 gjort en SWOT-analys, avgett en mellanrapport och arrangerat ett seminarium för allmänheten där mellanrapporten har presenterats och en efterföljande paneldiskussionen om den åländska kommunalbeskattnings framtid ägt rum.

IT-enheten vid finansavdelningen arbetar idag till största delen med landskapsregeringens interna IT-drift och -utveckling. Merparten av enhetens resurser går åt till löpande support och driftsarbete, som består av driften av datanätverk, servrar och system vid den allmänna förvaltningen, lagtinget, museibyrån (Mariehamn samt Ribacka), Ålands-trafiken (inklusive landskapets färjor), Nordens Institut, motorfordonsbyrån, Ålands statistik och utredningsbyrå, Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, Ålands musikinstitut samt Ålands polismyndighet. Dessutom ges rådgivning och i mån av möjlighet support åt övriga externa enheter och inrättningar.

Under året förnyades cirka 40 datorer hos de enheter vilka helt eller delvis erhåller service från IT-enheten, vidare inköptes cirka 100 datorer som kommer att tas i bruk under början av år 2011. IT-enheten har det övergripande ansvaret för driften av datautrustning och de datakommunikationslösningar som förutom att sammanbinda självstyrelsegården med externa och utlokaliserade enheter samt landskapsregeringens skolor också tillhandahåller internetkonnektivitet. Även konferensteknik och mobiltelefoner är områden där support från IT-enheten kontinuerligt behövs.

Administrationn av den åländska toppdomänen ax tar kontinuerligt mycket arbetstid i anspråk. Under året registrerades 248 nya domännamn, 9 domännamn bytte ägare, dessutom förnyades 253 av de 270 domännamn som registrerades eller bytte ägare under år 2007. Utöver arbete med registrering och förnyandet tillkommer förfrågningar och teknisk rådgivning.

4.2.1. Landskapets budget

Landskapsregeringens framställning med förslag till budget för år 2010 för landskapet

Åland avläts till lagtinget den 29 oktober 2009. Förslaget balanserade på 310.239.000 (318.520.000) euro. Lagtinget antog landskapsregeringens förslag till budget för år 2010 med vissa ändringar den 21 december 2009, så att budgeten balanserade på 309.466.000 euro. Budgeten publicerades i Ålands författningssamling nr 1/2010. Genom tre tilläggsbudgeter sänktes budgetens slutsumma med 813.000 euro till 308.653.000 (309.516.000) euro eller med 0,3 %. Budgetförslagets detaljrikedom minskade i och med att de dispositionsplaner som tidigare år visats under varje budgetmoment togs bort. I övrigt gjordes inga större förändringar rörande budgetens systematik och uppställning.

4.2.2. Avräkning, skattegottgörelse och extra anslag

Ålandsdelegationens avräkningsbeslut för år 2009 stadfästes av republikens president den 3 september 2010. Avräkningsbeloppet fastställdes till 168.901.504,77 euro vilket var 15,3 % lägre än för år 2008 då avräkningsbeloppet fastställdes till 199.315.434,04 euro. Eftersom 170.019.000 euro erhållits som förskott på avräkningsbeloppet under år 2009 återbetalades 1.117.495,23 euro under år 2010. I förskott på avräkningsbeloppet för år 2010 erhöll landskapet 176.146.000 euro.

Ålandsdelegationens beslut angående skattegottgörelse för år 2008 stadfästes av republikens president den 12 mars 2010. Beloppet fastställdes till 3.157.778 (24.033.038) euro som budgeterades och bokfördes under år 2010.

Den 4 november 2009 beslöt lagtinget att tillstå Ålandsdelegationen en framställning om ett extra anslag om 60 procent av de godtagbara investeringskostnaderna, dock högst 75.000.000 euro, att utges som bidrag till Kraftnät Åland Ab för byggande av en likströmsförbindelse till riket. Under år 2010 har Ålandsdelegationen inbegärt kompletterande yttranden och ärendet är ännu inte avgjort.

4.2.3. Allmänna stöd till kommunerna

Kompletteringen av skatteinkomsterna uppgick sammanlagt till 1.819.350,08 (1.817.113,49) euro. Skattekomplettering betalades inte till kommunerna Jomala, Lemland, Mariehamn samt Sottunga beroende på att medeltalet av den beskattningsbara förvärvsinkomsten minskad med vissa avdrag i dessa kommuner under åren 2006 - 2008 översteg den för respektive kommun fastställda kompletteringsgränsen.

Under året beviljades 1.810.770,05 (1.815.275,84) euro i allmän landskapsandel till kommunerna.

Kompensationen för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst uppgick sammanlagt till 644.172,04 (952.449,98) euro.

Slutregleringen av kompensationen till kommunerna för förlust av skatteintäkter till följd av avdrag skatteåret 2009 uppgick till sammanlagt 442.197,15 (688.500,40) euro.

Totalt uppgår därmed kompensationen för år 2009 till 5.942.197,15 (5.588.500,40) euro.

I stöd av 3 § LL (2007:14, ändr. 2007/75) om kompensation för förlust av skatteintäkter och landskapets budget för år 2010 beslöt landskapsregeringen fördela förskott på kompensation till kommunerna för avdrag som i enlighet med 1 § ovan nämnd lag berättigar till kompensation skatteår 2010, sammanlagt 1.400.000 (5.500.000) euro. I och med att det allmänna avdraget slopades i kommunalbeskattningen var beloppet som fördelades som förskott hela 4.100.000 euro lägre än föregående år. Slutregleringen av kompensationen görs efter att beskattningen för år 2010 har slutförts.

Vidare beviljades Finströms kommun samarbetsunderstöd i egenskap av huvudman/koordinator för projektet "gemensam byggnads- och miljöinspektion för kommunerna Sund, Saltvik, Finström och Geta". Samarbetsunderstödet uppgår till högst 68.660,00 euro.

4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar

Under året upptogs inget lån för vidareförmedling ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot.

4.2.5. Penningautomatmedel

I budgeten för år 2010 fördelade sig den beräknade nettoavkastningen av Ålands Penningautomatförenings verksamhet år 2009 enligt följande:

Bidrag:

Social verksamhet	2.200.000	
Miljöverksamhet	450.000	
Ungdomsverksamhet	273.000	
Idrottsverksamhet	1.230.000	
Kulturell verksamhet	1.345.000	
Ålands Sjöfartsmuseums utbyggnad	5.000.000	
Övriga bidrag	1.000.000	
Evenemangsbidrag	50.000	
Projektbidrag	657.000	12.205.000

Lån:

Ungdomsverksamhet	10.000	
Övriga lån	1.785.000	1.795.000
Totalt fördelat		14.000.000

Den beräknade avkastningen för år 2009 inklusive tidigare och ofördelade medel blev 14.945.165,94 euro mot beräknade 14.000.000 euro. Mellanskillnaden ingår i det fördelningsbara beloppet under år 2011.

Ålands Penningautomatförening utger egen årsberättelse.

4.3. REDOVISNINGSBYRÅN

Under året har redovisningsbyråns verksamhet bl.a. omfattat följande uppgifter

- kassahantering, bokföring och bokslut för landskapet, pensionsfonden, Nordens Institut på Åland och Skärgårdssamarbetet per 30.6 2010.
- handläggning och utbetalning av landskapets löner, arvoden, pensioner och arbetslöshetsersättningar förutom Ålands hälso- och sjukvård som sköter sina egna betalningar vad gäller såväl löner som fakturor.
- skötsel av utgivna lån
- fakturering samt
- likviditetsplaneringen och därtill hörande placeringsverksamhet.

Tjänster för handläggning av reseräkningar inköptes liksom tidigare av Andelslaget Brändö Företagstjänst.

4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut

Redovisningsbyrån handhar landskapets bokföring och uppgjorde bokslut per 31 december 2010. Redovisningsperioden var 1.1. - 31.12.2010 eller den samma som kalenderåret. Under år 2010 har samma redovisningsprinciper gällt för bokföringen som under år 2009. Se närmare i bokslutet för år 2010.

Resultaträkningen visade ett överskott om 3.964.542,93 (underskott 21.872.023,78) euro, medan balansomslutningen var 743.043.846,87 (742.415.211,06) euro. *Bilaga 7.*

Utöver affärsbokföringen har en budgetuppföljning gjorts. Budgetresultatet visade ett ackumulerat underskott för år 2010 om 32.346.306,- (17.297.141,19) euro. *Bilaga 7.*

Bokslutet fastställdes av landskapsregeringen den 5 april 2010.

4.4. AVTALS- OCH PENSIONSBYRÅN

Till avtals- och pensionsbyrån hör att förhandla fram nya tjänstekollektivavtal och arbetskollektivavtal med fackföreningarna, att handlägga ärenden om löner, pensioner och vissa ledigheter samt att ge förvaltningen vägledning och information i kollektivavtalsfrågor.

Landskapsregeringen har under året ingått följande tjänstekollektivavtal/kollektivavtal:

- tjänstekollektivavtal angående omvandling av semesterpenning för semesteråret 2010
- tjänstekollektivavtal om lönejusteringar fr.o.m. 1.10.2009 i enlighet med en reglerings mån som reserverades i tjänstekollektivavtalet 29.2.2008 om anställningsvillkor för landskapets tjänstemän

- ett kollektivavtal med Finland Sjömansunion r.f.
- tjänstekollektivavtal om anställningsvillkoren för landskapets undervisningspersonal
- tjänstekollektivavtal om anställningsvillkoren för landskapets tjänstemän
- kollektivavtal med Anställda vid Ålands trafikavdelning JHL 408
- kollektivavtal med Finlands Skeppsbefälsförbund r.f. och Finlands maskinbefälsförbund r.f.

Inom landskapsförvaltningen ställdes krav på inbesparingar av två veckors lön för all personal under 2010, vilket i många fall förverkligades genom omvandling av semesterpenning till ledig tid. Under 2010 erbjöds personalen som en ny möjlighet att omvandla semesterpenning till lediga timmar att tas ut som förkortad arbetstid och möjligheten att ta ut semesterpenning i lediga dagar var också bred: skalan var 1-18 dagar.

Efter förhandlingar under sommaren och hösten enades landskapets förhandlingsdelegation med befälsförbunden om ett nytt kollektivavtal där alla tillämpliga avtalsbestämmelser är samlade. Löneutbetalningarna och övrig administration underlättas betydligt av att alla avtalsbestämmelser finns samlade i ett enda dokument. Det nya avtalet ersätter de gamla kollektivavtalen som landskapsregeringen eller väg- och vattenbyggnadsstyrelsen/vägverket/vägfärsverket/Destia/Finlands färjetrafik AB har ingått.

Avtals- och pensionsbyrån har även tagit fram ett förslag till konsoliderat avtal med Finlands Sjömans-Union r.f. som tillställts dem, men som ännu inte varit föremål för förhandlingar.

Landskapsregeringen beslutade att för tiden augusti-oktober 2010 tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att utgående från anställningsvillkoren för undervisningspersonalen i gällande tjänstekollektivavtal utarbeta förslag till nya tjänstekollektivavtal för lärare vid Högskolan på Åland, Ålands gymnasium, Ålands folkhögskola och Ålands musikinstitut.

Under året har två centrala förhandlingar förts: ett beträffande dagtraktamenten för läkare och ett beträffande ersättning för lärarkollegiemöten vid Högskolan på Åland.

Pensionsadministrationen präglas av en stor ökning av antalet ärenden och av att antalet förmånstagare ökar.

Verkställigheten av statens pensionsärenden har genom en lagändring överförts till Keva (tidigare Kommunernas pensionsförsäkring) fr.o.m. 1.1.2011. Därför har landskapsregeringen nu ingått ett nytt avtal om köp av pensionsservice med Keva fr.o.m. 1.1.2011. Under året beviljades 282 personer pension. Antalet avslag var 37. Härutöver gjordes 125 preliminära förhandsuträkningar av kommande pension. Antalet pensioner som har beviljats under året och de närmast föregående fyra åren är följande:

Pensionsform	2006 2007 2008				2009			2010	
				K	M	Totalt	K	M	Totalt
Ålderspension	70	74	121	86	55	141	100	62	162
Förtida ålderspension	15	15	20	6	4	10	2	4	6
Invalidpension/rehabiliteringsstöd	49	26	52	30	14	44	38	14	52
Delinvalidpension	6	6	6	7	-	7	5	-	5
Yrkesinriktad rehabilitering*)	-	2	4	7	-	7	2	-	2
Arbetslöshetspension	1	4	6	3	2	5	3	2	
Deltidspension	10	10	7	12	7	19	19	6	25
Familjepension	15	14	18	19	7	26	16	9	25
Totalt	166	151	234	170	89	259	185	97	282

*) Med i tabellen från 2007, har tidigare redovisats i texten.

Antalet pensionstagare var vid årets slut 1.950 (1.218 kvinnor och 732 män).

5. Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

5.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgifter är därför att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn över verksamhetsområdena social-, hälso- och sjukvård, miljömedicin och miljövård.

5.1.1. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2008	Bokslut 2009	Tillgängliga medel 2010	Bokslut 2010	Avvikelse
Summa inkomster	9 069 200,90	10 627 350,79	10.214.000	11.413.124,56	1.199.124,56
Konsumtionsutgifter	-76 128 151,61	-76 870 582,23	-78.529.859	-75.425.783,11	3.104.075,89
Överföringsutgifter	-28 587 992,36	-31 526 847,37	-33.738.238	-31.744.981,09	1.993.256,91
Realinvesteringsutgifter	-4 128 605,81	-8 430 791,13	-10.493.136	-5.707.987,66	4.785.148,34
Lån och övriga finans- investeringar	-165 101,58	-196 712,00	5 785,00		5.785,00
Summa utgifter	-109 009 851,36	-117 024 932,73	-122.767.018	-112.878.751,86	72.688.266,14
Anslag netto	-99 940 650,46	-106 397 581,94	-112.553.018	-101.465.627,30	73.887.390,70

5.2 SOCIALVÅRDSBYRÅN

5.2.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Socialvårdsbyråns långsiktiga mål är att trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt att verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig och genomsyrar hela Socialvårdsbyråns verksamhet.

Mål: Byrån skall verka för att alla skall ha tillgång till likvärdig och trygg socialvård.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig. Likvärdig socialvård uppnås huvudsakligen genom de lagstadgade serviceformerna och stödsystemen. Trygg socialvård förverkligas främst genom överföringar till kommunerna så att kommunerna kan tillhandahålla vård och omsorg efter behov och genom utvecklingsarbete.

Mål: Systematisk tillsynsverksamhet i enlighet med antagen plan för social tillsyn utövas.

Förverkligat: Tillsyn har under år 2010 i enlighet med befintliga resurser utövats enligt fastslagen tillsynsplan.

Mål: Förverkliga målsättningar och handlingsplan för äldreomsorgen.

Delvis förverkligat: Arbetet pågår. Under året har landskapsregeringen godkänt Kvalitetsrekommendation angående tjänster för äldre som riktgivande för landskapets politik gällande tjänster för äldre. I syfte att implementera rekommendationen anordnades under hösten tre seminarier för tjänstemän och politiker om utveckling inom äldreomsorgen. Den första delen av arbetet med att utveckla vård- och servicekedjorna inom äldreomsorgen i samarbete med kommunerna och ÅHS inleddes (vård- och servicekedjor för personer med demens).

Äldreomsorgsutredaren har ingått i arbetsgrupp för utvecklande av Gullåsen till ett centrum för geriatrik och rehabilitering. Arbetsgruppen lade fram sitt förslag i juni 2010.

I syfte att utveckla tillsynen inom äldreomsorgen utarbetades ett tillsynsdokument enligt vilket kommunerna kontinuerligt rapporterar om sin verksamhet och förändringar i denna.

Mål: Att utveckla samverkan mellan hemvården och hemsjukvården.

Delvis förverkligat: Ett pilotprojekt gällande samverkan mellan hemvård och hemsjukvård under namnet "sammanhållen hemvård" har planerats under år 2010.

Mål: Att utarbeta förslag till reviderad utkomststödslagstiftning.

Delvis förverkligat: En lagstiftningspromemoria har upprättats från byrån sida.

Mål: Att utarbeta förslag till en lag om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Inte förverkligat: En lagstiftningspromemoria har upprättats från byråns sida men politiskt beslut om att gå vidare med lagstiftningen har inte fattats. Ärendet bör handläggas av näringsavdelningen eftersom lagstiftningen berör AMS arbetsområde.

Mål: Att arbeta för att främja samarbetet mellan socialvård respektive hälso- och sjukvård inom missbrukarvården.

Förverkligat: Den operativa referensgruppen har sammankallats för att främja samarbetet och stärka åtgärdskedjan.

Mål: Att förverkliga målsättningar i det alkohol- och narkotikapolitiska programmet 2007-2011.

Förverkligat: En utredning om förutsättningarna för att inrätta ett halvvägshem och annat halvvägsstöd för personer med missbruksproblem har påbörjats. Ekonomiska

bidrag för förverkligandet av programmet har bl.a. tilldelats Mariehamns stad och studerandevården på gymnasialstadiet.

Mål: Att främja åtgärder som förbättrar funktionshindrade barns levnadsvillkor.

Förverkligat: Landskapsregeringen har lämnat en framställning till lagtinget om förnyad lagstiftning om barnomsorg. I lagförslaget ingår förslag till vissa förbättringar beträffande barn med särskilda behov. Landskapsregeringen har även infört förbättringar för familjer med barn med särskilda behov genom ändringar i lag om stöd för vård av barn i hemmet, vilka trädde i kraft 1.9.2010.

Mål: Att stödja utvecklingsarbetet inom barnskyddet.

Förverkligat: Landskapsregeringen informerar fortlöpande om de förändringar i barnskyddslagen som sker samt följer med barnhusets och barnskyddsjourens fortsatta utveckling.

Mål: Att fortsätta projektet med att systematiskt och långsiktigt införliva genus- och jämställdhetsperspektivet i barnomsorgsverksamheten på Åland.

Förverkligat: Socialvårdsbyrån har i samarbete med jämställdhetschefen anordnat seminarier om genus- och jämställdhetsperspektivet i den åländska barnomsorgen.

Mål: En stabil flyktningmottagning tryggas.

Förverkligat: Ett avtal mellan landskapsregeringen och Mariehamns stad om mottagandet av flyktingar följs. Landskapsregeringen har skickat ett förslag på revidering av avtalet på remiss till Mariehamns stad samt budgeterat tillräckliga resurser för att följa avtalet.

Mål: En utredning av socialvårdens utveckling inklusive huvudmannaskapet för missbrukarvården.

Delvis förverkligat: Utredningen har påbörjats och en referensgrupp för utredningen har tillsatts.

Mål: Att fortsätta den tvärfackliga kraftsamlingen för att främja barns och ungdomars hälsa och levnadsbetingelser.

Delvis förverkligat: En kartläggning av barnomsorgens roll i vårdkedjan för barns psykiska hälsa har utförts, vilken kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet.

5.2.2. Ordlandet av socialvården i landskapet

Socialvårdsplanen för åren 2010-2014 antogs 8.1.2010 efter en behandling i anslutning till budgeten för år 2010. Planen innehåller bland annat de centrala målen och anvisningarna för ordlandet av den kommunala socialvården. Genom att landskapsregeringen delger kommunerna sina mål och anvisningar för verksamheten, bidrar landskapsregeringen till utvecklandet av socialvården i landskapet samtidigt som arbetet inom den sociala sektorn stöds. Socialvårdsplanen innehåller även de landskaps-

andelar som skall erläggas för socialvården samt en förteckning över anläggningsprojekt inom socialvården.

5.2.3. Alkohol- och narkotika

En parlamentarisk grupp, en styrgrupp och en operativ referensgrupp arbetade under året med att förverkliga målen i det alkohol- och narkotikapolitiska programmet för åren 2007-2011 och för att samordna verksamheten. Grupperna skall även utbyta information sinsemellan.

Mål: Förverkliga det alkohol- och narkotikapolitiska programmet 2007-11.

Förverkligat: Den parlamentariska gruppen som tillsattes år 2009 har varit aktiv och kommit med förslag på åtgärder. Operativa referensgruppen har träffats under året för att diskutera förebyggande åtgärder och för att se över åtgärdskedjan.

Mål: Att arbeta för att främja samarbetet mellan socialvård respektive hälso- och sjukvård inom missbrukarvården

Förverkligat: Operativa referensgruppen har kallats samman regelbundet för att främja samarbetet och stärka åtgärdskedjan

5.2.4. Stöd och bidrag

Landskapsregeringen utbetalade under året ersättning till kommunerna för 139 (168) moderskapsförpackningar samt för ekonomiskt stöd motsvarande 123 (151) moderskapslådor i de fall föräldrar istället valde kontanter. Inget adoptionsbidrag betalades ut (0).

Konstaterades att den del av konsumentprisindex för Åland som motsvarar de varor och tjänster som täcks med utkomststödets grunddel minskade med 2,4 % mellan december månad 2008 och december månad år 2009, varför utkomststödets grunddel lämnades oförändrad för år 2009. Två personer med diagnosen fibromyalgi beviljades utkomstskydd under året.

Bostads och barnbidragsärendena sköttes av folkpensionsanstalten i enlighet med ingånget avtal. Anstalten gav 803 (683) bostadsbidragsbeslut, 423 (553) barnbidragsbeslut samt 105 beslut om utbetalningar av underhållsstöd (58 - omfattar perioden april-december 2009).

5.2.5. Handikapprådet

Handikapprådet har under året haft åtta möten. Rådet har avgivit utlåtanden om bl.a. landskapsregeringens kvalitetsrekommendationer för tjänster för äldre, förslag till ny gymnasielag samt förslag till lag om utkomstskydd och arbetsmarknadsservice. Rådet har genom en enkät undersökt tillgängligheten i de åländska skolorna samt arbetat vidare med en checklista för tillgänglighet vid nybyggnation eller renoveringar. Under året har handikapprådet haft möten med bland andra LR: s äldreomsorgsutredare, klient- och patientombudsmannen, landskapsregeringens skolbyråchef samt deltagit i överläggningar med hela landskapsregeringen. För att klargöra rollfördelningen mel-

lan rådet och Ålands handikappförbund r.f. har gemensamma möten med förbundet hållits.

5.2.6. Klient- och patientombudsmannens verksamhet

Under året emottog ombudsmannen 194 (150) ärenden som rörde hälso- och sjukvården, varav 124 ärenden gällde kvinnor och 70 ärenden män. Information och rådgivning har 32 patienter eller anhöriga fått. Hundratjugosex ärenden har gällt missnöje med ÅHS och 34 ärenden har gällt missnöje med övriga vårdgivare/myndigheter. En patient har tagit kontakt på grund av läkemedelsskada.

I några fall har missnöjet riktat sig mot flera enheter inom ÅHS, men även mot ÅHS och privata vårdgivare.

För ÅHS del har patienterna varit mest missnöjda med: vård och behandling, bemötande, rutiner t ex bristande eller ingen information i samband med vård och behandling, patienten blivit bollad mellan olika enheter, man har inte kontaktat patienten trots löfte samt, journalanteckning.

Inom socialvården har 56 (45) ärenden inkommit, varav 37 gällde kvinnor och 19 män. Totalt har 42 klienter varit missnöjda med socialvården i kommunen, varav 25 klienter i Mariehamn och 17 klienter på landsbygden. 6 klienter har varit missnöjda med övriga myndigheter och två klienter har varit missnöjda med de personliga assistenterna. Information och rådgivning har 11 klienter/anhöriga fått. Inom socialvården har den främsta kontaktorsaken varit: handikappservice, barnskydd samt utkomststöd.

Ombudsmannen är inte en övervakande myndighet och utreder inte om det finns fog för missnöjet.

Ombudsmannen har bistått klienter/patienter med anmärkning, samt patienter med klagomål och skadeanmälan. Ombudsmannen har även kontaktat berörd personal eller myndighet vid ett flertal tillfällen. Närmare redogörelser för ombudsmannens verksamhet under år 2010 finns på adressen <http://www.regeringen.ax/socialomiljo/Klientpatient.pbs>

5.2.7 Förtroenderådet

Förtroenderådet utses av landskapsregeringen för två år i taget och består av högst fem ledamöter. Klient- och patientombudsmannen fungerar som rådets sekreterare. Rådet är en opartisk instans som skall verka för att de åländska patienternas och klienternas rättigheter tillvaratas och förankras i verksamheten. Förtroenderådet har under året haft 8 protokollförda möten.

Förtroenderådet har under år 2010 med en skrivelse till landskapsregeringen påmint om behovet av en speciallag för de äldre i samhället. Rådet har ansett att behovet är stort emedan de äldre i vissa fall ansett sig vara föremål för diskriminering, dålig behandling och sämre bemötande, jämfört med övrig befolkning.

Under året har förtroenderådet avgett ett utlåtande om kvalitetsrekommendationer och tjänster för äldre. Social- och hälsovårdsministeriet har tillsammans med Finlands kommunförbund utgivit kvalitetsrekommendationer (2008) där man uppställt nationella mål för de tjänster som erbjuds de äldre. I Sverige har man i vissa kommuner givit

garantier för en kvalitativt god vård för de äldre. Rådet har även givit sitt utlåtande över det hälsopolitiska programmet för Åland 2010-2020.

Förtroenderådet har av förekommen anledning skrivit till socialnämnderna om betydelsen av tystnadsplikten i socialnämndernas arbete. Angående beslut om att inte bevilja färdtjänst i vissa fall har förtroenderådet inför socialnämnden i Mariehamn påpekat vikten av att man i besluten bör följa socialvårdsförordningen.

5.3. HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSBYRÅN

5.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att främja en hållbar utveckling genom att prioritera hälsofrämjande och förebyggande åtgärder bl.a. genom att fokusera på primärvårdens utveckling.

Delvis förverkligat: Ett utkast till hälsopolitiskt program har gjorts och varit på remissrunda. I det hälsopolitiska programmet för Åland dras linjerna upp för hälsopolitiken i ett perspektiv på 10 år (2010-2020). Slutlig sammanställning av programmet kvarstår att göra.

Mål: Att delta i ett tvärfackligt samarbete med övriga myndigheter och samhällssektorer för att främja barns- och ungdomars hälsa och levnadsbetingelser.

Delvis förverkligat: Målsättningen är långsiktig. Byrån deltar i den riksomfattande hälsoundersökningen bland skolungdomar rörande självupplevd hälsa "Hälsa i skolan".

Mål: Att revidera lagen om hälso- och sjukvården bl.a. rörande organisation, reglemente, fullmakt för landskapsregeringen att utfärda förordningar, vårdgaranti och medicinsk rehabilitering.

Delvis förverkligat: Lagberedningsarbetet har påbörjats. ÅHS har tillsatt en arbetsgrupp, ROR-gruppen efter anmodan av landskapsregeringen med uppgift att utarbeta förslag till en reviderad organisation samt ett nytt reglemente.

Mål: Att utreda tandvården/munhälsan rörande servicebehov och -utbud, personalsituationens utveckling och möjligheter till samverkan mellan den offentliga och den privata sektorn.

Förverkligat: En tjänstemannagrupp tillsatt av landskapsregeringen har gjort en kartläggning: "Tand- och munhälsovården på Åland - en kartläggning av serviceutbudet".

Mål: Att utarbeta ett faktaunderlag om behov och kravspecifikationer för upphandling av helikopterburna patienttransporter och verkställa densamma.

Förverkligat: Luftburen patienttransport- och räddningsverksamhet upphandlades under året och avtal ingicks med Skärgårdshavets Helikoptertjänst Ab. Landskapsregeringens ansvar som kontraktsslutande part överförs 1.1.2011 till den landskapsregeringen underlydande myndigheten Ålands hälso- och sjukvård. (ÅHS).

5.3.2. Rehabiliteringssamarbetskommissionen

Kommissionen sammanträdde två gånger under året. Mötestemata var olika aktuella händelser och företeelser inom social- och hälsovården med anknytning till landskapet, dess institutioner och kommunerna.

5.4. MILJÖBYRÅN

5.4.1. Allmän miljövård

5.4.1.1. Allmänt

Ett flertal beslut som rör Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet har fattats, exempelvis fastställdes en ny avgiftstaxa, behandlades verksamhetsberättelsen för 2009, gavs anvisningar om övervakningen av tvärvillkor inom jordbruket samt förnyades mandat-tiden för två ledamöter i provningsnämnden med fyra år. Beslut om ett ställningsta-gande till kommissionens förslag till ändring av EG-förordningen om användningen av fosfater och andra fosforföreningar i tvättmedel för hushållsbruk fattades. Trettio notifieringar om genomförande av EU-lagstiftning gjordes. Sex ansökningar om Paf-medel för miljöverksamhet beviljades. Ett utlåtande till högsta förvaltningsdomstolen gavs över ett avslag på en ansökan om miljöbilspremie.

5.4.1.2. Internationellt arbete

Landskapsregeringen deltog i två nordiska miljöministtermöten och ett nordiskt miljö-tjänstemannamöte. En stor fråga under året har de internationella klimatförhandlingarna varit. Landskapsregeringen har med olika aktivitetsnivåer deltagit i flertalet av nord-iska ministerrådets underarbetsgrupper på miljöområdet. Särskilt kan nämnas under-arbetsgrupperna inom områdena vattenmiljö och avfallsfrågor. Landskapsregeringen meddelade på begäran från miljöministeriet intresse av att delta i miljökonsekvens-bedömningsprocessen gällande en fast förbindelse över Fehmarn belt mellan Danmark och Tyskland. Landskapsregeringen gav ett utlåtande om den svenska miljökonsekvens-bedömningen för mellanlagring, inkapsling och slutförvaring av använt kärnbränsle.

5.4.1.3. Lagstiftningsarbete

Även under 2010 har lagstiftningsarbetet till mycket stor del varit inriktat på att ge-nomföra EU-bestämmelser och miljöbyrån har deltagit i arbetet med ett flertal lag-framställningar.

Beslöts om en ny vattenförordning som en del i genomförandet av sju EU-direktiv. Beslöts om ändringar i landskapsförordningen om miljökonsekvensbedömningar och i landskapsförordningen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften. Tre nya landskapsförordningar antogs, landskapsförordning om återvinning av vissa avfall i markbyggnad, landskapsförordning om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets skötsel av tvärvillkoren och landskaps-förordning om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om underhåll av anläggningar som innehåller ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa fluorerade växthusgaser.

5.4.2 Naturvård

5.4.2.1. Allmänt

Tillsyn enligt naturvårdslagen ankommer på landskapsregeringen och har i huvudsak utförts genom att ärenden om markanvändning som anmälts enligt naturvårdslagen och annan lagstiftning har handlagts. Antalet anmälda skogsbruksåtgärder som behandlats av miljöbyrån framgår under skogsbruksbyråns berättelser. Ett nytt tillstånd till täkt av berg beviljades.

Landskapsregeringen deltog som föregående år i Världsnaturfondens skyddsprogram för havsörnen i Östersjön. Antalet flygga örningar var lägre än föregående år, 85 st. Havsörnsbeståndets utveckling i landskapet framgår av *bilaga 12*. Följande inventeringar gjordes under året:

- En inventering av skalbaggsfaunan inom vissa områden i landskapet,
- En kartering av källor på fasta Åland,
- En inventering av fladdermöss i Kastelholmsområdet och
- En inventering av mossor i anslutning till källor med kalktuffbildning

Några nya naturreservat inrättades inte i landskapet under året. Naturreservat respektive naturminnen i landskapet framgår av *bilaga 12*. Inom Ålands Natura 2000 program finns ett 50-tal privatägda vatten- och landområden (skiften). Underhandlingar och diskussioner om ingående av fredningsavtal inom ett av dessa områden har inletts under året.

Miljöbyrån har varit med i samarbetsstyrelsen för Nordiska rådets skärgårdsarbete, i av miljöministeriet tillsatt arbetsgrupp för hotade mossor (rödlistning), i miljöministeriets arbetsgrupp för rapportering enligt habitatdirektivet och i miljöministeriets arbetsgrupp för Natura 2000 nätverk inom marina områden samt i Nordiska Ministerrådets Terrestra Ekosystemgrupp (TEG).

5.4.2.2 Naturvårdens fältarbeten

Cirka 150 personer blev guidade av Björkörs tillsyningsman under året. Den årliga slåttern i lövängar inom reservaten har utförts med tillfällig personal. Rójningar av igenväxta partier har under årets utförts på Idö i Kökar, på Herrö och Nåtö i Lemland, Prästgårdsnäset i Finström och på Björkör i Föglö. Askskottssjukan har även detta år ökat sin utbredning i flera naturreservat.

Byggnaderna på reservaten har underhållits. På Nåtö har brokistorna till sjöboden renoverats. På Björkör har smärre målningsarbeten utförts samt förstärkningar av inner-taket och inredning i fähuset gjorts. Landskapsregeringen har fortsatt att anlita personer bosatta på orten som hjälp vid övervakning och skötsel av naturreservaten samt för skötsel av kulturbiotoper inom dessa.

5.4.3 Vattenvård och avloppsvattenbehandling

5.4.3.1. Vattenvård

De övergripande målen för vattenvården i landskapet är att verka för ett hållbart nyttjande av vattenmiljön, att minska förorening och skadlig påverkan och därigenom be-

vara och förbättra vattenkvaliteten i havet, sjöar och grundvatten samt att kontinuerligt övervaka vattenkvaliteten i alla åländska vattenområden. Målet är att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar förvaltning av landskapets vattenområden.

Mål: Arbetet utförs med utgångspunkt från den förvaltningsplan och det åtgärdsprogram som fastställdes i december 2009. Planen och programmet har tagits fram i enlighet med vattenlagen i syfte att uppnå god vattenkvalitet i samtliga åländska grundvatten, sjöar och skärgårdsområden. En slutlig sammanställning och rapportering av förvaltningsplanen till EU sker i början av 2010.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen.

Mål: Ett vattenåtgärdsprogram har tagits fram med åtgärder som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten på åländskt område och som även innehåller åtgärder för att medverka till en förbättring av Östersjön i sin helhet. Landskapsregeringen fortsätter således ett målinriktat och samordnat arbete i internationella samarbetsorgan för att åstadkomma vattenförbättrande åtgärder även utanför Åland. Landskapsregeringen kommer i samråd med rederinäringen att aktivt arbeta för en hållbar sjöfart i Östersjön inom ramen för EU:s Östersjöstrategi. Dessutom deltar Åland i ett flagshipprojekt gällande hållbara vattenbruksmetoder i samarbete med Finland och Sverige.

Vattenåtgärdsprogrammet är inriktat på åtgärder som ska minska utsläppen från jordbruk genom riktad rådgivning och våtmarker, förbud mot fosfater i tvättmedel, fortsatt utbyggnad av reningsverken och åtgärdande av enskilda avlopp, liksom olika pilotprojekt som t.ex. musselodlingar som syftar till att öka kretsloppet och minska belastningen. Ett genomförandeprogram för fiskodlingar ska tas fram. För att säkerställa en långsiktigt hållbar användning av dricksvatten ska vattenskyddsområden upprättas för alla större dricksvattentäkter och -brunnar.

Förverkligat: Landskapsregeringen har inom alla de områden som HELCOM prioriterar, och där verksamheter förekommer på Åland, beslutat genomföra åtgärder. Ett beslut om förbud mot fosfor i tvättmedel har tagits. Beslutet ska godkännas av EU och WTO och väntas träda i kraft under 2011.

Inom fiskodlingen har landskapsregeringen deltagit aktivt i planeringen av ett flagshipprojekt inom ramen för EU:s Östersjöstrategi med målsättningen att skapa en mer hållbar och kretsloppsanpassad fiskodling. Under året har en samrådsgrupp tagit fram underlag för detaljerade utsläppskrav- och mål. Samrådsgruppen presenterar sitt arbete i en rapport under början av 2011. Samarbetet med fiskodlarna planeras fortsätta inom ramen för det ovannämnda flagshipprojektet.

Beslut om riktad rådgivning inom jordbruket samt om nytt stöd för anläggande av våtmark inom jordbruket togs och detaljplanering inleddes i samarbete med jordbruksbyrån och jordbrukarorganisationer. Arbete med att ta fram vattenskyddsområden är påbörjat och under 2011 ska förankringsarbete påbörjas i form av samrådsmöten etc. Förslag till föreskrifter har tagit fram. Parallellt med detta pågår ett arbete med förbättrad beredskap vid olyckor och katastrofsituationer i samarbete med länsstyrelsen och ÅMHM.

Landskapsregeringen deltog aktivt i planeringen av ett annat flagshipprojekt om miljövänlig fartygstrafik och blev utsedd till s.k. coleader tillsammans med svenska och finländska sjöfartsmyndigheter.

En storskalig musselodling anlades under sommaren i Kumlinge. Odlingen ingår i en större pilotundersökning där förutsättningarna för storskalig musselodling på Åland utreds.

Mål: Att skydda grunda havsvikar i enlighet med ekosystemansatsen.

Förverkligat: En broschyr har tagits fram med information om hur viktiga grunda havsvikar är som lekplatser och födoområden åt såväl fisk som andra djur. Dessutom framgår hur vikarna kan skyddas. Arbetet har genomförts i ett samarbete mellan fiskeribyrån, miljöbyrån och Ålands fiskare r.f.

Mål: Landskapsregeringen stöder åtgärder för förbättrad avloppsbehandling och vattenförsörjning. De viktigaste åtgärderna är fortsatt utbyggnad av de kommunala avloppsledningsnäten samt åtgärder för utökad kretsloppsanpassad avloppsbehandling. Landskapsregeringen efterlyser ett utökat kommunalt samarbete i avlopps och vattenförsörjningsfrågor.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen.

Mål: Landskapsregeringen avser att delta i två planerade Interreg Central Baltic projekt. I det s.k. SeaBed projektet vidareutvecklas datormodeller med ökad fokus på läckaget av fosfor från bottenarna. I det s.k. Nannut-projektet genomförs inventeringar av undervattensnatur i syfte att utveckla metodik som kan användas vid samhällsplanering för att skydda speciellt värdefulla undervattensområden.

Förverkligat: Genomförs löpande enligt målsättningarna.

Mål: Ett program för vattenövervakning och -undersökningar slås fast i början på året. Övervakningen är lagstadgad och genomförs med syfte att ge en heltäckande översikt av vattenmiljöns tillstånd och ge underlag för en fortgående kvalitetsbedömning av hela det åländska havsområdet inklusive de inre vikarna samt de viktigaste vattentäkterna. Det innefattar undersökningar av belastning, kemisk-fysikalisk vattenkvalitet, kräftor, fisk, bottenfauna, vattenväxter och alger inklusive förekomsten av giftalger. Inom ramen för övervakningen följer även landskapsregeringen upp effekten av pågående vattenskyddsåtgärder i exempelvis Toböle träsk, Vargsundet och Kaldersfjärden samt i jordbruksområden med provtagningar. Övervakningen utförs till allra största delen av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium.

Undersökningarna genomförs i huvudsak av Husö biologiska station inom ramen för samarbetet med Åbo Akademi. Det fokuseras på inventeringar av de åländska sjöarna och skärgårdsvattnen för att ge ökad kunskap om olika vattenlevande arters förekomst och utbredning.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen.

Mål: Övervakningen och undersökningarna ska förbättra möjligheterna till en ekosystembaserad och hållbar förvaltning av våra vattenområden, däribland dricksvattentäkter, kräftsjöar och områden som är viktiga lekområden för fisk. De görs också för att möta ökade krav från EU och HELCOM på kunskap om och skyddsområden för vattenlevande växter och djur. Undersökningarna genomförs i samarbete med fiskeribyrån. Landskapsregeringen sammanställer information om den övervakning och forskning som genomförs och presenterar den på ett lättillgängligt och stimulerande sätt för allmänheten på Internet och som pdf-versioner.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen.

5.4.3.2. Avloppsvattenbehandling

Landskapsregeringen stöder åtgärder för förbättrad avloppsbehandling och vattenförsörjning.

De viktigaste åtgärderna är utbyggnaden av de kommunala avloppsledningsnäten samt åtgärder för utökad kretsloppsanpassad avloppsbehandling. Landskapsregeringen efterlyser ett utökat kommunalt samarbete i avlopps- och vattenförsörjningsfrågor.

Landskapsregeringen beviljade genom budgetmoment "Understöd för samhällenas vatten- och avloppsåtgärder" stöd om sammanlagt 401.562 euro enligt följande:

- kommunala avloppsledningar samt ett kommunalt projekt för vattenförsörjning 397.410 euro och

- kretsloppsanpassade enskilda avlopp 4.152 euro

Bidrag för avloppsledningsnät beviljades kommunerna Jomala, Eckerö, Lemland, Hammarland, Vårdö och Sund och för ett vattenförsörjningsprojekt i Vårdö kommun.

5.4.4. Avfallshantering

5.4.4.1 Allmänt

Ansaret för att kommunernas invånare erbjuds renhållningsservice åligger kommunerna enligt renhållningslagen. Kommunerna har också det primära ansvaret för att målsättningen för avfallshanteringen uppnås. Landskapsregeringen har det övergripande ansvaret på renhållningsområdet. Under året hade den gemensamma renhållningsmyndigheten Ålands miljöservice k.f. nio medlemskommuner. Utanför den gemensamma organisationen var Sund, Geta, Lemland, Eckerö, Vårdö, Kumlinge och Brändö.

En ny avfallsplan för landskapet fastställdes under året. Planen anger utvecklingsmål och de åtgärder som krävs för att uppnå dem. Ett avfallsförebyggande program är integrerat i plan. Målet för avfallshanteringen är att resurserna i avfallet tas tillvara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på hälsa och miljö minimeras. Avfallshanteringen bör därför utvecklas så att:

- Den totala mängden avfall och avfallets farlighet minskar
- Kretsloppet avgiftas
- Avfallet utnyttjas som en resurs
- Avfallet tas omhand på ett säkert sätt

Planen har skickats till staden, kommunerna, Ålands kommunalförbund för miljöservice och Ålands kommunförbund för vidare åtgärder.

Under senhösten framtogs ett förslag till ändring av renhållningslagen, med anledning av det nya EG-direktivet om avfall, som skickades på remiss. Den planerade större revideringen av hela renhållningslagen har inte skett på grund av bristande resurser. Landskapsregeringen deltog i EU:s kampanjvecka "Europa minskar avfallet" tillsammans med Agenda 21-kontoret, MISE, Emmaus, Katapult och ÅPAB. Landskapsregeringen deltog genom annonser i lokaltidningarna med olika förslag till hur det är möjligt att minska avfallet.

5.4.4.2 Finansieringsstöd för avfallshanteringen

Landskapsregeringen beviljade genom budgetmoment "Främjande av avfallshanteringen" stöd om sammanlagt 128.718 euro enligt följande:

- Kommunalförbundet för Ålands miljöservice och kommunerna 96.673 euro för sluttäckning av deponier, informationsinsatser, personalutbildning, framtagande av register och rutiner för inspektioner
- Ålands Problemavfall Ab 36.544 euro för personalutbildning, utredning, bildande av producentsammanslutning, mobil återvinningscentral, provtagning och analyser av mark och vatten
- Svinryggens Deponi Ab 15.000 euro för lastflak och återvinningskärl.

5.4.5. Hållbar utveckling

Arbetet med hållbar utveckling fortsatte under året. Utgångspunkten för arbetet med hållbar utveckling är Brundtlandskommissionens definition som anger en utveckling som tillgodoser behoven idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. De ekonomiska, sociala och ekologiska dimensionerna ska prioriteras lika mycket i arbetet, ingen dimension bör dominera över de andra.

Arbetet har under året fokuserat främst på det interna arbetet med grön upphandling, konsekvensbedömningar av beslut och en kartläggning av förvaltningens fordonspark. Det har också sammanställts en lista över de åtgärder som vidtagits inom arbetet med hållbar utveckling. Visionen "Ett tryggt självstyrt ösamhälle där medvetna medborgare gör hållbara val" har varit en viktig ledstjärna i arbetet. Hållbarhetsrådet har fortsatt fungera som strategigrupp för att integrera hållbarhetstanken i beslutsfattandet på alla nivåer samt som referensgrupp i arbetet med att ta fram en checklista för konsekvensbedömningar av beslut. Olika utbildningsinsatser inom hållbar utveckling har även hållits internt, bland annat en utbildning i grön upphandling som erbjöds för alla budgetansvariga.

Mycket av det pågående och planerade arbetet inom landskapsregeringen stöder arbetet med hållbar utveckling men utrymme för förbättringar finns bland annat genom utveckling av existerande arbetsformer och rutiner. Att utöka och förbättra arbetet med konsekvensanalyser av lokala beslut är ett tydligt exempel.

Att nå en hållbar utveckling är ett gemensamt ansvar för samhällets alla aktörer. Offentliga myndigheter har ett delat ansvar med näringslivet och enskilda individer. För att främja detta gemensamma ansvar har ekonomiskt stöd betalats ut till olika projekt. Vidare har flera av de projekt som erhållit finansiering också fått stöd av förvaltning-

ens tjänstemän i genomförande-fasen. Särskilt bör nämnas det arbete som flera tjänstemän lagt ner inom projektet "Ett grönt Åland i ett blått Östersjön" men även andra projekt bland annat i samarbete med Natur och miljö r.f.

Landskapsregeringen följer även aktivt med arbetet inom det nordiska samarbetet och deltar i Nordiska ministerrådets expertgrupp för hållbar utveckling samt flera arbetsgrupper, bl.a. avfallsgruppen och arbetsgruppen för hållbar konsumtion och produktion.

Den tillfälliga tjänsten som hållbarhetsutredare upphörde under året och ansvaret för det övergripande hållbarhetsarbetet har istället överförs till en av miljöingenjörs-tjänsterna.

5.4.6. Miljömedicin

Den övergripande målsättningen för det miljömedicinska arbetet är ett gott konsumentskydd och god djurhälsa inklusive djurskydd. Djurens välbefinnande är en av hörnstenarna i arbetet. Förebyggandet och bekämpandet av smittosamma djursjukdomars spridning säkerställs genom att garantera en fungerande beredskap vid ökad risk för smittspridning.

Fyra utlåtanden har givits till statsrådet gällande ändring av lagstiftningen inom veterinärområdet. Sjutton notifieringar av EG-rättsakter har genomförts. Arbetet med genomgång av ansvarsfördelningen mellan Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och landskapsregeringen har fortsatt. Behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet gällande bekämpandet av smittsamma sjukdomar hos djur diskuterades och utreddes. Djurskyddsföreningen erhöll ersättning för omhändertagande av herrelösa djur. Tillstånd för djurtransporter enligt EG-förordning nr 1/2005 handlades och ett tillstånd beviljades.

Livsmedelslaboratoriet beviljades utökat godkännande, som myndighetslaboratorium för strålningsundersökningar av vatten enligt hälsovårdslagen. Badvattenkvaliteten vid nio allmänna EU-badstränder undersöktes och resultaten rapporterades till EU-kommissionen. Därtill kontrollerades och analyserades även 21 mindre badplatser. Dricksvattenkvaliteten vid Ålands Vatten omfattades även av EU-rapportering.

En ansökan om godkännande enligt biproduktförordningen (EG) nr 1774/2002 har beretts under året. Avtal med Livsmedelssäkerhetsverket Evira om handräckning beträffande fiskhälsokontroll ingicks. Fiskodlingar har fortsättningsvis smittats av sjukdomen VHS och spärrföreskrifter fanns vid 18 åländska odlingar pga. VHS vid årsskiftet. Utredning om möjligheter till ändring av lagstiftningen för att friförklara Åland avseende vissa djursjukdomar och möjliggöra importkrav för bin utreddes. Inom fiskhälsoområdet behandlades ansökningar enligt lagstiftning om tillståndsförfarande (hälsotillstånd) för vattenbruksanläggningar. Beredskapen för att möta smittsamma djursjukdomar byggdes upp tillsammans med producenterna. I landskapet genomfördes ett omfattande screeningsprogram beträffande smittsamma djursjukdomar av såväl tam- som vildboskap under året och information gavs till producenterna.

5.4.6.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Förebygga livsmedelsburna sjukdomar och trygga livsmedelssäkerheten genom

årliga övervakningsprogram.

Förverkligat: Övervakning av främmande ämnen i animaliska livsmedel utfördes.

Mål: Stärka djurens rättigheter genom att bl.a. få en långsiktig lösning för tillvaratagande av sällskapsdjur.

Delvis förverkligat: En lagframställning med ändring av djurskyddslagen innehöll bestämmelser om att ansvaret för tillvaratagande av herrelösa djur flyttas från polisen till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Mål: Revidering av djurskydds- och hälsoskyddslagstiftningen

Delvis förverkligat: En lagframställning om ändring av djurskyddslagen innehöll bl.a. uppdaterade bestämmelser om transport av djur.

Mål: Beredskapen att bekämpa smittosamma djursjukdomar upprätthålls.

Delvis förverkligat: Revideringsarbete med beredskapsplanering har inletts.

5.5. ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

5.5.1. Allmänt

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, ÅMHM, är en självständig provnings-, tillsyns- och servicemyndighet underställd Ålands landskapsregering som finns i Hälsans hus på Norragatan, med ÅMHM Laboratoriet och smådjurskliniken Zoodiaken i Jomala. ÅMHM:s uppdrag och organisation bestäms i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

ÅMHM leds av en politiskt tillsatt styrelse och myndighetschef, medan landskapsregeringen handhar den allmänna styrningen och övervakningen av myndigheten. En sakkunnig provningsnämnd avgör miljötillståndsärenden i myndighetens namn. Styrelsen ska årligen tillställa regeringen en verksamhets- och resultatplan, budgetförslag och verksamhetsberättelse. En verksamhets- och resultatplan för 2010 fastställdes av landskapsregeringen i januari 2010.

5.5.2. ÅMHM:s tredje verksamhetsår

ÅMHM bildades den 1 januari 2008 genom sammanslagning av miljöhälsovården, veterinärvården och livsmedelslaboratoriet vid Ålands hälso- och sjukvård, Ålands miljöprovningsnämnd samt miljöskydd-, djurskydd- och alkoholserveringstillsynen vid Ålands landskapsregering. Den 1 januari 2009 införlivades Ålands miljölaboratorium och Ålands försöksstations laboratorium i myndigheten och bildade med livsmedelslaboratoriet ÅMHM Laboratoriet.

En känsla av stabilisering efter de omedelbara förändringarna till följd av sammanslagningen definierar utgången av ÅMHM:s tredje uppbyggnadsår. I övrigt har året präglats av samordningen av funktioner och arbetsuppgifter, finansiell oro, en otydlig budgetprocess, fortsatt personalomsättning, långvariga sjukskrivningar och ÅMHM:s aktiva närvaro i media.

5.5.3. ÅMHM:s vision

ÅMHM En modern och effektiv myndighet för ett levande örike med en ren och trygg livsmiljö.

5.5.4. ÅMHM:s uppdrag

Rätts- och kvalitetssäker tillsyn och tillståndsgivning inom miljö- och hälsoskyddsområdet, god service, ackrediterade laboratorietjänster inom livsmedel och miljö samt veterinärvård med 24 timmars beredskap.

ÅMHM fick liksom tidigare år nya uppdrag under 2010. Bland annat ska myndigheten nu ta fram taxaförslag i samband med budgetförslaget och ta ansvar för tvärvillkorstillsynen av livsmedel, djur- och miljöskydd. Dessa uppgifter har tidigare utförts av landskapsregeringen. ÅMHM ska även bedöma miljöskador och kompensationsåtgärder för bl.a. biotoper, ge dispenser rörande djur på bete och upprätta en förteckning över allmänna badstränder som ska kungöras offentligt. Vattenövervakningsprogrammet

utökades även av landskapsregeringen och på uppdrag av en kund började ÅMHM Laboratoriet analysera en ny matförgiftningsbakterie.

5.5.5. ÅMHM:s ekonomi och personal

ÅMHM:s anslagsförslag innebar med givna direktiv i TB 1 2009 en sänkning med 10 % jämfört budget 2009. Det nya anslaget sänktes sedan ytterligare av landskapsregeringen. Kunderna har till någon mån berörts genom sämre service. Inkomstmålet på 570 000 euro överskreds dock med 16,7 %, huvudsakligen till följd av veterinär-omställningen, och gav en kostnadstäckning på 30 % för hela myndigheten.

ÅMHM har 27 inrättade tjänster, varav en hölls vakant under 2010, och 7 tillfälliga tjänster motsvarande 32,15 personår. Personalomsättningen var fortsatt stor under året. Totalt har 60 förordnanden och två utnämningar givits under 2010, vilket motsvarar nästan två förordnanden per tjänst. Extra personal togs in i båda funktionerna för att möta sommarens arbetstoppar. Även för att upprätthålla veterinärjouren, utföra provtagnings- och tillsynsprojekt samt utföra miljögranskningar har extra personal tagits in enligt plan. Omprioriteringar har krävts samtidigt som situationen varit oroande och krävande för personalen. Detta är huvudorsaken till att inte riktigt alla mål i verksamhets- och resultatplanen 2010 nås.

5.5.6. Styrelsen och prövningsnämnden

Styrelsen har fattat beslut om förslag till verksamhets- och resultatplan, verksamhetsberättelse, budget och taxa. Vidare har styrelsen tagit 20 beslut om tjänster, givit åtta utlåtanden till domstol och lämnat en skrivelse om förbättringsförslag bl.a. rörande lagstiftning till landskapsregeringen. Prövningsnämnden har utöver beviljande av 30 miljötillstånd, godkänt nio principiella anvisningar bl.a. om buller, renings- och underhållskrav på avloppsanläggningar, oljeavskiljare, kemikalieförvaring, inomhusmiljö, muddring och livsmedelstransporter. Anvisningarna stödjer sig på lagstiftningen, ger större rättssäkerhet samt är ett mycket gott stöd för såväl verksamhetsutövare som myndighet.

5.5.7. Prövning och tillsyn

ÅMHM:s rättigheter och skyldigheter regleras i den omfattande miljö- och hälsoskyddslagstiftningen som finns i tre angränsande rättsordningar; åländsk, fastländsk och EG lagstiftning. Myndigheten ska tillse att inomhus- och utomhusmiljö, livsmedel, produkter och tillverkningsprocesser eller aktiviteter som utförs varken skadar hälsa, djur eller yttre miljö. Detta förverkligas genom förebyggande prövning, tillsyn och provtagning samt med kunskapsspridning och god service. Vid årsskiftet fanns 1300 permanenta tillsynsobjekt i databasen MiljöReda.

Under 2010 inkom 1026 ärenden till ÅMHM. Extra personal togs in enligt plan för att bereda de över 100 miljögranskningsärendena som inkom i slutet av 2009 till följd av den nya miljöskyddslagen. Därför återstår nu endast ett fåtal granskningar till 2011 helt enligt plan. Även målet att alla ärvda miljötillståndsärenden från miljöprövningsnämnden ska avgöras innan utgången av 2011 ligger i fas med 15 ärenden kvar till

2011. Utöver detta avgjordes 292 andra prövningsärenden, varav 75 % under 6 veckor, och 27 avfallsplaner för hamnar godkändes. Huvudorsaken till att alla prövningar inte kan göras inom 6 veckor är att verksamhetsutövaren inte ännu är klar, inte lämnar in begärda handlingar eller att krav finns på delgivning till sakägare. En kuriositet för året är att alkohol började serveras i 12 nya lokaler, vilket innebär att landskapet nu har 120 serveringsställen, över hälften med A-rättigheter.

Ansökningsärenden vid ÅMHM under 2010

Typ	Ingående balans	Inkomna 2010	Avslutande	Öppna
Miljötillstånd	63	17 ²	44	36
Tidigare miljötillstånd ¹	15	- 2 ²	9	4
Register	6	32	34	4
Övriga prövningar	321	398	569	150 ³

¹ miljötillståndsärenden som övergått till granskningsärenden i december 2008

² 2 ärenden har omregistrerats till miljötillståndsärenden

³ 69 av dessa är avgjorda och beslutande, men väntar på återrapportering

Sammanlagt genomfördes 52 tillsyns- och provtagningsprojekt, vilket är fem färre än plan. Exempel på projekt 2010 är livsmedelsaffärer, asfaltstationer, bagerier, pälsdjursfarm, skolor åk 1-6, tvätterier, nötgårdar över 30 de, livsmedelstransporter, oljedepåer och större simanläggningar. Åtta beslut överklagades, åtta besvär har även förkastats i domstol medan två ärenden p.g.a. misstanke om djurskyddsbrott och sanitär olägenhet förts vidare till polisen för utredning. Två anmärkningar och en varning har utfärdats enligt alkohollagstiftningen.

Tillsynsärenden vid ÅMHM under 2010

Typ	Ingående balans	Inkomna 2010	Avslutade	Öppna	Vilande ¹	Nej ²
Tillsynsärenden	202	220	317	43	38	24
Kontrollprogram	129	233	208	9	113	32
Klagomålsärenden	34	36	57	10	1	2

¹ vilande ärenden avser främst förelägganden där tiden för åtgärder är över sex månader

² öppna nej-ärenden avser inte ännu avslutade återrapporteringar från företag

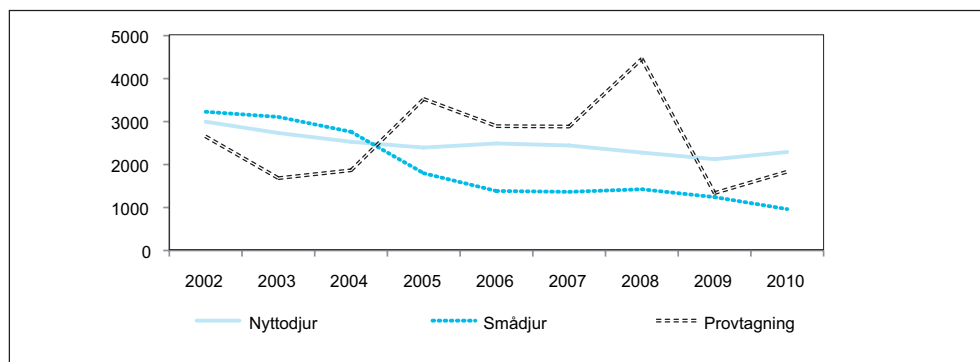
5.5.8 Veterinärvården

Veterinärgruppen har varit speciellt ansträngd under året. Detta är en följd av vakanshållning av den femte veterinärtjänsten, svårighet att hitta vikarier och långvarig sjukfrånvaro. Vid flera tillfällen har omedelbar nedstängning av jouren diskuterats för att undvika utmattning. I slutet av året togs extra personal in för att utföra planerade tillsynsprojekt och få början på den regelbundna djurskyddstillsynen. Under 2011 tillsätts den vakanshållna veterinärtjänsten i en kostnadsneutral lösning.

ÅMHM har under året haft en heltidsanställd nyttodjursveterinär som med stöd av en semestervikarie erbjudit djursjukvård för nyttodjur enligt fastställd veterinärtaxa. Myndighetens veterinärer deltar även i arbetet vid smådjurskliniken Zoodiaken i Jomala. Trots att ÅMHM sänkte ambitionen till att hålla smådjurskliniken öppen endast någon timme fyra dagar i veckan har målet inte varit möjligt att nå under delar av året. Detta ses tydligt i antalet behandlade smådjur som minskat från 1425 år 2008 och 1.242 år 2009 till 963 år 2010.

Den pågående veterinäromställningen gav dock ÅMHM ökade nettoinkomster. För att stödja omställningen upphandlades under året även ett veterinärprogram, VetVision, anpassat för både nyttodjur och smådjur samt fakturering.

Antalet noterade provtagningar och sjukbesök 2002-2010

5.5.9. ÅMHM Laboratoriet

Det nationella ackrediteringsorganet FINAS utförde i mars sin årliga granskning av laboratoriets kvalitetssystem. Vid granskningstillfället ackrediterades elva kemiska vattenmetoder och tre kemiska jordanalysmetoder. Laboratoriet är därmed ackrediterat för de allra flesta av de oftast förekommande vattenanalyserna och de vanligaste jordanalyserna. På mikrobiologisidan fanns inget behov av ytterligare ackreditering av metoder.

Ålands landskapsregering förnyade 2010 sitt övervakningsprogram baserat på EU:s ramdirektiv för vatten. I det nya programmet prioriteras potentiella dricks- och ytvattentäkter, vilket innebär att prov tas från färre sjöar, men proven tas oftare. Antalet prov från sjöar ökade med 36 %. Även bottenfaunaanalyserna ökade. Dessa undersökningar är mycket tidskrävande och tog 2010 ungefär en månads heltidsarbete. Syre-

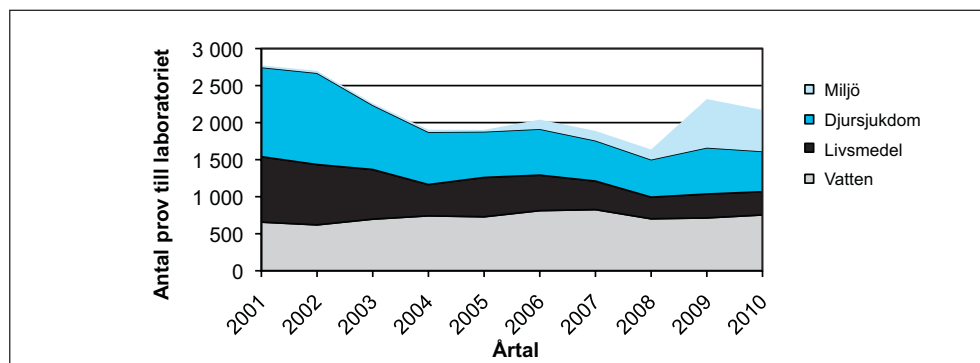

mätningarna görs nu direkt i fält, vilket innebär en påtaglig tidsvinst samt minskning av användandet av farliga kemikalier.

Laboratoriet utförde också provtagning och analys åt ett par externa beställare av naturvattenundersökningar och deltog som tidigare i sommarens algövervakning. För övrigt bestod de kemiska vattenproven främst av hushållsvattenanalyser från privata brunnar, bassängvattenundersökningar samt avloppsvatten från företag och kommuner.

Ålands försöksstation är återkommande en stor kund gällande både jord- och foder/livsmedelsprover. Kemienheten utförde i övrigt jordanalyser åt företagare inom jordbruket, som i enlighet med gällande EU-regler måste analysera näringsämnen i jorden för att erhålla stöd, samt åt privata djurägare. Under 2010 lämnades 30 % fler jordprover in än 2009. På grund av den aviserade vakanshållningen av en laboranttjänst 2011 skickades ca 700 jordprover för analys vid annat laboratorium.

Vid den mikrobiologiska enheten ökade provvolymen år 2009 med ca 12 % jämfört med tidigare år och visade för 2010 en marginell minskning jämfört med 2009. Förutom spridda privata kunder betjänas framför allt kontinuerligt de åländska livsmedelsproducerande företagen med bakteriologiska analyser. Enligt önskemål från enhetens största kund togs en metod i bruk för analys av *Clostridium perfringens* som är en matförgiftningsframkallande bakterie.

Graf: Prov vid mikrobiologiska enheten 2001-2010. Från år 2009 ingår även hushållsvattenprov som analyseras avseende kemiska parametrar i miljöanalysena.

5.5.10. ÅMHM:s mediaår

Trots en tråkig början på året har ÅMHM:s mediaår varit mycket lyckat. Totalt har 58 pressmeddelanden skickats. Förpackningspåskriftskampanjen intresserade många, liksom de sju heluppslag som skrevs om verksamheten, resurserna, dricksvatten, säkerhetsrutiner vid äventyr, kattjakten, alkoholtillsynen och avloppstömningen av fritidsbåtar. Vidare har händelser såsom exempelvis trihalometaner i bassängvatten, konferensen om färjtillsyn, hanteringen av tjärasfalt, flera utsläpp av avloppsvatten och olja, indragning av energidrycker, dåligt dricksvatten i hamnarna och misstänkt smitta vid fårgård fångat medias intresse.

6. Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

6.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Landskapets utbildnings- och kulturavdelning har ett övergripande tillsyns- och utbildningsansvar för all utbildning och kultur som bedrivs i offentlig regi på Åland. Landskapsregeringens uppgift är att tillse att det är möjligt för skolorna att uppnå den i lagar och läroplaner angivna målsättningen att alla elever och studerande i landskapet skall erhålla möjligheter till en likvärdig allmänbildande grundutbildning och förutsättningar för fortsatta studier och godtagbara utbildningsalternativ på gymnasialstadienivå.

6.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att fortsätta granska avdelningens arbetsuppgifter i avsikt att förbättra service-nivån.

Förverkligat: En plan för omorganisation av avdelningen har tagits fram och ska genomföras under 2011. Genom omorganisationen kan man renodla lednings-, utvecklings- och tillsynsansvaret inom de olika byråernas ansvarsområden.

Mål: Att fortsätta genomförandet av gymnasialstadiereformen.

Förverkligat: Landskapsregeringen har tagit fram ett lagförslag FR 22/2009-2010 om utbildningen på gymnasialstadiet och överlämnat det till lagtinget den 31.5.2010. Lagtinget antog lagen per beslut LTB 43/2010 den 30.9.2010. Lagen sammanför utbildningarna på gymnasialstadiet i en ny myndighet, Ålands gymnasium, som upprätthåller två skolor, Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. Myndigheten leds av en styrelse.

6.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2008	Bokslut 2009	Tillgängliga medel 2010	Bokslut 2010	Avvikelse
Summa inkomster	1 706 397,69	2 295 625,63	3.625.314	1.998.201,30	-1.627.112,70
Konsumtionsutgifter	-29 138 374,79	-28 593 934,72	-32.555.040	-27.934.068,53	4.620.971,47
Överföringsutgifter	-24 295 027,81	-25 401 938,43	-25.326.840	-24.333.602,26	993.237,74
Realinvesteringsutgifter	-1 945 844,90	-975 494,29	-9.362.754	-3.159.365,82	6.203.388,18
Lån och övriga finans- investeringar	-15 970,02	-675,00	-106.750	-29.250,00	77.500,00
Summa utgifter	-55 395 217,52	-54 972 042,44	-67.351.384	-55.456.286,61	11.895.097,39
Anslag netto	-53 688 819,83	-52 676 416,81	-63.726.070	-53.458.085,31	10.267.984,69

6.1.3. Nordiskt samarbete

Representanter inom det nordiska samarbetet

MR-U	Nordiska ministerrådet - utbildning	Britt Lundberg
MR-K	Nordiska ministerrådet - kultur	Britt Lundberg
ÅK-U	Ämbetsmannakommittén - utbildning	Rainer Juslin
ÅK-K	Ämbetsmannakommittén - kultur	Jan-Ole Lönnblad
NKF	Nordiska kulturfonden - sakkunnig	Tom Eckerman
NSS	Nordiskt skolsamarbete	Elisabeth Storfors
SVL	Styrgrupp för vuxnas lärande	Monica Nordqvist
NVL	Nordiskt nätverk för vuxnas lärande	Viveca Lindberg
HÖGUT	Ledningsgrupp för högre utbildning	Agneta Eriksson-Granskog
Nordforsk	Styrelse för nordiskt forskningssamarb.	Agneta Eriksson-Granskog
NIFS	Nordiskt institut för sjörätt	Agneta Eriksson-Granskog
ENS	Expertgruppen Nordens språkråd	Gyrid Högman
NORDBUK	Nordisk ungdomskommitté	Lotta Angergård
NIFIN	Nordens institut i Finland	Britt-Inger Wahe
NAPA	Nordens institut på Grönland	Viveka Löndahl
NOREY	Nordens hus i Reykjavik	Göran Jansson
NIPÅ	Nordens institut på Åland	Barbro Sundback
KKN	Kulturkontakt Nord	Pia Rothberg-Olofsson
	Konst och kulturprogrammet	Anna Sundblom
	Mobilitetsprogrammet	Katarina Gäddnäs-Karlsson
	Nordiska datorspelsprogrammet	Mats Adamczak

6.1.3.1. Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) och Ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning (ÅK-U)

Arbetet under det danska ordförandeskapet med anledning av den nordiska språkdeklarationen har uppföljts bl.a. genom konferens i april 2010. Språkfrågan är framledes en av grundstenarna i det nordiska samarbetet, trots att ministerrådet etablerat samarbetsformer till de baltiska staterna och Ryssland, där arbetsspråket av naturliga skäl övergått från svenska till engelska.

Ungdomsarbetslösheten i Norden har varit ett fokusområde under 2010. Undersökningar visar att strukturerna för arbetslösheten är långt likadana i de nordiska länderna. I syfte att motverka arbetslöshet har insatser gjorts för att minska avhoppet från utbildningarna på gymnasialstadiet. Undersökningarna visar att Åland och Finland klarat sig generellt bättre än de andra nordiska länderna i detta hänseende.

I gränshindersforum har bl.a. frågan om tillträde till högre utbildning i Sverige tagits upp. Vicelantrådet Britt Lundberg lyfte frågan på ministerrådsmötet i Köpenhamn den 8 november genom att påpeka vikten av tillgång till högre utbildning i Sverige för att trygga utbildningsbehovet för åländsk ungdom och det åländska samhället. Ålands enspråkigt svenska status i det tvåspråkiga Finland och de internationella garantierna

för att skydda Ålands särställning poängterades särskilt.

Inom hållbar utveckling har strategin Grön tillväxt tillkommit för att särskilt beakta nordisk innovation, forskning och utbildning. Långsiktiga prioriteringar på de här områdena förväntas uppehålla Norden som en ledande region för kunskap och välfärd.

En utredning om de självstyrande områdenas medverkan, position och behov av representation i olika organ inom nordiskt samarbete i syfte att på sikt utverka fullvärdigt medlemskap i ledningsstrukturerna inleddes under året.

6.1.3.2 Nordiskt skolsamarbete (NSS)

NSS har under året arbetat med frågeställningar i anslutning till Nordiska ministerrådets strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008 – 2010 Norden – en ledande, dynamisk kunskaps- och kompetensregion.

NSS kärnaktiviteter har under året koncentrerats kring insatser som belyser globaliseringen, klimatförändringen och ungdomars väg från skola till arbetsliv. NSS fortsatte sina diskussioner kring kompetensbehov och unga och unga vuxnas möjligheter till etablering på arbetsmarknaden genom en god utbildning. NSS genomförde en stor kampanj, Nordiska klimatdagen, i samband med klimatkonferensen i Köpenhamn. Kvalitet i utbildningen och i utbildningssystemet har haft en fortsatt betydelsefull roll i NSS tyngdpunktsområden. En särskild satsning har gjorts på specialundervisning, kreativitet, innovation och entreprenörskap i utbildningen.

6.1.3.3. Styrgruppen för vuxnas lärande (SVL)

Det nordiska samarbetet inom vuxenutbildningen koordineras av ministerrådets Styrgrupp för Vuxnas Lärande (SVL). Styrgruppen fokuserar på en aktiv dialog med olika aktörer inom området, utgående från principen om livslångt lärande. Samarbetet om vuxnas lärande har under verksamhetsåret omfattat fortsatt arbete med att skapa utvecklingsprojekt, utbyten och nätverksbyggande.

6.1.3.4. Nordiskt nätverk för vuxnas lärande (NVL)

Det nordiska nätverket inom vuxnas lärande (NVL) är ett prioriterat område inom det nordiska samarbetet, med en särskild styrgrupp. NVL är en mötesplats för alla som arbetar med vuxenutbildning i Norden. Nätverket arrangerar bl.a. kurser och konferenser för olika målgrupper (lärare, ledare, forskare, konsulter och politiker) kring aktuella frågor. Temaområden för perioden 2010-2011 är kompetensutveckling, kvalitetsutveckling, validering och vägledning.

NVL består av en rad nätverk inom olika områden av vuxnas lärande, exempelvis ett kvalitetsnätverk, ett vägledningsnätverk och ett nätverk som arbetar med forskning om vuxenutbildning.

6.1.3.5. Ledningsgrupp för högre utbildning (HÖGUT)

Nordiska ministerrådets rådgivande organ för högskolefrågor, HÖGUT, anordnade en kvalitetskonferens på Färöarna i februari med tonvikt på kvalitetsledningssystem för

forskning och utveckling vid universitet och högskolor. Deltagarna kom från högskolor, universitet och kvalitetsorganisationer från Norden och Europa. Två personer från Högskolan på Åland deltog i konferensen. Konferensen var en fortsättning på den konferens i kvalitetsutveckling och kvalitetssystem för högskolor som anordnades året innan på Island. I HÖGUT behandlades under året också Nordic Master- och Nordplus-samarbetet samt studiestöden i Norden och formerna för samverkan om högskolefrågor mellan de nordiska länderna.

6.1.3.6. *Nordforsk*

Nordiska ministerrådets styrelse för det nordiska forskningssamarbetet Nordforsk har under året beslutat om medelstilldelningen för forskningssamarbetet och för Toppforskningsinitiativet inom klimat, energi och miljö (TFI) 2009 - 2013. I Nordforsk och TFI är de nordiska länderna representerade av medlemmar från forskningsråd, ministerier och industrin och de självstyrande områdena genom Färöarnas forskningsråd och högskolorna på Åland och Grönland.

TFI har behandlat samarbetet med EU, samarbetet med näringslivet, Joint Programming, Östersjöstrategin, utlysningar och urvalskriterier samt ingångsatt det operativa arbetet inom totalt sex olika forskningsområden: "Effect studies and Adaptation to Climate Change", "Interaction between Climate Change and the - Cryosphere", "Nanotechnology and Energy Efficiency", "Integration of Large-scale Wind Power", "Sustainable Bio-fuels", "Carbon Capture and Storage".

6.1.3.7. *Expertgruppen Nordens språkråd (ENS)*

Expertgruppen Nordens Språkråd har till uppgift att verka för att stärka språkförståelsen hos barn och unga. ENS har programansvar för Nordplus Nordiska språk- och kulturprogrammet och delar ut avsatta medel för utvecklingsprojekt inom språkområdet och internordiskt kulturutbyte. Expertgruppen ska arbeta för att uppfylla målen för det språksamarbete som är formulerat i artikel 8 i Helsingforsavtalet från 1962, Deklaration om nordisk språkpolitik från 2006 och MR-U's strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008-2010. Expertgruppen är ett rådgivande organ inom språkområdet. Under året har Danmark varit ordförandeland och inriktat sig på att synliggöra språket som grund för den nordiska gemenskapen genom att ordna konferenser med detta tema.

6.1.3.8. *Nordiska ministerrådet-kultur (MR-K, Ämbetsmannakommittén för kultur (ÅK-K) och Nordens institut på Åland (NIPÅ)*

Åland nominerade för första gången en kandidat för det Nordiska litteraturpriset. Det var Sonja Nordenswans "Blues från ett krossat världshus" som blev den i detta avseende historiska romanen. Musikpriset avgörs 2011. Kjell Frisks verk *Aubade-estampida* nominerades för det nordiska musikpriset 2010.

En evaluering av den nordiska kulturreformen från 2007 inleddes. Syftet är att undersöka vilka effekter och konsekvenser som den reformerade strukturen för det nordiska

kultursamarbetet har fått. Utvärderingen ska belysa i vilken grad reformens mål och succékriterier är uppfyllda samt lägga fram slutsatser och rekommendationer relaterade till den politiska, organisatoriska och operativa nivån. Utvärderingen ska även försöka identifiera relevanta indikatorer för mätning av effekter och konsekvenser, samt värdera dessa.

Nordens Institut på Åland är en kulturinstitution som lyder under Nordiska ministerrådet och som under våren 2010 firade sitt 25 årsjubileum. Institutets uppgift är att stärka det åländska kulturlivet genom att utveckla samarbetet mellan Åland och de övriga nordiska länderna samt Baltikum. Under 2010 var satsningområdena bland annat förmedling av åländsk konst och kultur till Norden, kulturell mångfald och interkulturell dialog, barn- och ungdomskultur. Dessutom har institutet en viktig roll som nordisk informationspunkt där speciellt rådgivning för kulturarbetare ges. NIPÅ har under året arrangerat flera kulturella evenemang och projekt såsom

- VAR?DAG - Barn i många kulturer vars utställning visats både på Åland och i Berlin
- Yo! BaNa (Young Baltic Narratives) ett EU-finansierat projekt. Yo!BaNa är en gemensam nordisk-baltisk satsning som ska stärka rörlig bild som uttrycksform bland unga skärgårdsbor och höja mediekompetensen genom att fortbilda lärare inom mediepädagogik. Det treåriga projektet delfinansieras av EU:s Östersjö-satsning Central Baltic INTERREG IV A Program 2007-2013, Archipelago and Islands samt regionalt av Ålands landskapsregering.

6.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Vid allmänna byrån handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde, bl.a. personalärenden. Sekretärrar- och planerarfunktionen erbjuder, vid sidan av kanslirutiner, även service i beredningens initialskede till de olika byråerna.

6.3. SKOLBYRÅN

Vid skolbyrån handläggs ärenden som gäller grundskoleväsendet och den studieförberedande utbildningen vid Ålands lyceum. Till byrån hör enheten Ålands läromedelscentral, vars verksamhet bekostas av kommunerna till 60 % och av landskapet till 40%.

6.3.1. Ålands läromedelscentral

Centralens uppgift är att tillhandahålla och låna ut läromedel, undervisningsfilmer och pedagogiskt material samt att informera bl.a. genom att ordna utställningar. Centralen deltar även i skolbyråns utvecklingsarbete.

Mål: Att mot bakgrunden av lagtingets beslut i landskapets budget för åren 2009 och 2010 avsluta vissa delar av verksamheten vid Ålands läromedelscentral och inordna

andra i den allmänna förvaltningen vid utbildnings- och kulturavdelningen.

Förverkligat: Mot bakgrunden av lagtingets beslut lät landskapsregeringen avsluta den 40-åriga verksamheten vid Ålands läromedelscentral i början av hösten 2010. Avtalet med kommunerna om centralens finansiering (kommunerna 60 % och landskapet 40 %) och centralens reglemente upphörde att gälla räknat från den 1 augusti 2010. Delar av centralens verksamhet har därefter inkluderats i utbildnings- och kulturavdelningens allmänna tillsyns- och utvecklingsansvar. Andra delar har sammanförts med bl.a. kommun- och skolbibliotekens uppgifter och verksamhet.

6.3.2. Utbildning på grundskolenivå

I enlighet med bestämmelserna i grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland ankommer ledningen av grundskolornas undervisning och övriga verksamhet på huvudmännen - kommunerna. Ålands landskapsregering handhar den allmänna tillsynen och utvecklingen av grundskolan.

Mål: Att stärka och utveckla ledarskap och förvaltning, även avseende trygghet och säkerhet i skolan.

Förverkligat: På landskapsregeringens rekommendation, med landskapet som finansierar och inom ramen för Öppna högskolans verksamhet, deltog en del av skolornas föreståndare, rektorer och lärare i en av Åbo Akademi behörighetsgivande utbildning i undervisningsförvaltning och utbildningsledarskap (25 studiepoäng). Alla skolors föreståndare och rektorer tog även under året del i kurser och konferenser om hur skolorna kan förebygga trakasserier, våld och hotfulla situationer i syfte att upprätthålla en trygg och säker lärmiljö. Utbildningen arrangerades av skolbyrån i samarbete med kansliavdelningens byggnadsbyrå och Mariehamn stads räddningsverk.

Mål: Att stärka och utveckla lärmiljön (fysiska, psykiska, sociala och pedagogiska element).

Förverkligat: Efter förda förhandlingar med undervisnings- och kulturministeriet i Helsingfors tecknade landskapsregeringen ett avtal med ministeriet som ger grundskolorna (årskurserna 1-9) i landskapet rätt att använda ett mobbningsförebyggande webb-baserat program benämnt KiVa Skola. På landskapets bekostnad har skolorna erhållit undervisningsmaterial och tips om metoder som förebygger mobbning. I anslutning till materialet anordnas utbildning för lärarna. Kurserna arrangeras av Åbo universitet, som även handhar uppföljning och utvärdering av skolornas resultat med programmet.

Mål: Att stärka och utveckla inlärningsresultat och elevbedömning.

Förverkligat: Revideringen av de anvisningar om lärokurser och elevbedömning som för närvarande ges i Landskapet Ålands läroplan för grundskolan diskuterades under året på konferenser och i arbetsgrupper med lärare och skolledare. I syfte att kommande läroplansanvisningar ska fungera så ändamålsenligt som möjligt tillsatte landskapsregeringen, i samråd med de kommunala skolledarna, ämnesvisa grupper med sakkunniga lärare på alla förekommande undervisningsområden med uppdrag att

förtydliga och eventuellt revidera föreslagna lärokurs- och bedömningsanvisningar.

Mål: Att utveckla nätbaserade arbetssätt och metoder.

Förverkligat: Stödet till kommunerna för att stärka skolornas nätbaserade arbetssätt och metoder och utveckla lärarnas och elevernas digitala kompetens intensifierades under året, bl.a. i samverkan med landskapsregeringens Nätpedagogik projekt, inom vilket anordnades konferenser och viss utbildning.

6.3.2.1. *Elevantal*

Jämfört med föregående läsår minskade elevantalet inom kommunernas 22 (25) grundskolor från 2.887 till 2.841 (-46). Antalet elever i första årskursen var 283 (-9) av vilka 2 (-5) var inskrivna i specialklass, 2 (-2) av dessa i träningsundervisning. Det totala antalet elever i träningsundervisningen var 30 (-2) och i övrig specialklassundervisning 55 (-1). Se könsfördelningen för hösten 2010 nedan.

	Totalt	Flickor	Pojkar
Allmän undervisning	2 756	1 341	1 415
Specialundervisning	55	14	41
Träningsundervisning	30	12	18
Totalt	2 841	1 367	1 474

6.3.2.2. *Landskapsandel, driftsutgifter för grundskolan*

Landskapsandel för kommunernas driftsutgifter för grundskolan beviljades utgående från ett basbelopp om 8.949,98 euro per barn i åldersgruppen 6-15 år. För en elev inom träningsundervisningen betalades landskapsandel utgående från ett basbelopp om 25.504,35 euro. Jämfört med föregående år minskade landskapsandelen för grundskolans driftsutgifter från 12.168 969 till 12.074 992 (-93 977) euro.

6.3.3. **Utbildning på gymnasialstadienivå**

Efter grundskolan ges ungdomar och vuxna möjlighet att skaffa sig studieförberedande utbildning på gymnasialstadienivå. I enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå (2002/82) är landskapet Åland huvudman för utbildningen. Landskapsregeringen handhar på dessa grunder den allmänna ledningen, tillsynen och utvecklingen av utbildningen. Utbildning på gymnasialstadienivå ordnades i åtta olika skolor.

6.3.3.1. *Ålands lyceum - studieförberedande utbildning*

Gymnasiet Ålands lyceum erbjuder studieförberedande utbildning och ger studerande möjlighet att inhämta en bred allmänbildning som grund för universitets- eller högskolestudier eller andra gymnasialstadiobaserade studier, bl.a. yrkeshögskolestudier.

Mål: Att integrera hållbar utveckling (ekonomiskt, miljömässigt och socialt) i skolans ut-

bildning och verksamhet, bl.a. avseende vedertagna demokrati- och jämställdhetsaspekter.

Förverkligat: Under året har hållbar utveckling integrerats genom att en grupp bestående av lärare, personal och studerande kontinuerligt tagit upp frågor för diskussion men också genom projekt. Ett projekt som kan nämnas är "Att inte kasta mat", d.v.s. att genom informationskampanjer informera alla om att vi kan göra en miljöpositiv handling genom att äta upp maten och inte ta mer mat än man orkar äta. Skolan har också ett kontinuerligt projekt "Spara el".

Mål: Att utveckla IKT i undervisningen och ge studerande och lärare förutsättningar och stöd för att utveckla sin digitala kompetens.

Förverkligat: En grupp inom skolan (dataansvarig, IT-handledare, lärare och studerande) har under året utarbetat en rapport för hur trådlösa netbooks till alla studerande kunde införas. Lärare har under senare delen av året deltagit i ett fortbildningsprojekt "MIP" (Praktisk IT- och Mediekompetens) för att alla ska uppnå samma nivå av digital kompetens.

Mål: Att komplettera språkundervisningen genom att erbjuda möjligheter till att utveckla studerandes muntliga färdigheter.

Förverkligat: Alla språklärare har genomgått en fortbildning arrangerad av Helsingfors universitet. Alla språklärare genomförde utbildningen med godkänt resultat och genomförde också tester med studerande.

Mål: Att ge studerande inblick i företagsamhet och företagande på olika nivåer.

Förverkligat: Studerande har under året fått information av föreläsare från näringslivet. Studerande har också fått möjlighet att delta i en kurs i aktiehandel och inom ramen för Ung företagsamhet har studerande olika företagsprojekt.

Ålands lyceum ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2008	2009	Kvinnor	Förverkligat 2010 Män	Totalt
Totalt antal studerande (medeltal)	420	407,5	255	166	421
Under året antagna studerande	137	142	87	62	149
Avlagda examina	140	135	84	46	130
Avbrutna studier	7	7	2	3	5
Byte av studieprogram					
Studieuppehåll	11	7	7	2	9
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	7	15	6	5	11
Fristående kursverksamhet,	157	320	144	60	174

6.4. YRKESUTBILDNINGSBYRÅN

Den allmänna målsättningen för den yrkesinriktade utbildningen vid landskapets skolor framgår av LL (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå (2002/82). Sjösäkerhetscentrets verksamhet regleras av LL (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum och högskoleutbildningen av LL (2002:81) om Högskolan på Åland samt läroavtalsutbildningen av LL (1998:59) om läroavtalsutbildning.

Yrkesutbildningsbyråns verksamhet innefattar allmän ledning, tillsyn och utveckling inom ovan nämnda områden och även den gemensamma verksamhet som utnyttjar navigations- och maskinrumssimulatorerna och skolfartyget m/s Michael Sars.

Inom byrån finns en vuxenutbildningsenhet som handhar vuxenutbildnings- och läroavtalsärenden samt den verksamhet som gäller Europeiska unionens mål- och ramprogram inom de områden som berör yrkesutbildningen. Inom vuxenutbildningsenheten har även lärcentret Navigare verkat. Navigare har fungerat som ett gemensamt resurscentrum för landskapets skolor i frågor som gäller nätbaserad undervisning och datorstöd i undervisningen.

Mål: Fortsatt utveckling av lärande i arbete och yrkesprov inom den grundläggande yrkesutbildningen.

Förverkligat: Införandet av yrkesprov som en bedömningsform i yrkesutbildningen har pågått sedan år 2006. Under år 2010 fortsatte arbetet inom de yrkesutbildande skolorna och som en del av det pågående arbetet med gymnasialstadiets organisation och utveckling.

Mål: Att fortlöpande utveckla läroplanerna genom attraktiva ämnesval och studiekombinationer mellan skolorna på gymnasialstadiet och genom pedagogiskt utvecklingsarbete understöda användningen av nya pedagogiska och tekniska verktyg i undervisningen.

Förverkligat: Under året har en utveckling av de programvisa läroplanerna pågått för att anpassa läroplanerna till ett gemensamt periodsystem. Från och med hösten 2010 indelades läsårets arbetstider i 5 moduler, vilket skapade förutsättningar att utveckla läroplanerna mot en helhetsmässig undervisning utgående ifrån teman.

En uppföljning av hur kärnämnesstudierna och studierna i enlighet med den studieförberedande utbildningens läroplan organiserats inom yrkesutbildningen, bidrog till att utveckla konceptet kring de studieförberedande studierna inom yrkesutbildningen.

Under året har arbetet med sjöfartsutbildningen och möjligheterna att samordna och optimera resursanvändningen fortsatt och intensifierats.

6.4.1. Vuxenutbildningsenheten

Under verksamhetsåret 2010 har pågående utvecklingsprojekt framskridit planenligt. Nedan beskrivs också lärcentret Navigares verksamhet under året.

Nätpedagogikprojektet

Målet med projekt Nätpedagogik är att planera och genomföra en omfattande lärarfortbildning inom området IT och nätpedagogik. Projektet lyfter fram EU:s re-

kommendationer om nyckelkompetenser för livslångt lärande samt den vision för nätbaserat lärande, som antogs av landskapsregeringen 13.4.2007. Lärcentret Navigare fungerade som projektansvarig för projektet.

Under 2010 har projektet genomförts planenligt med bl.a. korta workshops och längre fortbildningskurser för de anställda inom de deltagande skolornas kollegier. En kurs med inriktning mot strategiskt arbete och IT har också erbjudits nyckelpersoner när det gäller IT-användning och utveckling i skolorna. Arbetet med att bygga ett fortbildningssystem för undervisningssektorn inom IT-användningen har också startats under året. Det har även ordnats två större seminarier (kring IT-strategier, Datorer till varje elev) med totalt ca 100 deltagare under året. Inom ramen för projektet deltog en större grupp (16st) bestående av IT-handledare, rektorer och tjänstemän i ett 2-dagars seminarium i Stockholm kring framtidens lärande.

I september 2010 förlängdes projektet med ett halvt år och avslutas den 31.8.2011 enligt plan.

Valideringsprojektet

Projektet "Validering på Åland", inleddes i mars 2008 med ESF-medfinansiering, för att utveckla system för identifiering av individers realkompetens. Under året har projektet bl.a. utarbetat ett lagförslag om erkännande av yrkeskvalifikationer. En examensmästarutbildning har pågått och avslutats med 12 nya utexaminerade examensmästare. Högskolans arbete med att förankra valideringsmetodiken i praktiken har inletts. En fortsatt utveckling av valideringssystemet avseende validering av realkompetens för arbetsmarknadens behov har fortgått. Projektet är planerat att pågå fram till 31.12.2012.

Lärcentret Navigare

Verksamheten vid lärcentret Navigare upphörde under året i och med att planerar- och verksamhetsledartjänsterna med placering vid lärcentret indrogs i budget 2010. Administrationen överfördes av nätbaserade vuxenstudier, som utgjorde ca tio procent av lärcentrets verksamhet, till Ålands handelsläroverk från och med 1.1.2010. Övriga uppgifter överfördes 1.8.2010 till allmänna byrån vid utbildnings- och kulturavdelningen inom ramen för benämningen "IT och skolutveckling". Arbetet har koncentrerats kring ett allmänt stöd, informations- och inspirationsarbete till samtliga skolstadier med beaktande av IT-utvecklingen inom skolväsendet på Åland.

Inom ramen för avdelningens arbete fortsatte införandet av lärplattformen Fronter i de åländska grundskolorna. Införandet förlöpte enligt plan. 21 av 23 grundskolor hade vid utgången av år 2010 åtminstone påbörjat införandet. Workshops och kurser i användning av lärplattformen hölls i ett flertal skolor i samarbete med skolornas IT-handledare som deltagit i Fronterutbildarkursen.

Statistiken över inloggningar i Fronter är ett tydligt tecken på att användningen av plattformen ökat. Ökningen var störst bland grundskolorna men även på gymnasialstadiet och på högskolan ökade användningen av lärplattformen Fronter märkbart i den pedagogiska verksamheten. Under år 2010 gjordes totalt drygt 160.000 inloggningar

i plattformen, vilket är dubbelt flera än året innan och mer än fyra gånger antalet inloggningsår 2008.

6.4.1.1. Läroavtalsutbildning

Mål: Fortsatt utveckling av läroavtalsutbildningen utgående från arbetsmarknadens och enskilda studerandes behov.

Förverkligat: Målsättningen för år 2010 var att bereda plats för 120 (120) studerande inom läroavtalsutbildningen och fortsätta utveckla läroavtalsutbildningen utgående från arbetsmarknadens och enskilda studerandes behov. Under verksamhetsåret har 168 (139) studerande bedrivit läroavtalsutbildning inom 5 olika yrkesområden. Inom dessa yrkesområden finns flera inriktningar. Under året ingicks 58 (56) nya läroavtal och 1 (10) läroavtal avbröts på initiativ av lärlingen eller/och arbetsgivaren. Antalet utexaminerade lärlingar var 31 (14) stycken. Antalet arbetsgivare med utbildningsansvar uppgick till 62 (57) där samma arbetsgivare kan ha flera olika inriktningar. Samtliga är verksamma på Åland. För den teoretiska undervisningen har lärlingsnämnden köpt tjänster av 1 (2) utbildningsarrangörer inom landskapet och 22 (22) utanför landskapet. Könsfördelningen var 48,2% (46,8%) kvinnor, 51,8% (53,2%) män. Medelåldern för de studerande var 40,5 (39,2) år.

6.4.1.2. Sysselsättningsfrämjande utbildning

För att tillgodose arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft och motverka arbetslöshet ordnas utbildning vid behov, enligt LL (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning.

För att säkerställa en kontinuerlig tillgång till yrkesinriktade utbildningsplatser för arbetssökande, har landskapsregeringen köpt utbildningsplatser vid Vuxenutbildningscentret vid Yrkesakademien i Österbotten, där även Korsnäs kurscenter numera ingår. Avtalet har omfattat ca 1000 elevarbetsdagar per kalenderår.

En central målsättning för landskapsregeringen är att tillhandahålla språkutbildning för vuxna personer som inte har tillräckliga kunskaper i svenska. För att säkerställa ett kontinuerligt utbud av språkutbildning har landskapsregeringen upphandlat undervisningen "Svenska för inflyttade" (sfi) genom avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn.

6.4.1.3 Målprogram med delfinansiering från europeiska socialfonden

Mål: Inom ramen för ESF-programmet (2007-2013) fortsätta de fleråriga utbildningsinsatserna inom arbetslivet. Hög prioritet under budgetåret var åtgärder som avser att utveckla system för kompetenshöjning. Målet med programmet, kallat Kompetens och delaktighet, är att satsa på kunskap, innovation, delaktighet och bättre utnyttjande av humankapital.

Förverkligat: ESF-programmet (2007-2013) är i full gång och hittills har 20 projekt (varav 5 förprojekt) beviljats stödfinansiering. 2 huvudprojekt och 4 förprojekt är avslutade. De hittills budgeterade medlen har bokats för fleråriga projekt och den största

delen av resterande medlen reserverats. Efter att under våren försöka projekt inom inriktningen för sysselsättning och inklusion i och med det då rådande konjunkturläget och den ökade arbetslösheten bland ungdomar, lediganslogs under hösten medel inom alla inriktningar. Totalt under året ansökte sex stycken projekt om finansieringsstöd och tre av dessa godkändes. Av de nya projekten kan nämnas Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighets projekt "Arbete i fokus".

6.4.2. Utbildning på gymnasialstadienivå

Efter grundskolan ges ungdomar och vuxna möjlighet att skaffa sig yrkesinriktad utbildning, studieförberedande utbildning med yrkesprofil eller studieförberedande utbildning på gymnasialstadienivå.

Landskapet Åland är huvudman för skolorna på gymnasialstadienivå. Landskapsregeringen handhar den allmänna ledningen, tillsynen och utvecklingen av utbildningen på gymnasialstadienivå.

Yrkesinriktad utbildning på gymnasialstadienivå ordnades i 6 olika skolor. Inom den studieförberedande utbildningen med yrkesprofil genomförde 52 (40 kvinnor och 12 män) sina studier och inom den yrkesinriktade utbildningen 803 (358 kvinnor och 445 män). En bred majoritet genomförde sina studier på tre år. Den skolbundna yrkesutbildningen kompletterades med yrkesutbildning i form av läroavtalsutbildning. Under året var 168 (139) läroavtal i kraft.

6.4.2.1. Ålands handelsläroverk

Ålands handelsläroverk erbjöd under året en 3-årig grundskolebaserad merkonomutbildning och en 2-3 årig nätbaserad utbildning för vuxna till merkonom.

Mål: Att planera införandet av den nya läroplanen för merkonom och ta läroplanen i bruk fr.o.m. höstterminen 2010.

Förverkligat: Läroplanen för grundexamen i företagsekonomi som leder till merkonomexamen togs i bruk fr.o.m. 16.8.2010.

Mål: Att ingå i ett för gymnasialstadieskolorna gemensamt periodiseringssystem med studiehelheter.

Förverkligat: Läsåret 2010-11 infördes ett gemensamt periodiseringssystem för skolorna på gymnasialstadiet.

Mål: Att slutföra arbetet med att införa yrkesprov och andelen praktikveckor i enlighet med "Lärande i arbetet" 20 sv och att fastställa den ersättning som ska ges till handledare vid bedömning av yrkesprov samt vid handledning av de studerande vid lärande i arbete.

Förverkligat: Yrkesprov och lärande i arbete 20 sv har införts i läroplanen för alla årskurser. Diskussion om ersättning för handledare vid bedömning av yrkesprov samt handledning vid lärande i arbete fortgår med olika parter.

Mål: Att fortsätta ge de studerande möjlighet att läsa svenska, engelska och matematik enligt Ålands lyceums läroplan som en försöksverksamhet läsåren 2008 - 2010 tillsammans med andra skolor på Åland samt erbjuda de studerande ett fjärde ämne.

Förverkligat: De studerande har kunnat välja att läsa svenska, engelska, matematik och samhällslära enligt lyceets läroplan.

Mål: Att ordna kurser för ECDL (European Computer Driving License) som ersätter de s.k. datakörkortet på A- och AB-nivå på grund- och avancerad nivå, uppdragsutbildningar för företag och organisationer under förutsättning att lärarre-surser finns.

Förverkligat: Inga ECDL-kurser har ordnats för företag och organisationer under läsåret eftersom lärarna inte haft möjlighet att åta sig ytterligare arbete.

Mål: Att ta i bruk skolans nya IKT-plan.

Förverkligat: Skolans IKT-plan har tagits i bruk och skall kompletteras med delar av den övergripande IT-planen för alla skolor.

Mål: Att ha beredskap att ansvara för utbildningsinsatser för vuxna baserat på Flexlearns slutrapport tills ansvaret för vuxenutbildningen på Åland har fördelats och att integrera de delar av Navigares verksamhet som rör nätbaserad vuxenutbildning.

Förverkligat: Skolan har tagit över administrationen av nätkurser via CFL i Söderhamn.

Mål: Att utreda möjligheterna till datanomutbildning för behovet av arbetskraft inom IT-sektorn och där en samordning med utbildningsprogrammet för media och kommunikation vid Ålands yrkesskola ska beaktas.

Förverkligat: Arbetet med detta vilar i avvaktan på samordningen av utbildningsprogram inom Ålands gymnasium.

Mål: Att fortsätta samarbetet med Ålands handelskammare för att utreda behovet av påbyggnadsutbildningar i enlighet med näringslivets behov.

Förverkligat: Diskussionerna fortsätter och samordnas med vuxenutbildningen som blir en del av Ålands gymnasium.

Mål: Att fortsätta utveckla samarbetet med utbildningar utanför Åland, främst genom olika nätbaserade projekt med Åbo Yrkesinstitut samt diskutera samarbete med program vid andra skolor t.ex. mediaprogrammet vid Ålands yrkesskola.

Förverkligat: Samarbetet fortsätter och har utökats med NordBalt som är ett nordiskt projekt för studerandeutbyte mellan handelsläroverken i Borgå, Rakvere i Estland, Riga i Lettland och Palanga i Litauen.

Ålands handelsläroverk ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2008	2009	Kvinnor	Förverkligat 2010 Män	Totalt
Totalt antal studerande (medeltal)	108,5	110	72,5	49,5	122
Under året antagna studerande	17	73	15	21	36
Avlagda examina	25	32	17	13	30
Avbrutna studier	9	5	3	4	7
Byte av studieprogram	-	-	-	-	-
Studieuppehåll	3	6	3	2	5
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	-	-	-	-	-
Fristående kursverksamhet, kursdagar	-	-	-	-	-

6.4.2.2. Ålands hotell- och restaurangskola

Under vårterminen hade Ålands hotell- och restaurangskola 100 studerande och under höstterminen 109 studerande. De studerande fördelades på följande program:

Utbildning inom hotell- och restaurangbranschen:

- inriktning kock åk 3 2 klasser
- inriktning servitör åk 3 1 klass
- inriktning kock åk 2 2 klasser
- inriktning servitör åk 2 1 klass

Student- och gymnasiekvot:

- servitör/hotell- och konferenspersonal 1 klass

Påbyggnadsutbildning

- barmästare 1 klass

Den gymnasialstadiebaserade utbildningen inom hotell- och restaurangprogrammet genomförs i ett integrerat samarbete med Ålands yrkesskola och Ålands sjömansskola. Under det första studieåret är utbildningen i huvudsak förlagd till yrkesskolan och sjömansskolan. Under det andra studieåret överflyttas 3 klasser (2 kock- och 1 servitörklass) till hotell- och restaurangskolan. Det tredje studieåret är i sin helhet förlagd till Ålands hotell- och restaurangskola. Ålands hotell- och restaurangskola ansvarar för utbildningen inom programmet och förverkligandet av läroplanens målsättning samt fungerar som utexaminerande skola.

Mål: Att fortsätta utveckla samarbetet mellan de i hotell- och restaurangprogrammet integrerade skolorna.

Förverkligat: Samarbetet har utvecklats.

Mål: Att på försök integrera perioder av ”lärande i arbetet (LIA)” inom ramen för de yrkesinriktade studiehelheterna.

Förverkligat: Studerande på årskurs 2 har under det gångna året varit på LIA i en 3-veckors period och årskurs 3 avslutar terminen med en LIA-period.

Mål: Att erbjuda de studerande möjlighet att läsa kärnämnen engelska, svenska, matematik samt ett valfritt kärnämne enligt Ålands lyceums läroplan.

Förverkligat: Möjligheten till studier enligt Ålands lyceums läroplan har under året erbjudits och kommer att utvecklas inkommande läsår.

Mål: Att erbjuda en 20 studieveckors påbyggnadsutbildning för servitörer till barmästare.

Förverkligat: Under höstterminen utbildades 13 servitörer till barmästare.

Mål: Att under budgetåret kunna arrangera önskad utbildning och tentamen för fristående yrkesexamen för vuxna inom hotell- och restaurangbranschen.

Förverkligat: Utbildning har inte ordnats under budgetåret men skolan har fått en lärare till som avlagt examensmästarutbildningen.

Mål: Att öka utbudet av externa kurser.

Förverkligat: Skolan har ett mycket stort antal personer som tentar hygienpasset och ett antal personer som tentar alkopasset.

Mål: Att erbjuda lärare och personal fortbildning inom fortbildningsprojektet för "nätbaserat lärande inom gymnasialstadiet".

Förverkligat: Under kommande vårtermin (2011) kommer flera av skolans lärare att genomgå MIP (Praktisk IT- och Mediekompetens) -skolning till nivå 3.

Mål: Att implementera arbetet med den gemensamma IT-strategin i skolan.

Förverkligat: Arbetet fortgår.

Mål: Att tillsammans med Högskolan på Åland, yrkeshögskoleprogrammet Hospitality Management, inom EU-projekt "Vägen till ett Välkommande Åland" under perioden 1.8.2009 - 29.2.2012, utarbeta ett nätbaserat kursutbud om miljö, säkerhet, marknadsföring och entreprenörskap.

Förverkligat: Arbetet fortgår.

Mål: Att få ett förnyat leasingavtal för datorer, program och tjänster.

Förverkligat: Skolan har nytt leasingavtal för datorer, program och tjänster från den 1 augusti 2011.

Mål: Att aktivt arbeta med teman och verksamhet som förebygger mobbning och främjar tolerans.

Förverkligat: Arbetet pågår kontinuerligt.

Mål: Att delta i projekt "Åland à la carte", vars syfte är att ta fram en åländsk kokbok.

Förverkligat: Projektet är slutfört och har resulterat i en åländsk kokbok.

Mål: Att fortsätta utveckla samarbetet med Ekenbergsgymnasiet i Södertälje med elev- och lärarutbyte.

Förverkligat: Samarbetet med Ekenbergsgymnasiet har upphört.

Mål: Att ingå i ett för gymnasialstadieskolorna gemensamt periodiseringssystem med studiehelheter.

Förverkligat: Periodiseringssystemet är genomfört.

Ålands hotell- och restaurangskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2008	2009	Förverkligat 2010		
			Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal studerande (medeltal)	90	96	70	35	105
Under året antagna studerande	91	115	72	37	109
Avlagda examina	86	68	53	23	76
Avbrutna studier	3	1	4	-	4
Byte av studieprogram	1	-	-	-	-
Studieuppehåll	5	3	7	1	8
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	270	182			210
Fristående kursverksamhet, kursdagar	4	3	-	-	2

6.4.2.3. Ålands naturbruksskola

Under vårterminen hade Ålands naturbruksskola 37 studerande och under höstterminen 29 studerande fördelade enligt följande:

Utbildningsprogram inom naturbruk:

- inriktning lantbruk
- inriktning ridsport/travsport
- inriktning djurskötsel

Utbildningsprogram inom natur och miljö:

- inriktning naturföretagande

Yrkesförberedande utbildning, "Yrkesstart"

Grundutbildning i lantbruk och företagande (40 sv)

Mål: Att under år 2010 (januari-december) erbjuda en 40 studieveckors utbildning inom lantbruk och företagande för vuxna.

Förverkligat: Skolan startade en 40 studieveckors utbildning inom lantbruk och

företagande för vuxna i september. Utbildningen pågår till 31 maj 2011 och har 14 studerande.

Mål: Att inom ramen för Nätpedagogikprojektet utveckla den nätbaserade undervisningen särskilt med beaktande av ett framtida upplägg för en organisatoriskt förändrad naturbruksutbildning på Åland.

Förverkligat: Den 40 sv utbildning inom lantbruk och företagande som skolan anordnar under läsåret 2010-2011 bedrivs delvis nätbaserat med lärplattformen Fronter.

Mål: Att fortsätta implementeringen av yrkesprov gemensamt med andra åländska gymnasialstadietutbildningar samt att utöka och utveckla lärande i arbete som en integrerad del av undervisningen.

Förverkligat: Yrkesprov har hållits inom samtliga inriktningar i det 3-åriga utbildningsprogrammet inom naturbruk, antingen på arbetsplatsen i samband med LIA (Lärande i arbete) eller på arrangerad på skolan.

Mål: Att under år 2010 planera för en successiv avfasning av utbildningen och verksamheten så att de studerande som inlett sin 3-åriga gymnasialstadietutbildning läsåret 2008-2009 kan genomföra den enligt ursprungligt studieupplägg med planerad avslutning våren 2011.

Förverkligat: Skolan har inlett en avfasning av utbildningen och verksamheten och de studerande som inledde sin 3-åriga gymnasialstadietutbildning läsåret 2008-2009 utexamineras under våren 2011.

Ålands naturbruksskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2008	2009	Förverkligat 2010		
			Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal studerande (medeltal)	45,5	39,5	14,5	18,5	33
Under året antagna studerande	23	16	6	14	20
Avlagda examina	8	20	8	3	11
Avbrutna studier	5	1	1		1
Byte av studieprogram	-	-			-
Studieuppehåll	-	-			-
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	116	111			-
Fristående kursverksamhet, kursdagar	146	22			-

6.4.2.4. Ålands sjömansskola

Under vårterminen hade Ålands sjömansskola 147 studerande och under höstterminen 168 studerande fördelade på följande utbildningsprogram och inriktningar:

Hotell- och restaurangprogrammet

- inriktning kock/servitör
- inriktning café, storkök och restaurang

Sjöfartsprogrammet

- inriktning däcks- och maskinreparatör
- inriktning fartygselektriker
- inriktning vaktmaskinmästare
- inriktning vaktstyrman

Mål: Att uppdatera utbildningen i enlighet med de nya läroplansgrunderna för sjöfartsutbildningen samt att anpassa den till ett för gymnasialstadieskolorna gemensamt periodiseringssystem som även möjliggör ett nära samarbete kring resurser inom sjöfartsutbildningen på högskolenivå.

Förverkligat: Periodiseringen genomfördes så att läsåret delades i fem perioder och kärnämnesperioderna samordnades med det övriga gymnasiet. Läroplansgrunderna uppdaterades inte, dels på grund av tidsbrist, dels på grund av att de internationella bestämmelserna reviderades under år 2010.

Mål: Att vidareutveckla möjligheterna att via yrkesprov för vuxna erhålla olika behörighetsbrev.

Förverkligat: Ett nytt avtal för yrkesprov för vuxna uppgjordes med examensnämnden och skolan har från slutet av året tillgång till ett flertal nyblivna examensmästare som bidrar till utvecklingen av yrkesproven.

Mål: Att bidra till skapandet av en sammanhållen, nivåöverskridande, sjöfartsutbildning på Åland och därmed öka möjligheten att effektivisera resursutnyttjandet.

Förverkligat: Skolan bidrar till skapandet av en sammanhållen nivåöverskridande sjöfartsutbildning genom att rektor medverkar i projektgruppen för optimering av sjöfartsutbildningen.

Ålands sjömansskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2008	2009	Förverkligat 2010		
			Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal studerande (medeltal)	150,5	152,5	32	125,5	157,5
Under året antagna studerande	70	73	22	47	69
Avlagda examina	25	33	20	1	21
Övriga studerande till ÅHRS	20	18	7	9	16
Avbrutna studier	7	5	1	9	10
Studieuppehåll	13	19		7	7

Byte av studieprogram	2	4	4
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	18		38
Fristående kursverksamhet, kursdagar	20	34	38

6.4.2.5. Ålands vårdinstitut

Under vårterminen hade Ålands vårdinstitut 101 studerande och på höstterminen 131 studerande. Under året erbjöds utbildning för Grundexamen inom social- och hälsovård, närvårdare, som läroplansbaserad utbildning (120 sv), som förberedande utbildning för fristående examen (80 sv) och inom läroavtalsstudier. Följande utbildningsprogram (Up) erbjöds: Up för vård och fostran av barn och unga, Up för sjukvård och omsorg, Up för handikappomsorg och Up för äldreomsorg. Under året anordnades uppdragsutbildning för ambulanssjukvårdare, 20 sv.

Mål: Att på basen av nya läroplansgrunder som utarbetats vid utbildningsstyrelsen uppgöra läroplan som tas i bruk 1.8.2010.

Förverkligat: De studerande som inlett studierna vid Ålands vårdinstitut efter 1.8.2010 följer den läroplan som utarbetats enligt Utbildningsstyrelsens Grunder för läroplan 17/011/2010 och godkändes av direktionen 27.5.2010. Arbetet med läroplanens examensspecifika delar fortgår.

Mål: Att erbjuda 20 nybörjarplatser inom läroplansbaserad utbildning (ungdomar) till närvårdare.

Förverkligat: Antalet studieplatser inom läroplansbaserad utbildning för läsåret 2010-2011 ökades enligt landskapsregeringens beslut till 22 platser.

Mål: Att erbjuda 28 - 32 platser för förberedande studier för fristående examen (vuxna) till närvårdare. Av dessa är hälften av platserna avsedda för studier inom läroavtal.

Förverkligat: Intresset för läroavtalsstudier har minskat avsevärt och endast 6 studerande inledde studier på läroavtal 2010. Till övrig vuxenutbildning var intresset oförändrat stort.

Mål: Att erbjuda 2 - 3 utbildningsprogram enligt skolans förutsättningar och samhällets behov.

Förverkligat: Läsåret 2010-2011 erbjöds studerande fyra utbildningsprogram av vilka ett riktar sig helt till läroavtalsstuderande.

Mål: Att enligt särskilt beslut erbjuda 18 studieplatser för kompletterande utbildning till närvårdare för personer som har examen inom det sociala området (inleds läsåret 2009 - 2010).

Förverkligat: Av målgruppen personer med examen inom det sociala området inledde ingen kompletteringsstudier. Åtta personer med varierande studie- och erfarenhetsbakgrund antogs för att komplettera grundstudierna inför valbara utbildningsprogram.

Mål: Att utveckla samarbetet med arbetslivet gällande inlärn timer i arbete och bedömning.

Förverkligat: Samarbetet med arbetslivet fortgår med fortbildningar och träffar an gående arrangemang av Inlärn timer i arbete.

Mål: Att utveckla nätbaserade studier som en naturlig del i all undervisning och bereda verksamheten, både pedagogiskt och tekniskt/materiellt för en kommande IKT-im plementering med trådlöst nätverk och en bärbar dator av mindre modell för varje stude rande.

Förverkligat: De studerande i första årskursen (ungdomar) har fått tillgång till per sonlig bärbar dator. I all undervisning, för ungdomar och vuxna, ingår nätbaserad undervisning.

Mål: Att anpassa användningen av personalresursen efter verksamhetens utveckling och behov.

Förverkligat: Arbetet pågår kontinuerligt. Samordning har gjorts med Ålands handels läroverks kansli och skolorna delar nu på en ekon om tjä nst.

Mål: Internationalisering.

Förverkligat: Studerande erbjuds platser för inlärn timer i arbete utanför Åland. I prak tiken har platserna begränsats till Norden, främst till Sverige och fastlandet.

Mål: Att erbjuda fortbildning för yrkesverksamma personer i branschen.

Förverkligat: Fortbildning till yrkesverksamma sker genom handledar- och bedöma rutbildningar inför studerandes inlärn timer i arbete, yrkesprov och examenstillfällen. Även yrkesspecifika kurser har efterfrågats och erbjudits.

Mål: Att ingå i ett för gymnasialstadieskolorna gemensamt periodiseringssystem med studiehelheter.

Förverkligat: Under läsåret 2010-2011 har periodiseringen fått fullt genomslag både inom gemensamma - och yrkesämn en.

Ålands vårdinstitut ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2008	2009 ¹	Kvinnor	Förverkligat 2010 Män	Totalt
Totalt antal studerande (medeltal)	120	113	109	7	116
Under året antagna studerande	48	68	42	8	50
Avlagda examina	29	38	22	-	22
Avbrutna studier	14	7	11	2	13

Byte av studieprogram	-	-	-	-	-
Studieuppehåll	5	6	8	-	8
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	175	156	135	1	136
Fristående kursverksamhet, kursdagar	15	13			10

¹ I förverkligat 2009 är läroavtalsstuderande medräknade.

6.4.2.6. Ålands yrkesskola

Ålands yrkesskola hade 297 studerande på vår- respektive höstterminen fördelade på följande utbildningsprogram och inriktningar:

- Byggteknik
- El- och datateknik (inriktning datorteknik eller elteknik)
- Fordons- och transportteknik
- Frisör
- Hotell och restaurang
- Media och kommunikation
- Samhälleliga och sociala sektorn
- Verkstads- och produktionsteknik
- Yrkesträning.

Mål: Fortsatt utveckling av yrkesprov i samarbete med näringslivet och att de genomförs under lärande i arbete.

Förverkligat: Målsättning har förverkligats gällande fortsatt utveckling av yrkesprov men endast en del yrkesprov genomförs i samband med praktik.

Mål: Att implementera "Handlingsplan för studerande i behov av särskilt stöd" och öka den specialpedagogiska fortbildningen

Förverkligat: Målsättningen har förverkligats.

Mål: Att ingå i ett för gymnasialstadieskolorna gemensamt periodiseringssystem med studiehelheter.

Förverkligat: Målsättningen har förverkligats.

Ålands yrkesskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2008	2009	Förverkligat 2010		
			Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal studerande (medeltal)	290	292	94,5	202,5	297
Under året antagna studerande	145	110	83	32	115
Avlagda examina	98	71	17	49	66

Överförda till ÅHRS			10	13	23
- godkända studerande	9	14			
- överförda HR, inr. servitör + kock	12	25			
Avbrutna studier	11	2	3	8	11
Byte av studieprogram	-	1		1	1
Studieuppehåll	8	6	5	1	6
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	49	20			46
Fristående kursverksamhet, kursdagar	8	2			8

6.4.3. Ålands sjösäkerhetscentrum

Ålands sjösäkerhetscentrum bildar en självständig samordningsenhet med uppgift att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av kurser som sjöfartsnäringen och sjöfartsskolorna behöver.

Mål: Att utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa.

Förverkligat: Arbetet har fortgått under året.

Mål: Att leverera aktuella säkerhetsutbildningar.

Förverkligat: Det totala antalet kursdeltagare har under året varit 1.619 deltagare (543 kvinnor och 1.076 män).

Mål: Att utveckla kursverksamheten mot nya kundgrupper.

Förverkligat: Centret har fått ett antal nya kunder i Sverige i form av skolor och rederier.

Mål: Att hålla cirka 170 kurser under året av varierande längd samt att bibehålla positionen som marknadsledare i Finland och Sverige.

Förverkligat: Under året har 117 kurser arrangerats.

Ålands sjösäkerhetscentrum ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utbildade personer Kurser (2010)	Studerande		Externa deltagare			Kursdagar	
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	
Livbåtsman	21	98	119	81	98	179	70
Fast rescue boat	1	4	5	4	25	29	15
Basic safety	0	0	0	5	11	16	5
Arbetarskydd	19	58	77	0	0	0	3
Basic safety (Tallink-Silja)	0	0	0	65	73	138	16
Första hjälp	7	46	53	0	0	0	10
Övr. sjösäkerhetskurser	116	216	332	162	233	395	41,5
Summa	164	422	586	317	440	757	170,5

Brandkurser

Familiarization Training	50	21	71	0	0	0	4
Basic fire fighting	8	78	86	0	14	14	38
Basic fortbildning	0	0	0	0	11	11	2
Advance fire fighting	4	34	38	0	1	1	9
Advanced fortbildning	0	0	0	0	55	55	10
Summa	62	133	195	0	81	81	63
Totalt år 2010	226	555	781	317	521	838	233,5
(Totalt 2009)	341	624	965	553	721	1 274	324

6.4.4. Högskolan på Åland

Landskapet Åland är huvudman för Högskolan på Åland, som är en myndighet under landskapsregeringen. Landskapsregeringens allmänna ledning över utbildningen i Högskolan på Åland sker i form av utbildningsavtal och budget och i enlighet med LL (2002:81) om Högskolan på Åland.

Högskolans övergripande mål beskrivs i LL (2002:81) om Högskolan på Åland. Högskolan har till uppgift att erbjuda högskoleutbildning som vilar såväl på vetenskaplig eller konstnärlig grund som på beprövad erfarenhet. Vid högskolan kan bedrivas forsknings- och utvecklingsarbete, uppdragsverksamhet och kursverksamhet som tjänar undervisningen och det åländska samhällets behov. Högskolan ska informera om sin verksamhet samt samverka med arbetslivet och det omgivande samhället. I verksamheten ska det finnas ett nära samband mellan forskning och utbildning. Vetenskapens trovärdighet, fri forskning och god forskningssed skall värnas.

Vid högskolan erbjuds sju examensinriktade utbildningsprogram, som leder till yrkeshögskoleexamen: Elektroteknik, Företagsekonomi, Hospitality Management, Informationsteknik, Maskinteknik, Sjöfart och Vård. Därtill erbjuds en omfattande kursverksamhet, seminarier och föreläsningar inom ramen för högskolans enhet Öppna högskolan samt forsknings- och utvecklingsprojekt.

Högskolan på Åland ger ut en egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal, utbildningsprogram

	2008	2009	Förverkligat 2010		
			Kvinnor	Män	Totalt
Antalet studerande 20.9	420	503	201	371	572
Har mottagit studieplats	130	135	62	110	172
Avlagda sp	14.610	16.125			19.823
Avlagda examina	39	43	30	27	57
Avbrutna studier efter minst 1,5 sp	45	24	14	12	26
Studieuppehåll	47	31	19	38	57

Utveckling av skolmätetal, Öppna högskolan

	2008	2009	Förverkligat 2010		
			Kvinnor	Män	Totalt
Universitetskurser					
- antal kurser	40	39			34
- antal deltagare	532	560	524	104	575
- avlagda sp	2.094	1.963			2.309
Yrkeshögskolekurser					
- antal kurser	9	16			10
- deltagare	96	77	57	87	155
- avlagda sp		291			93
Fortbildning och uppdrag					
- antal kurser	76	97			68
- antal deltagare	968	1.177	603	439	1.027
- antal avlagda sp		269			508
Seminarier					
- antal seminarier	3	1			4
- antal deltagare	114	29	24	53	77
Öppna föreläsningar					
- antal föreläsningar	7	12			7
- antal deltagare	102	171	235	265	500
Summa deltagare	1.812	2.014			2.313
Antal helårsprestationer (antal sp / 60)	49,6	53,6			38,55
Tentamensservice					
- antal tentamenstillfällen	186	153			252
- antal deltagare	862	866			975

6.5. KULTURBYRÅN

Till kulturbyråns ansvarsområden hör huvudsakligen konst- och kulturärenden, bibliotek, ungdom, idrott och fritt bildningsarbete. Ett dominerande ärende under året har varit om- och tillbyggnaden av Ålands sjöfartsmuseum som planeras öppna på nytt i början av år 2012.

6.5.1. Ålands folkhögskola

Ålands folkhögskola har under året givit allmänbildande undervisning enligt principen om livslångt lärande. Skolan har kunnat erbjuda en alternativ skolmiljö med möjlighet till fria allmänbildande studier utanför systemet för behörighetsgivande och yrkesförberedande utbildning för såväl unga som vuxna.

Skolans fyra allmänna linjer var medialinjen, linjen för skapande verksamhet, idrottslinjen och musiklinjen. Målsättningen för dessa har varit, förutom att ge kunskaper inom respektive linjes profil, att genom upplevelser väcka intresse, inspirera och frigöra med sikte på fortsatt aktivitet i form av studier och aktivt medborgarskap.

Musiklinjen hade få sökande till läsåret 2010/11 varför beslut togs att linjen inte skulle starta läsåret. Sökande till utveckla din Svenska integrerades på de andra allmänna linjerna och fick individuell studieplan i det svenska språket.

De specialiserade linjerna har varit linjen för naturfoto och den 2-åriga hantverksutbildningen.

Mål: Att genomföra årskurs 2 av den tvååriga hantverkslinjen med inriktningarna trä, textil och keramik.

Förverkligat: De tre inriktningarna trä, textil och keramik på årskurs 2 startade till höstterminen.

Mål: Att anta studerande med lämplig tidigare utbildning eller erfarenhet inom hantverkssområdet direkt till hantverkslinjens årskurs 2.

Förverkligat: Av fem sökande antogs två studerande direkt till hantverkslinjens årskurs 2.

Mål: Att anta studerande till de allmänna linjerna även under pågående läsår för att bereda ungdomar som inte har fått studieplats eller arbete en meningsfull sysselsättning.

Förverkligat: Liten efterfrågan. En studerande har kommit till under pågående läsår.

Mål: Att utöka utbudet av sommarkurser inom hantverkssområdet.

Förverkligat: Utbudet ökade inte p.g.a. internatsrenoveringar och av en oplanerad köksrenovering.

Mål: Att utöka samarbetet med hantverksskolor i Norden.

Förverkligat: Målet har inte uppfyllts.

Skolan arrangerade två sommarkurser vilka ingår i skolmätetalet nedan. Ålands folkhögskola ger varje år ut en egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2008	2009	Förverkligat 2010		
			Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal studerande (medeltal)	51	53	18	33	51
Under året antagna studerande	78	65	48	19	67
Avlagda examina	46	49	20	18	38
Avbrutna studier	3	4	4	2	6
Byte av studieprogram	2	2	1	4	5
Studieuppehåll					
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	41	24	18	4	22
Fristående kursverksamhet, kursdagar	20	10			10

6.5.2. Ålands musikinstitut

Under år 2010 har Ålands musikinstitut erbjudit sina elever undervisning i de klassiska orkesterinstrumenten samt solosång, piano, klassisk gitarr och slagverk. Dessutom har några elever bedrivit studier med inriktning på pop och jazz på instrumenten elgitarr, elbas, keyboard och trumset. Eleverna har därutöver erhållit undervisning i musik-kunskap och musikteori och deltagit i de olika ensembler som verkar vid institutet.

Förutom en kammarorkester, en jazzensemble och andra mindre instrumentalesembler finns körerna, Capella Vocalis och Singoalla och Subito. På dansskolan har undervisning bedrivits i både klassisk balett och modern dans. Under höstterminen 2010 studerade 18 av institutets elever enligt den estetiska inriktningen vid Ålands lyceum. Eleverna har också deltagit i ett stort antal konserter av olika slag. Där kan bl.a. nämnas Våravslutningen, Dansgalan samt Julfesten som alla hölls i Alandica.

Idrottsgalan, FN-dags konsert och Lucia konserten är andra större tillfällen som är värda att nämnas. Skolans instrumentpark har under året utökats med en konsertflygel.

Skolan har även under året satsat på grön el genom anslutning till vindkraftverk.

Ålands musikinstitut ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2008	2009	Förverkligat 2010		
			Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal studerande (medeltal)	254	237	188	72	260
- musik	175	162	93	71	164
- dans	79	75	95	1	96
Under året antagna studerande	57	58	71	17	88
- musik	32	30	35	11	46
- dans	25	28	36	6	42

Avlagda kursexamina	49	39	23	9	32
Avbrutna studier*	18	10	26	4	30
Studieuppehåll*	18	24	1	0	1

* Uppgifter vid läsårets början.

6.5.3 Fritt bildningsarbete

Syftet med det landskapsunderstödda fria bildningsarbetet är bland annat att i enlighet med de landskapslagar som reglerar verksamheten öka medborgarnas kunskap om samhällslivsfrågor och ge en god grund för fortsatta studier.

Mål: Landskapsförvaltningen har under året inlett en samordning av integrationsärenden på de olika avdelningarna. Kulturbyrån representerar utbildnings- och kulturavdelningen i en ny kommitté som leds av kansliavdelningen. Parallellt med detta arbete har diskussioner förts med Medborgarinstitutet i Mariehamn beträffande institutets roll för integrationen av nyinflyttade. Tanken är att institutet genom avtal mellan Mariehamns stad och landskapsregeringen ges ett uppdrag i vilken såväl språkundervisning som allmän information till nyinflyttade ingår

Förverkligat: Diskussionerna med medborgarinstitutet pågår med mål att avtala om medborgarinstitutets integrationsroll i förhållande till landskapsregeringens åtgärder på området.

LL (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund trädde i kraft den 1 januari. Den nya lagen låg till grund för de två bildningsförbundens verksamhetsbidrag 2010.

6.5.4. Allmän kulturverksamhet

6.5.4.1. Ålands kulturdelegation

Kulturdelegationen har haft 14 protokollförda möten. Under året har delegationen fortsatt hålla kommuninformationsträffar där man i samarbete med lokal kulturnämnd inbjudit kulturföreningar, kulturarbetare och intresserade. Den 27 september besökte delegationen Eckerö kommun och den 22 november besökte man Lemlands kommun för att informera om delegationens arbete och de bidrag delegationen beviljar.

Kulturdelegationen har under året arbetat med projektet Kultur i vården genom att bl.a. driva ett pilotprojekt med kurstillfällen på äldreomsorgshemmen Odalgården i Mariehamn och Rosengården i Finström, under ledning av kulturarbetare och konstnärer.

Som en del av satsningen på Kultur i vården ordnade Nordens Institut i samarbete med kulturdelegationen workshopen Dans för alla, 10 – 11 maj för kulturarbetare och personal inom vård och omsorg.

Kulturdelegationen arrangerade även ett seminarium med anledning av Kultur i vården-satsningen där Fil.dr., f.d forskningsdirektör på Stockholms läns landsting, senior-konsult Birgitta Rapp föreläste den 29 november under rubriken "Med öppna sinnen för hälsans skull".

Den 23 mars arrangerades utvärdering av kultur- och kongresshuset Alandicas första verksamhetsår. En panel bestående av kulturarbetare samt representant från Alandica diskuterade kulturens roll i Alandica under ledning av en moderator.

Kulturdelegationen gjorde ett studiebesök till Helsingfors den 16-17 april under vilket man träffade representanter från Produforum - ett nätverk för kulturaktörer men även representanter från Svenska kulturfonden och Sjukhusclownerna. Delegationen träffade under ett möte som hölls på Annegården, Nina Gran, Helsingfors kulturcentrals specialplanerare och Anne Sandström verksamhetsledare för Föreningen för Drama och Teater, DOT r.f.

Representanter från Produforum bjöds till Åland för att informera om projektet den 20 september, ett föreläsningstillfälle som ordnades i samarbete med Nordens Institut på Åland och som kombinerades med ett informationstillfälle om lokala och andra bidragsmöjligheter, där även Svenska kulturfondens representant medverkade.

I slutet på året besökte kulturdelegationen Föglö tullhus för att tillsammans med arbetsgruppen för initiativet till skärgårdens kulturhus på Föglö och kommundirektören diskutera förslaget.

Arbetsgruppen för vistelsestipendier gjorde ett studiebesök till Stockholm den 8 december och besökte bl.a. konstnärskollektivet i Nacka, den 8 december

Årets arbetsstipendier utdelades i samband med avtäckningen av Sally Salminens minnesmärke på Vårdö med efterföljande program i Vårdö Bönehus den 9 juni.

Landskapet Ålands kulturpris år 2010 tillföll teatern. Priset om 4.000 euro delades mellan Maria Mäntylä och Jonas Danielsson.

Under året behandlades ca 268 ärenden med ansökningar om verksamhets- och projektbidrag samt stipendier för enskilda kulturutövare. Detta var första året som de nya riktlinjerna för bidrag tagits i bruk tillsammans med nya ansökningsblanketter som hänvisar arbetsgrupper till ansökningar om kulturstipendier.

Totalt belopp som fördelats är ca 803.197 euro, inkluderat verksamhetsunderstöd för museal verksamhet. Därutöver erhöll 26 författare litteraturstipendier för böcker utgivna 2009.

Kulturdelegationen biföll 16 gäststipendier till Eckerö Post- och tullhus samt till Källskär under perioden april-september.

Under året har arbetet med kulturdelegationens hemsida pågått.

6.5.4.2. Övrig kulturverksamhet

Efter en stadgeändring beträffande Nordiska rådets litteraturpris 2009 gavs Åland rätt att nominera. Litteraturnämnden tillsattes efter förslag från Ålands kulturdelegation (se även nordiskt samarbete) och höll sitt första möte i samband med Mariehamns litteraturdagar i mars. Litteraturnämndens huvuduppgifter är att utse åländska kandidater för de nordiska litteraturpriset och att bistå kulturdelegationen i beviljande av landskapets litteraturstipendier.

En minnessten över författaren Sally Salminen invigdes på självstyrelsedagen den 9 juni.

Arbetet med ett mediepolitiskt program inleddes. Programmet blir klart våren 2011.

Landskapsregeringen beviljade ett bidrag om 125.000 euro till den första finländska barnfilmen i långfilmsformat på svenska, *Iris*. Filmen är huvudsakligen inspelad på Enklinge och i Eckerö. Ett stort antal åländska statister medverkade. Premiären är planerad till sensommaren 2011.

6.5.5. Idrott och ungdomsarbete

6.5.5.1. Ungdom

Landskapsregeringen lämnade under året ett meddelande (M 1/2010-2011) om ungdomspolitiken inkluderade ett ungdomspolitiskt program. Programmet är avsett att utgöra utgångspunkt för årliga handlingsplaner de närmaste åren.

Landskapsregeringen beviljade 185.500 euro ur paf-medel för ungdomsorganisationernas verksamhet och 28.950 euro som bidrag till ungdomsföreningarna för renoveringar och ombyggnader av ungdomslokaler.

6.5.5.2. Idrott

Ålands Idrottsförbund, den åländska idrottsrörelsens takorganisation, har under verksamhetsåret riktat fokus på förnyelse samtidigt som verksamheten fortsatt har kvalitets-säkrats. Arbetet med att förnya och förbättra idrottsrörelsens finansiella och strukturella förutsättningar har förts. Efter att medlemsorganisationerna vid vårmötet godkändt styrelsens förslag till förändring av förbundets stadgar och vid höstmötet förändring av bidragsstruktur för stipendier, så införs de nya strukturerna fr.o.m. årsskiftet. Idrottsrörelsens organisationer har fortsatt varit i fokus för den riktade organisationsutvecklingen som Idrottsförbundet startade 2009. Detta har medfört att ännu fler organisationer utvecklat sin verksamhet i en positiv riktning i en långsiktig process. Målet är att under nästkommande år fortsätta arbeta med flera organisationer så att samtliga medlemsorganisationer har genomgått processen senast år 2013. Idrottsförbundet har under det pågående arbetet uppmanat organisationerna att även beakta möjligheterna till en större självfinansiering eftersom detta kommer att utgöra en viktig förutsättning för att fortsatt kunna utveckla organisation och verksamhet. Konkurrensen om de finansiella resurserna blir allt hårdare samtidigt som finanskrisen påverkar de åländska företagens förmåga att understöda idrotten. Utöver detta faktum har idrotten kunnat konstatera att paf-medlen tenderar att stagnera.

Idrottens Målprogram som utgör ett styrprogram för den åländska idrottsrörelsen har uppgaderats och godkänts av Idrottsförbundets medlemsorganisationer. Styrprogrammet har under en längre tid arbetats fram av förbundsstyrelsen med målsättningen att det skall utgöra grunden för idrottsrörelsen för perioden 2011-2014. Innehållet har förtydligats genom att rollfördelningen mellan Idrottsförbundet, specialförbunden och idrottsföreningarna klargjorts. Programmet har också fått nya målsättningar och en tillhörande handlingsplan, så att idrottsrörelsen med gemensamma ansträngningar kan fortsätta utvecklas. Det nya målprogrammet lanseras under våren 2011.

Idrottens utbildning har under året varit mycket intensivt. Idrottsförbundets sikte har varit inställt på en fortsatt ledarutveckling så att idrotten går framåt även på det praktiska planet. Under året har en rad kurser och föreläsningar arrangerats för ledare och

tränare. Med Idrottsforum hölls en stor inspirationsdag där flera föreläsare från Sverige satte avtryck för det fortsatta utbildningsarbetet. Utbildning kommer även under följande verksamhetsår att vara en mycket viktig del av Idrottsförbundets verksamhet. Vid sidan av de årliga verksamhetsbidragen (753.400 euro) och bidrag för redskap och anläggningar (64.500 euro) till den åländska idrotten stödde landskapsregeringen även två enskilda idrottshändelser. Ålands volleybollförbund beviljades 30.000 för sin medverkan i beachvolleyturneringen Paf Open och fotbollslaget Ålands United beviljades lika mycket för spel i den europeiska cupen Champions League.

6.5.6 Biblioteksverksamhet

De allmänna biblioteken i kommunerna har till uppgift att tillgodose allmänhetens behov av kunskap, bildning och förströelse. Biblioteken ska främja intresset för litteratur, stöda utbildning samt verka för att databaserad information görs tillgänglig för allmänheten.

Mål: I samarbete med Mariehamns stad genomföra en studie som syftar till att visa vilka behov av åtgärder som finns beträffande bibliotekens service i en allt mera digitaliserad omvärld. Studien kommer att utgöra underlag för åtgärder på biblioteksområdet inom ramen för Centralbibliotekets verksamhet de kommande åren.

Förverkligat: Under 2010 inleddes en studie angående utvecklingen av den regionala biblioteksservicen. Studien blir klar våren 2011.

6.5.7. Ålands landskapsarkiv

Arkivet besöktes av cirka 30 anställda från Riksarkivet i Stockholm. Biblioteket har utökats med 336 nya titlar (597). I Katrinadatabasen finns nu 7.795 (7.459) titlar. Utlånade böcker från arkivets bibliotek 65. Arkivplanerna har fortgått och inlämnats till granskning av Riksarkivet. Digitaliseringen har fortgått hela året och kyrkoarkivalierna är nu klara och finns tillgängliga på Internet. Arbetet fortgår med bouppteckningar och domböcker.

Arkivleveranser 56 (33), uppgjorda och reviderade arkiv 98 (92). Revidering av arkivförteckningar har fortgått, särskilt anpassade arkivkartonger för de mest slitna domböckerna och bouppteckningarna har även fortsatt.

Under året har en diskussion förts om en eventuell förändring av landskapsarkivets administrativa placering och dess framtida verksamhet. Likaså har diskussioner förts angående den tilltagande utrymmesbristen för arkivalier. I december ledigförklarades tjänsten som landskapsarkivarie. Tjänsten tillträds i april 2011 och diskussionerna om ovan nämnda frågeställningar kommer då att fortsätta. Den planerade arkivplanen för landskapsregeringen och underlydande myndigheter kommer att fastställas under år 2011.

Besökare och lån av arkivalier och mikrofilm i landskapsarkivets forskarsal 2010

Månad	Forskar besök		Framtagna för forskare		Framtagna för tjänstebruk		Summa	
Januari	83	(128)	150	(182)	14	(14)	164	(196)
Februari	94	(117)	133	(183)	6	(16)	139	(199)
Mars	141	(102)	152	(121)	31	(8)	183	(129)
April	111	(79)	198	(109)	7	(23)	205	(132)
Maj	105	(67)	80	(129)	20	(16)	100	(145)
Juni	65	(73)	92	(50)	15	(4)	107	(54)
Juli	80	(63)	330	(91)	9	(6)	339	(97)
Augusti	118	(88)	110	(92)	6	(18)	116	(110)
September	98	(86)	180	(128)	29	(13)	209	(141)
Oktober	102	(121)	146	(147)	17	(23)	163	(170)
November	121	(106)	183	(117)	11	(4)	194	(121)
December	99	(103)	148	(111)	2	(12)	150	(244)
Totalt	1217	(1133)	1902	(1469)	167	(157)	2069	(1617)

Inlånade arkivalier och mikrofilmer 2010

Från	Antal	
Riksarkivet	75	(33)
Landsarkiven	4	(8)
Biblioteken	8	(3)
Från Sverige	-	(-)
Totalt	87	(44)

6.6. MUSEIBYRÅN

Museibyråns uppgift är att handha kulturmiljö- och kulturarvsfrågor inom förvaltningen. Verksamheten omfattar kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling om kulturarv och kulturmiljöer, myndighetsarbete, rådgivning, utställningsverksamhet och pedagogiskt arbete, byggnadsvård, undersökning och dokumentation, insamling och katalogisering samt vård av föremål.

Museibyrån har fokus på det utåtriktade arbetet där kulturarvet ska vara en angelägenhet för alla. Ledorden är tillgängliggörande, tillmötesgående och nytänkande. Museibyrån arbetade under året med integreringen av ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten genom att i första hand utveckla statistiken. Arbetet med en hållbar utveckling konkretiseras genom att ta fram en 100-punkts lista för att göra verksamheten mer miljövänlig. Under andra hälften av året hittades vrak M1 Fö403.3 i Föglö skärgård, där lasten i

vraket visade sig innehålla en av världens äldsta champagner och öl. Detta fick till följd att en skyddsbärgning av lasten ägde rum under tidig höst. Vidare hantering av den s.k. champagnegaleasen med omhändertagande och bevarande av champagnen och ölen, informationsspridning samt tillhörande event ställde stora krav på omprioriteringar av arbetsresurserna. Följden är att några av de fastslagna åtagandena i budgeten inte kunnat fullföljas helt till fullo.

Byggnadsvården

Mål: Att utarbeta rutiner för byggnadsrådgivning.

Förverkligat: Museibyrån har bildat en grupp som utarbetat rutiner för byggnadsrådgivningen för kulturhistoriskt värdefulla byggnader m.m.

Mål: Att göra upp en vårdplan för Kastelholms slott.

Förverkligat: Arbetet med en vårdplan för Kastelholms slott har påbörjats och kommer att vara klar 2011.

Mål: Att upprätta ett program för ruinvården i Bomarsund.

Förverkligat: Arbetet med att upprätta ett program för ruinvården i Bomarsund har inletts. Åtgärdsförslag för huvudfästet och Notvikstornet har utförts.

Under året färdigställdes vårdplaner för följande byggnader vid Kastelholms kungsgård ostmejeriet, rian, hönshus/garage och härbre. Restaurerings- och underhållsarbeten har genomförts på byggnaderna vid Jan Karlsgården, Jan Karlsgårdens värdshus, Tosarby stenhus, Vita Björn, Kastelholms Slott, Kastelholms kungsgårds mangårdsbyggnad, ostmejeriet, Vårdö skolmuseum, Telegraf/Radiostationen samt bagarstugan vid Bomarsunds gård och museigården Hermas byggnader.

Enheten har också bedrivit driftsöversyn på de anläggningar och tekniska installationer som hör till museibyrån samt bistått övriga i förvaltningen, institutioner och allmänheten med rådgivning i vården av kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Byggnadsdokumentation, besiktning av K-märkta byggnader har utförts restaureringsbidrag har beviljats.

Kulturmiljöarbetet

Mål: Att fortsätta implementeringen av den nya fornminneslagen där det nya förfarandet kommer att klarläggas i en förordning.

Förverkligat: I frågan om implementeringen har museibyrån inväntat en lagändring som syftar till att införa en förordningsfullmakt i fornminneslagen samt tagit fram underlag till de politiska direktiv som behövs för den fortsatta behandlingen av ärenden inför registreringen av fornlämningar.

Mål: Att genom arkeologiska och marinarkeologiska undersökningar öka kunskapen om forntid och historisk tid.

Förverkligat: Hela Kastelholms by samt delar av byarna Berg, Sundby, Tosarby och

Gesterby har inventerats inför delgeneralplaneringen av området. Utöver det har följande arkeologiska undersökningar genomförts;

- 1 ryssugnsområde, 4 höggravfält samt 1 område med husgrunder har karterats.
- 1 arkeologisk utgrävning
- 6 schaktövervakningar
- 1 dokumentation av skadegörelse på boplatssområde
- 3 stycken provundersökningar.

Mål: Att ta fram en informationsskrift om skydd för det åländska byggnadsarvet.

Förverkligat: De sammanlagda ärendenas omfattning, samt inte minst hantering av det s.k. champagnevraket, ställde krav på omprioriteringar av arbetsresurserna. Detta ledde till att den planerade informationsskriften om det åländska byggnadsarvet inte kunde förverkligas under verksamhetsåret.

Mål: Att implementera byggnadsskyddslagen på landskapets egna fastigheter.

Förverkligat: Det åländska byggnadsarvet stod i fokus för 2010 års kulturmiljöarbete. Museibyrån fick i uppdrag att genomföra en förnyad byggnads- och kulturmiljöinventering i Kastelholm (drygt 130 byggnadsobjekt dokumenterades) i samband med den pågående delgeneralplaneringen inom området. Arbetet resulterade i ett underlag för byggnadsminnesförklaring av tre landskapsägda anläggningar (Kastelholms kungsgård, Vita Björns häkte samt f.d. kronobostället i Tosarby) samt för K-märkning av tolv byggnader/gårdar i Kastelholm, därav en landskapsägd och elva i privat ägo. Utöver detta initierades byggnadsskyddet för två gamla bodar vid Folkhögskolan i Strömsvik, Finström samt en K-märkning av Sjöfartsläroverket i Mariehamn. Under året hade museibyrån inom ramen för kommunal samhällsplanering levererat 17 utredningar och yttranden om olika byggnaders kulturhistoriska värden. Majoriteten av yttrandena och utredningarna (14 st) gällde objekt i Mariehamn.

Mål: Att säkerställa en hållbar utveckling för skötseln och vården av de obemannade sevärdheterna.

Förverkligat: Inom fornminnesvården har skötseln och vården av fornlämningar och kulturminnesmärken upprätthållits utgående från gällande vårdplaner och skogsbruksplaner. I första hand har åtgärderna inriktats på områden som ägs av landskapet eller områden där särskilda avtal ingåtts för att sköta och bevara fornlämningarna. Målsättningen har varit att fortsättningsvis göra områdena tillgängliga för besökare genom att kontinuerligt underhålla de tidigare genomförda åtgärderna. Målsättningen har även varit att informera om åländsk förhistoria genom att underhålla de informationsskyltar som finns vid utvalda särskilt besöksvärda fornlämningar.

Samlingarna och dokumentationen av kulturarvet

Mål: Att digitalisera bokbeståndet i magasinet.

Förverkligat: Under året digitaliserades 309 böcker in i BookIT. Totala exemplar i BookIT är nu 4.122. Totala antalet årsböcker som mottagits under 2010 är 56 stycken.

Utställningsverksamheten

Mål: Att utveckla mer aktiviteter på Jan Karlsgården och Kastelholms slott

Förverkligat: För att levandegöra miljön på Jan Karlsgården har i Andersstugan påbörjats en utställning med festdukning anno 1850. Till gårdstunet beställdes inför säsongen en trähäst -finnhäst- i naturlig storlek. Till hästen har en kärra deponerats, hästen och kärran får "brukas" av besökarna för lek. Två allsångskvällar ledda av Petronella Wester arrangerades, samt två kulturhistoriska föreläsningar av Nils Storå. För fängelsemuseet Vita Björn trycktes broschyren med förnyad formgivning. På Kastelholms slott färdigställdes interiörmålningarna i Norra längans mellersta våning. Nytt för året var även barnteatersatsningarna "Sagoprinsen" i Kuretornet och Dockteater Fågel Blå för de allra minsta. Under sommaren visades en liten specialutställning med medeltida mynt.

Övrigt vid Kastelholms slott och Jan Karlsgården

På Kastelholms slott har de schemalagda guidningarna på tre språk fortsatt, likaså barnaktiviteter med sköldmålning och möjlighet att pröva medeltida huvudbonader, tre olika teateruppsättningar har erbjudits, vid sidan av konserter och föreläsningar. Områdesskyltar har förnyats, samarbetet kring Vasadagarna, Konsertföreningen Katriona och Kappsäcksteatern har fortsatt. Traditionell slottsglögg i Borgstugan arrangerades. På Jan Karlsgården har aktivitetsdagar med traditionellt hantverk hållits under juli månad, barnverksamheten har pågått under vardagarna, med lättare hantverk i textil och trä. På området har även midsommarfirande med stångresning, skördefest och lillajulmarknaden arrangerats samt självstyrelsedagen uppmärksammas.

Mål: Att omorganisera konstmagasinet på ett mer ändamålsenligt sätt.

Förverkligat: Arbetet med att omorganisera konstmagasinet har pågått under hösten och vintern, och slutförs i januari 2011.

Mål: Att ha basutställning i fokus på Ålands museum och Ålands konstmuseum.

Förverkligat: Ålands konstmuseum har gjort förnyelser i basutställningen, bl.a. genom att särskilt uppmärksamma Victor Westerholm. Projektet Min favorit inleddes med Mark Levengood som blev den första att plocka fram en favorit ur samlingarna och presentera sitt val i basutställningen. Som ett första steg i förändringen av Ålands museum basutställning har en modernisering av belysningsystemet gjorts. Arbetet har pågått under året för att slutföras våren 2011. Även brandlarmet i utställningssalarna har förnyats.

Ålands museum

Utställning	Period
Företagsgränar	26.11.2009-10.2. 2010
Två rum	11.12.2009-28.2.2010
Ålandsfåret r.f. 5 år	1.12.2009-31.1.2010

Var?dag	20.1–28.2
Ung debutant	5.3–4.4
ReArt	24.3–25.4
Reaktion	3-25.4
Broar över åländskt vatten	5.5–8.8
Elis Fogde	13.5–29.8
En liten ö i havet	8.9–3.10
Champagnegaleasen	15.9–17.10
Röllakan & inplock	22.9–17.10
Rörelse	13.10–14.11
Hästens dragningskraft	24.11.2010–23.1.2011

Ålands konstmuseum

Utställning	Period
Två rum	11.12.2009-28.2.2010
Basutställning/Victor Westerholm 150 år	4.1-4.4
John Court	12.3-11.4
Seija Henriksson	9.4-8.5
Henrik Nylund	28.4-5.9
Förnyad basutställning/ Min Favorit med Mark Levengood	28.9-24.4.2011
Stefan Berger	18.9-17.10
Ful? Fulsnygg? Snygg?	20.10-14.11
Höstsalong	27.10-21.11
Katerina Mistal	1.12-30.1.2011

Besökarstatistik

Besökarstatistik	2008	2009	2010
Ålands museum & Ålands konstmuseum	30 018	27 117	25 168
Kastelholms slott	33 136	34 287	35 045
Vita Björn	12 838	11 062	11 799
Lotsstugan i Bomarsund	1 776	2 819	2 709
Skärgårdshemmanet Hermas	740	450	*
Ålands skolmuseum	986	928	472

*) Skärgårdshemmanet Hermas höll stängt för besökare under hela säsongen med anledning av inspelningen av långfilmen IRIS.

Lek & Lär, förskoleverksamhet

Lek & Lär, förskoleverksamhet	2008	2009	2010
Daghem, grupper/antal personer	81/557	80/612	74/628
Fritidshem	30/275	30/404	32/271
Skolor, Träningsundervisningen	6/26	16/172	16/115
Sportlovsaktivitet, antal barn	23	12	12
Vårutflykten	16/166	15/138	12/138

Budgeten för konstinköp var 0 men Ålands konstmuseum mottog till samlingarna ett verk av Hanna Rönneberg som donation och ett verk av Joel Pettersson som köptes in av Ålands Vänner r.f. En renovering genomfördes av konstmagasinet. Konstnämnden sammanträdde 8 gånger.

Förutom utställningarna har en mängd aktiviteter och kringevenemang genomförts i enheten:

Guidningar, föredrag, filmvisningar, Kulturnatten, barnaktiviteten Natt på museum, Möten kring konst, sportlovsaktiviteter, påsklovsaktivitet, jullovsaktivitet, foto-identifiering, Konstens dag, presentation av Ålandsfilten, Postens utgivning av frimärke och första dagsstämpel i samband med Victor Westerholm 150 år, två utflykter till Föglö med Albanus samt utsmyckning till minne av Sally Salminen i Vargata.

Museibyråns allmänna arbete

Mål: Att arbeta vidare med arbetarskyddet och följa upp den riskutvärdering som gjorts på arbetsplatsen.

Förverkligat: Under året har arbetarskyddet systematiskt gått igenom och börjat vidta åtgärder som föranleddes av den riskutvärdering som gjordes på arbetsplatsen. Under året uppdagades dessvärre att vissa utrymmen i både museibyggnaden i Mariehamn samt museibyråns platskontor på Ribacka uppmätte höga radonvärden.

Mål: Att utreda vilka konsekvenser ändring av kyrkolagen kommer att få för museibyråns arbete.

Förverkligat: Lagändringen har bidragit till att församlingarna nu konsekvent hör museibyråns kyrkogrupp gällande det kyrkliga kulturarvet. Bland de ärenden som behandlades kan särskilt uppmärksammas den sakkunnighjälp som gavs i samband med kyrkobranden i Hammarland.

7. Näringsavdelningens förvaltningsområde

7.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

7.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Genomföra strukturella förändringar som leder till en minskad verksamhet inom försöksodlingen, avbytarverksamheten och produktionen av fiskyngel.

Förverkligat: Inom försöksodlingen gjordes bedömningen att antalet försök och den totala omfattningen på verksamheten ska minska i det första skedet. Budgeten minskade med 16 % vilket medförde att två tjänster togs bort. En ny avbytarlagstiftning utarbetades som minskade förmånerna inom systemet och årsbudgeten minskade med drygt 20 %. Verksamheten med produktion av fiskyngel har setts över och ett nytt arbetstidssystem har utarbetats som har minskat budgeten. De strukturella förändringarna fortsätter delvis under år 2011.

7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2008	Bokslut 2009	Tillgängliga medel 2010	Bokslut 2010	Avvikelse
Summa inkomster	7 121 975,29	3 933 102,65	7.981.947	3.602.3090,11	-4.379.637,89
Konsumtionsutgifter	-6 272 569,61	-5 846 864,60	-7.243.750	-5.510.860,96	1.732.889,04
Överföringsutgifter	-20 008 582,64	-19 262 397,99	-27.227.528	-16.742.347,56	10.485.180,44
Realinvesteringsutgifter	-20 409,71	-8 176,00	-371.890		371.890,00
Lån och övriga finansinvesteringar	-21 395,25	-26 184,26	-487.644	-6.740,56	480.903,44
Summa utgifter	-26 322 957,21	-25 143 622,85	-35.330.812	-22.259.949,08	13.070.862,92
Anslag netto	-19 200 981,92	-21 210 520,20	-27.348.865	-18.657.639,97	8.691.225,03

7.2. ALLMÄNNA BYRÅN

7.2.1. Näringspolitik

Mål: Det övergripande målet för näringspolitiken är att skapa förutsättningar för entreprenörer och företag.

Förverkligat: För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för näringsverksamheten:

- hög sysselsättning, bland både män och kvinnor, att bevara de arbetsplatser som finns samt att vara med och skapa nya arbetsplatser
- ökat antal bestående arbetsplatser i skärgård och landsbygd
- ökad export
- breddning av näringsstrukturen i landskapet och ge goda och långsiktiga förutsättningar för utveckling av affärsidéer
- ökad tillväxt i form av fler företag samt fler företag som växer och
- ökat antal företag på Åland som drivs av kvinnor.

Landskapsregeringen beaktar de uppställda målen vid beviljande av stöd till näringslivet.

Landskapsregeringens finansieringsformer till företagen utgjordes under året av bidrag samt räntestöd och garantier via ett samarbetsavtal med Finnvera.

Europeiska kommissionen godkände landskapsregeringens Mål 2-slutrapport för programperioden 2000-2006.

Under året beviljades medel fortsättningsvis i enlighet med programmen för perioden 2007-2013, dvs ERUF programmet för konkurrenskraft och sysselsättning, landsbygdsutvecklingsprogrammet medfinansierat av EJFLU samt nationell finansiering i enlighet med landskapsregeringens principdokument för företagsfinansiering som tillämpas på de stödformer som administreras av näringsavdelningens allmänna byrå. Nationell motfinansiering har även beviljats till projekt som sökt om projektfinsiering inom ramen för Central Baltic INTERREG IV A Programmet 2007-2013.

Under året tog tillämpningen av Leader metoden inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet fart med ett flertal beviljade projektfinsieringar.

Den lokala aktionsgruppen, LAG handlägger ansökningar inom de åtgärder inom programmet som omfattas av Leader metoden och landskapsregeringen genomför en teknisk laglighetskontroll av deras beslut.

En aktivitetskalender med arrangemangen har funnits på Internet. Kalenderfunktionen har använts i en gemensam portal www.naringsliv.ax som administreras av Ålands teknologisentrum och som även innefattat nyhetsbrev.

Projektet Företagssteget, vilket innefattat flera aktiviteter kopplade till kvinnors företagande, har fortsatt arbetet med att få ett ökat antal företag på Åland som drivs av kvinnor.

Under året behandlades totalt 126 ansökningar varav 6 avslogs. Av tabellen nedan framgår beviljat stödbelopp fördelat enligt stödordning.

Stödordning	Antal beviljade ansökningar	Beviljat, euro
Produkt- och teknologiutvecklingsbidrag	1	111.589
Internationaliseringsstöd	13	128.871
Investeringsstöd *	12	431.809
Stöd till detaljhandeln i skärgården	9	67.232
Förordade lån till Finnvera	6	187.690
Förordade garantier till Finnvera	6	596.700
Ersättande av kreditförluster	0	0
Växthuset ÅTC		
-Subventionering	6	6.502,50
-Driftsbidrag	6	36.000
Såddfinansiering	0	0
Stöd från EU-medfinansierade program		
- ERUF	6	330.068
- LBU**	7	360.154
Villkorad motfinansiering till projektansökningar inom ramen för Central Baltic projekt	2	58.723
Skärgårdsstöd	2	12.000
SSA stöd i skärgården	46	43.510
Verksamhetsbidrag till Ålands handelskammare, Ålands företagarförening, VisitÅland och Företagsam skärgård	4	1.265.000
Summa	126	3.635.843,50

* Motsvarande stödformer kan även ingå i sådana projekt som medfinansieras av EU genom de olika programdokumenten.

** Stöd inom LBU-programmet beviljas till de åtgärder inom programmet som administreras från allmänna byrån, åtgärd 123, 311, 312, 313, 321, 322, 323, 331, 341, 413, 421 samt 431.

7.2.2. Regionalpolitik

Skärgårdsnämnden har under 2010 haft fyra möten, ett i skärgården och tre i Mariehamn.

Trettio två ärenden har behandlats, bl.a. ungdomsfrågor, skärgårdstrafik, kultur, näringslivsfrågor och polisfrågor samt nämndens reglemente.

Projekt Arkipedalo arbetar för att utveckla cykelturismen i den åboländska-åländska skärgården. Den är ett samarbete mellan Brändö, Kumlinge, Kökar och Sottunga kommuner, VisitÅland, Väståbolands stad, Nädendals stad och Turku Touring. Nämnden är initiativtagare till och en ledande aktör i projektet.

Projektet EUROISLANDS inom forskningsprogrammet ESPON analyserar europeiska öars utvecklingsbegränsningar och utvecklingsmöjligheter. Projektet leds av det grekiska University of the Aegean. I studien ingår Balearerna, Bornholm, Cypern, franska öar, Malta, Saaremaa, Sardinien, Sverige och Åland, genom skärgårdsnämnden.

7.3. JORDBRUKSBYRÅN

7.3.1. Uppföljning av mål

Ålands landskapsregerings övergripande målsättning har under 2010 varit att lantbruksproduktionen skall utveckla en hög konkurrenskraft i enlighet med de givna förutsättningar baserad på hög effektivitet, hög produktivitet, hög kvalitet och hållbart utnyttjande av naturtillgångar. Landsbygden och skärgården skall bibehålla sin dragningskraft som bosättnings- och företagsort trots strukturändringar inom det traditionella lantbruket samtidigt som landskapsbilden skall bibehålla de traditionella drag som den mångåriga hävden skapat.

Lantbruksproduktionen skall utveckla en hög konkurrenskraft i enlighet med givna förutsättningarna baserad på hög effektivitet, hög produktivitet, hög kvalitet och ett hållbart utnyttjande av naturtillgångarna.

Förverkligande: Under 2010 har landsbygdsutvecklingsprogrammets implementering fortsatt. Intresset för åtgärderna är generellt sett stort med några få undantag. Investeringsviljan i jordbruket är fortsatt hög. Trenden att projekten blir större i omfattning både ekonomiskt och fysiskt fortsätter och är i direkt linje med landskapets målsättningar om höjd konkurrenskraft inom produktionen samt marknadsanpassning.

Den höga måluppfyllelsen inom stödet för miljövänlig odling och LFA/kompensationsbidraget fortsätter. Arealen som är i odling bibehålls vilket också i princip gäller för betesmarkerna vilket betyder att målet om ett bibehållande av det öppna landskapet fortsatt verkar kunna uppnås trots att antalet jordbrukare minskar.

Intresset för den ekologiska produktionen verkar också hålla ungefär samma nivå som tidigare.

7.3.2. Stödadministration

I december 2007 godkändes landskapsregeringens "Landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland för perioden 2007-2013" av Europeiska kommissionens landsbygdskommitté. Eftersom programmet gäller för perioden 2007-2013 startade implementeringen av programmet under 2007 trots det sena godkännandet av programmet. Programmet innehåller 4 axlar inriktade på olika insatsområden. De olika insatsområdena är förbättrande av konkurrenskraften, förbättrande av miljön och landsbygden, diversifierande av ekonomin på landsbygden samt den fjärde, genomförande av Leader metoden.

7.3.2.1. Förbättrande av konkurrenskraften

Insatsområdets huvudsakliga målsättning är förbättrande av konkurrenskraften inom

jordbruket och livsmedelsindustrin. Det består av fem åtgärder av vilka tre genomfördes under 2008. Den ekonomiskt mest omfattande åtgärden är modernisering av jordbruket eller investeringsstödet där det beviljades både EU-delfinansierade projekt och helt nationellt finansierade projekt. Totalt har 35 lantbrukare beviljats investeringsstöd om totalt 905.946 euro. Ytterligare har stöd beviljats för kompetensutveckling för lantbrukare (9.279 euro, 2 st. ansökningar), startstöd till unga odlare (120 000 euro, 3 st. ansökningar).

Två projekt erhöll 822.453 euro i stöd för utvecklande av konkurrenskraften inom livsmedelsindustrin.

7.3.2.2. Förbättrande av miljön och landsbygden

Insatsområdet innehåller tre åtgärder varav två, kompensationsbidrag (LFA) och stöd för miljövänlig odling (miljöstödet) implementerats. Dessutom har betalningar gjorts för löpande avtal från programperioden 2000-2006.

Stöd beviljades till totalt 505 lantbrukare. Av dem erhöll 487 kompensationsbidrag och 484 miljöstödets basstöd. Av antalet aktiva lantbrukare (534 st.) erhöll 91 % kompensationsbidrag och 91 % miljöstöd.

Arealmässigt omfattade kompensationsbidraget 13.502 hektar åkermark och 3.117 hektar naturbetesmark medan miljöstödets basstöd omfattade 12.866 hektar åkermark och 1.258 hektar naturbetesmark. Av den totala odlade åkermarken (13.962 hektar) omfattades 97 % av kompensationsbidraget och 92 % av miljöstödet. Den arealmässiga anslutningen i förhållande till landskapsregeringens målsättning år 2010 presenteras i tabellen nedan:

Tabell. Den arealmässiga anslutningen i förhållande till målsättningen i programmet för år 2010 för den odlad arealen:

	Målsättning, hektar	Verklig anslutning, hektar	Skillnad, % av målsättningen hektar	% av målsättningen uppfylld
LFA-kompensationsbidrag	13.000	13.502	+502	104
Miljöstödets basstöd	13.000	12.866	-134	99

Miljöstödets specialstöd baserar sig på 5-åriga avtal mellan lantbrukarna och landskapsregeringen. År 2010 ingicks totalt 92 avtal för avtalsperioden 2010-2014.

7.3.2.3 Diversifierande av ekonomin på landsbygden

Insatsområdet innehåller 8 olika åtgärder med målsättningen att diversifiera ekonomin och höja livskvaliteten på landsbygden. Av dessa åtgärder ska 5 implementeras inom Leader. Under 2010 beviljades 5 projekt finansiering inom åtgärden etablering och utveckling av mikroföretag och 1 företag inom åtgärden diversifiering till annan verksamhet än jordbruk. Det totala stödet inom åtgärden etablering och utveckling av mikroföretag uppgick till 122.824 euro och stödet inom åtgärden diversifiering till annan verksamhet än jordbruk uppgick till 51.105 euro.

7.3.2.4. *Leader*

Leader är en metod för landsbygdsutveckling som tidigare inte använts på Åland. I det nya landsbygdsutvecklingsprogrammet genomförs Leader för första gången. Den lokala aktionsgruppen (LAG) är drivande i genomförandet av Leader. Beslut om beviljanden av stöd fattades av landskapsregeringen efter utförd teknisk laglighetskontroll för 9 projekt. Dessa beslut föregicks av projektvisa beslut om stöd av LAG.

7.3.3. **Ekologisk odling**

I Ålands kontrollregister för ekologiskt jordbruk (ÅKEJ-registret) finns idag 144 gårdar varav 45 även hör till den ekologiska husdjurskontrollen. I enlighet med landskapslagen om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion utförde landskapsstyrelsen 186 gårdskontroller av vilka två var KRAV-kontroller och 44 vinterkontroller på husdjursgårdar. Under året anslöt sig 10 nya odlare till kontrollen. Inom kontrollen av ekologiska livsmedelsföretag finns fyra företag. Kontrollnämnden för ekologisk produktion sammanträdde två gånger under året.

7.3.4. **Lantbrukssemester och sjukvikarieverksamhet**

Under år 2010 upptogs för första gången avgifter för all slags ledighet. Nya avgifter som tillkom från början av året var avgift för årsledighet och avgift för extra helger. Året präglades av diskussioner om hur avbytarverksamheten skulle kunna omstruktureras för att bli mindre kostsam. En arbetsgrupp tillsattes med målsättningen om att dels se över fördelningen av rätten till lediga dagar med prioritet på hårt tidsbundna produktionsinriktningar, dels utreda förutsättningar för en privatisering av verksamheten. Arbetsgruppens rapport ledde till att landskapsregeringen beslöt att genomföra en förändring enligt en tvåstegsmodell, där en minskning av förmånerna kom att förverkligas som en budgetlagförändring den 31.12.2010. Beslut om en eventuell privatisering bedömdes kräva ytterligare utredningar om hur vikariehjälpens behovet kan tillfredsställas i en sådan situation och omstruktureringen har till den delen skjutits på framtiden. För år 2010 beviljades årsledigheten utgående från samma normer som år 2009, 24 dagar för mindre gårdar och 33 dagar för större enheter. På ett flertal av de större mjölkgårdarna arbetar två avbytare samtidigt.

Inför semesteråret 2010 inkom 128 ansökningar, 8 st. färre än året innan. Fyra gårdar var nya, tolv föll bort. Sammanlagt beviljades 3 947 (-208) dagar årsledighet utöver de 193 (+77) dagar som överfördes från fjolåret. 71 gårdar anhöll om att sköta sin ledighet med privatanställd avbytare (2 037 dagar), 3 stycken anlätade en företagare (99 dagar) och de övriga 54 gårdarna utnyttjade landskapsavbytare (1 811 dagar).

Vikariehjälpens ökade från 1 248 dagar år 2009 till 1 327 dagar år 2010. En väldigt liten del kunde skötas av privat avbytarhjälp, vilket innebar en ökat behov om 400 dagar för landskapets avbytare. Det ökade antalet dagar beror inte på fler sjukskrivningar, utan på att antalet långvariga sjukskrivningar ökat.

Omräknat i heltidstjänster har antalet avbytare i aktiv tjänst under året varierat mellan 11,4 - 13,4 st. Vid utgången av år 2010 fanns 9 avbytare i heltidsarbete, 3 st. med 75 % tjänst, 3 st med 52,5 % och ytterligare 2 personer med arbetsavtal om 25 %.

7.3.5. Växtinspektionen

Växtinspektionen har utfört inspektioner, övervakningar och provtagningar under året. Olika inriktningar inom jordbruket har inspekterats för att upptäcka och förhindra spridning av eventuella farliga skadegörare. Importerad utsädespotatis har kontrollerats och stickprov på importerad industripotatis har tagits. Eventuell förekomst av koloradoskalbagge har inspekterats i potatisodlingar.

I äppel- och päronodlingar har växtinspektionen undersökt eventuell förekomst av päronpest på fasta inspektionsplatser. Jordgubbsodlingar har inspekterats gällande den farliga skadegöraren rödröta. Växtinspektionen har även genomfört kontroller av plantmaterial och förpackningsmaterial av trä som kommit in till landskapet. Inga farliga skadegörare har konstaterats under året, men ett beslut om förstöring av förpackningsmaterial har utfärdats.

7.3.6. Räntestödslån för skördeskador

Räntestödslån utgår i syfte att lindra de likviditetsproblem odlaren riskerar till följd av minskade intäkter från den skörd som drabbats av skördeskada. Under odlingssäsongen 2010 drabbades stora delar av landskapet av torka, men trots det ansökte endast en jordbrukare om räntestödslån för skördeskador.

7.3.7. Ålands försöksstation

Mål: Den övergripande målsättningen för Ålands försöksstation var under året att strukturera om organisationen. Genom en plattare organisation skulle verksamheten anpassas till en kraftigt minskad budget. För att kunna verka för hela det åländska jordbruket har det eftersträvat att hålla kvar en bred kompetens bland personalen. Verksamheten har sedan nischats in till de avdelningar där efterfrågan på försök har varit störst vid den aktuella tidpunkten. Genom sin verksamhet skall Ålands försöksstation producera information och utveckla metoder som bidrar till att stärka de enskilda jordbruksföretagens konkurrenskraft och minska deras miljöpåverkan.

Försöksstationen skall:

- ha fokus på försök inom områden där den ekonomiska nyttan är störst, exempelvis försök med lök, kinakål, äpple och energigrödor
- vara inriktad på utvecklande verksamhet
- vid sidan om den fasta verksamheten ha utrymme för uppdragsorienterad verksamhet från näringen
- med fokus på råvaran ingå i ett nätverk för utvecklande av småskalig förädling
- hålla en öppen dialog med konsumenterna.

Förutom försök i säsongväxthus och på friland skall man arbeta med att vidareutveckla prognosverksamheten, utveckla precisionsodlingen, minska användningen av kemiska bekämpningsmedel och utreda olika kvalitetshöjande åtgärder inom jordbruket. Till verksamheten hör frågor med stort intresse inte enbart för lantbruket utan för hela samhället.

Förverkligat: Ålands försöksstation har med beaktande av detta bedrivit sin försöksverksamhet uppdelad på fyra olika delområden; IP-jordbruksgrödor, IP-frukt och bär,

IP-grönsaker samt ekologisk produktion med försök i jordbruksgrödor och grönsaker. Sektorn med jordbruksgrödor har under året minskats för att frigöra resurser för de övriga försöken. Inom IP-jordbruk genomfördes försök med bioenergi, fodermajs, oljeväxter samt bladmögelsbekämpning i potatis med UV-ljus.

Inom avdelningen IP-frukt och bär har registreringen av odlings-, avkastnings-, kvalitets- och lagringsegenskaper av ett stort antal nya sorter fortsatt. Utöver äpplen ingår i försöken både päron, plommon och sötkörsbär samt en del bärslag. Avdelningen för frukt- och -bär handhar också den lokala genbanken, även om den har låg prioritet.

IP-grönsaksförsöken har varit inriktade på lök, kinakål, sallad och rotfrukter. Bland ekoförsöken kan nämnas försök inom spannmål, proteingrödor och potatis både på friland och i växthus bland jordbruksgrödorna. Trädgårdsgrödorna har varit vitlök, lök, sallat och kål. Inom alla avdelningarna har lagringsförsök genomförts.

Ålands försöksstation upprätthåller en prognosverksamhetsservice i samarbete med Ålands hushållningssällskap där klimatdata sammanställs för att göra prognoser om behovsanpassade bekämpningar i den praktiska odlingen.

Resultaten från försöken på försöksstationen har sammanställts till rapporter som skickats till odlarna. Under året har försöksstationen också inbjudit till ett flertal öppet-hus-tillfällen och har presenterat försöksresultat vid olika föredragstillfällen. Försöksstationen har också tagit emot ett flertal gästande grupper bl.a. från Sveriges lantbruksuniversitet samt hotell- och restaurangskolan som med sina elever besökt försöksstationen för att få ta del av det utbud av lokalproducerade grödor som finns i försöksodlingarna.

Försöksstationen har aktivt deltagit i Skördemarknaden under Skördefesten i september i syfte att hålla dialogen med konsumenterna öppen. Försöksstationen har en automatisk väderleksstation i samarbete med Meteorologiska institutet och en seismografisk station i samarbete med Uppsala universitet. Uppgifter om avdunstning och tjäldjup mäts manuellt och skickas till Finlands miljöcentral.

7.4. FISKERIBYRÅN

7.4.1. Främjande av fiskerinäringen i landskapet

Fiskeribyråns övergripande målsättning är att förvalta och vårda de naturliga förnyelsebara fiskeresurserna i den åländska vattenmiljön, som utgör drygt tre fjärdedelar av landskapets areal och befrämja ett optimalt och hållbart nyttjande av dessa resurser såväl i form av ekonomiskt lönsam och konkurrenskraftig närings- och företagsverksamhet som för husbehovs- och rekreationsändamål.

-

7.4.2. Delmål

För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för verksamheten:

- att befrämja en utveckling av och nytänkande inom alla sektorer inom fiskerinäringen
- att bibehålla, och om möjligt öka, näringens nuvarande omfattning i form av sysselsättning, fångst- och produktionsvolym samt värde
- att säkerställa att näringen i sin helhet bedrivs hållbart och att det kan påvisas på ett

dokumenterat och tillförlitligt sätt. Arbetet är långsiktigt och den primära drivkraften och initiativet ligger hos näringen medan landskapsförvaltningen har en understödjande roll samt ansvar för att befrämja de allmänna verksamhetsförutsättningarna

- utgående från landskapsregeringens fiskeristrategi och därtill hörande operativa program för beviljande av strukturstöd för perioden 2007- 2013 utveckla hela fiskerinäringen med tyngdpunkt på småskaligt kustfiske, hållbart vattenbruk, ökad förädlingsgrad samt fisketurism

- långsiktigt befrämja yrkesfiske, rekreationsfiske och fisketurism genom fiskevårdsverksamhet inom ramen för Ålands fiskodling i Guttorp

- förbättra kunskapsunderlaget rörande de lokala fiskbeståndens tillstånd som underlag för hållbar utveckling och nyttjande

- utföra utredningar rörande fiskbestånd och reproduktionsområden samt övrig fiskevattenvård

- utöka samarbete med vattenägarna för att öka tillgången till fiskevatten

- främja ökad lönsamhet, högre avkastning för fisket och därmed den samhällsekonomiska nyttan genom att främja utökat samarbete, väl fungerande infrastruktur och logistik samt mervärde genom ökad förädling samt ett mångsidigare nyttjande bland annat inom fisketurismen

- befrämja utvecklingen av nuvarande och ny fiskodlingsteknik och nya arter

- låta omstruktureringen av näringen ligga till grund för de årliga samarbetsavtal med branschorganisationerna som uppgörs för att säkerställa ett målinriktat, effektivt samarbete mellan förvaltningen och näringen samt andra berörda parter

7.4.3. Europeiska fiskerifonden (EFF), 2007-2013

Ovanstående delmål har beaktats vid beviljande av stöd till fiskerinäringen under året. Landskapsregeringen har med stöd av förordning, 1198/2006 (EG), med tillägg och i enlighet med strukturprogrammet för den åländska fiskerinäringen beviljat sammanlagt 1.216.156 euro (EU:s andel 608.078 euro) i stöd för 31 projekt och åtgärder. Det har utbetalats 1.438.746 euro för år 2010 och bakåt.

Strukturstödets fördelning mellan olika åtgärdsområden:

Åtgärdsområde	antal projekt st	beviljat stöd, euro	stöddandel, %
Fiskefartyg och selektivitet	3	6 362	40
Småskaligt kustfiske			
Vattenbruk	7	81 478	40
Fiskehamnar	1	3 000	75
Förädling och handel	8	319 964	40
Branschåtgärder (inkl. toleransstöd)	6	601 495	60-100
Åtgärder för att skydda och utveckla den akvatiska florin och faunan			
Pilotprojekt	1	189 227	100
Utveckling av avsättningsmöjligheter och reklamkampanjer			
Tekniska åtgärder	5	14 630	100
Totalt	31	1 216 156	

För vattenbrukens del prioriterades fortsättningsvis miljö-, hygien- och kvalitetsförbättrande åtgärder. Stöd har även beviljats för omstrukturering av verksamhet, säsäkra fiskodlingskassar samt skyddsnät mot sälångrepp. Inom förädling och handel beviljades bidrag för moderniseringar och rationaliseringar. Ett pilotprojekt, anläggande av storskalig musselodling, har under året beviljats. Beträffande branschåtgärder har stöd beviljats bl.a. för modernisering av fiskhall i Korrvik och utveckling av ett IT-verktyg för fiskodlingsföretagen. Under 2010 har landskapsregeringen även utbetalat toleransstöd för säl för åren 2006-2008. För år 2006 utbetalades 194.094,24 euro till 36 fiskare, för år 2007 158.175, 32 euro till 28 fiskare och för år 2008 149.337,08 euro till 27 fiskare.

7.4.4. Nationella stöd

Fiskerinäringens lönsamhet befrämjas årligen med hjälp av ordinarie budgetmedel genom stöd för uppsamling av fisk och fiskeriförsäkringar. Enligt beslut av landskapsregeringen har följande regional- och infrastrukturella stöd utbetalats ut år 2010:

Stödform	2010	kg 2009	2010	euro 2009
Uppsamlingsstöd för skötströmming	14.534	22.589	2.180,10	3.388,35
Uppsamlingsstöd för fjällfisk	102.995	94.193	34.264,32	30.283,95
Summa	117.529	116.782	36.444,42	33.672,30

Fiskebåtar och fiskeutrustning försäkras genom fiskeriförsäkring som handhas av Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag. Under året ökade värdet av det totala försäkringsbeståndet med 64.493 euro (3,7 %).

Försäkrat föremål	Antal		Belopp, euro	
	2010	2009	2010	2009
Båtar	50	52	1.668.745	1.714.252
Trålar	1		110.000	
Övriga fiskebragder	3	3	24.571	24.571
Trålbord				
Bojar och linor	1	1	941	941
Totalt	55	56	1.804.257	1.739.764

Under året rapporterades skador för 19.424 (39.613) euro fördelade på 9 (17) skadefall. De utbetalade ersättningarna uppgick till 17.565 (36.133) euro av vilka landskapets andel utgjorde 84,4 % eller 14.820 (30.794) euro. Landskapets andel utbetalas från 2011 års budget.

7.4.5. Fiskerinäringen

Fiskeribyråns uppgift är att verka för att understödja en hållbar utveckling inom fiskerinäringen i syfte att bibehålla och förstärka näringens samhällsekonomiska betydelse, sysselsättningsgrad och värde. Nedanstående tabell redogör genom ett antal mätetal för utvecklingen av fiskerinäringen under de senaste åren. Under år 2010 trädde en ny kontrollförfordning ikraft inom EU som förbjuder försäljning av fiskfångst om man inte är registrerad fiskare, vilket ledde till ett kraftigt ökat antal registrerade fiskare på Åland.

Utveckling av mätetal

	2006	2007	2008	2009	2010
Yrkes- och binäringsfiske					
Förstahandsvärde, euro ¹⁾	2.292.260	2.888.031	2.130.378	1.716.069	2.503.012
På Åland landad fisk, euro	1.030.089	926.348	861.686	800.415	701.296
Utnyttjande av laxkvoten %	56 %	24 %	Ingen egen kvot	Ingen egen kvot	Ingen egen kvot
Registrerade yrkesfiskare	203	196	194	201	296
Registrerade fiskebåtar	244	243	244	256	318
Fiskodling ²⁾					
Försäljning av matfisk (kg)	4.151.241	4.156.090	4.138.810	4.526.703	4.117.816
Förstahandsvärde (milj. euro)	17,2	14,5	12,8	14,9	15,8
Antal verksamma företag	11	10	11	10	10
Antal produktionsenheter	37	36	36	29	27
Sysselsättning (heltidstjänster)	90	76	76	76	74

- 1) Inklusive fisk som landats utanför Åland
- 2) Ett av de åländska företagen har även betydande odlingsverksamhet i Sverige, merparten av fisken slaktas och säljs utgående från Åland. Denna del av verksamheten har inte beaktats i ovanstående siffror.

Efter drivgarnsförbudets inträde (2008) utgörs det åländska yrkes- och binäringsfisket huvudsakligen av kust- och skärgårdsfiske med nät och ryssjor av olika sötvattensarter, främst sik, gös och abborre. Därutöver finns det ett havsfiske bestående av två båtar som bedriver fiske av torsk, lax, strömming och vassbuk i Östersjön. Fisket bedrivs främst i södra Östersjön utgående från Bornholm men torsken har till största delen landats och sålts i Polen. Trots att detta fiske bedrivs av endast två fartyg stod det år 2010 för ca 93 (87) % av volymen och ca 72 % (53) % av värdet för de åländska yrkesfiskefångsterna. Det totala åländska fisket ökade volymmässigt under året med ca 63 % och värdemässigt med ca 46 %. Totalfångsten var ca 3.444 (2.114) ton och värdet ca 2.50 milj. euro (1,72) milj. euro. Uppgången beror enbart på större torsk- och strömmingsfångster i Östersjön samt bättre priser överlag för den i utlandet landade fisken.

För fisk som landats och sålts via landskapets registrerade fiskuppköpare kan man notera en såväl volym- som värdemässig minskning jämfört med året innan. Nedgången beror främst på minskade volymer av sik. Värdemässigt var minskningen ca 13,5 % eller 100.000 euro.

Siffrorna från fiskhandeln torde dock inte återspegla det åländska fiskets totala årsfångster och ekonomiska resultat eftersom de registrerade fiskarnas rapporterade fångster visar en kraftig ökning för såväl abborre som gös. Enligt byråns bedömning kan den egna försäljningen mätt i rund fisk vara mellan 40 och 60 ton och ha ett rundfiskvärde på mellan 100.000 och 150.000 euro.

Den totala produktionen av både regnbåge och sik har minskat sen fjolåret. Det såldes ca 4 000 ton regnbåge och ca 161 ton sik. Medelprisbilden har däremot förbättrats något, vilket är en återhämtning från flera år med mycket låga priser. Regnbågens årsmedelpris var 3,96 euro/kg. Högsta medelpris på månadsbasis var 4,86 euro/kg i augusti och lägsta var 3,08 euro/kg i januari. Årsmedelpriset för sik var 9,11 euro/kg för klass 1 fisk och 9,21 euro/kg för klass 2 fisk. Under 2010 sysselsatte fiskodlingarna 94 årsarbeten (i huvudsak heltidstjänster).

Foderpriserna har inte ännu stabiliserats utan ökar fortsättningsvis. En annan utmaning har i år varit att tillgången på inhemskt odlad sättfisk varit låg. Väderleksförhållandena under 2010 har varit hårda. Våren var mycket kall, sommaren bjöd på värmeböljor och vintern kom tidigt.

Skador på fiskodlingen orsakad av säl bedöms fortsättningsvis ha ökat i omfattning under året. I viss mån har även hägern varit ett problem. De förebyggande metoder som tillämpas är grovgarniga kassar, skyddsnet runt odlingarna och skyddsjakt. Dessa åtgärder reducerar skadorna, men bedöms vara dyrt och arbetsdrygt. Stöd kan beviljas för inköp av sälsäkra kassar, men direkt ersättning/kompensation för sälskadorna saknas fortsättningsvis.

7.4.6. Beståndsundersökningar

I syfte att förbättra kunskapsunderlaget om de lokala fiskbeståndens tillstånd och utnyttjande utfördes planenligt de årliga provfiskearbetena i norra Marsund/Bovik och Kumlinge. Provfiskena ingår i ett internationellt samarbete under HELCOM, där alla Östersjöstater medverkar.

Undersökningarna av gösbestånden i Lumparn och Ivarskärsfjärden, som inleddes år 1999, fortsatte planenligt under året. Gösen är utsatt för ett hårt fisketryck och är av ekonomiskt stor betydelse, varför det är viktigt att följa med beståndet, så att ett hållbart utnyttjande kan garanteras. Undersökningarna har visat att gösbeståndet i Lumparn har minskat. Fiskeribyrån inledde under året arbetet med att införa en ny, modernare metodik för provfisket i Lumparn. Målet är att den nya metodiken skall ersätta den gamla efter några års fiske parallellt med båda metoderna. År 2006 beslöt landskapsregeringen att freda gösen under lektid (25 maj – 5 juli) under åren 2006 – 2010.

Gäddbeståndet anses ha minskat under de senaste åren. Fiskeribyrån inledde år 2009 ett samarbete med en fiskeguide med målet att årligen följa med beståndet av gädda. Samarbetet har fortsatt under år 2010. För att följa med gäddans vandringar och återfångster i catch and release-fisket utförde samma fiskeguide märkning av gäddor. Totalt märktes 1 060 gäddor.

Även ett samarbete med kräftfiskare inleddes år 2009 för att följa med beståndet av kräftor i de viktigaste åländska kräftsjöarna och samarbetet fortsatte under år 2010. Fiskeribyrån karterade lek- och uppväxtområden för vårlekande fisk via ett projekt utfört av Husö biologiska station.

7.4.7. Ålands fiskodling, Gutterp

Övergripande mål: upprätthålla goda förutsättningar för småskaligt yrkesmässigt kust- och skärgårdsfiske samt sportfiske och fisketurism.

Årets målsättningar: För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för verksamheten 2010:

- verksamheten inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske.
- under året produceras ca 150 000 smolt av havsöring, ca 150 000 1-somriga sikyngel samt cirka 1,5 miljoner nykläckta gäddyngel
- marknadens behov och förväntningar utreds genom kontinuerlig kontakt och dialog med vattenägare och andra berörda grupper
- utreda möjligheterna att ändra driftsformen vid Ålands fiskodling så att den efter en övergångsperiod kan var självfinansierad och privat.

Målhuppfyllelse:

Utveckling av mätetal:

	2007	2008	2009	2010 mål	2010 förverkligat
Utplantering av lax (st)	40 809	46 000	72 000		6 400
Utplantering av havsöring (st)	235 738	228 000	239 000	150 000	178 000
Utplantering av gäddyingel (st) 1)	2 447 000	1 705 000	2 606 000	1 500 000	2 250 000
Utplantering av sikyingel (st)	160 545	225 000	236 000	150 000	261 000
Utplantering av sik, nykläckt (st)	689 500	320 000	540 000		
Utplantering av ålyngel (st)	4000	5000	5 000		

1) inkluderar gäddyingel som upphandlats av privata kläckare

Målsättningen i budgeten uppnåddes med god marginal för samtliga arter. För att utreda behov och önskemål hos fiskelag och samfälligheter kontaktades ca 100 av dessa. Sextionio svar erhöles. Av svaren framgick bl.a. att man önskade beställa ca 96 000 st havsöringar, 88 000 st 1-somriga sikyingel samt 100 000 st startade sikyingel för präglingsskassar. Vidare önskade man beställa 2,3 miljoner nykläckta gäddyingel samt 1 000 ålyngel.

Under året gjordes en utredning om alternativa driftsformer för Ålands fiskodling. Endel av utredningen bestod av en förfrågan riktad till organisationer och företag som på något sätt berördes av verksamheten för att höra deras åsikter om den nuvarande verksamheten och vad de önskar sig i framtiden.

7.5. SKOGSBRUKSBYRÅN

7.5.1. Allmänt

Under hösten ökade aktiviteten i det åländska skogsbruket märkbart som en följd av höjda virkespriser, återstående skattelättnader, goda drivningsförhållanden och aktiv marknadsföring. De skogliga organisationerna ordnade även en gemensam och välbesökt skogsdag i Mariehamn med målsättningen att höja aktiviteten i skogsbruket och att nå nya skogsägare. Mängden avsaluvirke ökade med ca 15 % och uppgick till ca 204.000 m³. Skogsförnyelsen brottas fortfarande med stora problem på grund av bl.a. omfattande snytbagge- och rådjursskador, gräskonkurrens och plantkvalitet. Under året har landskapsregeringen och Ålands skogsvårdsförening arbetat intensivt med att komma tillrätta med de vitalitetsproblem som framkommit hos delar av skogsodlingsmaterialet under föregående år.

Under året gjordes ingen fältrevision av skogscertifieringen, utan revisionen skedde även detta år utgående från datainsamlingen. En omfattande revision kommer dock att genomföras under 2011 då de nya kriterierna för skogscertifieringen skall tillämpas. Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 995/2010 om fastställande av skyl-

digheter för verksamhetsutövare som släpper ut timmer och trävaror på marknaden antogs i oktober. De praktiska konsekvenserna av förordningen är fortfarande oklara och landskapsregeringen kommer aktivt att delta i utformningen av den nationella tillämpningen för att minimera den administrativa bördan hos såväl verksamhetsutövare som myndigheter. Landskapsregeringen har vidare följt med arbetet med ett energistöd för klenvirke i riket.

Antalet fällda rådjur minskade med 30 % jämfört med året innan och uppvisar den lägsta noteringen sedan år 1987. Älgstammen ser antalsmässigt ut att ha återhämtat sig efter de senaste årens svacka. Antalet gräsälvar som påträffades på Åland under den årliga flyginventeringen ökade med drygt 1.000 individer jämfört med år 2009. Även uppskattningen av Östersjöns gräsälppopulation visade en ökning, men tillväxttakten bedöms ha planat ut. Inventeringarna av sjöfågelstammarna visade normala värden. Under vintern genomfördes en för landskapet heltäckande lodjursinventering där spår av 5 olika individer påträffades.

Våren 2010 beviljades endast tillstånd till jakt på ett mindre antal hanar av alfågel, som följd av EG-domstolens dom från år 2005. Landskapsregeringen tillät för tredje året skyddsjakt på storskarv.

7.5.2. Uppföljning av målsättningar

Mål: Plantskogsskötseln i de privata skogarna bör uppgå till minst 700 ha.

Förverkligat: Ålands skogsvårdsförening har med stöd av medel från landskapsregeringen administrerat plant- och ungskogsvård på 580,9 hektar. Huvudorsaken till den lägre arealen var de långvariga och svåra snöförhållandena under vintern.

Mål: Minst 50 % av den skogsmarksareal som utgör grunden för skogscertifieringen skall täckas av skogsbruksplaner.

Förverkligat: Planernas täckningsgrad per den 31.12.2010 uppgick till 58,4 %.

Mål: Mängden avsaluvirke från landskapets egna skogar bör uppgå till ca 4.000 m³.

Förverkligat: Under året har 4.968 m³ virke levererats. Inkomsterna från virkesförsäljningen uppgick till 107.283 euro.

Mål: Fortsätta arbetet med de vetenskapliga undersökningarna för den traditionella sjöfågeljaktens försvar.

Förverkligat: Sjöfågelinventeringar gjordes under hösten i syfte att vidare utreda i vilken utsträckning sjöfågeln förekommer i landskapet på hösten samt om de är jaktbara.

Mål: Påbörja arbetet med att förnya den åländska jägarexamen.

Förverkligat: Arbetet har påbörjats.

7.5.3. Främjande av skogsbruket

7.5.3.1. Utförda skogsbruksåtgärder

Totalt planterades 168,9 (180,6) hektar i de privata åländska skogarna under året. Av denna areal utgörs 143,4 (158,0) hektar av nyplantering efter förnyelseavverkning, 23,6 (21,0) hektar av kompletteringsplantering och beskogning i samband med avverkning av underproduktiva bestånd samt 1,9 (1,6) hektar av beskogning av nedlagd åkermark. Totalt användes 368.975 st. plantor. Av planteringsmängden utgjorde tall 33,0 %, gran 65,4 % samt övriga trädslag 1,6 %. Medelkostnaden för plantering var 940 euro/hektar.

Markberedningsarealen uppgick till 246,5 (216,2) hektar, varav 220,4 hektar utfördes med landskapets markberedningsaggregat till en kostnad om 261,16 euro/hektar och resterande del 26,1 hektar i privat regi med grävmaskin till en medelkostnad om 434 euro/hektar.

Plant- och ungskogsvård utfördes på 580,9 (622,3) hektar. Medelkostnaden för plant- och ungskogsvård var 291 euro/hektar.

Skogsdikningen omfattade totalt 2.090 (5.010) meter varav 200 meter var istandsättning av befintliga äldre diken samt 1.890 meter var skyddsdikning i samband med skogsförnyelse. Grävningen utfördes till en medelkostnad av 1,77 euro/meter.

Under året grundförbättrades 3.400 (750) meter skogsbilväg till en kostnad om 4,04 euro/meter. Inga nya skogsbilvägar färdigställdes.

Stubbehandling mot rotröta utfördes på sammanlagt 53,5 (46,9) hektar till en totalkostnad av 2.145,00 euro.

7.5.3.2. Skogsbruksplanering

Under året färdigställdes 17 privata skogsbruksplaner. Den totala planerade arealen uppgick till 1.743,4 ha, fördelat på 1.127,0 ha skogsmark, 209,7 ha tvinmark och 406,7 ha impediment. Planernas täckningsgrad per den 31.12.2010 uppgick till 58,4 % av den skogsmarksareal som utgör grunden för skogscertifieringen.

Skogsbruksplaneringen har utförts av två personer och därtill köptes mindre planeringstjänster på Sottunga från Ålands skogsvårdsförening r.f.

7.5.3.3. Forsknings- och försöksverksamhet

Under vårvintern levererades ympkvistar av klibbal till skogsforskningsinstitutets förädlingsstation i Haapastensyrjä. Ympmaterialet skall användas för att driva upp kompletteringsplantor till fröplantagen i Jomala.

De fasta provytor som Bo Högnäs anlade på Åland under åren 1959-1961 för att undersöka skogsmarkens virkesproduktionsförmåga (Acta Forestalia Fennica 78) har under sommaren ortbestämts med hjälp av GPS. Detta skall i framtiden underlätta en eventuell uppföljning av de gjorda markkarteringarna.

De förnyelseytor med lärk som planterades under våren har behandlats med repellenter mot rådjursbetning. Syftet var dels att få en uppfattning om tidsåtgången för att applicera preparatet ute i fält samt att undersöka skyddseffekten mot betningsskador på plantorna.

7.5.3.4. Nordiskt samarbete

Skogsbruksbyrån har under året deltagit vid EK-FJLS möten på Färöarna i april och i Köpenhamn i november.

7.5.4. Skötsel av egna skogar

De gynnsamma drivningsförhållandena under året bidrog till att den planerade avverkningsmängden kunde uppnås. Totalt omfattade årets avverkningar 35 ha och den sammanlagda mängden avsaluvirke uppgick till 4.968 m³.

Under året utfördes plant- och ungskogsröjningar på 27,5 ha och planteringar på 8,6 ha. Närmare uppgifter framgår av *bilaga 9*.

Inkomsten från virkesförsäljningarna från landskapets skogar uppgick till 107.283 euro. Dessutom har 13.654 euro influtit i form av markarrenden och hyror samt 15.527 euro i form av jaktarrenden.

7.5.5. Jakt och viltvård

7.5.5.1. Jakt och viltvårdens verksamhet

Under året beviljades 579 (519) personer tillstånd att fälla gråsäl från en total kvot på 450 (450) sälar och av dessa fälldes 145 (142). I enlighet med landskapsregeringens riktlinjer för skyddsjakt på storskarv beviljades 285 (734) personer rätt att fälla skarv, 348 (604) skarvar fälldes.

Vid jaktårets slut innehade 4.487 (4.330) personer åländskt jaktkort, medan 69 (109) personer avlade åländsk jägarexamen under året. Beträffande användningen av jaktkortsmedel hänvisas till *bilaga 11*.

Under året fälldes 2.993 (4.162) rådjur. Jaktvårdsföreningarna beviljade 21 (21) jakträtts-områden rätt att fälla 270 (272) älgar. Under jakten fälldes 191 (186) älgar, se vidare *bilaga 10*. Sammanlagt 646 (640) personer avlade älgskytteprovet. Vidare behandlades 2.562 (2.393) ansökningar om tillstånd till jakt efter alfågel på våren. Närmare uppgifter om utgivna jaktkort, hjortdjursskadebidrag, jakt på hjortdjur och viltolyckor i trafiken framgår av Statistisk årsbok för Åland.

7.5.5.2. Informationsverksamhet

Ålandsnytt i tidningen Jägaren, medverkan vid jaktvårdsföreningarnas höst- och vårmöten samt möten med jaktvårdsföreningarnas ordföranden och medverkan i Ålands radios program om jakt och fiske har som tidigare varit viktiga informationskanaler till de åländska jägarna. Den 24 april arrangerades Jaktens Dag vid jakt- och fiskemuseet i Eckerö. Det var nu femte gången som jaktförvaltningen tillsammans med museet ordnade en temadag om jakt- och viltvård, vilket var uppskattat och besöktes av ca 600 intresserade personer. Temat för året var älg och älgförvaltning.

7.5.5.3. Nordiskt samarbete

De åländska jägarna representeras i Nordiska Jägersamvirke (NJS). Organisationen företräder de nordiska jägarna på ett internationellt plan. Särskilt inom Europa har NJS varit en drivande kraft att företräda nordiska intressen. Enheten för jakt- och

viltvårdsfrågor har aktiverat sig i nordiska sammanhang särskilt i frågor som rör sjöfåglar och sälar.

7.6. ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET

7.6.1. Allmänt

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (Ams) är en självständig myndighet som är underställd Ålands landskapsregering. Landskapsregeringen handhar den allmänna administrativa styrningen och övervakningen av myndigheten.

Myndighetens organisation och verksamhet regleras av landskapslagen om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (ÅFS 2006:9). De service- och förvaltningsuppgifter samt övergripande mål som ankommer på myndigheten regleras av landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet (ÅFS 2006:8), landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (ÅFS 2003:71), landskapslagen om studiestöd (ÅFS 2006:76) och eventuell annan lagstiftning. Myndigheten kan även handha uppgifter eller ge service utgående från landskapets budgetbeslut eller genom särskilda överenskommelser. Myndigheten kan också tillhandahålla tjänster på annat sätt. Närmare bestämmelser om den interna organisationen och uppgiftsfördelningen samt om användningen av beslutanderätten finns i myndighetens reglemente som är fastställt av landskapsregeringen.

7.6.2. Arbetsmarknad och sysselsättning

Verksamhetsåret 2010 präglades i hög grad av den internationella lågkonjunktur som i finanskrisens spår satte in under hösten 2008. Antalet lediga platser som anmälades till Ams började minska under våren 2009, och arbetslösheten började öka under hösten. Ökningen fortsatte under det första halvåret 2010. Under hösten 2010 kunde en förbättring börja skönjas då arbetslösheten låg lägre än ett år tidigare – dock med en ”rekyl” uppåt i slutet av året. Den öppna arbetslösheten steg till i genomsnitt 3,1 (2,8) %. Senast arbetslösheten låg på en så hög nivå var 1998. Under året har det också förekommit permitteringar inom en rad olika branscher och arbetsplatser.

Antalet öppet arbetslösa var under 2010 i genomsnitt 431 (377) personer. Kvinnornas arbetslöshetsgrad steg till i genomsnitt 3,1 (2,6) % och männens till 3,1 (2,9) %. Antalet långtidsarbetslösa, över 6 månader, har stigit jämfört med de föregående åren. I genomsnitt har 102 (69) personer varit långtidsarbetslösa under året. Också antalet äldre (55+) arbetslösa har varit högre än tidigare år. Under 2010 var i genomsnitt 86 (67) äldre personer arbetslösa.

Ungdomsarbetslösheten har legat betydligt högre än den genomsnittliga arbetslösheten. I genomsnitt var arbetslöshetsgraden bland ungdomarna 7,7 (6,5) %. Arbetslösheten bland ungdomarna var högst under januari med 10,4 % och lägst i maj med 6,0 %. Det totala antalet arbetssökande ökade kraftigt under året. I genomsnitt sökte 862 (784) personer arbete via Ams. Antalet arbetssökande var som lägst i juni, 805 personer och högst i februari med 932 personer.

Antalet lediga platser fortsatte att minska och uppgick till i genomsnitt 162 (183). Minskningen har varit påtaglig under hela året. I genomsnitt tillsattes 153 (158) lediga platser under varje månad under 2010. Femtiosex (54) procent av platserna tillsattes inom tre veckor.

7.6.3. Sysselsättningsfrämjande åtgärder

De sysselsättningsfrämjande åtgärderna låg under 2010 på en högre nivå än året innan. I genomsnitt har 51 (38,5) personer varit placerade i åtgärder varje månad. Det betyder att 0,4 (0,3) % av arbetskraften har varit placerad med hjälp av åtgärder. Åtgärdsinsatserna var som störst under vintern. För att underlätta inträdet på den öppna arbetsmarknaden samt förhindra utslagning har Ams finansierat två arbetsmarknadsintegreringsprojekt, ett för långtidsarbetslösa och ett för ungdomar utan arbete eller utbildningsplats och ordnat fyra jobbsökar/karriärvägledningskurser samt en kurs för personer med rätt till omställningsskydd. I övrigt består sysselsättningsåtgärderna främst av sysselsättningsstöd, som kan betalas till enskilda eller arbetsgivare för exempelvis anställning, arbetspraktik, läroavtalsutbildning, deltidsarbete och start av företagsverksamhet. Sysselsättningsstödet inriktas enligt lagen främst till personer under 25 år, långtidsarbetslösa och personer med nedsatt arbetsförmåga. Användningen av de budgetmedel som reserverats för sysselsättningsfrämjande åtgärder följer en plan som årligen fastställs av landskapsregeringen.

7.6.4. Utkomstskydd för arbetslösa

Ansökningarna om de arbetslöshetsunderstöd som administreras av Ams och betalas av landskapsmedel, det vill säga grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet, har varit 570 (501) till antalet. Under året har antalet ersättningsdagar uppgått till 79.775 (56.006). Under första halvåret utbetalades även utbildningsstöd för de kurser som hade inletts under 2009. Deltagare i kurser som startat under 2010 har däremot kunnat bibehålla sitt arbetslöshetsunderstöd i enlighet med ny lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 2010. Ändringen innebär att jämförelserna mellan åren försvåras. Arbetskraftskommissionen, som är det organ som beviljar, utbetalar och återkräver arbetslöshetsförmåner samt behandlar de bindande utlåtanden som ges till arbetslöshetskassor, har under året haft 19 (20) möten och protokollen innehåller 1.431 (1.142) beslutsparagrafer.

7.6.5. Utländsk arbetskraft

Ams avger så kallade delbeslut i vissa arbetstillståndsärenden enligt utlänningslagen (FFS 301/2004). Under 2010 utfärdades en överenskommelseförordning (ÅFS 71/2010 resp. FFS 809/2010) som reglerar Ams uppgifter och befogenheter, då området faller under rikets behörighet. Ams har på andra grunder handhaft motsvarande uppgifter även tidigare. Den slutliga beslutanderätten i ärendena tillkommer Migrationsverket då det gäller förstagångsansökningar och polismyndigheten för fortsatta tillstånd. Under 2010 behandlades 21 (35) förstagångsansökningar som gäller anställande av sådan utländsk arbetskraft som behöver arbetstillstånd, och 72 (82) ansökningar som

gäller fortsatta tillstånd. Det är endast personer från tredje land som behöver arbetstillstånd i Finland, det vill säga länder utanför EU/EES-området.

7.6.6. Arbetsmarknadsservice

Trycket på Ams arbetsmarknadsservice har till följd av det kärva läget på arbetsmarknaden varit hårt under året. Samtidigt har de allmänna besparingskraven inom landskapsförvaltningen medfört att myndighetens resurser att erbjuda service har begränsats. I landskapets budget för 2010 införlivades det mångåriga projektet Arbeta & Bo på Åland med myndighetens ordinarie verksamhet. Samtidigt skars bemanningen för aktiviteterna ner från två tillfälliga tjänster till en.

Under året har det också funnits krav på inbesparing vad gäller personalutgifterna. Detta fick till följd att största delen av personalen på Ams permitterades under tio dagar. Permitteringarna ledde till att Ams höll stängt under fredagarna från slutet av oktober till slutet av året.

Effekterna av besparingskraven mildrades i någon mån tack vare det tilläggsanslag för anställande av extra personal som kom myndigheten till del i den första tilläggsbudgeten för 2010. Den extra personalen har nyttjats såväl inom arbetsmarknadsservicen som för hanteringen av studiestöd.

För att motverka marginalisering och i stället verka för en så omfattande inklusion som möjligt på arbetsmarknaden har Ams inlett ett projekt under namnet "Arbete i Fokus". Projektet inleddes den 1 april och det föregicks av ett förprojekt under namnet "100 %". Projektet bekostas med ESF-medel. Projektet avses pågå till utgången av år 2013.

Målsättningen med projektet är att ta i bruk en yrkespsykologisk kompetens inom ramen för Ams verksamhet och nyttja denna kompetens till att underlätta den professionella kommunikationen mellan Ams och andra relevanta aktörer och samarbetspartners inom till exempel hälso- och sjukvården, företagshälsovården, den sociala sektorn, försäkringsbranschen, barn- och ungdomspsykiatri, vuxenpsykiatri etc. Målgruppen är arbetssökande som av olika skäl har svårt att själva finna sin plats i yrkeslivet och som därför behöver vara i kontakt med flera instanser samtidigt. För dem är det ofta av avgörande betydelse att det finns en sammanhållande länk som kan ställa de relevanta frågorna och sedan se till att det finns en kontinuitet och ett sammanhang mellan de olika aktörernas insatser. Målet är en starkare anknytning till den öppna arbetsmarknaden där det bara är möjligt, eller annars någon annan form av mera permanent lösning.

7.6.7. Rekrytering av arbetskraft

För rekryteringsinsatser utanför Åland har Ams i huvudsak två olika verktyg till sitt förfogande: deltagandet i Eures (European Employment Services) och de egna aktiviteter som går under namnet Arbeta & Bo på Åland. Som nämndes ovan har resurserna för aktiviteter inom Arbeta & Bo på Åland minskat under året.

Eures är ett gemensamt forum för Europeiska kommissionen, offentliga arbetsförmedlingar i EES-länderna och Schweiz samt andra lokala och regionala organ, som berörs av sysselsättningsfrågor. Syftet med Euresnätverket är att ge service till arbetsta-

gare och till var och en som vill utnyttja möjligheten till fri rörlighet för personer inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Ams Euresrådgivare har deltagit i utbildning och byggt upp de nätverk och den kunskapsbas som behövs för att åländska arbetsgivare ska kunna få bästa möjliga arbetsmarknads-service vid utlandsrekrytering. Under 2010 har Euresrådgivaren, delvis i samarbete med arbetsgivare, deltagit i mässor eller andra rekryteringsarrangemang i Eskilstuna, Linköping, Västerås och Uppsala (den s.k. Work Abroad Tour arrangerad av Eures Sverige) samt i Örebro. För att marknadsföra de rekryteringsmöjligheter Euresnätverket erbjuder deltar man också i mässor och andra evenemang på Åland, ofta i samarbete med Utrikesministeriets Europainformationskontor.

Arbeta & Bo på Åland, som sedan 1999 har drivits som ett projekt inom Ams, har från 2010 införlivats med Ams reguljära verksamhet. Arbeta & Bo har som övergripande målsättning att öka rekryteringsunderlaget för det åländska näringslivet, motverka kompetensflykt från Åland samt arbeta för en inflyttning av personer och företag som kan öka diversifieringen av det åländska näringslivet. Inom ramen för projektet framställs olika slag av informationsmaterial, man presenterar cv:n för arbetsgivare, deltar i rekryteringsmässor och -aktiviteter samt marknadsför Åland som en attraktiv plats att arbeta och bo på. Projektet upprätthåller en egen hemsida, www.komhem.nu, som är en viktig källa till information för alla som är intresserade av vad Åland har att erbjuda som boplatz och arbetsort. Informationen tillhandahålls på svenska.

Projektet inriktar sig även på information till företag som är intresserade av att etablera sig på Åland eller personer som är intresserade av att ta över befintliga företag. Under 2010 har Arbeta & Bo på Åland deltagit i mässor eller andra rekryterings-evenemang i Helsingfors, Åbo, Stockholm (2 st) och Västerås.

7.6.8. Högskolepraktikanter

Ams handhar förmedlingen av högskolepraktikantplatser, som är avsedda att förhindra en kompetensflykt från Åland genom att ge studerande utanför Åland möjlighet att erhålla praktik inom sitt utbildningsområde eller via utredningsarbete knyta värdefulla kontakter med åländskt arbetsliv med tanke på framtida arbetsmöjligheter. Praktikanterna anställs av Ams, men kan fullgöra sin praktik på vilka arbetsplatser som helst. Under 2010 har 19 (13) högskolestuderande i slutskedet av sina studier erhållit praktikplats inom det åländska arbetslivet under totalt 181,5 (104,5) veckor. Nio (7) har gjort sin praktik inom offentlig förvaltning och 10 (6) i näringslivet eller inom tredje sektorn.

7.6.9. Studiestöd

Det totala antalet studiestödstagare under året var 2.241 (2.135) och antalet behandlade studiestödsansökningar 3.285 (3.185). Antalet beviljade ansökningar om studiepenning var 2.570 (2.470). Antalet beviljade ansökningar om landskapsborgen för studielån var 917 (870) och antalet beslut om vuxenstudiepenning 92 (75).

På grund av den pressade arbetssituationen på Ams med åtföljande resursbrist, uppstod under hösten störningar i studiestödshandläggningen. Störningarna innebar att

behandlingstiden blev osedvanligt lång för dem som lämnade in sin ansökan under juli och augusti. Tack vare att det gjordes en extra utbetalning av studiestöd i oktober blev däremot den maximala väntetiden inte längre än tidigare för någon sökande. Den längsta väntetiden för sökande som lämnade in sin ansökan i slutet av sommaren uppgick till 10 veckor.

7.6.10. Samåländsk elevantagning

Ams handhar det samåländska antagningssystemet till utbildning efter grundskolan. Ams tar emot och behandlar inkomna ansökningar, räknar ut antagningspoäng för varje sökande enligt av landskapsregeringen fastställda kriterier och överlämnar därefter uppgifterna till de mottagande skolorna vars direktioner formellt fattar antagningsbesluten. Ams expedierar antagningsbeskeden till de sökande och hanterar reservplatstillättningen till den 1 augusti, då skolorna tar över. Uppgifter om den samåländska elevantagningen framgår av nedanstående tabell.

	2008	2009	2010
Antal utbildningsprogram/linjer	21	18	15
Antal utbildningsplatser	458	432*)	430**)
Åländska sökande/antagna	470/401	432/373	425/380
Fastländska sökande/antagna	45/36	64/41	56/40
Svenska sökande/antagna	27/9	15/4	10/4
Övriga sökande/antagna	-		2/1
Totalt antal sökande/antagna	542/446	510/418	493/425

*) Antalet utbildningsplatser utökades senare till 460.

**) Antalet utbildningsplatser utökades senare till 457.

7.7. ÅLANDS TEKNOLOGICENTRUM

Mål: Ålands teknologiceentrum (ÅTC) skall främja utvecklingen av innovationssystem och innovationer på Åland. Med innovationssystem avses nätverk av offentliga och privata aktörer där ny teknik och kunskap produceras, sprids och används. En central uppgift för Ålands teknologiceentrum (ÅTC) är att främja kontakterna mellan myndighet, näringsliv och högskola samt bidra till att höja den tekniska kompetensnivån i landskapet.

Förverkligat: ÅTC:s verksamhet var under 2010 i huvudsak koncentrerad till att
- driva och vidareutveckla inkubatorverksamheten vid ÅTC.
- ökat andelen företag som drivs av kvinnor (projekt Företagssteget)

- tillsammans med näringsavdelningen, Ålands Utvecklings Ab, Ålands Industrihus Ab, Högskolan på Åland och utbildnings- och kulturavdelningen arbetat för att utveckla det åländska affärs- och innovationssystemet
- bistått i underhåll av datasystemen i några av landskapsregeringens utlokaliserade enheter (AMS, LMC, DI och NIPÅ)
- bistått med teknikkonsultering och deltagit i arbetsgrupper inom förvaltningen

7.7.1. ÅTC i Kvarteret iTiden

Ålands landskapsregering hyr 290 m² i Kvarteret iTiden för ÅTC: s hela verksamhet inklusive projekt- och inkubatorverksamheten. Ett av konferensrummen är utrustat med videokonferensutrustning som erbjuds att hyra för utomstående kunder.

7.7.2. Inkubatorverksamheten

Ett innovationssystem består dels av det nätverk av organisationer, människor och spelregler inom vilket skapande, spridning och innovativ exploatering av teknologi och annan kunskap sker, dels en effektiv metodik för att, med hjälp av satsningar på forskning, utveckling och andra innovationsfrämjande åtgärder, stimulera förnyelse och därigenom en hållbar ekonomisk tillväxt och samhällsutveckling.

En viktig funktion i ett innovationssystem är upprättande av inkubatorverksamhet där det skapas miljöer för idéer att utvecklas till säljbara produkter. Genom samarbete med andra näringslivsaktörer på och utanför Åland tillhandahålls relevant information, rådgivning och experthjälp för att påskynda kommersialiseringen av idéerna.

7.7.3. ÅTC Starthuset – idéutveckling

Genom att erbjuda möjligheten till affärsutvecklande samtal i olika sammanhang har personalen på ÅTC under 2010 haft förutsättningslösa träffar med minst 42 dokumenterade nya kunder med funderingar på att starta företag eller utveckla befintliga företag.

ÅTC Starthuset fungerar som en förinkubator och "inspirator", där människor på deltid kan utveckla sin företagsidé. Mycket av Starthuset styrka är den möjlighet till bollplank och affärscoachning som erbjuds kunderna. Personalen på ÅTC lotsar kunden med råd och information om vilka andra stödfunktioner som kan användas för att komma framåt i utvecklingen.

7.7.4. ÅTC Växthuset - företagsutveckling

Tillgången på information, råd, stöd och kontakter tillåter de nya företagarna att på heltid koncentrera sig på utvecklingen av sina varor och/eller tjänster. Det förkortar den tid som behövs för marknadsacceptans och mognad.

År 2010 var det sjätte verksamhetsåret för Företagsinkubatorn Växthuset. Under året har sju företag ingått avtal med Växthuset.

7.7.5. ÅTC Projekt

ÅTC är en ofta förekommande partner i tekniska- och nydanande utvecklingsprojekt.

Exempel på dylika projekt är Energiplan för Åland (B7-projekt Transplan), Cleantechdagen (AICIS), Entreprenörskapsakademin (Högskolan), Företagarskolan, företagarportalerna Startaetget.ax och Naringsnytt.ax, NMR:s "Task Force for Green Growth for Nordic Prosperity", InnoFinland 2010, Tillväxt Åland (Landsbygdscentrum), mm.

Projekt Företagssteget (2008-2011)

ÅTC driver sedan september 2008 projektet Företagssteget. Företagssteget är ett treårigt projekt (2008-2011) som finansieras av Ålands landskapregering och ERUF. Målsättning under projektperioden är att fånga upp nya idéer och hjälpa fram entreprenörer till kommersialisering och företagsbildning, det vill säga bidra till fler företag och fler årsarbetsplatser samt ökad bredd inom det åländska näringslivet. Med projektet vill ÅTC främja och lyfta fram kvinnors företagande. Målet är att ta in 3-5 företagsprojekt per år och ge minst 10 - 15 företag per år tillgång till rådgivning via inkubatorverksamheten.

Företagssteget handlar om

- vidareutveckling av inkubatorverksamheten på olika sätt
- affärs- och företagsutveckling för de kunder som finns i inkubatorn
- aktiv marknadsföring för att nå nya kunder som har bra idéer oberoende av bransch
- information och utbildning för att underlätta för (potentiella) företagare
- nätverksträffar utifrån kundstyrda behov
- forum för investerare

- att vara en del av det åländska innovationssystemet i samarbete med aktörer som näringslivets intresseorganisationer, Högskolan på Åland och landskapsregeringen. Under året har olika seminarier och föreläsningar ordnats, bland annat om prissättning och affärsidé tillsammans med Öppna Högskolan och NIPÅ med deltagarantal på 50 och 80 personer. Två nätverksträffar för kvinnoföretagare och potentiella sådana (Företagsjuntan) har arrangerats och nya personer har tillkommit vid varje träff. I träffarna ingår kunskapsutbyte, nätverkande och kompetenshöjande insatser. Projektet har presenterats utanför Åland i Helsingfors, Borgå, Ekenäs och Vasa samt i Örebro och Norrköping. Projektet har också presenterats vid en europeisk nätverksträff i Bryssel i mars.

Arbetet med en inspirationsbok om åländska företagarkvinnor har inletts.

ÅTC (Projekt Företagssteget) tog initiativ till att skapa ett mentorprogram för företagare på Åland. Huvudman blev Ålands Näringsliv, och programmet drivs tillsammans med ÅTC. Under 2010 har 25 företagare fått en mentor uppdelade på två grupper.

Startaetget.ax och naringsnytt.ax

På startaetget.ax får man grundläggande information om att bli egen företagare. Man får veta vad som krävs av företagaren som person, hur man förbereder och grundar ett företag, bra tips och kontakt med olika rådgivare etc.

Naringsnytt.ax är en portal med händelsekalender där man kan följa vad som är aktuellt inom den åländska företagsvärlden. Avsikten med sajten är att bjuda in och öka flödet av näringslivsrelaterad information på Åland. Portalen har under året utvecklats

och kompletterats med nyhetsbrev.

De båda webbplatserna är samarbetsprojekt som koordineras av ÅTC.

8. Trafikavdelningens förvaltningsområde

8.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Trafikavdelningen består av en byrå, allmänna byrån, vid vilken handläggs ärenden som gäller strategisk trafikplanering, byggande, drift och underhåll av vägar, broar, färjor, hamnar, fastigheter och grunda farleder samt trafiksäkerhet, färjetrafik, kollektivtrafik och flygtrafik. Allmänna byrån är indelad i trafikförvaltning och fyra produktionsenheter. Ytterligare finns Motorfordonsbyrån som en fristående myndighet.

8.1.1. Utveckling av mätetal

	2008	2009	2010
Lands- och bygdevägar inom landskapet, km	639	639	639
Därav belagda, km	570	576	579
Kommunalvägar inom landskapet, km	278	279	281
Antal fordon i landskapet	34 717	36 192	37 896
Antal bilar i landskapet	21 824	22 728	23 872
Antal personbilar i landskapet	17 661	18 373	19 240
Antal trafikolyckor med dödlig utgång	5	1	0
Antal fordon på frigående färjor	282 884	272 619	270 576
Antal fordon på linstyrda färjor	329 566	323 392	302 069
Antal passagerare färjor alla kategorier	1 115 113	1 101 222	1 067 460
Vägtäthet (km allmän väg per 100 km ² land)	41,9	41,9	41,9
Allmänna vägar m/invånare	23,6	23,0	22,7

8.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2008	Bokslut 2009	Tillgängliga medel 2010	Bokslut 2010	Avvikelse
Summa inkomster	1.202.502,19	1.289.838,38	1.347.000	1.138.881,22	-208.118,78
Konsumtionsutgifter	-23.473.651,01	-21.230.245,60	-23.017.825	-21.887.162,27	1.130.662,73
Överföringsutgifter	-2.547.527,87	-2.613.023,76	-2.567.768	-2.370.681,96	197.086,04
Realinvesteringsutgifter	-11.834.664,78	-9.484.892,03	-9.310.165	-5.624.247,12	3.685.917,88
Lån och övriga finansinvesteringar	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Summa utgifter	-37.855.843,66	-33.328.161,39	-34.895.758	-29.882.091,35	5.013.666,65
Anslag netto	-36.653.341,47	-32.038.323,01	-33.548.758	-28.743.210,13	4.805.547,87

8.2. TRAFIKFÖRVALTNINGEN

Trafikförvaltningens uppgift är att långsiktigt och strategiskt samt på ett ekonomiskt för-svarbart sätt utveckla trafikförhållandena på Åland samt svara för den med verksamheten sammanhängande myndighetsutövningen.

Trafikarbetets ramar utgörs av, förutom landskapets budget, den av lagtinget antagna trafik-planen för åren 2003-2010 samt landskapsregeringens handlingsprogram.

Mål: Att upprätthålla, utveckla och förnya landskapets interna trafiksystem på ett så eko-logiskt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses.

Ett arbete med framtagande av en ny trafikplan inleds under året.

Avdelningens organisation effektiveras genom att vidareutveckla de befintliga beställar-och utförarfunktionerna på ett ändamålsenligt sätt.

Kortruttsystemet utvecklas

Skärgårdstrafikens turlistor optimeras, arbetstidsarrangemangen effektiveras

Fokusering på trafiksäkerhet genom bl.a. utbyggnad av separata gång- och cykelvägar

Arbete med miljöplaner fortsätter

Möckelöområdet inleder verksamhet som bolag under 2011

Bemanning av två färjor samt den tekniska driften konkurrensutsätts

Arbeta för en obligatorisk praktikdel i undervisningen för mopedkörkort

Förverkligats: På landsväg nr 1 har vägavsnittet över Sviby bro och bank färdigställts. I Sunds kommun färdigställdes avsnittet Smedsböle – Finby på landsväg nr 2 med separat gång- och cykelväg på dess södra sida.

Grundförstärkning av glesbygdsvägar har gjorts i Jomala.

Planerings- och karteringsarbeten för kommande om- och nybyggnader av vägar och gång-och cykelvägar har gjorts i Finström, Hammarland, Jomala, Saltvik, Sund och Kumlinge.

Trafiksäkerheten genomsyrar hela trafikavdelningens verksamhet, flera annonskampanjer om trafiksäkerhet har gjorts under året samt även en reflexkampanj.

Arbetet med bolagisering av Möckelöområdet har stått tillbaka pga andra uppgifter.

Ett omfattande arbete med reparation av buffertplattor och hydraulsystem har fortsatt under året. Ungefär 30 % av färjfastena på både södra och norra linjen har åtgärdats.

Vid Överö färjfäste byggdes fenderstöd längs piren för att minska skador på färjfäste och fartyg.

På linfärjlinjen till Ängö har landklaffen på Ängösidan bytts ut till en nyrenoverad med nytt angoringsarrangemang, på Norrboda sidan har angoringsarrangemangen bytts ut.

Skärgårdstrafiken inklusive linfärjorna har under året transporterat 3,1 % färre passagerare och 3,9 % färre fordon än föregående år.

Arbetet med framtagande av en ny trafikplan inleddes under hösten.

Ett organisationsförslag för avdelningen för att ytterligare klargöra beställar- och utförarfunktionerna framarbetades samt föreslogs i årsbudget för 2011.

Arbete med optimering av skärgårdstrafikens turlistor och arbetstidsarrangemang har på-

gått löpande under hela året.

Angående korttruttssystemet, se punkt 8.2.2.1. om förprojekt.

Inom enheterna har arbetet med miljöplaner fortgått.

Arbetet med att planera konkurrensutsättning av olika verksamheter har pågått löpande under hela året.

Arbetet med att flytta vägunderhållets verksamhet till Godby har avvaktat i väntan på en ändring av delgeneralplanen.

En praktikdel i undervisningen för mopedkörkursundervisningen föreslås i en revidering av körkortslagen.

8.2.1. Vägar och trafiksäkerhet

Verksamheten leds av vägingenjören och omfattar följande:

Vägar

Inom ansvarsområdet handläggs vägplaneförslag, vägplaner och verkställigheten av alla projekt som gäller om- och nybyggnad av vägar, gång- och cykelvägar samt ny- och ombeläggning av vägar.

Vägplaner utställdes för byggande av ny trafikförbindelse i Brändö kommun med färjefästen på Långö och Lånholm samt nybyggnad av landsväg från Lånholm till Jurmo och för byggande av ny bro inklusive anslutningsvägar över Lotsholmsströmmen mellan Jyddö och Nötö i Föglö kommun.

Vägplanen för grundförbättring av landsväg nr 838 Björkö färjefäste – Björkö by i Kumlinge kommun och vägplanen för byggande av ny trafikförbindelse i Brändö kommun på sträckan Långö – Lånholm – Jurmo fastställdes under året.

Under året färdigställdes ombyggnaden av Sviby bro och bank på landsväg nr 1 mellan västra sjukhusrondellen och Möckelö / Flygplatsrondellen. I samband med väg-ombyggnaden ersattes den gamla bron med en ny och bro och vägbank blev försedda med trottoar på båda sidor av vägen och från vägbanken på Möckelö sidan byggdes en separat gång- och cykelväg till Möckelö / Flygplatsrondellen.

På landsväg nr 2 färdigställdes sträckan Domarböle –Finby i Sunds kommun. Sträckan byggdes med separat gång- och cykelväg samt en kort sträcka med trottoar i Finby centrum.

Ny- och ombyggnaden av landsväg nr 50 på sträckan Haraldsby – Fremmanby i Saltviks kommun påbörjades under hösten.

Under året grundförbättrades ca. halva sträckan av bygdeväg nr 236, Narmovägen i Jomala kommun.

Under verksamhetsåret färdigställdes om- och nybyggnaden av 4,2 (13,2) km lands- och bygdeväg och 3,8 (8,1) km gång och cykelväg. Ny- och ombeläggning med oljebitumengrus och asfaltbetong utfördes på 11,8 (11,4) km väg och 4,3 km gång- och cykelväg. *Bilaga XX.*

Trafiksäkerhet

Vägingenjören biträds av trafiksäkerhetskonsulenterna i trafiksäkerhetsarbetet.

Gång- och cykelvägnätets fortsatta utbyggnad längs landskapets huvudvägar har medfört att trafiksäkerheten höjts väsentligt för den lätta trafiken men en trafiksäkerhetshöjning har även uppnåtts för fordonstrafiken då gång- och cykeltrafiken är separerad från denna.

Under året har olika annonskampanjer arrangerats, bl.a. hastighets-, däck-, och reflexkampanjer samt kampanjer mot användandet av alkohol i trafiken.

Hastighetsdisplay har tidvis varit utplacerad vid först och främst daghem och skolor samt även i mindre byar runtom i landskapet.

Till skolstarten utdelades orangefärgade kepsar till samtliga förstaklassister i landskapet.

Verksamheten med skolpoliser i Mariehamns skolor har fortlöpt som tidigare.

Trafikjokerverksamheten i skolorna har p.g.a. personalresurser inte startat på nytt som planerat. En grundkurs för skolskjutsförare har anordnats under året.

Trafiksäkerhetsarbetet med daghems- och skolbarn påbörjades under hösten.

8.2.2. Drift och underhåll av vägar, linfärjor

Verksamheten har under året innehållit beställar- och myndighetsuppgifter, handläggning av frågor gällande landskapsbidragen för byggandet av kommunalvägar och representation vid de under året verkställda vägförrättningarna.

Mål: Konkurrensutsättning av Simskäla och Töftö linfärjelinjer.

Konkurrensutsättning av skötseln av ett vägdistrikt.

Förverkligat: Arbetet med konkurrensutsättningarna har pågått men inte kunnat slutföras under året pga resursbrist.

8.2.2.1 Förprojekt

Projekteringsarbetet för väg- och tunnelprojektet under Ledfjärden mellan fasta Åland och Föglö fortsatte under året med uppgörande av vägplan, lagstadgad miljökonsekvensbedömning, en boendeinventering samt en samhällsanalys.

8.2.3. Broar, hamnar, byggnader och fastigheter

Verksamheten leds av bro- och hamningenjören och omfattar:

Drift och underhåll av broar, bryggor, hamnar och färjlägen

Under året har drift och underhållsarbetena på broar, bryggor, hamnar och färjfasten utförts av landskapsregeringens vägunderhållsenhet. Avtalet mellan förvaltningen och vägunderhållsenheten gällande drift och underhåll vidareutvecklar beställar- och utförarfunktionen och har omfattat både åtgärder för att säkra driften så som månadsvisa inspektioner, identifiering av underhållsåtgärder, återkommande årliga åtgärder och dels rena underhållsåtgärder som var och en har beställts av förvaltningen. Målsättningen är att arbeta mera med förebyggande underhåll för att undvika driftsstörningar i trafiksystemet. Arbetet fortsätter också med att förtydliga beställar- och utförarrollen hos förvaltningen respektive vägunderhållsenheten.

Hamnar, bryggor och färjlägen

Följande mera omfattande ombyggnads- och förstärkningsarbeten slutfördes under året: Två nya anöringsbalkar till linfärjfästen levererades våren 2010.

Ett omfattande arbete med reparation av buffertplattor och hydraulsystem har fortsatt under året. Ungefär 30 % av färjfästena på både södra och norra linjen har åtgärdats. Vid Överö färjfäste byggdes fenderstöd längs piren för att minska skador på färjfäste och fartyg.

På linfärjlinjen till Ängö har landklaffen på Ängösidan bytts ut till en nyrenoverad med nytt anöringsarrangemang, på Norrboda sidan har anöringsarrangemangen bytts ut under hösten 2010. Reparation av linfärjklaffen från Ängösidan har påbörjats av verkstaden under året.

Reinvesteringsbehovet är stort bland färjfästen och bryggor. Flera av färjfästena, framför allt på norra linjen, är inte anpassade efter dagens tonnage.

Arbetet med att reglera vattenägförhållandena vid den före detta fiskelandningsbryggan i Hamnsundet har fortsatt.

För Åva- Jurmo - projektet har vägplan fastställts under året.

Under året har vägplan fastställts samt entreprenadhandlingar upprättats för en ny Nötöbro som skall ersätta en gammal uttjänt träbro.

I övrigt utfördes normalt underhåll och reparationer främst på färjelägen och bryggor.

Landsvägsbroar

Lemströms kanal och svängbro hölls öppen för sjötrafik med ordinarie öppettider under tiden 3.5-26.9.2010, med jour ända till 19.11.2010.

Svängbron öppnades enligt följande:

Månad	Antal öppningar	Antal fartyg
januari	0	0
februari	0	0
mars	0	0
april	2	2
maj	44	47
juni	233	451
juli	416	2 590
augusti	239	590
september	49	66
oktober	12	15
november	7	7
december	0	0
Summa:	1 002	3 768

Reparationsentreprenaden för bron över Brändöström i Föglö genomfördes under våren och sommaren.

Underhållsbehovet för broarna i landskapet är fortsättningsvis stort. Under sensommaren släppte ca 4 m² av beläggningen mitt på Färjsundsbron i ostgående fil. Det visade sig att skyddsbetong och vattentrycksisolering även på denna bro har nått slutet av sin livslängd och behöver bytas. Skadan reparerades men hela bron behöver åtgärdas. Projektering av reparationsarbeten på Vårdöbron och Åvabron fortsatte under året. En ny bro till Lotsholmsströmmen började planeras av en utomstående konsult.

Byggnader och fastigheter

Mål: Avyttrande av tre olika fastigheter; s.k. Kattby vägstation, hangaren vid Mariehamns flygfält samt s.k. Degerby matsal.

Renovering av fastigheten vid Godby vägstation.

Förverkligats: Arbetet med avyttrande av fastigheter har stått tillbaka pga andra ärenden och genomförs under nästa år. Beträffande hangaren vid flygfältet återtogs förslaget om avyttrande pga upphandlingsskäl rörande helikoptertransporter.

De planmässiga förutsättningarna för en investering vid Godby vägstation har inte förelegat under året.

På hangaren vid Mariehamns flygfält renoverades lyftporten för att åtgärda besiktningssanmärkningarna vid senaste kontrollbesiktning.

I övrigt utfördes normalt underhåll och reparationer av byggnaderna.

8.2.4. Färjetrafik och farleder

Turlistorna för skärgårdstrafiken 2011 bereddes i samråd mellan trafikförvaltningen, sjötrafikenheten, Ålandstrafiken och skärgårdskommunernas trafiknämnder under hösten 2010 och fastställdes för huvudlinjernas del den 2.12.2010.

Mål: Utreda möjligheter att införa passageraravgift. Nya avgifter för bokningsrätter och förturer införs.

Förverkligats: Möjlighet att införa passageraravgifter har utretts, åtgärder har föreslagits i budget. Avgifter för bokningsrätter och förturer har införts.

Farleder

Planering för breddning och fördjupning av den privata lokala farleden in till Sottunga färjeläge har legat vilande under året på grund av resursbrist.

De grunda farlederna (max 4,0 meter djupa) underhölls på entreprenad, avtalet sträcker sig till 21.5.2011.

Under året färdigställdes en utredning tillsammans med Sjöfartsverket om förslag till ny indelning av vilka farleder som landskapsregeringen har ansvar att underhålla. Även vissa förändringar i administration och registerhållning berörs.

8.2.5. Övrig trafik samt oljeskydd

8.2.5.1. Oljeskyddsberedskapen

Endast smärre oljeutsläpp har förekommit under året.

8.2.5.2. Flygtrafik

Mål: Ändamålsenlig reguljär flygtrafik till och från Åland skall bibehållas.

Förverkligat: Flygtrafiken till Helsingfors sköttes under året på marknadsmässiga villkor. Även till Åbo upprätthölls regelbunden trafik på marknadsmässiga villkor, främst ägnad för patienter. Trafiken till Stockholm/Arlanda upprätthölls på basen av ett avtal som sträcker sig till 29.2.2012.

Samrådsdelegationen för Mariehamns flygplats sammanträdde en gång under året, syftet är att säkerställa informationsgången i ärenden rörande flygtrafiken i landskapet Åland.

8.2.5.3 Kollektivtrafik

Den regionala busstrafiken upprätthölls som under tidigare år, avtalet sträcker sig till år 2011. De reguljära turerna kombinerades med skolskjutsarna. Landskapsregeringen subventionerade busstrafiken med 1,76 euro per turlistad och körd kilometer (Williams Buss) och 1,78 euro per turlistad och körd kilometer (Sundqvists Buss). Avtalet från och med 7.6.2007 baserade sig på att biljettavgifterna sänks med 20 % och den högsta biljettavgiften begränsas till 4 euro. Denna taxa infördes i trafiken 1.10.2007. Glesbygdskommunerna har erhållit ett särskilt stöd för den interna kollektivtrafiken om 100.000 euro. Totalt har stödet till kollektivtrafiken uppgått till 1 495 000 euro.

8.2.6. Ekonomi, administration och inköp

Verksamheten leds av ekonomichefen, som har biträtt trafikförvaltningen och produktionsenheterna i budgetberedningen och –uppföljningen samt rådgivning i upphandlings- och ekonomifrågor. Även större varu-, reservdels- och annan upphandling enligt EU:s och landskapsregeringens regelverk handhas.

8.3. PRODUKTION

Produktionen utför de trafikuppgifter och producerar de trafiktjänster samt förverkligar de projekt landskapsregeringen beställt eller gett anvisningar om. Produktionsenheterna gör även egna upphandlingar och tecknar avtal med egna underentreprenörer eller leverantörer. I den mån kapaciteten räcker till och konkurrenssituationen i landskapet inte snedvrider kan därutöver arbeten utföras för utomstående. Produktionen är indelad i fyra utförarenheter. Ålandstrafiken är en del av sjötrafikenheten.

8.3.1 Vägunderhållsenheten

Verksamheten leds av chefen för vägunderhållsenheten, biträdd av två vägmästare, två byggmästare samt arbetsledare på vägstationerna. Till enheten hör även kanalvakterna vid Lemströms kanalbro.

Den praktiska verksamheten sköts utgående från vägstationerna i Möckelö och Godby. Såd kallade stödjepunkter finns i Kattby, Föglö, Kökar, Kumlinge och Brändö. Jourtelefon med ett anträffbarhetssystem är i kraft under vinterhalvåret.

Grundförstärkning av lands/bygdeväg i egen regi har inte utförts under året (2009: 2,0 km). Under året har en förrådsbyggnad i egen regi uppförts vid Föglö vägstation.

För dammbindning på lands- och bygdevägar med grusyta användes 122 (140) ton kalciumklorid (vägsalt). Mängden salt för halkbekämpning var försumbar. Under året inköptes 2.000 (6.400) ton krossgrus för halkbekämpning. För underhåll av grusvägar samt till grundförstärkningsarbeten och underhållsgrusning inköptes under året 6.368 (20.804) ton krossgrus.

Enheten bedriver i egen regi trafik med linstyrda färjor på Töftölinjen, Seglingelinjen, Simskälalinen, Björkölinjen och Embarsundslinjen. Ängöslinjen trafikeras med landskapsregeringens tonnage av ett privat bolag enligt entreprenadavtal.

Statistik över passagerare framgår av *bilaga 15*.

8.3.2. Sjötrafikenheten

Verksamheten leds av sjötrafikchefen, biträdd av sjöpersonalinspektören och en sjölöneräkare. Landskapets frigående färjor har under hela året trafikerat i stort sett enligt de fastställda turlistorna.

Mål: Klarläggande om läckstabilitetsdirektivets tillämpande eftersträvas. Effektivisering av arbetstidsplaneringen, höjning av biljettinkomster. Fartygsspecifika underhållsplaner och –budgetar uppgörs. Översyn av förfarandet med klassningen av färjor.

Förverkligat: Klarläggande om läckstabilitetsdirektivet saknas fortfarande. Ansvar för frågan ligger hos Trafikverket. Arbetstidsplanering har pågått löpande under året och biljettavgifterna har höjts. Arbetet med att införa ett för alla färjor gemensamt underhållsprogram påbörjades. Frågan om klassningen av färjor utreddes, ställningstagande sker under 2011 pga pågående avtal om klassning.

Den 5 mars inledde m/s Skarven sin trafik på Föglölinjen istället för m/s Knipan som togs ur trafik för att i fortsättningen fungera som reserv- och extrafärja på södra linjen. Förberedande arbete med skiljemannaförfarandet mellan varvet som byggde Skarven och landskapsregeringen har pågått under året.

Vintern var besvärlig med is och mycket snö på isen. Isturlistor med begränsad trafik infördes i flera etapper under isperioden. Några större tekniska problem på grund av isen uppkom dock inte.

Förutom att av myndigheterna uppställda säkerhetskrav efterlevs, eftersträvas en hög nivå på underhållet för att hålla fartygen i gott skick. Eftersom det inte längre finns någon plats på Åland att docka fartygen har dockningen utförts i Nädendal och Tykö. Översyn har enligt tidigare modell skett på fartygen under året. De frigående färjornas medelålder är drygt 23 år.

Verksamheten bedrivs till stor del med eget tonnage i egen regi men även inhyrt tonnage har använts, M/S Spoven på linjen Asterholma-Lappo-Torsholma och M/S Frida II på linjen Kumlinge-Enklinge.

Statistik över transporterade fordon och passagerare på de med färjor trafikerade linjerna framgår av *bilaga 15*.

Till sjötrafikenheten hör även Ålandstrafiken. Dess verksamhet leds av bokningschefen biträdd av tre bokare och till högsäsong (mitten av april-slutet av augusti) anställs extra personal.

Ålandstrafiken betjänar resenärerna inom såväl kollektivtrafiken som färjtrafiken inom skärgården. I verksamheten ingår bl.a. bokning av bilplatser på skärgårdsfärjorna, biljettförsäljning, tidtabellsupplysning, pakettmottagning för vidaretransport med bussarna m.m.

Arbetet med att få det nya bokningsprogrammet för skärgårdstrafiken klart till alla delar fortgick under året. I mars 2009 öppnades webbokningen för registrerade användare, och vid årsskiftet 2009-2010 fanns över 1000 sådana. Ett nytt biljettsystem, gemensamt för bussarna och färjorna, togs i bruk fullt ut våren 2010. Systemet innebär en förbättring av kundservicen bl.a. genom möjliggörande av betalning med kreditkort.

8.3.3. Annan sjötrafik

Subventionerad motorbåtstrafik har bedrivits med "Husö I" mellan Husö-Hästö-Finnö-Södö-Kyrkogårdsö. Båten har transporterat sammanlagt 2.019 (2.409) passagerare fördelade på följande bryggor: Husö 342 (435), Kyrkogårdsö 136 (211), Hästö 722 (681), Finnö 713 (1.004), Södö 106 (78). Under vintern inhyrdes isgående tonnage för att sköta Husö I:s trafik samt elevtransporter från Kyrkogårdsö till Kökar.

M/S Gåsö I har trafikerat tre dagar i veckan i Lemlands skärgård Järsö-Björkö. Båten har transporterat sammanlagt 96 (119) passagerare fördelade enligt följande: Björkö 86 (107) och rundtur 10 (12). 120 (148) varu- och postanlöp till Björkö har gjorts under året.

M/S Tärnan har bedrivit trafik mot beställning till Geta och Hammarlands yttre skärgårdar.

8.3.4 Projekteringsenheten

Enhetens löpande verksamhet har sköts av en av projekteringsingenjörerna under året medan det övergripande ansvaret legat hos bro- och hamningenjören i egenskap av enhetens förman. Under året har tre olika vägplaner inklusive entreprenadhandlingar färdigställts medan ytterligare två vägplaneförslag varit under arbete. Även mindre projekterings- och utredningsarbeten har utförts på ett flertal broar, färjfasten och bryggor. Enheten har också bistått trafikavdelningens förvaltning med inköp av tjänster, projekteringsuppdrag samt rena projektledningsuppdrag. Verksamheten har utvecklats från enbart projektering till att även omfatta projektledning och styrning.

Ytterligare har handhåfts projektlednings- eller kontrollantuppdrag i samband med fyra projekteringsuppdrag. Utsättnings-, karterings- och pliktningsarbeten har utförts på flera projekt.

Arbetet med dikningsplaner och torrlägningsprojekt samt med rådgivning i diknings- och torrlägningsärenden till jordbrukare och andra markägare har fortsatt i samma omfattning som föregående år.

8.3.5. Verkstads- och lagerenheten

Verksamheten leds av verkstadschefen, biträdd av en verkmästare och en lagerförmän. Verkstaden utför reparationer och underhåll av trafikavdelningens färjor, fordon och maskiner. Verkstadens drifts- och övriga utgifter finansieras med de inkomster verksamheten genererar.

Lagret tillhandahåller för verksamheten nödvändig materiel och reservdelar. Lagret upprätthåller också en varuterminalverksamhet. Verksamheten finansieras med ett lagerpåslag samt genom serviceavgifter.

8.4. MOTORFORDONSBYRÅN

Registrering och besiktning av fordon samt förändring av körkortsregister och verkställandet av förexamen handhas av motorfordonsbyrån. Därutöver handhar motorfordonsbyrån även registreringen av fritidsbåtar.

Mål: Tillhandahålla ålagda tjänster till rimlig kostnad och god servicenivå samt att hålla väntetiderna för besiktning och förexamen under en vecka.

Förverkligat: Byråns avgifter har inte höjts under 2010. Verksamheten fortsätter att öka i samma takt som tidigare. En förbättrad servicenivå för övriga ärenden har uppnåtts enligt mål. Väntetiden för besiktning och körkort har varit kortare än uppsatt mål.

Mål: Ett datasystem planeras och utvecklas för att ge möjlighet för allmänheten att själva söka fordonsuppgifter på webben på hemsidan.

Förverkligat: Ett system blev klart och ibruttaget under år 2010.

Mål: Utveckling av IT-system för bokning av besiktningar på Internet.

Förverkligat: Fortlöpande planenligt utvecklande av datasystem för Internetbokning, något försenat.

Mål: Personalutveckling för att förbättra servicenivån och arbetsmiljön.

Förverkligat: Utbildningstillfällen har hållits rörande kundbemötande, yrkeskunnande samt arbetsmiljö. Förändringar i arbetsfördelning för kontorspersonalen har genomförts under året med resultatet att servicenivån vid kundtjänst har förbättrats.

Bilbeståndet

Bilbeståndet i landskapet Åland 31.12.2010 uppgick till sammanlagt 37.896 bilar fördelat enligt följande: personbilar 19.240, paketbilar 3.915, lastbilar 674, bussar 43. Motorcyklar fanns till ett antal om 1.373, traktorer 3.637, motorredskap 483, mopeder 1.648 och släpvagnar 6.791. De registrerade fordonens antal var sålunda 37.896. Ökningen från 2009 utgör 1.704.

Under 2010 registrerades i landskapet 501 (390) nya bilar, 11 (13) nya motorcyklar, 88 (79) nya mopeder, 267 (275) nya släpvagnar, 27 (20) nya traktorer samt 11 (1) nya

tunga fordon. Dessutom infördes 513 (464) fordon från riket och 808 (932) fordon från utlandet.

Under året utfördes 15.512 första-, ändrings- och årsbesiktningar samt 12.639 avgastester och 3.096 andra besiktningsåtgärder eller sammanlagt 31.247 förrättningar.

Antalet utfärdade förarexamensintyg uppgick under året till 924 (946).

Till körkortsregistret har under året inkommit sammanlagt 2.981 anmälningar i körkortsärenden enligt följande:

	2009	2010
Nya körkort, körkort på basen av nordiskt körkort, förnyande samt ändringar och korrigeringar	2.593	2.484
Polisens åtgärder och tillstånd	133	106
Yrkeskörkortstillstånd samt tillstånd	86	106
Underrättens och hovrättens medd. om trafikbrott	182	285
Totalt	2.994	2.981

Under verksamhetsåret har trafikinspektören gett utlåtanden till landskapsregeringen i ett flertal olika ärenden.

Under år 2010 har motorfordonsbyrån i avgifter uppburit sammanlagt 1.023.275,63 (997.874,91) euro varav 28.378,72 euro är moms, bankutgifter utgjorde 4.217,72 varför nettoresultatet blev 990.672,71 euro.

Avgifterna fördelar sig enligt följande:

	2009	2010
Besiktningsavgifter	661.809,76	682.727,68
Förarexamensavgifter	46.859,00	43.181,00
Registerbrickor	95.716,00	96.656,00
Registreringsavgifter, diverse inkomster	166.304,96	172.332,23
moms	27.185,19	28.378,72
Summa	997.874,91	1.023.275,63

Under verksamhetsåret behandlades 12.156 (11.481) registreringsärenden. Dessutom beviljades 110 (122) tillstånd att använda provnummerskyltar medan antalet utgivna Åf skyltar var 619 (843).

Till båtregistret inkom 637 (573) registreringar samt ändringar.

9. Övriga förvaltningsområden

9.1. LAGBEREDNINGEN

Under berättelseåret överlämnades till lagtinget 24 (17) framställningar (*bilaga 2*). I författningssamlingen utfärdades under året 37 landskapslagar. Dessutom publicerades 23 landskapsförordningar, av vilka de flesta hade utarbetats vid lagberedningen.

Under berättelseåret har det varit en prioriterad fråga att hålla lagsamlingen uppdaterad. Lagsamlingen har således hållits uppdaterad i den takt nya författningar tillkommit. Eftersom den inte är lätt att använda har den hittills hållits tillgänglig endast för lagtinget och landskapsregeringen. Efter att landskapsregeringens hemsida förändrats enligt planerna är målsättningen den att den uppdaterade lagsamlingen ska göras tillgänglig för allmänheten.

9.2. ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ

I lagen om Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅFS 116/93) stadgas att statistik- och utredningsbyrån (ÅSUB) har till uppgift att verka som Ålands officiella statistikmyndighet samt att bedriva utredningsverksamhet. Tyngdpunkten i verksamheten ligger på att utveckla en fördjupad kunskap om den åländska ekonomin och samhällsutvecklingen. Ålands statistik- och utredningsbyrå har under år 2010 letts av en direktion bestående av sju sakkunniga och representanter för de som efterfrågar byråns tjänster. Under berättelseåret har direktionen hållit fyra sammanträden.

Personalresurserna har under berättelseåret bestått av åtta fasta heltidstjänster. Härtill kommer en tillfällig utredartjänst. Periodvis har även extra personal och forskare varit engagerade. Under sommarmånaderna var två högskolepraktikanter verksamma vid ÅSUB.

Under året har utrednings- och statistikrapporterna publicerats i två olika serier, ÅSUB Rapport respektive ÅSUB Statistik. Härtill kommer en serie med Statistiska Meddelanden från ÅSUB. Förutom 13 web-publiceringar (som inte är tillgängliga som pappersprodukt) gav ÅSUB ut 75 olika publikationer under år 2010 varav huvuddelen (70 stycken) inom ramen för dessa tre publikationsserier. Detta ger en samlad publiceringsvolym under 2010 på 88 produkter. Därtill medverkade ÅSUB i en forskningsrapport från Nordisk InnovationsCenter (NICE) i Oslo.

Statistikverksamheten

Statistikproduktionen regleras i gällande statistiklag (ÅFS 42/94). Statistikproduktionen har, i enlighet med verksamhetsplanen, fokuserats på en långsiktig utveckling av basdata, sammanställningar och analyser av Ålands ekonomiska och befolkningsmässiga utveckling.

I verksamhetsprogrammet för 2009–2011 slås fast att det huvudsakliga utvecklingsar-

betet under perioden koncentreras till fyra områden:

- Produktionsprocesserna
- Information om statistiken
- Statistikförmedling
- Hållbar utveckling

Utvecklingen inom de tre förstnämnda områdena har förts framåt genom ett relativt omfattande kvalitetsarbete. Manualer för de olika statistikprodukterna utarbetas efterhand för att öka effektiviteten och säkerheten. Informationen om statistiken utökas för att förbättra servicen för användarna. Bl.a. har beskrivningar av de olika statistikområdena lagts ut på webbplatsen. Riktlinjer för diagramutformningen har tagits fram. Den framställda statistiken har getts ut i olika publikationer: statistikrapporter, statistikmeddelanden, Statistisk årsbok m.m. På ÅSUBs webbplats har statistiken varit offentliggjord som excel-tabeller, som databastabeller i pc-axis samt i form av de utgivna publikationerna i pdf-format. Från och med 2010 distribueras statistikmeddelandena inte längre i pappersformat utan finns tillgängliga bara i elektronisk form. En del statistik har offentliggjorts enbart som webbpubliceringar i form av nyhetsmeddelanden med tillhörande tabeller och diagram. Denna publiceringsform här utökats något under året. Av statistikens 24 olika ämnesområden har 14 egna publikationer, medan ÅSUB inom de övriga områdena har publicerat statistiken enbart på webbplatsen och i Statistisk årsbok.

Allmän statistik

I Statistisk årsbok för Åland gjordes vissa förändringar. Bland annat infördes en kort beskrivande text i början av varje kapitel. Upplagan var 350 exemplar. "Fickstatistiken" Åland i siffror gavs som tidigare ut på svenska, engelska, finska, tyska och franska. Inom ramen för den nordiska statistiken har ÅSUB deltagit i samarbetet kring produktionen och utvecklingen av Nordisk statistisk årsbok, som produceras av Danmarks statistik på uppdrag av Nordiska ministerrådet. ÅSUB har levererat uppgifter till den databas som ligger till grund för boken och hade också som uppdrag att granska den svenska texten i boken. Liksom tidigare år har ÅSUB levererat uppgifter till det åländska avsnittet i Statistisk årsbok för Finland. Leveranserna av statistik om Åland till FNs "Statistics Division" fortsatte som tidigare. Arbetet med den könsrelaterade statistiken har under året främst inriktats på att beakta könsaspekten inom alla relevanta ämnesområden.

Ekonomi och näringsliv

Inom området arbetsmarknad har ÅSUB i samarbete med Ålands arbetsförmedlingsbyrå publicerat månatlig arbetslöshetsstatistik samt därtill årsbaserad statistik över den sysselsatta arbetskraften. ÅSUB erhöll för första gången individdata om befolkningens verksamhet, vilket betydligt utökar användningsmöjligheterna. Arbetet med att utveckla nationalräkenskaperna fortgick, bl.a. anpassades uppgifterna till den nya näringsgrensindelningen. Slutliga uppgifter till och med 2008 framställdes. Statistik över Ålands externa varuhandel 2009 producerades utgående från Tullstyrelsens

underlagsmaterial. Uppgifter ur företagsregistret har använts för olika ändamål. ÅSUB har även sålt uppgifter från företagsregistret till åländska kunder. Bokslutsstatistik för de åländska företagen 2008 publicerades. Uppgifter som ÅSUB erhåller ur momsregistret har använts allt mera för olika statistiksammanställningar och utredningar. Inom berörda områden har statistiken anpassats till den nya näringsgrensindelningen som ska tillämpas på statistik för år 2008 och framåt. Konsumentprisindex har publicerats månadsvis.

Lönestatistik publiceras vartannat år och uppgifter för 2010 gällande både den privata och den offentliga sektorn började samlas in.

Inom området Offentlig ekonomi publicerades statistik om den kommunala sektorns ekonomi och verksamhet, inklusive budgetstatistik, liksom prisindexet för den kommunala basservicen.

Turiststatistiken var relativt omfattande. Inkvarteringsstatistik för hotellen publicerades månatligen. Gästhamnsstatistiken färdigställdes efter säsongen. Inkvarteringsuppgifter för övriga anläggningstyper publicerades i den mera omfattande årsstatistiken. Inresandestatistiken publiceras från och med 2010 endast en gång per år.

Inom området jord- och skogsbruk, fiske gjordes första gången en webbpublicering med statistik över sålda jordbruksprodukter. Statistik över branscherna sjöfart, handel, tillverkningsindustri samt finansiering och försäkring publicerades i mindre omfattning i årsboken och som tabeller på webbplatsen.

Miljö, befolkning och övrig statistik

Inom området arbetsmarknad har ÅSUB i samarbete med Ålands arbetsförmedlingsbyrå publicerat månatlig arbetslöshetsstatistik samt därtill årsbaserad statistik över den sysselsatta arbetskraften. ÅSUB erhöll för första gången individdata om befolkningens verksamhet, vilket betydligt utökar användningsmöjligheterna.

Arbetet med att utveckla nationalräkenskaperna fortgick, bl.a. anpassades uppgifterna till den nya näringsgrensindelningen. Slutliga uppgifter till och med 2008 framställdes. Statistik över Ålands externa varuhandel 2009 producerades utgående från Tullstyrelsens underlagsmaterial. Uppgifter ur företagsregistret har använts för olika ändamål. ÅSUB har även sålt uppgifter från företagsregistret till åländska kunder. Bokslutsstatistik för de åländska företagen 2008 publicerades. Uppgifter som ÅSUB erhåller ur momsregistret har använts allt mera för olika statistiksammanställningar och utredningar. Inom berörda områden har statistiken anpassats till den nya näringsgrensindelningen som ska tillämpas på statistik för år 2008 och framåt. Konsumentprisindex har publicerats månadsvis.

Lönestatistik publiceras vartannat år och uppgifter för 2010 gällande både den privata och den offentliga sektorn började samlas in.

Inom området Offentlig ekonomi publicerades statistik om den kommunala sektorns ekonomi och verksamhet, inklusive budgetstatistik, liksom prisindexet för den kommunala basservicen.

Turiststatistiken var relativt omfattande. Inkvarteringsstatistik för hotellen publicerades månatligen. Gästhamnsstatistiken färdigställdes efter säsongen. Inkvarterings-

uppgifter för övriga anläggningstyper publicerades i den mera omfattande årsstatistiken. Inresandestatistiken publiceras från och med 2010 endast en gång per år. Inom området jord- och skogsbruk, fiske gjordes första gången en webbpublicering med statistik över sålda jordbruksprodukter. Statistik över branscherna sjöfart, handel, tillverkningsindustri samt finansiering och försäkring publicerades i mindre omfattning i årsboken och som tabeller på webbplatsen.

Miljö, befolkning och övrig statistik

Under året fortsatte produktionen av avfallsstatistik på uppdrag av landskapsregeringens miljöbyrå. Statistiken under temaingen för hållbar utveckling uppdaterades.

Utförlig slutlig befolkningsstatistik för 2009, till betydande delar baserad på utdrag ur befolkningsregistret, producerades och gavs ut i form av webbpubliceringar och en större statistikrapport. Därtill publicerades preliminär kvartalsstatistik. För centralförvaltningens utbildnings- och kulturavdelning utarbetades under våren en uppdaterad befolkningsprognos med fokus på det framtida elevunderlaget per kommun. Prognosen, som publicerades i en statistikrapport, är avsedd att fungera som ett underlag för utvecklingen och dimensioneringen av grundskolorna på Åland. Projektet avrapporterades till uppdragsgivaren under försommaren.

När det gäller statistikområdet boende publicerades hyresstatistik för 2010 samt statistik om bostäder och boendeförhållanden. Också ett meddelande med byggnadsstatistik färdigställdes.

Statistiken om hälso- och sjukvård förnyades i samarbete med ÅHS. Statistiken om utbildning omfattade uppgifter om höstens studerande, såväl för grundskolan som för utbildningen efter grundskolan och vid Högskolan på Åland, liksom statistik över avlagda examina. När det gäller utbildning efter grundskolan samt vid Högskolan kompletterades statistiken med uppgifter om sökande och antagna. Dessutom publicerades statistik om ålänningar som studerar utanför Åland samt statistik om utbildning som inte leder till examen.

Inom ramen för kulturstatistiken gjordes för första gången en webbpublicering med statistik om biblioteksverksamhet och bokproduktion.

På uppdrag av skärgårdsnämnden sammanställde ÅSUB studien Näringsliv och företagande i skärgården med statistik över befolkning och näringsliv i skärgårdskommunerna.

Utrednings- och analysverksamheten

Utredningsverksamhetens primära målsättning är att skapa en kunskapsbas om centrala drag i det åländska samhället samt att bistå med en kvalificerad analyskompetens till i första hand den offentliga sektorns förfogande, men även för andra med intresse för det åländska samhället. Tyngdpunkten i ÅSUBs utredningsverksamhet ligger på grundläggande, övergripande samhällsekonomiska problemställningar. En annan viktig verksamhet är en systematisk uppbyggnad av metoder, undersökningsdesign och kompetens för olika former av ekonomisk strukturanalys, prognosverksamhet samt urvalsundersökningar.

I verksamhetsprogrammet för åren 2009-2011 lyfts följande fyra prioriterade utrednings-

områden fram: 1) Den offentliga sektorns framtida utmaningar, 2) Arbetsmarknad i omvandling, 3) Näringslivets utveckling och kunskapsekonomin samt 4) Tvärsektoriella projekt

Inom tvärsektoriella projekt faller de projekt som är breda till sitt innehåll och inte kan placeras in under ett specifikt fokusområde. Under 2010 har analysverksamheten omfattat samtliga av direktionen prioriterade områden, men med tyngdpunkt på de tre förstnämnda områdena. Sammantaget publicerades nio rapporter i ÅSUBs utredningsserie år 2010. Av de 11 utredningsuppdrag som var aktuella året, gjordes sex på uppdrag av landskapsregeringen och till regeringen knutna myndigheter (AMS och Diskrimineringsombudsmannen), medan fem projekt genomförts på uppdrag av andra beställare. De övriga beställarna representerar forskningsorgan inom det nordiska samarbetet, Ålands kommunförbund samt Mariehamns stad.

Nedan presenteras det utrednings- och forskningsarbete som under året bedrivits inom de fyra prioriterade områdena:

Den offentliga sektorns framtida utmaningar

När det gäller studier av den offentliga sektorn ligger fokus i treårsprogrammet på framtidsfrågor och strukturella frågor inom offentlig ekonomi. För den kommunala sektorn producerades två ekonomiska översikter, en i april som underlag för budgetprocessens inledningsfas samt en i oktober inför slutbehandlingen av kommunernas budgeter. Uppdragsgivare var Ålands kommunförbund. I den översikt som publiceras på våren (Rapport 2010:2) presenterades prognoser för skatteutveckling och landskapsandelar. Här analyserades även de framtida äldreomsorgsbehoven mot bakgrund av den nya befolkningsprognosen. I höstens rapport (Rapport 2010:5) presenterades analyser av den allmänna ekonomiska utvecklingen, prognoser för kommunernas skatteinkomster, landskapsandelar och kompensationer. Nytt för år 2010 var att ÅSUB i större utsträckning tog i bruk hemsidan i kommunikationen med kommunerna, vilket möjliggör smidigare uppdateringar av skatteprognoserna.

Under hösten genomfördes på uppdrag av Ålands kommunförbund en enkätundersökning om invånarnas syn på kommunernas organisation och verksamhet. Enkäten, som omfattade frågor om dagens service och om invånarnas syn på framtidens kommuner, skickades till cirka 2000 på Åland bosatta personer. Projektet var en uppföljning till rapporten "Vilka krav kan vi ställa på framtidens kommuner" som publicerades hösten 2009. Resultatet från invånarundersökningen publicerades i Rapport 2010:9, Invånarnas syn på kommunernas verksamhet och organisation. På basen av det första projektet har ÅSUB deltagit i en lång rad seminarier under året där problemställningarna och analysen presenterats.

Arbetsmarknad i omvandling

Inom arbetsmarknadsområdet och kompetensförsörjningen sker stora förändringar såväl på kortare som på längre sikt, vilket innebär många nya utmaningar. Den årliga arbetsmarknadsbarometern publicerades i juni (Rapport 2010:3). Barometern görs på uppdrag av landskapsregeringens utbildningsavdelning och AMS och omfattar såväl

de privata som de offentliga arbetsgivarna. ÅSUB höll i samband med att resultaten publicerades ett seminarium tillsammans med uppdragsgivarna.

I en underökning om upplevd diskriminering på Åland som ÅSUB genomförde för tre år sedan framkom att diskriminering är vanligast i arbetslivet. Undersökningen följdes upp under året inom ramen för ett uppdrag för den åländska diskrimineringsombudsmannen. Resultaten, som i huvudsak bekräftade den tidigare undersökningen, publicerades i rapporten *Upplevd diskriminering i det åländska samhället år 2010* (Rapport 2010:8).

Näringslivets utveckling och kunskapsekonomin

Inom området för näringslivsanalys är samverkan mellan statistik- respektive utredningsverksamheten omfattande. Till följd av minskade resurser utarbetade ÅSUB endast en ekonomisk översikt på uppdrag av landskapsregeringen under 2010. Översikten *Konjunkturläget våren 2010* (Rapport 2010:1) publicerades i april som ett underlag vid fastställandet av budgetramarna för landskapets olika enheter.

Det treåriga projektet *Regional trajectories to the knowledge economy – Nordic - European comparisons*, REKENE, avslutades under 2010 med slutkonferens i Stockholm 24-25 augusti samt med publicering av resultaten i *Nordisk InnovationsCenters rapportserie*. Även i januari hölls ett öppet seminarium inom ramen för projektet, det seminariet arrangerades i Karlstad. Målet med projektet var att öka förståelsen för kunskaps-spridningens betydelse för innovationer, konkurrenskraft och ekonomiska tillväxt samt att utarbeta rekommendationer för den regionala näringslivsutvecklingspolitiken. Projektledare för studien var Nordregio i Stockholm. Den åländska insatsen i projektet har finansierats av landskapsregeringen, Nordisk InnovationsCenter samt ÅSUB. I början av år 2011 kommer en svenskspråkig och till det åländska sammanhanget anpassad rapport från projektet och i samband med utgivningen av rapporten kommer även ett lokalt seminarium att hållas.

En studie av Ålands maritima kluster genomfördes på uppdrag av landskapsregeringen. Studien består av två olika delar. Den inledande delen utgörs av en heltäckande kartläggning av all från Åland opererad kommersiell rederiverksamhet, oavsett ägare eller flagga. Fokus ligger på det på Åland baserade sjöfartsklustret som helhet. I studiens andra del analyseras med hjälp av ekonomiska modellverktyg och specialbearbetade nationalräkenskapsdata effekterna på sjöfarten och den åländska makroekonomin av ett antal scenarier. De samlade resultaten publicerades i oktober i rapporten *Den ålandsbaserade sjöfartens ekonomiska betydelse*. En studie av klustereffekter och framtids-scenarier (Rapport 2010:6). ÅSUB har vid olika seminarietillfällen presenterat rapporten för såväl näringslivets representanter som för olika aktörer inom offentlig sektor.

Tvärsektoriella projekt

Många av de projekt ÅSUB jobbar med är relativt breda till sitt innehåll och kan inte placeras in under ett specifikt fokusområde. Exempel på ett sådant utredningsfält är det aktuella området hållbar utveckling, som omspänner såväl miljö och sociala förhållanden som ekonomi.

ÅSUB har av landskapsregeringen fått i uppdrag att tillsammans med Nordregio utvär-

dera Landsbygdsutvecklingsprogrammet för Åland 2007-2013. Nordregio är huvudansvarig för projektet. Utvärderingsarbetet pågår fram till hösten 2015 med de största arbetsinsatserna åren 2010 och 2014. År 2010 utarbetades en halvtidsutvärderingsrapport, Rapport 2010:7, Halvtidsutvärdering. Landsbygdsprogrammet för landskapet Åland. Utvärderingen omfattar dels programgenomförandets funktion och kvalitet, dels hur programinsatserna bidrar till utvecklingen av landbygden i ett brett perspektiv. Miljöaspekter som biodiversitet, bioenergi och vattendragens tillstånd, näringarnas konkurrenskraft, befolkningens åldrande samt arbetskraftsutvecklingen och andra socioekonomiska aspekter granskas.

Övriga uppdrag inom utredningsverksamheten

I treårsprogrammet för perioden 2009-2011 har ÅSUB gått in för att bland övriga uppdragsförfrågningar, prioritera de projekt som fyller flera av följande kriterier:

- Projekt inom det samhällsekonomiska området
- Återkommande projekt
- Projekt som omfattar hela Åland och inte endast någon eller några kommuner
- Projekt som utvecklar ÅSUBs verksamhet, metoder eller kompetens

Under 2010 gjordes på uppdrag av Mariehamns stads fritidsnämnd en kundundersökning för Mariebad. Större delen av insamlingen och analysen av svaren genomfördes av ÅSUBs två högskolepraktikanter under perioden maj till juli. Projektet gav en möjlighet att utveckla och prova metoden för att beräkna "nöjd kundindex" inom offentlig sektor. Undersökningen publicerades efter sommaren i rapporten Mariebad – Kundundersökning (Rapport 2010:4).

Annan nordisk och internationell verksamhet

ÅSUB har under året aktivt tagit del i det nordiska samarbetet inom det regionalpolitiska området, bl. a. genom representation i Nordiska Ministerrådets regionalpolitiska forskningsinstitut Nordregios styrelse och expertråd.

ÅSUBs personal ingår i ett antal nordiska statistiknätverk där medlemmarna vid behov möts eller håller kontakt för att diskutera frågeställningar inom respektive statistikområde. ÅSUB har under berättelseåret deltagit i flera nordiska möten om utvecklingen av statistiken samt även beträffande samarbetet kring och de åländska leveranserna till den nordiska statistiska årsboken. ÅSUB deltar även i det nordiska chefstatistikersamarbetet och var representerat vid det årliga generaldirektörmötet i Danmark i augusti 2010. ÅSUB medverkade även i den var tredje år återkommande stora nordiska statistikerkonferensen som under verksamhetsåret arrangerades i Köpenhamn veckan innan chefsmötet.

ÅSUBs personal har under året även deltagit i flera internationella konferenser som föreläsare eller som inbjudna deltagare i olika typer av paneldebatter. Dessa sker ofta utanför Åland, men ett exempel på denna typ av ÅSUB-aktivitet förlagd till hemmaplan, var den under våren 2010 av Handelshögskolan i Köpenhamn och det åländska forskningsinstitutet AICIS arrangerade internationella shippingkonferensen i Mariehamn.

Ett annat exempel är ÅSUBs deltagande (inom ramen för REKENE-projektet) i ett av det nordiska forskningsinstitutet Nordregio och Stockholms universitet arrangerat seminarium med fokus på nordisk och europeisk forskning kring hur kunskapsutvecklingen inom näringslivet påverkar den regionala utvecklingen.

ÅSUB ingår även i redaktionen för den internationella ö-forskningstidskriften *Island Studies Journal* och fungerar också regelbundet som kvalitetsgranskare (s.k. peer review) av vetenskapliga artiklar för publicering i flera olika facktidsskrifter. ÅSUB är även representerat i Sveriges landsbygdsutvecklingsakademi.

Övriga externa aktiviteter

ÅSUBs personal har, inom ramen för såväl sin analys- som statistikverksamhet, under berättelseåret tagit fram faktaunderlag för lagframställningar och för behandlingen av olika ärenden i lagtinget samt även i övrigt bistått självstyrelsesförvaltningen och övriga intresserade med statistik- och utredningsunderlag. Sammanställningar, analyser och metodhandledning på basen av förfrågningar från olika delar av det åländska samhället har därmed blivit en allt viktigare del av ÅSUBs utåtriktade service.

Personalen har även vid olika tillfällen informerat besökande allmänhet, media/press, forskare, studerande, utifrån kommande politiker m.fl. om Ålands ekonomi och näringsliv. ÅSUB har även hållit föreläsningar och seminarier för olika organisationer, skolor och högskolor/universitet - inom såväl som utanför Åland. Som framgår av redovisningen av projektverksamheten ovan, har ÅSUB även arrangerat eller deltagit i ett flertal olika arrangemang där resultat från utredningsverksamheten presenterats. ÅSUB har också under det senaste året på uppdrag av landskapsregeringen och andra uppdragsgivare ingått i arbetsgrupper och beredningsorgan inom olika fackområden.

En under senare år växande verksamhet är en mer kvalificerad och därmed också tidskrävande handledning av forskare och studenter som ansvarar för eller ingår i olika typer av forskningsprojekt med Åland i fokus. Detta gäller även handledningsinsatser i samband med andra myndigheters/organisationers utredningar och enkätundersökningar rörande olika aspekter i det åländska samhället.

ÅSUBs personal gjorde under året också ett besök hos statens ekonomiska forskningscentral (VATT). Syftet med besöket var erfarenhetsutbyte samt att diskutera möjligheterna till framtida samarbete. Besöket utföll positivt och kommer att resultera i konkret projektsamarbete under 2011.

Kvalitetsarbete och IT-infrastruktur

Under 2010 intensifierades arbetet med att förbättra kvaliteten i verksamheten genom introduktion och uppdatering av systematiska manualer och kvalitetsbeskrivningar. Systematiska databasbeskrivningar med tydligt utpekat registeransvar introducerades också under året. De interna seminarierna i aktuella ämnen och vetenskapliga metoder har fortsatt och bidragit till förbättrad kvalitet inom utrednings- och forskningsverksamheten. Det 2009 introducerade serien med återkommande kvalitetsseminarier med hela ÅSUBs personal har fortsatt och spelar idag en samlande roll i utvecklingen av verksamheten.

Arbetet med att utveckla ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) och IT-infrastruktur fortsatte

under året. ÅSUBs hemsida har gjorts mer användarvänlig och temaområdena för särskilt efterfrågade uppgiftsområden har vidareutvecklats.

Under hösten 2010 påbörjades på allvar det stora projektet med att införa en helt ny och betydligt mer effektiv databasarkitektur i form av relationsdatabasprogrammet SQL. Projektet fortsätter under hela 2011 och sannolikt även en bit in i 2012.

ÅSUB-personal har under verksamhetsåret deltagit i olika kurser rörande t ex arkivering och första hjälpsatser vid olyckor på arbetsplatsen.

ÅSUB genomförde en extern planerings- och verksamhetsutvecklingsdag (Havsvidden, Geta) i början maj.

9.3. REVISIONSBYRÅN

Revisionsbyrån utför intern revision av Ålands landskapsregerings förvaltning och underlydande myndigheter, inrättningar och enheter samt extern revision genom att bistå landskapsrevisorerna i deras arbete. Genom byråns och dess revisorers arbete tillförs landskapsregeringen och dess tjänstemannaledning ett mervärde genom de granskningar som den interna revisionen gör för att utföra de uppgifter som nämns i LL om landskapsregeringens revisionsbyrå. Dessa är kortfattat att landskapets rätt och bästa tillgodosätts, att den verksamhet förvaltningen bedriver är effektiv och når åsyftad effekt och att fattade beslut verkställs, att verksamheten är ändamålsenligt ordnad och att kontrollfunktioner inrättats samt förmögenhetsförvaltningen är tillfredsställande ordnad, att räkenskaper och bokslut ger en tillförlitlig uppfattning om att budgeten iakttagits (budgetdisciplin) samt att förvaltningen i övrigt sköts enligt lag och gällande bestämmelser. Till uppgiftsområdet hör även granskning av bolag där landskapet är majoritetsägare samt samfund och sammanslutningar som med ensamrätt av landskapet anskaffar medel. Byråns revisorer kan även utföra andra revisionsuppdrag än ovan nämnda med stöd av landskapsregeringens särskilda beslut.

Eftersom personal gått i pension samt slutat och rekrytering av ersättare varit problematisk och fördröjt, har verksamheten vid revisionsbyrån varit av mindre omfattning än planerat under år 2010. Revision av projekt som erhåller stöd enligt regelverket för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ERF) för programperioden 2007-2013 har utförts. Omfattningen av revisionerna har varit tillräcklig för att årligt yttrande och kontrollrapporter som EU-kommissionen kräver har kunnat uppgöras och sänts in även om fördröjningar uppstått och alla tidsramar inte kunnat hållas.

9.4. DATAINSPEKTIONEN

Alltsedan Datainspektionen inledde sin verksamhet hösten 2008 har fokus legat på de verkliga kärnområdena vilket varit möjligt tack vare att myndigheten är liten och effektiv. Myndigheten har under året behandlat sammanlagt 96 (91) ärenden. Därtill har myndigheten lämnat yttranden och hörts vid fem (3) tillfällen gällande lagstiftningsfrågor.

Allmänt om Datainspektionens huvuduppgifter och resurssituation

Verksamhetsutrymmena ligger i Kvarteret iTiden och lokaliseringen har visat sig vara mycket lämplig, då för Datainspektionen behövlig kompetens inom bland annat IT-området finns i direkt anslutning till verksamhetsutrymmena. Enligt landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen ("personuppgiftslagen") har Datainspektionen som uppgift att utöva tillsyn och inspektioner, följa den allmänna utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och ta nödvändiga initiativ, informera om gällande regler samt ge anvisningar och råd om behandlingen av personuppgifter.

Datainspektionen leds av en chef som också har ansvaret för den operativa verksamheten. Den viktigaste resursen för att kunna uppfylla målen är personalen. Den utgörs för närvarande av en heltidstjänst med en sammanlagd arbetsinsats (exkl. semestrar och andra ledigheter) på cirka 10 arbetsmånader. Personalens sjukfrånvaro var något högre under året med tre dagar jämfört med föregående år då ingen sjukfrånvaro rapporterades. Under året har Datainspektionen och Ålands diskrimineringsombudsman intensifierat sitt samarbete genom att Ålands diskrimineringsombudsman numera har sina verksamhetsutrymmen intill Datainspektionen. Genom de två myndigheternas samlokalisering har önskemålet om ökad tillgänglighet tillgodosetts.

Året som gått

Frågan om den personliga integriteten på internet har varit mycket i fokus under året. Bland annat har identitetsstölderna ökat. En risk med att exponera sig på sociala media kan vara att ge ökad tillgänglighet till inloggningsuppgifter. Kartsajten Google Maps komplettering av sina åländska kartor med panoramabilder på gatunivå föranledde en integritetsdebatt i media. Vidare har Datainspektionens område präglats av frågor kring publicering och offentlighet på internet både ur myndigheternas och ur medborgarnas perspektiv. E-förvaltningens utveckling ställer frågor om åtkomst, behörighet och sekretess på sin spets. När utbytet mellan myndigheter ökar blir frågor kring ansvarsfrågor allt viktigare. Felaktiga och missvisande uppgifter kan få stora konsekvenser för enskilda. Datainspektionen har därför under året vid ett flertal tillfällen uppmärksammat landskapets och de kommunala myndigheterna om skyldigheten att ge medborgarna insyn i förvaltningen genom att göra upp registerbeskrivningar. Med myndigheternas samverkan är avsikten att göra en kartläggning över vilka personregister som förs inom myndigheterna.

Behandlingen av personuppgifter i samhället är enorm och Datainspektionen har endast möjlighet att följa en liten del. Målsättningen har därför under året varit att synliggöra integritetsfrågorna. Myndigheten har fortsatt arbeta förebyggande, det vill säga att ta initiativ inom särskilda förvaltningsområden. Antalet nyhetsartiklar och intervjuer har sammanlagt varit färre än under föregående år. Under våren deltog Datainspektionen tillsammans med Barnens Internet i ett 40 minuter långt radioprogram om nätmobbning under bästa sändningstid. Datainspektionens pressmeddelanden under året har handlat om integritetsfrågor.

Datainspektionen har fortsatt sin samverkan med andra myndigheter och organisatio-

ner i arbetet att kunna bistå inblandade samt öka informationen om risken för kränkningar på internet. Samarbetet har bland annat resulterat i en gemensam kampanj www.ung.ax mot nätmobbning som bedrivs genom att Ålands centralandelslag (ÅCA) ställer annonseringsutrymme på sina mjölktror till förfogande. Förhoppningen är att barns och ungdomars sätt att förhålla sig till Internet blir föremål för en bredare diskussion i hemmen, skolorna och arbetsplatserna.

Omvärlden

Utvecklingen av internetpublicering medför att fler personuppgifter sprids, vilket i sin tur ökar risken för att enskildas, särskilt ungdomars, integritet kränks.

Databaser hanterar stora mängder persondata som kan sammanställas med alltmer sofistikerade metoder. En växande risk är att en bild som skapas av en person kan bli felaktig eller missvisande. Det kan bero på en slump eller på en felaktig knapptryckning. Sådana fel kan få kännbara konsekvenser för den enskilde och riskerna finns i alla stora system, t.ex. inom den framväxande e-förvaltningen. Gränserna suddas ut mellan bärbara och handhållna datorer, mobiltelefoner, digitalkameror och andra portabla lagringsmedia vilket också får konsekvenser för dataskyddet. Stora mängder data kan också lagras i mp3-spelare, portabla hårddiskar och USB-minnen som snabbt kan föras bort, vilket ökar kraven på informationssäkerhet.

Systemen för kameraövervakning får nya funktioner och används i skolor, på arbetsplatser och på allmänna platser. I Sverige är den svenska Datainspektionen tillsynsmyndighet för kameraövervakning på platser dit allmänheten inte har tillträde. Sådan kameraövervakning har ökat i omfattning och det finns behov av klargöranden och vägledning på området.

Lagstiftning

Datainspektionen är tillsynsmyndighet i enlighet med EG-direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen ("personuppgiftslagen"), och landskapslag (2007:89) om Datainspektionen. Personuppgiftslagen är i praktiken en processbeskrivning över myndigheternas hantering av personuppgifter. Lagtinget uttalade i samband med antagandet av landskapslagarna att "lagstiftningens komplexitet ställer särskilda krav på sakkunskap på en sådan liten specialmyndighet som Datainspektionen. Lagtexten är komplicerad med ett betydande inslag av teknisk terminologi som en följd av att följa EG-direktivets ordalydelse, vilket förutsätter att tillräckliga resurser anslås för utbildning av de myndigheter och organisationer som berörs av lagen och att information och rådgivning i lätt förståelig form behövs".

Verksamhetens mål

EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 8, (2007/C303/01) föreskriver att var och en har rätt till skydd av sina egna personuppgifter. Personuppgifterna ska behandlas lagenligt för bestämda ändamål och på grundval av samtycke eller någon

annan legitim och laglig grund. Således har det övergripande målet varit att stimulera till ett aktivt tänkande kring konflikten mellan samhällets krav på effektivitet och den enskildes behov av integritet. Kort och gott skapa en balans mellan integritetsskydd och databehandling. Att inom området integritet, offentlighet och rättssäker förvaltning värna om den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter. Med andra ord kan en god förvaltning sägas vara samma sak som ett gott dataskydd. Datainspektionen skall skapa förutsättningar för att behandlingen av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i den enskildes personliga integritet och att reglerna för sådan behandling följs. Målet skall nås utan att användningen av teknik onödigt förhindras eller försvåras. Datainspektionen skall sträva efter att på ett tidigt stadium upptäcka och förebygga hot mot den personliga integriteten. Fokus skall läggas på känsliga områden, nya företeelser och områden där risk för missbruk är särskilt stor. Datainspektionen skall bidra till utvecklingen av en effektiv och rättssäker elektronisk förvaltning genom att särskilt bevaka enskildas personliga integritet.

Informationsverksamheten

Information och muntlig rådgivning

Den största delen av Datainspektionens tid har fokuserats på information om gällande regler och samverkan med landskapsmyndigheter och kommunala myndigheter. Datainspektionen har informerat och givit muntlig rådgivning i 49 (32) ärenden. Informationen har huvudsakligen riktat sig till landskapets och de kommunala myndigheterna. Datainspektionen har också ägnat en del tid åt hitta hjälpmedel att profilera Datainspektionen och effektivisera arbetssättet för att bland annat följa den allmänna utvecklingen.

Webbplats

Datainspektionen har alltsedan verksamheten inleddes haft en webbplats som också finns på landskapsregeringens startside. Under året har arbetet med att utveckla myndighetens webbsidor intensifierats. Programmeringen av webbsidan har skett i uppdateringsverktyget Joomla! i Open Source. Personalen har utbildats i att använda publiceringsverktyget. Webbsidans grafiska profil färdigställdes också under verksamhetsåret. Avsikten är att lansera webbsidan på dataskyddsdagen den 28 januari 2011.

Utbildning och information

Fokus har under året huvudsakligen varit på utbildningssektorns område och den allmänna förvaltningen. Datainspektionen har informerat om medborgarnas rätt att få information om vilka personuppgifter som finns registrerade om dem hos myndigheterna. Som ett resultat av informationen finns en blankett hos myndigheterna som medborgarna kan använda för att få information. Vidare har Datainspektionen i samarbete med myndigheter och organisationer inom utbildningssektorn tagit fram allmänna råd för att underlätta i myndigheternas arbete med att hjälpa medborgarna vid kränkningar på nätet med t.ex. internet och mobilen som mobbningsredskap. Datainspektionen har även informerat om hur de bindande kraven i landskapslagen om be-

handling av personuppgifter inom kommunal- och landskapsförvaltningen kan uppnås inom de kommunala myndigheterna. Dessa allmänna råd är avsedda att tjäna som underlag för kommunernas arbete med att göra upp registerbeskrivningar.

Löpande verksamhet

Allmänheten och myndigheterna har kontaktat Datainspektionen i 47 (49) ärenden. Huvuddelen av kontakterna har skett per telefon eller e-post.

Rådgivning och yttranden

Datainspektionen har givit skriftlig rådgivning i sju (10) ärenden. Därtill har Datainspektionen lämnat yttranden till Ålands landskapsregering i fem (3) ärenden som gällde förslag till lagframställningar eller beslutsunderlag. Därtill har Datainspektionen hörts i utskottsbehandling i Ålands lagting i ett ärende.

Tillsyn

Datainspektionen har initierat tillsyn i två ärenden samt följt upp ett tillsynsärende.

Övrig verksamhet

Datainspektionen har samverkat i flera gemensamma frågor med Dataombudsmannens byrå och Datainspektionen i Sverige. Datainspektionen och Dataombudsmannens byrå har samverkat i frågor som hör till Dataombudsmannens behörighetsområde. Målsättningen är att medborgarna på Åland ska få god service på svenska språket. Dataombudsmannens byrå är tillsynsmyndighet till den del det gäller polisen, den privata och statliga verksamheten på Åland. De båda tillsynsmyndigheterna har organiserat sig så att enskilda på Åland skall få god service trots den delade förvaltningsbehörigheten mellan myndigheterna. Som ett resultat av myndigheternas samarbete genomfördes under sommaren en riksomfattande s.k. Webropolundersökning om dataskyddet och datasäkerheten på Åland i apotekens, de privata sjukvårds- och hälsoproducenternas verksamhet. Datainspektionen deltog också under våren i ett endagsseminarium i Stockholm om dataskyddsfrågor i sjuk- och hälsovården som anordnades av den svenska Datainspektionen.

Chefen för Datainspektionen deltog också i en tvådagars nordiskt handläggarmöte i Reykjavik på inbjudan av den isländska datatillsynsmyndigheten, Personuvernd.

Kompetensförsörjning

Datainspektionens personal har under året deltagit i en kurs i klarspråk och tagit del av information om revisorers kvalitetssäkringsarbete. Chefen för Datainspektionen har också deltagit i en tvådagars ledarskapsutbildning.

Hållbarhetsarbete

Personalens arbetsresor har uteslutande företagits per cykel, till fots eller med buss. Tjänsteresorna har i mån av möjlighet skett med anlitande av befintlig passagerarfartygstrafik.

9.5. DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Ålands Diskrimineringsombudsman (DO) inrättades 1 mars 2006. Myndigheten är en oberoende myndighet med landskapet Åland som huvudman. Myndighetens uppgift är att, med stöd av landskapslagarna 2005:66 och 2005:67, utöva tillsyn över efterlevnaden av landskapslagen om förhindrande av diskriminering. D.v.s. att arbeta för att förebygga, motverka och förhindra diskriminering inom den offentliga sektorn (arbetslivet) i landskapet.

Under början av 2010 planerades och genomfördes en omorganisering och flytt av DO-verksamheten. Myndigheten flyttade från Ekonomigatan 1 till kvarteret iTIDEN, Elverksgatan 10.

En ny Diskrimineringsnämndperiod tog sin början, 2010-2011. Ett förslag på Nämnd inför den nya nämndperioden har förberetts i samråd med Ombudsmannen och presenterats för LR samt tillsatts i januari. 6 nämndmöten hålls under 2010 där DO är föredragande och protokollförare(sammanställare).

En ny diskrimineringsundersökning i det åländska samhället genomförs. På uppdrag av DO genomför ÅSUB en uppföljningsrapport om "Upplevd diskriminering i det åländska samhället år 2010". (ÅSUB-rapport 2010:8). Den första rapporten publicerades 2007. ÅSUB och DO kunde konstatera att resultaten i de båda åländska diskrimineringsundersökningarna i stort sätt överensstämmer. Det har inte skett några större förändringar i mönstren från år 2007 till 2010, förutom att kännedomen om DO verkar ha ökat och att flera använder internet då de söker information om diskriminering. Den vanligaste orsaken till diskriminering visade sig även denna gång vara "könstillhörigheten" och den näst vanligaste är den diskriminerades nationella eller etniska ursprung.

Uppdatering genom ny webbdesign och tjänster av hemsidan www.doaland.ax har skett under hösten. Vissa kompletterande justeringar av funktion och användning har pågått under året av uppdragstagaren Carus PBS. En bättre och mer tillgänglig och innovativ hemsida har således skapats för att kunna tillmötesgå användaren när det gäller att både få och skaffa sig både information och kunskap om verksamhetsområdet.

En jämställdhets- och likabehandlingskartläggning i de åländska kommunerna har genomförts av Ombudsmannen under året inom ramarna för myndighetens tillsynsmandat. Resultatet visade på att man överlag, i flertalet kommuner, hade någon form av plan och planering för att tillmötesgå kraven och gällande lagstiftning om jämlikhet och jämställdhet i arbetslivet.

Diskrimineringsombudsmannen initierar myndighetens deltagande i samverkansuppdraget angående "arbetet mot människohandel inom det finländska arbetslivet". DO tar del av bl a rapporten om människohandeln i Finland samt deltar i samverkansmöten med den Nationella Rapportören mot människohandeln/ Minoritetsombudsmannenn under hösten.

Nordiskt ombudsmannamöte hålls i Helsingfors i september.

DO deltar i paneldebatt på Hannaholmen-forum, i september, tillsammans med svenska och finska Jämställdhets- och diskrimineringsombudsmännen (arr. av Sverige-Finland jur.förening) ang. temat att öka jämlikheten i samhället för personer med funktionsnedsättning.

Kontinuerlig information om lagstiftning (lokal, nationell, EU), aktuella frågor, rapporter inom ramarna för myndighetens verksamhetsområde har uppmärksammats av Diskrimineringsombudsmannen bl a genom deltagande i massmedia (artiklar, pressmeddelanden, intervjuer), lämnat yttranden, remissutlåtanden samt hörts som sakkunnig bl a i lagtingets utskott.

DO tjänstgör 60 % av heltid. Myndigheten har öppethållningstiden förlagd till onsdagar, torsdagar och fredagar. Rådgivning och konsultation har i första hand skett under myndighetens telfontid; torsdag-fredag 09-12.00 . Detta medför att övrig tid inneburit genomförande av avtalade klientbesök, samverkansmöten, kansligöromål och ekonomi- och budgethantering, offentliggörande av relevanta rapporter, omvärldsbevakning samt representation (påverkansarbete).

Initierade och avslutade ärenden hos DO 2010

Diskrimineringsgrund	Antal	Man/Kvinna	Sektor
Kön	5	-/5	arbete/miljö
Funktionshinder	1	1/-	förv. myndighet
Ålder	1	- /1	arbetsmiljö
Etnicitet	7	2/5	förv./mynd./arbete/
Total	14	3/11	

Uppföljning av målsättningar

- Mål:**
- a) Sammanställning av verksamhetsberättelse 2009 och budgetplan med förslag för 2011.
 - b) Myndighetsomorganisation med verksamhetsflytt.
 - c) Genomföra en diskrimineringsutredning i form av en uppföljningsrapport till rapport år 2007.
 - d) Löpande DO-verksamhet (information, rådgivning, påverkansarbete, budget- och kansliverksamhet).
 - e) Förbereda ny DN-sammansättning samt genomför 6 nämndmöten med specifikt diskrimineringsgrundstema.
 - f) Verksamhetsplanering utifrån rapport 2 bl a kartlägga utöva tillsyn av jämlikhet arbetet i kommunerna.
 - g) Utveckla DO:s webbsida; mera användbar och lättillgänglig.

h) Projektsamverkan m olika aktörer (lokalt) bl a HBT-föreningen Regnbågsfyren ang. info verksamhet i skolorna, (nationellt) MO och JämO

Förverkligat: Samtliga målsättningar är förverkligade under 2010. Samarbetet med den lokala föreningen Regnbågsfyren har konkretiserats genom att en pågående dialog fortgår för att hitta en arbetsform inom vilken DO- myndigheten eventuellt skulle kunna utgöra ett mera "kontinuerligt " stöd i föreningens påverkansarbete. Förverkligandet av övriga målsättningar redovisas under det inledande stycket; Allmän förvaltning med övergripande mål.

Utveckling av mätetal

	2009	Uppsk. 2010	Förv. 2010	Uppsk. 2011
Initi./avslut. ärende	12 (4/8)	10 (5/5)	14 (7/7)	13 (6/7)
Telefonråd./vecka	2 (1/1)	2 (1/1)	4 (2/2)	5 (2/3)
Remissytt./utlåt.	3	3	4	4
Möten/sem/ DN	22	18	15	15
Info/massmedia/ intervj./ press etc	10	10	7	7
Marknadsföring	2	2	2	1
Tillsynsakt./ rapport	-	2	2	(1)

Bilagor

Bilaga 1. Framställningar till lagtinget från republikens president

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
Från år 2009 4.12.2009 6/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av de reviderade bilagorna I och II till protokollet av år 1978 till 1973 års internationella konvention om förhindrande av förorening från fartyg och av 2001 års internationella konvention om kontroll av skadliga påväxthindrande system på fartyg och med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i bilagorna och konventionen som hör till området för lagstiftningen samt till miljöskyddslagen för sjöfarten, lag om bekämpning av oljeskador och lagar om ändring av vissa lagar som har samband med dessa.	31.3.2010
22.12.2009 7/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Gibraltar om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	20.1.2010
22.12.2009 8/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Singapore för att ändra avtalet för undvikande av dubbelbeskattning och förhindrande av kringgående av skatt beträffande skatt på inkomst samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen.	20.1.2010
22.12.2009 9/2009-2010	Republikens presidents framställning angående förordning om ikraftträdande av avtalet om ändring av överenskommelsen mellan de nordiska länderna om tillträde till högre utbildning .	20.1.2010
Från år 2010 12.2.2010 10/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Anguilla om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	22.3.2010

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
12.2.2010 11/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Cooköarna om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	22.3.2010
12.2.2010 12/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Samoa om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	22.3.2010
12.2.2010 13/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Turks- och Caicosöarna om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	22.3.2010
12.2.2010 14/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med San Marino om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	22.3.2010
12.2.2010 15/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Indien för att undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	22.3.2010
19.3.2010 16/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Andorra om upplysningar i fråga om skatteärenden och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	26.4.2010

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
30.4.2010 17/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalen med Saint Kitts och Nevis, Saint Vincent och Grenadinerna samt Bahamas om upplysningar i fråga om skatteärenden samt med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalen som hör till området för lagstiftningen.	2.6.2010
4.6.2010 18/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av de bestämmelser om ändring av den europeiska överenskommelsen om arbetsförhållanden för fordonsbesättningar vid internationella vägtransporter som hör till området för lagstiftningen.	29.9.2010
11.6.2010 19/2009-2010	Republikens presidents framställning med förslag till lag om ändring av 59a § i självstyrelselagen för Åland.	10.11.2010
20.8.2010 20/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Antiqua och Barbuda om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	29.9.2010
20.8.2010 21/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Dominica om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	29.9.2010
20.8.2010 22/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Grenada om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	29.9.2010
20.8.2010 23/2009-2010	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Saint Lucia om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	29.9.2010

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
20.8.2010 24/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Monaco om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	29.9.2010
20.8.2010 25/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Kina för att undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	29.9.2010
1.10.2010 1/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan Cariforum-staterna å ena sidan och Europeiska unionen å andra sidan.	Inte slutbehandlad under år 2010
5.11.2010 2/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Turkiet för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och det därtill hörande protokollet samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet och det därtill hörande protokollet som hör till området för lagstiftningen.	13.12.2010
5.11.2010 3/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av stadgan för Internationella byrån för förnybar energi (IRENA) samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i stadgan som hör till området för lagstiftningen.	17.12.2010
5.11.2010 4/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av överenskommelsen om att effektivisera samarbetet mellan republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering för att förebygga och bekämpa brottslighet samt till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen.	22.12.2010

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
12.11.2010 5/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Belize om upplysningar i fråga om skatteärenden samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	17.12.2010
10.11.2010 6/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Marshallöarna om upplysningar i fråga om skatteärenden samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	17.12.2010
12.11.2010 7/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Vanuatu om upplysningar i fråga om skatteärenden.	17.12.2010
10.12.2010 8/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden och förordningen om ikraftträdande av konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden samt av lagen om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen.	Inte slutbehandlad under året
10.12.2010 9/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av protokollet om ändring av konventionen om ömsesidig handräckning i skatteärenden samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen.	Inte slutbehandlad under året
10.12.2010 10/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp och till lagar som har samband med den.	Inte slutbehandlad under året

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
30.12.2010 11/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Montserrat om upplysningar i fråga om skatteärenden samt till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	Inte slutbehandlad under året
30.12.2010 12/2010-2011	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Liberia om upplysningar i fråga om skatteärenden samt till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	Inte slutbehandlad under året

Bilaga 2. Landskapsregeringens framställningar och meddelanden till lagtinget

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
25.11.2008 6/2008-2009	Lagframställningar Från år 2008 LL om tillämpning i landskapet Åland av elsäkerhetslagen , LL om ändring av ellagen för landskapet Åland	Bifallna ÅFS 2011:9 Partiellt veto: 7 § 2 mom. ÅFS 2011/10
20.5.2009 16/2008-2009	Från år 2009 LL om ordningsvakter	Bifallen ÅFS 2010:28
20.5.2009 17/2008-2009	LL om tillämpning landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster	Bifallen ÅFS 2010:29
25.5.2009 18/2008-2009	Ordningslag för landskapet Åland, LL om upphävande av vissa bestämmelser om allmän ordning och säkerhet i strafflagen, LL om upphävande av 11 § kommunallagen för landskapet Åland, LL om upphävande av LL angående ordningsstadga för landbygden i landskapet Åland, LL om upphävande av LL om eggvapen , LL om ändring av 36 § vägrafiklagen för landskapet Åland	Bifallna ÅFS 2010:23-26 ÅFS 2010/27
27.8.2009 23/2008-2009	LL om temporär ändring av kommunalskattelagen för landskapet Åland	Bifallen ÅFS 2010/14
29.10.2009 2/2009-2010	LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster , LL om upphävande av LL om offentliga nöjestillställningar , LL om ändring av plan- och bygglagen för landskapet Åland	Bifallna ÅFS 2010:30-31 ÅFS 2010/32
29.10.2009 4/2009-2010	LL om ändring av 8 § LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet , LL om ändring av LL om motorfordonsbyrå , LL om ändring av 2 § LL om diskrimineringsombudsmannen , LL om	Bifallna ÅFS 2010/16-19

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
	ändring av 2 § LL om Datainspektionen	
21.11.2009 5/2009-2010	LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp	Bifallen ÅFS 2010:50
21.11.2009 6/2009-2010	LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om växtskyddsmedel , LL om ändring av 1 och 4 §§ LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier	Bifallna ÅFS 2010:40 ÅFS 2010/41
3.12.2009 9/2009-2010	LL om tillämning i landskapet Åland av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång till arbetslivet	Bifallen ÅFS 2010:21
	Från år 2010	
4.2.2010 12/2009-2010	Barnomsorgslag för landskapet Åland, LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, LL om ändring 5 § LL om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen , LL om ändring av LL om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn	Återtagen 4.3.2010
25.2.2010 13/2009-2010	LL om ändring av 4 och 4a §§ för landskapet Åland	Bifallen ÅFS 2010/38
25.2.2010 14/2009-2010	LL om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen	Bifallen ÅFS 2010:83 Partiellt veto: 4 § utgår, omparagrafering
4.3.2010 15/2009-2010	Barnomsorgslag för landskapet Åland, LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, LL om ändring 5 § LL om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen , LL om ändring av LL om	Under behandling

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
	kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn	
4.3.2010 16/2010	LL om ändring av LL om stöd för vård av barn i hemmet	Bifallen ÅFS 2010/49
11.3.2010 17/2009-2010	LL om ändring av 18 § grundskolelagen för landskapet Åland	Bifallen ÅFS 2010/48
22.4.2010 18/2009-2010	LL om ändring av LL om miljökonsekvensbedömning , LL om ändring av LL om naturvård	Bifallna ÅFS 2010/75-76
27.5.2010 21/2009-2010	LL om ändring av 25 § LL om Ålands landskapsregering , LL om landskapets finansförvaltning , LL om ändring av 16 § LL om hälso- och sjukvården , LL om ändring av 42 § LL om Högskolan på Åland , LL om ändring av LL om Ålands försöksstation	Godkända LTB 9-12/2011
31.5.2010 22/2009-2010	LL om gymnasieutbildning , LL om ändring av LL om läroavtalsutbildning , LL om ändring av LL om Högskolan på Åland	Bifallna ÅFS 2011:13 Partiellt veto: 44 § 1 mom. utgår ÅFS 2011/14
31.5.2010 23/2009-2010	LL om ändring av 15a § LL om bekämpande av oljeskador	Bifallen ÅFS 2010/89
17.6.2010 24/2009-2010	LL om tillämpning av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energi-marknaden	Bifallen ÅFS 2010:87
2.9.2010 25/2009-2010	LL om tillämpning av lagen om energieffektivitetstjänster hos företag på energi-marknaden	Bifallen ÅFS 2010:87
2.9.2010 25/2009-2010	LL om en infrastruktur för geografisk information	Bifallen ÅFS 2010:85

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
2.9.2010 26/2009-2010	LL om ändring av vattenlagen för landskapet Åland	Bifallen ÅFS 2010/92
9.9.2010 27/2009-2010	LL om ändring av 1 § LL om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om utsläppshandel	Bifallen ÅFS 2010/88
9.9.2010 28/2009-2010	LL om ändring av LL om lagtingsval och kommunalval	Bifallen ÅFS 2011/16
9.9.2010 29/2009-2010	LL om valfinansiering	Bifallen ÅFS 2011:17
28.10.2010 2/2010-2011	LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer	Bifallen ÅFS 2010:99
28.10.2010 3/2010-2011	LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa , LL om ändring av LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet	Godkända LTB 3-4/2011
9.11.2010 4/2010-2011	LL om ändring av 1 § LL om tillämpning i landskapet Åland av vissa riks författningar angående stöd vid förvärv av bostad	Godkänd LTB 58/2010
11.11.2010 5/2010-2011	LL om ändring av LL om avbytarverksamhet för lantbrukare	Bifallen ÅFS 2010/100
30.11.2010 6/2010-2011	LL om tillämpning i landskapet av bestämmelser om krav på ekodesign och energimärkning av produkter	Godkänd LTB 5/2011
8.12.2010 7/2010-2011	LL om tillämpning av fordonslagen	Godkänd LTB 6/2011
16.12.2010 8/2010-2011	LL om ändring av djurskyddslagen för landskapet Åland	Godkänd LTB 7/2011

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
	II. Budgetframställningar	
	Från år 2010	
23.4.2010 19/2009-2010	Förslag till första tilläggsbudget för år 2010	Godkänt ÅFS 2010:47
20.5.2010 20/2009-2010	Landskapsgaranti till säkerhet för lån till Kraftnät Åland Ab	Slutbehandlat 3.6.2010
30.9.2010 30/2009-2010	Förslag till andra tilläggsbudget för år 2010	Godkänt ÅFS 2010:74
25.10.2010 1/2010-2011	Förslag till budget för landskapet Åland 2011	Godkänt ÅFS 2011:1
	IV. Meddelanden	
	Från år 2010	
25.2.2010 1/2009-2010	Europeiska unionen och Åland – prioriteringar år 2010 och verksamhet år 2009	Slutbehandlat 31.5.2010
25.2.2010 2/2009-2010	Skattemeddelande	Slutbehandlat 31.5.2010
25.11.2010 1/2010-2011	Landskapsregeringens ungdomspolitik	Slutbehandlat 19.1.2011
16.12.2010 2/2010-2011	Europeiska unionen och Åland – prioriteringar år 2011 och verksamhet år 2010	Under behandling

Bilaga 3. Hemställningar till landskapsregeringen och övriga i lagtinget väckta initiativ

1. Hemställningar före år 2010

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
Utarbetande av förslag till lag om landskaps-bidrag till privata vägars underhåll (Mot. 1/77-78).	Inga åtgärder f.n. aktuella.
Hemställan hos landskapsstyrelsen att överväga upphävande av LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat vid godk. av framst. 2/80-81 (Stu 4/80-81).	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL ang. ändr. av LL om folkhälsoarbetet (Framst. 22/80-81) Hemställan hos landskapsstyrelsen om åtgärder för att genom överenskommelseförordning få till stånd enklare och klarare gränsdragning mellan rikets och landskapets behörighet ifråga om de förvaltningsuppgifter som föreliggande lagförslag berör.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL om ändr. av LL om allmänna vägar (Framst. 33/80-81) Hemställan hos landskapsstyrelsen om förslag till sådan ändring av LL om allmänna vägar att obligatoriskt samrådsförfarande skall gälla vid vägplanering.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL om tillämpning av socialvårdslagen (Framst. 20/83-84) Hemställan om utarbetande av en till landskapets förhållanden anpassad socialvårdslag så snart behövliga resurser för detta arbete föreligger.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL om tillämpning av lagen om bostadsrättsbostäder. (LM 1/1999-2000). Hemställan hos landskapsstyrelsen om att	Landskapsregeringen konstaterar att bostadsrättslagstiftningen är riksbehörighet, men att lagstiftningen innehåller hänvis-

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
landskapsstyrelsen i brådsökande ordning utreder fördelningen av behörigheten mellan riket och landskapet i fråga om bostadsrättslagstiftningar samt vid behov till lagtinget inkommer med förslag till lagstiftning	ningar till rikets myndigheter samt till rikets lagstiftning om bostadsfinansiering vilket i viss mån försvårar tillämpningen. Den gällande landskapslagstiftningen om bostadsproduktion utesluter inte stöd till bostadsrättsbostäder. Under åren 2000-2010 har det byggts 68 bostadsrättsbostäder med stöd från landskapsregeringen. Men hänvisning till ovanstående beslutade landskapsregeringen att ärendet inte föranleder något åtgärd, men att man i samband med en eventuell översyn av landskapslagen (1999:40) om bostadsproduktion kommer att förtydliga normeringen kring bostadsrättsbostäder.
Ett besökscenter i Bomarsund. (HM 11/2003-2004)	T.v. ingen åtgärd
Ltl Åke Mattssons m.fl. hemställningsmotion angående säkra elevtransporter. (HM 45/2004-2005).	Ny skolförordning från 2008.
Landskapsregeringens framställning om byggnaders energiprestanda. (FR 10/2007-2008. Hemställan om att landskapsregeringen utfärdar en egen förordning om byggnaders energiprestanda samt de bestämmelser på lägre nivå som lagen förutsätter på ett heltäckande sätt. Förordningen kan följa det svenska eller både det svenska och finska regelverket. Regelverket bör vara klart och tydligt för dem som bestämmelserna riktar sig till och utbildning och informations- och utbildningsmaterial ska finnas på svenska.	Landskapsförordning har utfärdats 2008 om tillämpning av riksförfattningar om energicertifikat för byggnader. Redogörelse i lagtinget för utformningen av förordningen i ett svar på spörsmål i januari 2009.
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om förbud mot tvätt- och rengöringsme-	Ärendet under beredning.

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
del som innehåller fosfater. (HM 26/2007-2008). Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om en ökad skyddsjakt på skarv. (HM 45/2008-2009). Ltl Roger Janssons m.fl. lagmotion angående ändring av 1 § landskapslagen om Ålands landskapsregering. (LM 3/2007-2008) Republikens presidents framställning om Lissabonfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen. (RP 6/2007-2008). Hemställan om att landskapsregeringen vidtar behövliga åtgärder inom landskapets behörighet för att bevaka och säkerställa att Lissabonfördraget inte heller i framtiden påverkar eller försvagar Ålands status som demilitariserat och neutraliserat område vilket bland annat förutsätter att medlemsländerna på lämpligt sätt uppmärksammas på Ålands demilitariserade och neutraliserade status, hemställan om att landskapsregeringen, mot bakgrund av att säkerhetspolitiken blir föremål för samarbete inom EU, vidtar åtgärder i syfte att stärka lagtingets inflytande på avtal som kan ha betydelse för Ålands folkrättsliga ställning samt utreder möjligheten att säkerställa landskapets inflytande i fråga om internationella avtal som ingås av EU och som rör landskapets behörighet,	Antecknades. Lagen trätt i kraft 1.3.2010. T.v. ingen åtgärd.

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
hemställan om att landskapsregeringen i skyndsam ordning utreder om en ändring av självstyrelselagen behöver göras så att det klart framgår att presidenten i samband med ratificering, i synnerhet av fördrag som rör EU, alltid ska ange om ett särskilt bifall krävs för Ålands del, hemställan om att landskapsregeringen, i syfte att Finlands regering inte ska godkänna en omfördelning av parlamentsplatserna innan Åland tillförsäkrats representation, fortsätter att på nationell och europeisk nivå hävda kravet på en åländsk plats i Europaparlamentet, hemställan om att landskapsregeringen i största möjliga utsträckning utnyttjar möjligheten till deltagande i ministerrådets arbete på alla nivåer och att landskapsregeringen tar initiativ till diskussioner med statsrådet om en ändring av självstyrelselagen så att landskapsregeringens ledamöter ges rätt att delta i ministerrådets möten och blir delaktig i beslutsfattandet då frågor som hör till landskapets behörighet eller annars är av stor betydelse för landskapet, behandlas, hemställan om att landskapsregeringen ska ta initiativ till att en ändring av självstyrelselagen läggs fram för lagtinget och riksdagen i syfte att reglera lagtingets deltagande i subsidiaritetskontrollen så att EU-institutionerna alltid informeras om lagtingets ståndpunkt oberoende av om riksdagen beslutar att göra en subsidiaritetsanmärkning eller inte samt hemställan om att landskapsregeringen ska	

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
verka för att Ålands lagting ska ges status som ett nationellt parlament i enlighet med Protokoll om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen. Landskapsregeringens framställning angående blankettlag om elsäkerhet. (FR 6/2008-2009). Hemställan om att landskapsregeringen ska återkomma till lagtinget med förslag till en egen ellag i fulltext i samband med den kommande framställningen om elmarknadslagen. Republikens presidents framställning angående godkännande av protokollet om ändring i avtalet mellan de nordiska länderna för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet samt med förslag till lag om sätande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen. (RP 9/2007-2008). Hemställan om att landskapsregeringen för frågan om landskapets rätt att delta i förhandlingar om dubbelbeskattning mellan de nordiska länderna beträffande skatter på inkomst till högsta domstolen för avgörande. Från år 2009 Landskapsregeringens framställning om upphävande av landskapslagen om landskapet Ålands jämställdhetsdelegation. (FR 13/2008-2009). Hemställan om att landskapsregeringen bör tillsätta en expertgrupp med uppdrag att övervaka det fyraåriga ramprogrammet och utveckla jämställdhetsarbetet i det åländska samhället.	T.v. ingen åtgärd. Antecknades. Landskapsregeringen kommer i enlighet med budgetmoiveringen för 2011, att under året tillsätta en expertgrupp med uppdrag att övervaka det fyraåriga ramprogrammet och utveckla jämställdhetsarbetet i landskapet.

2. I lagtinget år 2010 behandlade initiativ

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
HEMSTÄLLNINGSMOTIONER		
Från år 2008		
Ltl Harry Janssons m.fl. hemställningsmotion om utredning om Åland som eget kyrkoland. (HM 3/2007-2008)	Förkastad 19.4.2010. T.v. ingen åtgärd Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. Ku 5/2009-2010	
Ltl Anders Erikssons hemställningsmotion om utformande av åländska förtjänsttecken. (HM 6/2007-2008).	Förkastad 4.1.2010. T.v. ingen åtgärd Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. Lu 9/2009-2010	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om ny officiell flaggdag. (HM 12/2007-2008).	Förkastad 1.3.2010. Lu 10/2009-2010	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om införandet av AX-koden för biltrafik. (HM 14/2007-2008).	Godkänd 29.3.2010 Lu 23/2009-2010	T.v. ingen åtgärd
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om självstyrelseambassadörer. (HM 18/2007-2008).	Förkastad 24.3.2010. Lu 16/2009-2010	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om uppdatering av det It-politiska programmet och framtagande av sajberstrategi för Åland. (HM 20/2007-2008).	Förkastad 28.4.2010. Antecknades Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. Fu 7/2009-2010	
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion om betygsvärdering. (HM 25/2007-2008)	Förkastad 19.4.2010. T.v. ingen åtgärd Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. KU 6/2009-2010	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om införandet av elektronisk röstning via internet. (HM 28/2007-2008).	Förkastad 19.4.2010. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. LU 26/2009-2010	T.v. ingen åtgärd
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion angående lag om redovisning av valfinansiering. (HM 29/2007-2008).	Förkastad 19.4.2010. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. LU 26/2009-2010	T.v. ingen åtgärd
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion om alkolås och elektroniskt körkort (HM 30/2007-2008).	Omfattad 28.9.2010. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. LU 28/2009-2010	T.v. ingen åtgärd
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om sänkning av promillegränsen för rattonykterhet. (HM 36/2007-2008).	Omfattad 28.9.2010. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. LU 28/2009-2010	T.v. ingen åtgärd
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om utökad VVS-utbildning. (HM 41/2007-2008).	Förkastad 29.3.2010. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. Ku 1/2009-2010	T.v. ingen åtgärd
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om uppdatering av det It-politiska programmet och framtagande av sajberstrategi för Åland. (HM 46/2007-2008).	Förkastad 28.4.2010. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. Fu 7/2009-2010	Antecknades

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Roger Janssons m.fl. hemställningsmotion om beredning av ny självstyrelselag . (HM 53/2007-2008)	Förkastad 22.3.2010. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. Lu 15/2009-2010	Antecknades. En parlamentarisk kommitté tillsatt för utarbetande av ett förslag till ny självstyrelselag
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om förverkande av fordon vid grovt rattfylleri. (HM 56/2007-2008).	Förkastad 28.9.2010. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. LU 28/2009-2010	T.v. ingen åtgärd
Från år 2009		
Ltl Anders Eriksson m.fl. hemställningsmotion om korrekt bild av Åland på Internet (HM 11/2008-2009).	Förkastad 28.4.2010. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. Fu 7/2009-2010	Antecknades
Ltl Camilla Gunells m.fl. hemställningsmotion om turismutbildning. (HM 24/2008-2009).	Förkastad 24.3.2010 Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. Ku 2/2009-2010	T.v. ingen åtgärd
Ltl Johan Ehns m.fl. hemställningsmotion om generellt godkännande av examen. (HM 37/2008-2009).	Godkänd 21.4.2010 Ku 8/2009-2010	T.v. ingen åtgärd
Ltl Camilla Gunells m.fl. hemställningsmotion om strategi för kompetensförsörjning. (HM 38/2008-2009).	Förkastad 21.4.2010 Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. Ku 7/2009-2010	T.v. ingen åtgärd
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om småskalig livsmedelsproduktions avbyråkratisering. (HM 48/2008-2009).	Omfattad 8.11.2010 NU 7/2009-2010	T.v. ingen åtgärd

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om obligatorisk entreprenörskaps- och säljutbildning i gymnasieskolorna. (HM 49/2008-2009).	Förkastad 24.3.2010 Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. Ku 3/2009-2010	T.v. ingen åtgärd
Från år 2010		
Ltl Anders Erikssons hemställningsmotion om förlust av hembygdsrätt för studerande. (HM 1/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Anders Erikssons hemställningsmotion om utflaggningen . (HM 2/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Anders Erikssons hemställningsmotion om öppna standarder och öppen källkod . (HM 3/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Anders Erikssons hemställningsmotion om kommittéarvoden . (HM 4/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Anders Erikssons hemställningsmotion om frivilliga brandkårerna . (HM 5/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Lagtingsledamoten Anders Erikssons hemställningsmotion om ungdoms-parlament . (HM 6/2009-2010)	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Anders Erikssons hemställningsmotion om sjöräddningen . (HM 7/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Anders Erikssons hemställningsmotion om förhindrande av sjöolyckor . (HM 8/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshapsregeringen
Lagtingsledamoten Anders Erikssons hemställningsmotion om bolagiserande av turistmarknadsföringen . (HM 9/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Lagtingsledamoten Anders Erikssons hemställningsmotion om social- och emotionell kompetens som skolämne . (HM 10/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om båttvätt . (HM 11/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om utryckningskörning med privat fordon . (HM 12/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om sommarjobb . (HM 13/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om bolagisering av Visit Åland . (HM 14/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Mika Nordbergs hemställningsmotion om åtgärder mot ungdomsarbetslösheten . (HM 15/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Mika Nordbergs hemställningsmotion om hälsofrämjande aktiviteter i skolan . (HM 16/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om sänkning av körkortsåldern . (HM 17/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrätten
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om minskning av antalet ledamöter i lagtinget . (HM 18/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om revidering av straffskalorna . (HM 19/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om sjukfrånvaroförsäkring för småföretag . (HM 20/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion om parlamentarisk kommitté för strukturomvandling av näringsavdelningen . (HM 21/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion om parlamentarisk kommitté för framtida program inom lantbruket . (HM 22/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Vtm Gun-Mari Lindholm hemställningsmotion om samordnad sjöfartsutbildning . (HM 23/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion om fosterdiagnostik . (HM 24/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion om samkönade föräldrars rättigheter . (HM 25/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om mätning av varmvattenförbrukningen . (HM 26/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrätten
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om reform av föräldraledigheten . (HM 27/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion om frivilligorganisationernas samhällsekonomiska betydelse . (HM 28/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Camilla Gunells hemställningsmotion om internationaliserad högskoleutbildning . (HM 29/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Camilla Gunells m.fl. hemställningsmotion om åländskt medlemskap i International Maritime Organisation (IMO). (HM 30/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Camilla Gunells m.fl. hemställningsmotion om tilläggsexamen för eko-frysör . (HM 31/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Camilla Gunells m.fl. hemställningsmotion om definition av basservice i skärgården . (HM 32/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om allmän vaccinering mot kondylom . (HM 33/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Mika Nordbergs m.fl. hemställningsmotion om balningsanläggning för sopor . (HM 34/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion om tillämpningsdirektiv för handikappanpassade hjälpmedel . (HM 35/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion om bättre tillgänglighet för funktionshindrade på Åland. (HM 36/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om en vegetarisk måltid per vecka. (HM 37/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Johan Ehns m.fl. hemställningsmotion om översyn av ledningsfunktionerna vid samhällskriser . (HM 38/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Johan Ehns m.fl. hemställningsmotion om sänkt åldersgräns för mammografiscreening . (HM 39/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Jörgen Strands m.fl. hemställningsmotion om ny organisationsmodell för offentliga Åland . (HM 40/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion om hjälpmedel enligt behov. (HM 41/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om ökade kunskaper om våldsutsatta kvinnor . (HM 42/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om bullerlag . (HM 43/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om åländsk representation i Helcom . (HM 44/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshapsregeringen
Ltl Johan Ehns m.fl. hemställningsmotion om översyn av Posten Ålands verksamhet . (HM 45/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Roger Janssons m.fl. hemställningsmotion om sammanhållen sjöfartsutbildning . (HM 46/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om livsmedelsstrategi för Åland. (HM 47/2009-2010).	Omfattad 8.11.2010 Nu 6/2009-2010	T.v. ingen åtgärd
Ltl Mika Nordbergs hemställningsmotion om system för jakträtt kopplad till viltvårdsinsatser . (HM 48/2009-2010).	Inte slutbehandlad under år 2010.	
LAGMOTIONER		
Från år 2008		
Ltl Gun-Mari Lindholms m.fl. lagmotion angående ändring av landskapslagen om hemvårdsstöd . (LM 1/2008-2009)	Förkastad 1.3.2010 Smu 4/2009-2010 Behandlad med FR 3/2008-2009 som återtog 1.3.2010	
Från år 2010		
Vtm Gun-Mari Lindholms m.fl. lagmotion angående ändring av landskapslagen om stöd för vård av barn i hemmet . (LM 1/2009-2010)	Förkastad 28.4.2010 Smu 6/2009-2010	
Ltl Barbro Sundbacks lagmotion om ny barnomsorgslagstiftning . (LM 2/2009-2010)	Inte slutbehandlad under år 2010	
Ltl Raija-Liisa Eklöws m.fl. lagmotion angående ändring av landskapslagen om Ålands representation i Nordiska rådet . (LM 3/2009-2010).	Omfattad 12.4.2010 Lu 25/2009-2010	Lagen utfärdad

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Vtm Gunnar Janssons m.fl. lagmotion om upphävande av landskapslagen om vissa grunder för landskapets hushållning . (LM 4/2009-2010).	Omfattad 10.11.2010 Lu 38/2009-2010	Under beredning
HEMSTÄLLNINGSKLÄMMAR		
Från år 2009		
Landskapsregeringens framställning om ny ordningslagstiftning för landskapet Åland. (FR 18/2008-2009). Hemställan om att landskapsregeringen i brådskannde ordning inkommer med lagförslag angående ordningsregler för hamnar samt hemställan om att landskapsregeringen vid behov inkommer med lagförslag angående bestämmelser om uppgörande av eld.	Framställningen godkänd 20.1.2010 Lu 4/2009-2010 Stu 2/2009-2010	T.v. ingen åtgärd
FINANSMOTIONER		
Från år 2010		
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Tillägg till allmänna motiveringen. (FM 83/2009-2010)	Behandlad i samband med FR 19/2009-2010. Fu 8/2009-2010	
Ltl Barbro Sundback m.fl. finansmotion om avbytar-service inom lantbruket, tillägg till motiveringen. (FM 84/2009-2010)	Behandlad i samband med FR 30/2009-2010. Fu 10/2009-2010	
Europeiska Unionen - Regionala utvecklingsfonden, höjning av anslag, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 1/2010-2011)	Behandlad med budgeten för 2011. FU 3/2010-2011	
Minst samma sociala förmåner som i riket, ändring av allmänna motiveringen, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 2/2010-2011)	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ålandshavskommitté, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 3/2010-2011)	D:o	
ÅHS:s ansvar för de äldres hälso- och sjukvård, ändring av allmänna motiveringen, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 4/2010-2011)	D:o	
Ekonomisk kompensation till kommunerna, ändring i allmänna motiveringen, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 5/2010-2011)	D:o	
Sänkning av jordbruksanslag, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 6/2010-2011)	D:o	
Allmän tandvård, ändring av allmänna motiveringen, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 7/2010-2011)	D:o	
Affärsbokföring införs senast 2014, ändring av allmänna motiveringen, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 8/2010-2011)	D:o	
Frysning av landskapsandelar, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 9/2010-2011)	D:o	
Kontroll av cistern, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 10/2010-2011)	D:o	
Förbud mot användning av glutamater, tillägg till allmänna motiveringen, Ltl Carina Aaltonens m.fl. finansmotion (FM 11/2010-2011)	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Marknadsföring av idrott och kultur, D:o moment 47.03.41, Ltl Carina Aaltonens m.fl. finansmotion (FM 12/2010-2011)		
Representation i HELCOM, tillägg till D:o kapitelmotiveringen, Ltl Carina Aaltonens m.fl. finansmotion (FM 13/2010-2011)		
Landskapsunderstöd för kurs-, utbildnings- och rådgivningsverksamhet, höjning av anslag, Ltl Carina Aaltonens m.fl. finansmotion (FM 14/2010-2011)		
Elektronisk studiestödsansökan, ändring av kapitelmotiveringen, Ltl Carina Aaltonens m.fl. finansmotion (FM 15/2010-2011)		
Golfbaneprojekt, minskning av anslag, D:o Ltl Carina Aaltonens m.fl. finansmotion (FM 16/2010-2011)		
GMO-fri zon, komplettering av allmänna motiveringen, Ltl Carina Aaltonens m.fl. finansmotion (FM 17/2010-2011)		
Skärgårdssamarbetet, höjning av anslag, Ltl Carina Aaltonens m.fl. finansmotion (FM 18/2010-2011)		
Bussarnas samordning samt bilpool, D:o ändring av motiveringen, Ltl Carina Aaltonens m.fl. finansmotion (FM 19/2010-2011)		

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrätten
Understöd för kollektivtrafik, Ltl Camilla Gunells m.fl. finansmotion (FM 20/2010-2011)	D:o	
Skärgårdssamarbete, tillägg till allmänna motiveringen, Ltl Carina Aaltonens m.fl. finansmotion (FM 21/2010-2011)	D:o	
Oavlönat hemarbete, tillägg till motiveringen, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 22/2010-2011)	D:o	
Separering av program- och distributionsverksamheten, ändring av kapitel motivering, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 23/2010-2011)	D:o	
Nytt självstyrelsesystem för Åland, ändring i kapitel motiveringen, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 24/2010-2011)	D:o	
Ålands fredsinstitut och Hamngatan 4, tillägg till motiveringen, Ltl Barbro Sundback m.fl. finansmotion (FM 25/2010-2011)	D:o	
Kompensation för förlust av skatteintäkter, höjning av anslag, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 26/2010-2011)	D:o	
Korttruttsinvesteringar - sänkning av anslag, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 27/2010-2011)	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrätten
Bolagisering av sjötrafiken, ändring av allmänna motiveringen, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 28/2010-2011)	D:o	
Landskapets inkomster, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 29/2010-2011)	D:o	
Nordiskt avtal om sjömansbeskattning, Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansmotion (FM 30/2010-2011)	D:o	
Etablerande av en Ålandshavskommission, ändring av motiveringen, Ltl Danne Sundman m.fl. finansmotion (FM 31/2010-2011)	D:o	
Samordning av ombudsmannafunktioner, ändring av motiveringen, Ltl Danne Sundmans m.fl. finansmotion (FM 32/2010-2011)	D:o	
Ombyggnad av Självstyrelsegården, minskning av anslag och ändring av motiveringen, Ltl Fredrik Karlströms m.fl. finansmotion (FM 33/2010-2011)	D:o	
Indexjustering av barnbidraget, ändring av motiveringen, Vtm Gun-Mari Lindholms m.fl. finansmotion (FM 34/2010-2011)	D:o	
Avskaffande av TV-avgiften, ändring av motiveringen, Ltl Danne Sundmans m.fl. finansmotion (FM 35/2010-2011)	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshapsregeringen
Mottagningscentral för brännbart avfall, ändring av motiveringen, Ltl Mika Nordbergs m.fl. finansmotion (FM 36/2010-2011)	D:o	
Inkomstgränsen för erhållande av studentstöd, tillägg till motiveringen, Vtm Gun-Mari Lindholms m.fl. finansmotion (FM 37/2010-2011)	D:o	
Samordning av bildningsarbetet, tillägg till motiveringen, Ltl Fredrik Karlströms m.fl. finansmotion (FM 38/2010-2011)	D:o	
En virtuell skola, tillägg till motiveringen, Ltl Danne Sundmans m.fl. finansmotion (FM 39/2010-2011)	D:o	
Näringslivsutvecklare, ändring av motiveringen, Ltl Fredrik Karlströms m.fl. finansmotion (FM 40/2010-2011)	D:o	
Försäljning av Kumlinge flygfält, tillägg till motiveringen, Ltl Mika Nordbergs m.fl. finansmotion (FM 41/2010-2011)	D:o	
Nytt kollektivtrafiksystem, tillägg till motiveringen, Ltl Danne Sundmans m.fl. finansmotion (FM 42/2010-2011)	D:o	
Ombyggnad av ms Skarven, anslaget utgår, Ltl Mika Nordbergs m.fl. finansmotion (FM 43/2010-2011)	D:o	
Utbyggnad av GC-vägnätet, ändring av motiveringen, Vtm Gun-Mari Lindholms m.fl. finansmotion (FM 44/2010-2011)	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrådet
Korttruttsöverenskommelse, tillägg till motiveringen, Ltl Mika Nordbergs m.fl. finansmotion (FM 45/2010-2011)	D:o	
Språkrådets status, ändring av motiveringen, Vtm Gun-Mari Lindholms m.fl. finansmotion (FM 46/2010-2011)	D:o	
Alternativ sträckning för gc-väg i Jomala, tillägg till motiveringen, Ltl Mika Nordbergs m.fl. finansmotion (FM 47/2010-2011)	D:o	
ÅMHM:s avgifter, sänkning av anslag Ltl Fredrik Karlströms m.fl. finansmotion (FM 48/2010-2011)	D:o	
Äldreomsorg, ändring av motiveringen Vtm Gun-Mari Lindholms m.fl. finansmotion (FM 50/2010-2011)	D:o	
Näringsavdelningens allmänna förvaltning - verksamhetsutgifter, ändring av motiveringen, Ltl Anders Erikssons m.fl. finansmotion (FM 51/ 2010-2011)	D:o	
Lagtingets kansli - verksamhetsutgifter, sänkning av anslaget, Ltl Anders Eriksson m.fl. finansmotion (FM 52/ 2010-2011)	D:o	
Bättre förutsättningar för näringslivet Ltl Anders Erikssons finansmotion (FM 53/2010-2011)	D:o	
Satsning på elbilar, Ltl Anders Erikssons finansmotion (FM 54/2010-2011)	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshapsregeringen
Åtgärder för aktivare skogsbruk, Ltl Anders Erikssons finansmotion (FM 55/2010-2011)	D:o	
Handlingsplan för minskning av kravet på finska inom näringslivet, Ltl Anders Erikssons finansmotion (FM 56/2010-2011)	D:o	
Centralisering och entreprenad av ekonomi- och löneräkningsfunktionerna, Ltl Anders Erikssons finansmotion (FM 57/2010-2011)	D:o	
Understödjande av politisk verksamhet, ändring av motiveringen, Ltl Anders Erikssons finansmotion (FM 58/2010-2011)	D:o	
Upphandling av nytt bokningssystem, Ltl Anders Erikssons finansmotion (FM 59/2010-2011)	D:o	
Förenkling av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets arbetsuppgifter, Ltl Anders Erikssons finansmotion (FM 60/2010-2011)	D:o	
Förändringar under den allmänna motiveringen, Ltl Roger Janssons m.fl. finansmotion (FM 61/2010-2011)	D:o	
Internationellt samarbete, tillägg till allmänna motiveringen, Ltl Camilla Gunells m.fl. finansmotion (FM 62/2010-2011)	D:o	
Sjötrafik i samhällets regi, ändring av anslag, Ltl Camilla Gunells m.fl. finansmotion (FM 63/2010-2011)	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrätten
Elektronisk studiestödsansökan II, ändring av kapitelmotiveringen, Ltl Carina Aaltonens m.fl. finansmotion (FM 64/2010-2011)	D:o	
Skärgårdsutvecklingsprogram, ändring av motiveringen, Ltl Camilla Gunells m.fl. finansmotion (FM 65/2010-2011)	D:o	
En ny närings- och kommunikationssavdelning, ändring av den allmänna motiveringen, Ltl Camilla Gunells m.fl. finansmotion (FM 66/2010-2011)	D:o	
Verkställandet av förändringar föreslagna i betänkandet om hembygdsrätt, jordförvärv och näringsrätt, Ltl Anders Erikssons finansmotion (FM 67/2010-2011)	D:o	
Indragning av tjänsten som kommunikationschef, Ltl Anders Erikssons finansmotion (FM 68/2010-2011)	D:o	
Försäljning av aktier i Posten Åland Ab, Ltl Anders Erikssons finansmotion (FM 69/2010-2011)	D:o	
Lag om språkrådets verksamhet, ändring av motiveringen, Ltl Camilla Gunells m.fl. finansmotion (FM 70/2010-2011)	D:o	
Utvecklad ägarstyrning, tillägg till kapitelmotiveringen, Ltl Camilla Gunells m.fl. finansmotion (FM 71/2010-2011)	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshapsregeringen
Likvärdiga bildningsförbund, ändring av motiveringen, Ltl Camilla Gunells m.fl. finansmotion (FM 72/2010-2011)	D:o	
Bomarsunds besökscentrum, Ltl Camilla Gunells m.fl. finansmotion (FM 73/2010-2011)	D:o	
Avyttring av travbanan, Ltl Camilla Gunells m.fl. finansmotion (FM 74/2010-2011)	D:o	
Näringslivsutveckling, tillägg till motiveringen, Ltl Carina Aaltonens m.fl. finansmotion (FM 75/2010-2011)	D:o	
Jan-Karlsgårdens vårdshus, tillägg till motiveringen, Ltl Fredrik Karlströms m.fl. finansmotion (FM 76/2010-2011)	D:o	
Introduktionsplan för elbilar på Åland, tillägg till motiveringen, Ltl Danne Sundmans m.fl. finansmotion (FM 77/2010-2011)	D:o	
Kravspecifikation för bokningssystem, sänkning av anslag, Ltl Camilla Gunells m.fl. finansmotion (FM 78/2010-2011)		

Bilaga 4. Kommissioner och nämnder

Kansliavdelningens förvaltningsområde:

Ledningsgruppen för **brand- och räddningsväsendet**
Centralnämnden för lagtingsval
Direktionen för **Eckerö post- och tullhus**
Expropriationsnämnden
Fastighetsmäklarnämnden
Jämställdhetsdelegationen, upphört 1.3.2010
Konsumenttvistenämnden
Polisdelegationen
Programnämnden
Räddningsdelegationen
Språkrådet
Direktionen för **Ålands statistik- och utredningsbyrå**

Finansavdelningens förvaltningsområde:

Tjänstedelegationen
Styrelsen för **Ålands penningautomatförening**
Styrelsen för landskapet **Ålands pensionsfond**

Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde:

Diskrimineringsnämnd
Förtroenderådet
Handikapprådet
Rehabiliteringssamarbetskommissionen
Styrelsen för **Ålands hälso- och sjukvård**
Prövningsnämnden vid **Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet**
Styrelsen för **Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet**

Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde:

Konstnämnden
Litteraturnämnden
Skolmuseinämnden
Styrelse för **Ålands gymnasium**
Samarbetsrådet för **Ålands handelsläroverk och Ålands lyceum**
Ålands kulturdelegation
Ålands lärlingsnämnd
Styrelsen för **Högskolan på Åland**
Styrelsen för **Ålands sjösäkerhetscentrum**

Direktioner för:

Ålands folkhögskola
Ålands handelsläroverk
Ålands hotell- och restaurangskola
Ålands lyceum
Ålands musikinstitut
Ålands naturbruksskola
Ålands sjömansskola
Ålands vårdinstitut
Ålands yrkesskola

Näringsavdelningens förvaltningsområde:

Arbetskyddskommission för avdelningens perifera enheter
Arbetskraftskommissionen
Rådgivande delegation för **arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten** (ams)
Gårdsbrukskommissionen
Skördeskadekommissionen
Rådgivande kommissionen för **Ålands försöksstation**
Ålands kontrollnämnd för ekologiskt framställda jordbruksprodukter
Ålands skärgårdsnämnd

Trafikavdelningens förvaltningsområde:

Vägnämnd för enskilda vägar

Övriga:

Laggranskningsnämnden

Bilaga 5. Kommittéer och arbetsgrupper

Byggnadskommittéer

Byggnadskommitté för till- och ombyggnad av **Ålands sjöfartsmuseum**

Övriga kommittéer och arbetsgrupper

Planeringsgrupp för programmet vid invigningen av **Alandica kultur och kongress, 2008**

Arbetsgrupp för att leda och utarbeta tävlingsprogram för utsmyckning av **Alandica kultur och kongress, 2007**

Kommitté för ledning och övervakning av byggandet av **Alandica kultur och kongress, 2007**

Operativ referensgrupp för **Ålands alkohol- och narkotikapolitiska program 2008-2011, 2008**

Parlamentarisk grupp som politisk referensgrupp för att följa arbetet med det **alkohol- och narkotikapolitiska programmet, 2009**

Arbetsgrupp med uppgift att ta fram ramar för hur **alkolås** kan ibruktagas med syfte att förbättra trafiksäkerheten, 2008

Uppdraget utgår
31.12.2008

Arbetsgrupp för utredande av **avbytar-servicesystem, 2010**

Arbetsgrupp för **bebyggelsemiljöer** på naturreservaten, 2008

Jury för bedömning av intresseanmälan och prisbud i samband med arkitektupphandling för ett **besökscentrum i Bomarsund, 2007**

Arbetsgrupp för ledningen av planeringen av **besökscentrum i Bomarsund, 2007**

Betygsgrupp, 2006

Kommitté för **central-biblioteksärenden, 2002**

Utökat mandat.
Uppdraget förlängt
till 31.12.2007

Referensgrupp att utarbeta **bolagiseringsplan** för verkstads och lagerenhet, 2009

Kommitté för ledningen av utvecklingen av **Bomarsundsområdet**, Uppdraget förlängt till 31.12.2007
2005

Arbetsgrupp för samordning av beredning av ärenden om hanteringen av fyndet av bl.a. **champagneflaskor** från vrak, 2010

Arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta långsiktiga lösningar gällande **centralförvaltningens** utrymmesbehov, 2008

Referensgrupp med uppdrag utarbeta långsiktiga lösningar gällande **centralförvaltningens** utrymmesbehov, 2008

Styrgrupp för **destinationsutveckling**, 2010

Styrgrupp för **digital** dokument- och fakturahantering inom landskapsförvaltningen, 2007

Projektgrupp för **digital** dokument- och fakturahantering inom landskapsförvaltningen, 2007

Arbetsgrupp med uppgift att utreda behov och kostnader för ett **djurskyddshem**, 2008 Förslag

Sakkunniggrupp med uppgift att arbeta med **energifrågor** i landskapet, 2008 Uppdraget utgår 31.12.2008

Lärargrupp för utveckling av undervisningen i **engelska** inom den yrkesinriktade utbildningen, 2008 Uppdraget utgår 31.12.2009

Samrådsgrupp för genomförande av **fiskodlingsåtgärder** i åtgärdsprogrammet för kust-, yt- och grundvatten 2009-2015, 2010

Referensgrupp för genomförandet av temaåret **företagsamhetens** år 2009, 2008

Kommitté med uppdrag att utarbeta en handlingsplan för **genus- och jämställdhetsperspektivet** i barnomsorgen, 2009 Uppdraget slutfört

Arbetsgrupp för framtagande av förslag till avtal gällande arrende av delar av **Grelsby kungsgårds** marker, 2009 Upplöst

Ledningsgrupp för genomförandet av Ålands **gymnasieskola**, 2006

Samordningsgrupp för övervakningen av de föreskrivna verksamhetskraven på Åland som utgör grund för EU:s samlande **gårdsstöd**, 2006

Kommitté för att utreda behovet av **halvvägsstöd**, alternativt halvvägshem, och komma med förslag till stödåtgärder, 2010

Arbetsgrupp för att utarbeta ett faktaunderlag för upphandling av **helikopterburna räddnings- och ambulanstransporter**, 2009 Uppdraget utgår 15.3.2010

Hållbarhetsråd för att arbeta med **hållbar utveckling**, 2008

Arbetsgrupp för redigering av 13 § LL om **hälso- och sjukvård**, 2009 Uppdraget utgår 31.5.2009

Referensgrupp som stöd för arbetet med en revision av landskapslagen om **hälso- och sjukvården**, 2010

Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad och renovering av **Högskolan södra**, 2008

Integration av inflyttade till Åland, 2010

Arbetsgrupp för utredande av ett utökat samarbete kring administrationen av **jordbruksstöd** på Åland, 2008

Arbetsgrupp för verkställande av byggnads- och restaureringsarbeten inom **Kastelholms fornminnesområde**, 1994

Arbetsgrupp med uppdraget att utarbeta en ny **kommunal-skattelag**, 2009

Referensgrupp för arbetet med en åländsk **konst- och arkitekturhistoria**, 2003

Ledningsgrupp för projektet **kultur i skärgården**, 2006 Uppdraget utgår 31.12.2009

Ansvarsgrupp för **kvinnofrid**, 2010

Kommitté med uppdrag att utarbeta en övergripande strategi för det åländska **kvinnofridsarbetet**, 2010

Arbetsgrupp med uppdrag att föreslå åtgärder för att höja kvaliteten i **lagberedningsarbetet**, 2009

Kommitté med uppdrag att genomföra en utredning gällande utveckling och modernisering av **lagtingets** utrymmen i Självstyrelsegården, 2007

Styrgrupp för landsbygdsutveckling 2010-2012, 2010

Styrgrupp för slutvärdering av program för landsbygdens utveckling i landskapet Åland 2000-2006 och för den löpande utvärderingen av **landsbygdsutvecklingsprogrammet**, 2008

Övervakningskommitté för **landsbygdsutvecklingsprogram** för landskapet Åland 2007-2013, 2007

Arbetsgrupp för utredning av **landskapsalarmcentralens** uppgifter och tekniska utrustning och hur dessa kan samordnas med polisens verksamhet, 2005

Utredning

Expertgrupp för att vidareutveckla **landskapsalarmcentralens** verksamhet, 2009

Arbetsgrupp med uppgift att klargöra frågor bl.a. ang. **lantbrukssekreterarnas roll** ang. EU och lantbruket på Åland, 1996

Arbetsgrupp för projektering av ombyggnad av **läromedelscentralens** lokaler för polisens behov samt för ledning av projektets genomförande, 2010

Referensgrupp för utredningsuppdraget analys av Ålands **maritima kluster**, 2010

Lärargrupp för utveckling av undervisningen i **matematik** inom den yrkesinriktade utbildningen, 2008

Uppdraget
utgår
31.12.2009

Arbetsgrupp för framtagande av ett **mediepolitisktprogram**, 2010

Arbetsgrupp för att åstadkomma ett förverkligande av **minneslunden** i Prästö, Sund, 2003

Mellan-
rapport

Arbetsgrupp med uppgift att ta fram ramar för ett nytt körkorts-förfarandeför moped , 2008	Uppdraget utgår 31.12.2008
Arbetsgrupp för ledning och kontroll av om- och tillbyggnad av Motorfordonsbyrån , 2008	
Museibyråns kyrkogrupp, arbetsgrupp för rådgivning till församlingarna, 1997	Permanent
Övervakningskommitté för Mål 2-programmet , 2004	Uppdraget förlängt till 30.6.2010
Övervakningskommitté för Mål 3-programmet , 2004	Uppdraget utgår 30.6.2009
Arbetsgrupp för att utreda bevarandet av Märkets fyr , 2006	Rapport 2007
Kommitté med uppdrag att se över tillämpningen av näringsrätts- och jordförvärvsbestämmelserna samt hembygdsrätten, 2008	Uppdraget slutfört
Ledningsgrupp för ESF-projektet nätpedagogik , 2008	Uppdraget utgår 31.12.2010
Arbetsgrupp med uppdrag att föreslå förändringar i landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet , 2010	
Övervakningskommitté för de operativa programmen för Europeiska regionala utvecklingsfonden och socialfonden 2007-2013, 2007	Uppdraget utgår 30.6.2016
Arbetsgrupp för att utreda tillämpningen av i riket utfärdade föreskrifter och anvisningar gällande polisen , 2010	
Kommitté för översyn av målsättningarna för en om- och tillbyggnad av polishuset , 2007	
Regionalpolitisk arbetsgrupp , 2008	
Arbetsgrupp med uppgift att se över landskapslagen om rundradioverksamhet samt landskapslagen om kabelsändningsverksamhet till allmänheten, 2008	Delrapport

Ledningsgrupp för Reform-08, **samarbete inom utbildningen** på gymnasialstadienivå och vuxenutbildningen, 2007

Samarbetskommitté vid centralförvaltningen, 2008

Samarbetskommitté inom museibyråns förvaltningsområde, 2008

Arbetsgrupp för planering av om- och tillbyggnad av **självstyrelsegården**, 2009

Referensgrupp för utarbetande av ett förslag till ny **självstyrelselag**, 2010

Parlamentarisk kommitté för utarbetande av ett förslag till en ny Betänkande **självstyrelselag**, 2010

Sakkunniggrupp en med uppgift att bistå med vägledning Kvarstår så länge gällandeproduktion av **skogsplantor** för åländska ändamål, 1996 behov föreligger

Ledningsgrupp kring **skolfartyget M/S Michael Sars**, 2005

Arbetsgrupp med uppgift att samordna informationsinsatser för att förverkliga ett **skyltprogram** för Herrön, 2008

Arbetsgrupp med uppgift att förverkliga projektet anskaffning av **skärgårdsfärja**, 2006

Arbetsgrupp för genomförandet av **skördefesten** på Åland 2011, 2010

Arbetsgrupp för utredande av nytt **skördeskadeersättningssystem**, Rapport 2008

Arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta ett förslag till en lag om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom **socialvården**, 2006

Referensgrupp för utredning om **socialvårdens** utveckling inklusive huvudmannaskapet för missbrukarvården på Åland, 2010

Arbetsgrupp för utveckling och förbättring av **sportfisketurismen**, 2009

Lärargrupp för utveckling av undervisningen i **svenska** inom den Uppdraget utgår yrkesinriktade utbildningen, 2008 31.12.2009

- Arbetsgrupp för att kartlägga **tand- och munhälsovården** i landskapet, 2010 Uppdraget slutfört
- Arbetsgrupp för **tankesmedjan** Vision 2017 för utveckling av det åländska näringslivet, 2007 Uppdraget slutfört
- Arbetsgrupp beträffande nya **tjänstekollektivavtal** för lärare, 2010
- Arbetsgrupp för utarbetande av ett nytt **tjänstekollektivavtal** för undervisningssektorn, 2009 Uppdraget slutfört
- Sakkunniggrupp för en rättvis värdering av **trafikavdelningens** konkurrenskraft, 2001
- Sakkunnig arbetsgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2008 Uppdraget utgår 31.12.2011
- Styrgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2008 Uppdraget utgår 31.12.2011
- Intern samordningsgrupp för **turismen**, 2008
- Referensgrupp för **turismstrategi** 2010-2017, 2009 Uppdraget slutfört
- Arbetsgrupp med uppdrag att se över **turlistor**, avgifter och marknadsföring samt möjlighet till kvällstrafik och beställningstrafik, 2008
- Arbetsgrupp för projektering av ny **Töftö-linfärja**, 2008
- Kommitté med uppdrag att utarbeta ett **ungdomspolitiskt program**, 2008 Uppdraget slutfört
- Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett underlag för insamling av **utbildningsstatistik**, 2002
- Ledningsgrupp för projektet "**validering på Åland**", 2008
- Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett underlag för en ramlag för **vuxenutbildning**, 2008 Uppdraget avslutat
- Arbetsgrupp för byggandet av regleringsdammen och småbåtsslussen vid **Vargsundsådran**, 2005

Styrgrupp för samordning av myndigheterna vid misstanke om våld mot barn, 2007	Uppdraget utgår 31.12.2010
Arbetsgrupp för utarbetande av kvalitativa och funktionella mål för vård och omsorg om äldre , 2009	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp för utarbetande av riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom, 2010	
Ledningsgrupp för växthusverksamheten vid Ålands teknologicentrum, 2010	
Arbetsgrupp för planering och genomförande av ombyggnader vid Ålands fiskodling , 2006	
Arbetsgrupp för projektering av tillbyggnad av slöjdsalen vid Ålandsfolkhögskola samt för ledning av projektets genomförande, 2010	
Arbetsgrupp för planering av renovering av rektorsbostaden vid Ålands folkhögskola , 2005	
Arbetsgrupp för ledning av renovering av köket vid Ålands folkhögskola, 2007	
Arbetsgrupp för projektering och ledning av tillbyggnad av nya internatet vid Ålands folkhögskola , 2009	
Arbetsgrupp för ledning av tillbyggnad av nya internatet vid Ålands folkhögskola , 2009	
Arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta förslag till utbildning och kursverksamhet för vuxna inom Ålands gymnasium , 2010	
Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad av Ålands handelsläroverk/Ålands lyceum , 2009	
Kommitté för uppgörande av rumsprogram för en om- och tillbyggnad av Ålands lyceum , 2001	
Arbetsgrupp för ledning av nybyggnad av ladugård och sväm-gödseltank vid Ålands naturbruksskola , 2008	

Arbetsgrupp med uppgift att planera utställningen i **Ålands
sjöfartsmuseum**, 2008

Uppdraget utgår
31.12.2009

Arbetsgrupp för planering av ombyggnad av sporthallens tak vid
Ålands sjömansskola, 2007

Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad av sporthallens tak vid
Ålands sjömansskola, 2008

Ledningsgrupp för växthusverksamheten vid **Ålands teknologi-
centrum**, 2007

Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad och renovering av **Ålands
vårdinstitut**, 2009

Arbetsgrupp för ombyggnad av kylutrymmena vid **Ålands
yrkesskolas** bespisningskök, 2005

Arbetsgrupp för ledning av förnyande av styr- och reglersystem
för ventilationsanläggningen i **Ålands yrkesskola**, 2006

Arbetsgrupp för ledning av projektering av grundreparationer
i svetsverkstaden och verkstadsflygeln samt komplettering av
punktutsug vid **Ålands yrkesskola**, 2006

Arbetsgrupp för ledning av om- och tillbyggnad av verkstads-
flygeln vid **Ålands yrkesskola**, 2008

Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad och renovering i verk-
städer och bespisningskök vid **Ålands yrkesskola**, 2009

Bilaga 6. Redogörelse enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2009-31 oktober 2010

Landskapsregeringen överlämnar härmed den i 32 § lagtingsordningen föreskrivna redogörelsen över självstyrelsepolitiska frågor som väsentligen berör landskapets författningsenliga rättigheter.

1. Allmänt

Enligt 32 § lagtingsordningen ska landskapsregeringen i början av varje lagting och senare så ofta omständigheterna det föranleder, lämna till lagtingets självstyrelsepolitiska nämnd skriftlig redogörelse över de självstyrelsepolitiska frågor som väsentligt berör landskapets författningsenliga rättigheter.

Under den aktuella redogörelseperioden har landskapsregeringen, på sätt som det parlamentariska systemet förutsätter, fortlopande informerat och diskuterat med självstyrelsepolitiska nämnden de frågor som berör lagtingets författningsenliga rättigheter. Landskapsregeringen har även direkt till lagtinget, i form av landskapsregeringens meddelanden redogjort för frågor av väsentlig självstyrelsepolitisk betydelse. Därtill har landskapsregeringen regelmässigt översänt till självstyrelsepolitiska nämnden sådana landskapsregeringens handlingar och beslut som landskapsregeringen anser höra till området för landskapets författningsenliga rättigheter.

2. Självstyrelsesystemet

2.1. Ministerbegreppet

Genom förändringar i landskapslagen om Ålands landskapsregering (2010:9) samt landskapslagen om ärendenas handläggning i landskapsregeringen ibruktogs under året benämningen minister för landskapsregeringens medlemmar.

2.2. Hembygdsrätt, jordförvärvsrätt och näringsrätt

Landskapsregeringen tillsatte den 22 april 2008 en parlamentarisk kommitté. Kommittén gavs i uppdrag att se över tillämpningen av näringsrätts- och jordförvärvsbestämmelserna samt hembygdsrätten särskilt när det gäller kravet på finskt medborgarskap för att erhålla hembygdsrätt. Kommittén slutförde sitt arbete den 2 april 2009. Kommitténs betänkande innehåller ett antal förslag till både lagstiftnings- och tillämpningsåtgärder.

Landskapsregeringen antog den 7 juni 2010 riktlinjer för landskapsregeringens tillämpning av 8 § jordförvärvslagen för Åland. Riktlinjerna antogs mot bakgrund av kommitténs förslag om att införa villkor som ska ”syfta till att förhindra att en fysisk eller juridisk person med stöd av aktieförvärv kommer i åtnjutande av rättigheter till fastighet som skulle ha förutsatt jordförvärvstillstånd om en juridisk person inte hade fungerat som mellanhand”.

2.3. Reformering av självstyrelsesystemet

Landskapsregeringen tillsatte den 5 maj 2010 en parlamentarisk kommitté. Kommit-

tén hade i uppdrag att lämna förslag till en reformering av självstyrelsesystemet och självstyrelselagen för Åland vilken tar hänsyn till nya behov, den allmänna samhällsutvecklingen, den globaliserade ekonomin, den europeiska integrationen och Finlands nya grundlag. Kommittén skulle särskilt utifrån behörighetsfördelningen mellan landskapet och riket lämna förslag till en modernare och enklare ordning för ändrad av behörighetsfördelning mellan parterna i självstyrelsesystemet.

Kommittén avslutade sitt arbete den 29 oktober 2010. Kommittén föreslår att det stiftas en ny självstyrelselag för Åland. Genom den utvidgas självstyrelsen på lagstiftningens, förvaltningens och den offentliga ekonomins områden. Bland förslagen kan nämnas att de två nuvarande uttömmande behörighetsförteckningarna för lagtinget och för riksdagen föreslås bli ersatta av en behörighetsförteckning. Kommittén föreslår också att lagstiftningsbehörighet i framtiden ska överföras till lagtinget genom landskapslag (inklusive beskattningsbehörighet).

Kommittén har även föreslagit en text för nästa riksregerings regeringsprogram. Texten till regeringsprogrammet jämte det bakomliggande reformeringsprojektet har presenterats hos de nuvarande riksdagsgrupperna.

Landskapsregeringen har framfört i kontakter med regeringen att landskapsregeringen eftersträvar en mellan riket och Åland partsammansatt kommitté med uppdrag att se över självstyrelsesystemet, samt att i förberedelser inför kommande regeringsprogram inta skrivningar om det i programmet.

2.4. Lagstiftningsbehörigheten avseende standardisering

Högsta domstolen (HD) förordnade i juli 2009 ett moment i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av elsäkerhetslagen att förfalla med hänvisning till att bestämmelsen gällde standardisering. Enligt 27 § 19 punkten i självstyrelselagen hör standardisering till rikets lagstiftningsbehörighet. Landskapsregeringen har hittills tolkat det som att landskapet inte har behörighet att utfärda standarder, men däremot att bestämma om tillämpningen av standarder i landskapet. Det moment som förordnades att förfalla gällde också uttryckligen tillämpning av standarder, det var en delegeringsbestämmelse som gav landskapsregeringen rätt att i landskapsförordning föreskriva att andra standarder än de som tillämpas i riket ska tillämpas i landskapet. En utförligare redogörelse för landskapsregeringens uppfattning och grunderna för den ingick i framställningen med förslaget till blankettlag om elsäkerhet (FR 6/2008–2009).

Enligt landskapsregeringen bedömning är HD:s avgörande när det gäller standardisering motsägelsefull. Genom att det nämnda momentet förordnades att förfalla bekräftade HD sin tidigare uppfattning att landskapet inte har behörighet att bestämma vilka standarder som ska tillämpas i landskapet. I sitt utlåtande över plan- och bygglagen för landskapet Åland 2007 uttalade sig domstolen i samma riktning, men utlåtandet kunde den gången uppfattas så att landskapsregeringens grundsyn accepterades. Motiveringen då var densamma som 2009, att även om regleringen på lagnivå i huvudsak hör till landskapet faller den detaljerade tekniska nivån under rikets behörighet. Trots att det är den detaljerade tekniska nivån som i stort sett utgör innehållet i regleringen av elsäkerhetsområdet, konstaterade domstolen samtidigt att det inte fanns hinder för

resten av landskapslagen att träda i kraft. HD hänvisade trots det inte till 19 § 3 mom. självstyrelselagen.

HD:s ställningstagande i behörighetsfrågan när det gäller standardisering är problematiskt av två orsaker. För det första för att det i praktiken skulle betyda att landskapets lagstiftningsbehörighet är utan innehåll på de rättsområden där standarder tillämpas. Och för det andra för att domstolen inte verkar dra de slutsatser som ställningstagandet leder till, vilket innebär osäkerhet och tolkningssvårigheter. Landskapsregeringen anser att den nuvarande situationen är ohållbar. En ändring av självstyrelselagen i berört avseende måste därför fås till stånd så fort som möjligt.

3. Grundlagen

Landskapsregeringen har vid två tillfällen lämnat utlåtanden över förslag till ändringar i grundlagen. Det första utlåtandet lämnades över ett kommittébetänkande innehållande förslag till ändringar av grundlagen.

Betänkandet var författat på finska med undantag för ett sammandrag av förslagen samt förslag till ändrad författningstext som var på svenska. Landskapsregeringen konstaterade att det med hänsyn till ärendets karaktär är oacceptabelt att betänkandet i dess helhet inte är tillgängligt även på svenska.

Som allmänna synpunkter framfördes att grundlagen bör klarlägga att statsmakten i landet tillkommer folket, som företräds av riksdagen och Ålands lagting enligt den fördelning som framgår av självstyrelselagen för landskapet Åland. Vidare framhölls republikens presidents centrala roll i självstyrelsesystemet och lagstiftningskontrollen. Förslag till ett system enligt vilket riksdagen respektive lagtinget ömsesidigt godkänner förändringar av grundlagen beträffande frågor som faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet framfördes. I annat fall riskerar en utveckling som innebär att flera grundrättigheter fastställs i grundlagen medföra att landskapets lagstiftningsbehörighet kringskärs.

Enligt kommitténs förslag ska det av 1 § grundlagen framgå att Finland är medlem i Europeiska unionen. Enligt landskapsregeringens bedömning är förslaget problematiskt eftersom det kan uppfattas som ett hinder för lagtinget att i framtida behandlingar om fördrag om den Europeiska unionen utöva sina möjligheter enligt 59 § självstyrelselagen. Enligt kommittéförslaget uppluckras i någon mån kravet på att genom lag föreskriva om undantagstillståndsreglering. Inom vissa gränser föreslogs statsrådet ha rätt att använda förordningar. Riksdagen kan i sådana fall genom en efterhandskontroll, besluta om huruvida förordningarna ska förbli i kraft. Eftersom lagstiftningsbehörighet mellan riket och landskapet är delad inom rättsområdena räddningsväsendet och befolkningsskydd är förslaget komplicerat. Den föreslagna regleringen ger statsrådet rätt att reglera situationer som enligt nuvarande ordning endast regleras i grundlagen. Förslaget riskerar att konkurrera med landskapets behörighet på området. Ett klargörande för att undvika sådana situationer krävs därför. Det kan t.ex. ske genom ett samrådsförfarande.

4. Svenska språket

4.1. Allmänt

Situationen beträffande kommunikationen med rikets myndigheter har inte förbättrats

under året. Det är alltså vanligt att den finska statsmakten tillställer landskapet utredningar och förslag till propositioner enbart på finska, med förväntningen att landskapsregeringen ska avge utlåtanden på basen av korta sammanfattningar i dokumenten. Motsvarande problematik finns i arbetet som sker i de s.k. beredningssektionerna för hantering av EU-ärenden.

Den negativa utvecklingen på språkområdet ställer krav på landskapsregeringen att ytterligare intensifiera bevakningen av att landskapets ställning som enspråkigt svenskt område respekteras. Landskapsregeringen påtalar därför i utlåtanden systematiskt språkliga brister i kommunikationen med statliga myndigheten. Landskapsregeringen har till landets regering framfört förslaget att landskapsregeringen och landets regering skulle tillsätta en partssammansatt arbetsgrupp med uppdrag att avge konkreta förslag på hur det självstyrda Åland kan kommunicera på svenska med staten, samt hur ålänningarnas svenska service kan tryggas.

4.2. Allmänna kollektivavtal

Landskapsregeringen har tidigare bl.a. genom beslut 4.6.2009 framfört ställningstagandet att allmänt bindande kollektivavtal ska finnas tillgängliga på finska och svenska. Justitiekanslern har genom ett utlåtande 16.6.2009 meddelat att man stöder detta synsätt. Mot bakgrund av det nämnda tillsatte social- och hälsovårdsministeriet 7.6.2010 en arbetsgrupp för att till 18.8.2010 utreda tillgängligheten och publiceringen av de svenskspråkiga allmänt bindande kollektivavtalen. I samband med att arbetsgruppen hörde landskapsregeringen konstaterade arbetsgruppen att antalet kollektivavtal är stort och det skriftliga materialet därför är mycket omfattande. Flera av kollektivavtalen saknar eller har ringa betydelse för det åländska näringslivet. Arbetsgruppen uppmanade därför landskapsregeringen att försöka kategorisera kollektivavtalen utifrån den betydelse de har för Åland. Landskapsregeringen har med hjälp av Ålands handelskammare gjort en inventering av kollektivavtalen och kategoriserat dem i grupperna högprioriterade, prioriterade respektive övriga avtal. I ett utlåtande till arbetsgruppen meddelade landskapsregeringen uppfattningen att samtliga allmänt bindande kollektivavtal som tillämpas på Åland ska finnas tillgängliga på svenska. Med beaktande av praktiska skäl meddelade landskapsregeringen till ovan nämnda arbetsgrupp att de kollektivavtal som kategoriseras som högprioriterade respektive prioriterade i skyndsam ordning måste översättas till svenska.

4.3. Språkrådet

Språkrådet tillsattes i mars 2008 och fungerar som ett självständigt sakkunnigorgan. Rådet består av representanter för myndigheter, utbildningssektorn och näringsliv, samt assisteras av en tjänsteman inom landskapsförvaltningen.

Till språkrådets uppgifter hör främst att följa utvecklingen och svara för en kontinuerlig information om Ålands enspråkiga status. Rådet ska behandla strukturella språkproblem med utgångspunkt i språkstadgandena i framförallt självstyrelselagen och hantera landskapsregeringens beslut i språkfrågor, övervaka att den lagstiftning som berör Ålands språkliga status följs samt ge förslag till åtgärder.

Språkrådet har under perioden hållit sex möten. I arbetet har nämnden lagt särskild

vikt vid ärenden som rör allmänna kollektivavtal, språket i förvaltningens kontakter med rikets myndigheter och information och service på svenska till allmänheten och företag. Rådet har vidare hanterat ett antal enskilda ärenden.

Språkrådet genomförde den 27 september 2010 en språkdag för beslutsfattare, näringsliv och allmänhet. Syftet med arrangemanget var att lyfta frågor och problemställningar gällande det svenska språkets ställning på Åland. Rubriken för språkdagen var, var Åland står i det alltmer finskspråkiga Finland – om vilka vägar som finns att ta. Språkrådet fortsätter att följa utvecklingen och rapporterar årligen om svenska språkets ställning till landskapsregeringen.

5. EU-frågor och internationella avtal

5.1. Allmänt

I landskapsregeringens meddelande till lagtinget nr 1/2009-2010 redogör landskapsregeringen för den huvudsakliga dagordningen inom Europeiska unionen år 2010 samt vilka ärenden landskapsregeringen prioriterar under det kommande året. I meddelandet ingår även en beskrivning över landskapsregeringens verksamhet rörande beredningen av EU-ärenden under 2009, samt vilka områden som prioriteras under året.

5.2. Landskapets inflytande i EU

Landskapsregeringen har under året arbetat för att förbättra landskapets möjligheter att utöva inflytande i landets hantering av EU-ärenden.

Finlands regering lämnade i juni 2010 en proposition RP 77/2010 till riksdagen med förslag till lag om ändring av 59 a § i självstyrelselagen för Åland. I propositionen föreslås att självstyrelselagen för Åland kompletteras med en bestämmelse om Ålands lagtings medverkan i övervakningen av subsidiaritetsprincipen inom EU. Syftet med propositionen är att skapa ett förfarande som går ut på att lagtinget kan delge riksdagen sin ståndpunkt när det gäller subsidiaritetskontrollen och är fråga om lagstiftning som enligt självstyrelselagen hör till landskapets behörighet. Lagtingets ståndpunkt ska framgå av de ställningstaganden som tillställs Europeiska unionens institutioner.

I samband med behandlingen av Lissabonfördraget uppmanade landskapsregeringen statsrådet att på lämpligt sätt fästa medlemsländerna uppmärksamhet på Ålands demilitariserade och neutraliserade status i samband med fördragets ikraftträdande. Den 3.12.2009 uppmärksammades medlemsstaterna i Coreper II om Ålands demilitariserade och neutraliserade status. Finlands EU-ambassadör angav att Ålands demilitariserade och neutraliserade status inrättades genom konventionen om icke-befästade och neutralisering av Åland som undertecknades den 20 oktober 1921, att preambeln i Protokoll om Åland i Finlands anslutningsfördrag hänvisar till den speciella status Åland åtnjuter enligt folkrätten, att Lissabonfördraget förändrar vissa bestämmelser när det gäller den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, att Lissabonfördragets ikraftträdande inte påverkar tillämpligheten av konventionen om ickebefästade och neutralisering av Åland och att Protokoll om Åland fortsättningsvis är i kraft. Under mötet framfördes även att lagtinget har godkänt ikraftträdandet av den nationella lag som implementerar Lissabonfördraget i landskapet Åland i den mån

fördraget faller inom landskapets behörighet. Medlemsstaternas EU-ambassadörer beslöt sedermera att anteckna deklarationen i protokollet för kännedom.

Landskapsregeringen har under år 2010 fortsatt arbetet med att landskapet Åland tillerkänns representation i EU-parlamentet. I de fortsatta kontakterna med riksmyndigheter vidhåller landskapsregeringen alltiämt att statsrådet ska uppfylla de förpliktelser som stadgas i dess principbeslut särskilt med beaktande av representationen i EU-parlamentet. Landskapsregeringen har fortlöpande upprepat kravet att statsrådet arbetar på EU-nivå för att landskapet Åland erhåller representation i EU-parlamentet. Landskapsregeringen följer även den pågående beredningen i EU-parlamentet och Europeiska rådet av den parlamentariska rapporten med förslag till ändring av EU-parlamentets sammansättning.

Under perioden fortsatte landskapsregeringen att följa EU-domstolens behandling av autonoma områdens rätt till avvikande beskattningsregler. Domstolens fortsatta utvecklande av rättspraxisen kommer att få avgörande betydelse för Ålands möjligheter att ha ett autonomt skattesystem.

6. Ålands demilitarisering och neutralisering

6.1. Allmänt

Landskapsregeringen beslöt 19.8.2010 att tillställa ledningen för de styrkor som deltar i militärövningen Northern Coasts (NOCO) 10–24.09.2010 en informationsdossier om Ålands demilitarisering och neutralisering. Syftet med dossiern är att informera deltagarna i militärövningen om gällande rätt och innebörden av Åland demilitarisering och neutralisering.

Under året har landskapsregeringen fortsatt arbetet med beredningen en långsiktig strategi för demilitariseringen och neutraliseringen i samverkan med lagtinget. Syftet med arbetet är att utreda och föreslå åtgärder gällande Ålandskonventionens status i förhållande till senare tillkomna internationella konventioner och EU-fördrag. Avsikten är även att skapa ett ramverk för landskapsregeringen fortsatta arbete med att stärka Ålands status som demilitariserad och neutraliserad zon.

6.2. Gränsarbetsgruppens betänkande

Landskapsregeringen meddelande i redogörelsen för 2007-2008 att justitieministeriets arbetsgrupp för att utreda gränsdragningen för den neutraliserade och demilitariserade zonen runt Åland föreslog i sitt betänkande, som lämnades till justitieministeriet i oktober 2006, att Ålandskonventionens koordinater omvandlas till det moderna EUREF-FIN-systemet och att tillämpningen av demilitariseringsgränsen i samband med detta justeras så att den överensstämmer med självstyrelsegränsen. Detta alternativ kan enligt arbetsgruppen anses motsvara Nationernas Förbunds intentioner. Arbetsgruppen föreslog att åtminstone Ålandskonventionens signatärmakter och Ryssland notifieras om åtgärden. Dessutom föreslog arbetsgruppen att en specialutgåva sjökort som utvisar de yttre och inre gränserna för demilitariseringen och neutraliseringen trycks upp, att landhöjningen beaktas vid definitionen av zongränsen, att behovet av att uppdatera gränsen ses över vart femtionde år samt att det i Ålandskonventionen använda begrep-

pet "lågvattnstånd" tolkas som medelvattstånd. Arbetsgruppen föreslår ingen ändring av självstyrelselagen för Åland.

Under hösten 2008 fortsatte beredningen av ärendet inom staten genom ett informellt nätverk av tjänstemän från olika statliga myndigheter under justitieministeriets ledning. Vid nätverkets kontakt med landskapsregeringen framfördes förslaget att glappen mellan demilitariseringsgränsen och självstyrelsegränsen kvarstår. Landskapsregeringen vidhöll sin tidigare uppfattning att demilitariseringsgränsen justeras så att den överensstämmer med självstyrelsegränsen.

7. Säkerhetspolitiska frågor

7.1. Fartygsbesök och överflygningar

Årligen genomför marinen planerade fartygsbesök i åländska vatten. Under perioden 1 november 2009 - 31 oktober 2010 fick Åland sammanlagt 26 fartygsbesök. Landstigning skedde vid åtta besök. Som jämförelse kan nämnas att under år 2000 uppgick antalet fartygsbesök till 32, år 2001 till 30, år 2002 till 58, år 2003 till 26, år 2004 till 51, år 2005 till 35, år 2006 till 22, år 2007 till 21, år 2008 till 22 och år 2009 till 26 stycken. Antalet besök föranledde inga åtgärder eftersom de kan betraktas som sedvanliga besök.

Under perioden 1 november 2009 - 31 oktober 2010 genomförde Finska luftstridskrafterna endast en flygövning inom Ålands landskapsområde. Som jämförelse kan nämnas att nio stycken flygövningar genomfördes under år 2006, sex stycken under år 2007, en under år 2008 och åtta flygningar under år 2009. Flygningen föranledde inga åtgärder.

8. Lotterilagstiftning

Den 1 oktober 2010 trädde nya bestämmelser i lotterilagstiftningen respektive strafflagen i kraft. Målet med de nya bestämmelserna vara att effektivisera förebyggandet av sociala problem och hälsoproblem orsakade av penningspel och att öka myndigheternas möjligheter att ingripa i lagstridig penningspelsverksamhet. Särskild uppmärksamhet har fästs vid att skydda minderåriga från spelproblem. Vidare infördes nya straffbestämmelser på området.

Med anledning av det nya rättsläget inledde landskapsregeringen diskussioner med polisstyrelsen, som ny tillsynsmyndigheten inom lotteriområdet i riket, om Ålands Penningautomatförenings (Paf) verksamhetsförsättningar. I slutet av oktober 2010 meddelade polisstyrelsen i en skrivelse landskapsregeringen att inom ramen för sin övervakningsbefogenhet att "inleda åtgärder för att avsluta den spelverksamhet som Paf bedriver i riket och som enligt högsta domstolens och statsåklagarens beslut har konstaterats vara i strid med rikets lotterilag".

Landskapsregeringen avser fortsätta dialogen med polisstyrelsen i syfte att tydligt utreda Pafs verksamhetsförsättningar.

9. Gränsbevakningsväsendet

Under året har överenskommelseförordningen om skötseln av gränsbevakningens uppgifter i landskapet reviderats. Förändringarna motiveras av att en ny lag om gräns-

bevakningen har trätt i kraft samt av gränsbevakningens deltagande i tillsynen av naturskyddsområden och det maritima kulturarvet.

Landskapsregering har även avgivit ett utlåtande över ett förslag från Västra Finlands sjöbevakningssektions till organisatoriska förändringar enligt vilka Enskärs sjöbevakningsstation sammanslås med Mariehamns sjöbevakningsstation fr.o.m. 1.1.2011 och att Ålands sjöbevakningsområde avskaffas den 1.1.2011.

Landskapsregeringen konstaterade inledningsvis att enligt förordningen om gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland (FFS 420/2004) 5 § ska gränsbevakningen delta i räddningsverksamheten genom att tillhandahålla nödvändig utrustning, personalresurser och särskilda sakkunnigtjänster samt även i övrigt ge bistånd då behov uppstår. Gränsbevakningsväsendet är dessutom skyldig att lämna landskapets myndigheter handräckning vid vissa i lag angivna situationer.

Mot bakgrund av detta konstaterade landskapsregeringen att de föreslagna ändringarna inte vara acceptabla. I samband med utarbetandet av överenskommelseförordningen om gränsbevakningsväsendet betonades behovet av tillräckliga personalresurser för att klara handhavandet av alla uppgifter. Landskapets myndigheter uppfattade diskussionen så att gränsbevakningen inom landskapet skulle få bibehålla nuvarande personalresurser. Sedan dess har gränsbevakningsväsendets uppgifter kompletterats med övervakningen av det maritima kulturarvet och naturskyddsområden, samt även övervakning av miljö och oljeutsläpp. Härtill kommer de effekter omorganiseringen av lotsverksamheten får, genom vilka lotsverksamheten centraliseras till Åbo. Under normala förhållanden beställs lotstjänster med 24 timmars varsel. Men vid akuta nödsituationer förväntas gränsbevakningen bistå de nödställda.

Mot bakgrund av den beskrivna situationen framstod förslaget att sammanslå Enskärs och Mariehamns sjöbevakningsstationer jämte därpå följande befarad minskning av personalresurserna på Åland som omotiverad. Detta blir särskilt tydligt vid beaktande av de förändringar som redan har genomförts vid sjöbevakningsstationen Storklubb. Landskapsregeringen meddelade att man är starkt negativ till att ytterligare nedskärningar av personalresurserna genomförs. Landskapsregeringen framhöll därför att minst nuvarande personalresurser måste bibehållas för att trygga servicen och säkerheten till sjöss. Om Enskärs sjöbevakningsstation inte längre är kontinuerligt bemannad försvåras fullgörande av dessa uppgifter samt sjöräddningsberedskapen i Västra och Nord-Västra delen av Åland.

Enligt landskapsregeringens bedömning är förslaget att avskaffa Ålands sjöbevakningsområde som eget område mycket negativt. Den organisatoriska strukturen är en garanti för att samverkan mellan de åländska myndigheterna och gränsbevakningsväsendet även fortsättningsvis fungerar tillfredsställande. Dessutom utgör nuvarande organisation en grundläggande förutsättning för att fortsättningsvis trygga det svenska språket som arbetsspråk inom Ålands sjöbevakningsområde. Ett avskaffande av Ålands sjöbevakningsområde riskerar att på ett väsentligt sätt försvåra rekryteringen av åländska ungdomar till gränsbevakningen. Därmed riskerar gränsbevakningen även att förlora den lokala förankringen i samhället.

Mot bakgrund av de senaste årens förändringar inom gränsbevakningsväsendet efter-

lyste landskapsregeringen en långsiktig plan beträffande Åland med särskild beskrivning av de effekter föreslagna förändringar får för Åland, den åländska befolkningen med beaktande av Ålands särskilda status som självstyrkt, demilitariserat och neutraliserat område samt Åland som ett eget sjöbevakningsområde.

10. Skattefrågor

10.1. Skattegränsen

Arbetet inom EU- kommissionen med förslaget till tillämpningsföreskrifter till den nya tullkodexen har fortgått under året. De bärande principerna för reformen är dels att tullprocedurerna skall vara så enhetliga som möjligt över hela unionen, vilket medför ett mycket begränsat utrymme för nationella avvikelser och dels att tullförfarandena skall skötas elektroniskt. Avsikten är att den nya tullkodexen och tillämpningsföreskrifterna skall tas i bruk under år 2013.

Landskapsregeringen har under år 2010 fortsatt arbetet med att i samarbete med finansministeriet och tullstyrelsen utforma förslag till tillämpningsföreskrifter för artikel 1.3. i den nya tullkodexen. Ett utkast till dessa tillämpningsföreskrifter, som ska förenkla procedurerna avseende handel av varor mellan EU:s skatteområde och områden inom EU som står utanför EU:s skatteområde, har tagits fram och vidareutvecklats under detta samarbete. Det gemensamma målet med arbetet är att handeln med varor över den åländska skattegränsen ska vara minst lika smidig och förenklad som för närvarande.

Representanter för EU-kommissionen samt för Storbritannien, Spanien och Finland inklusive Åland höll i juli 2010 ett möte i London angående förutsättningarna för förenkling av den ovan nämnda handeln. Inbjudna var representanter för den medlemsstat som har områden av tredjelandskaraktär dvs. även Frankrike och Grekland. Under detta möte fick Storbritannien i uppdrag att utarbeta ett gemensamt utkast till tillämpningsföreskrifter för den aktuella artikeln för vidare behandling. Då Storbritanniens förslag till tillämpningsföreskrifter till stora delar avvek från det förslag som tagits fram i samarbete med finansministeriet och tullstyrelsen, har ett nytt förslag med motiveringar utarbetats och skickats till kommissionen samt de i arbetet delaktiga länderna.

Kommissionen har efter mötet juli 2010 tillsatt en arbetsgrupp för att fortsätta arbetet med utformningen av tillämpningsföreskrifterna. Gruppen har haft ett första möte i Bryssel i oktober 2010. Vid mötet deltog representanter från Storbritannien, Spanien, Frankrike och Finland inklusive Åland.

10.2. Det ekonomiska systemet och beskattningen

Landskapsregeringen har i september 2009 tillsatt en arbetsgrupp för att utarbeta ett förslag till en ny kommunalskattelag. Arbetsgruppens mandat är att upprätta ett förslag till en översyn och överföring av innehållet i den nuvarande kommunalskattelagen, SWOT-analys, en beskrivning av utvecklingsbehovet med tillhörande konsekvensanalys samt förslag till genomförande av dessa förändringar. I uppdraget ingår även att definiera de avdrag som ska tillämpas i den åländska kommunalbeskattningen och föreslå till vilka delar kommunalskattelagen ska utgöra s.k. blankettlagstiftning. Ett av målen är att åstadkomma en skatteväxling mellan den kommunala inkomstbeskattningen

och fastighetsbeskattningen. En väsentlig del av arbetsgruppens mandat är att beskriva de ekonomiska och administrativa effekterna av de föreslagna förändringarna. Arbetsgruppen har inlämnat mellanrapporten till landskapsregeringen i september 2010 och därefter arrangerat ett seminarium där mellanrapporten har presenterats och under en paneldiskussion behandlat de frågor som formulerats i mellanrapporten. Under året har samarbetet i skattefrågor mellan landskapsregeringen och finansministeriet stärkts. Dels har representanter från landskapsregeringens finansavdelning och finansministeriets skatteavdelning hållit regelbundna informationsmöten och dels har finansministeriet i ökad omfattning begärt in utlåtanden från landskapsregeringen i fråga om utkast till förslag till skattelagstiftning som har beretts vid finansministeriet. Landskapsregeringen har presenterat underlag för finansministeriet enligt överenskommelse. Processen kommer att fortgå i syfte att avräkningsgrunderna ska justeras.

10.3. Reservkraftförsörjning

Landskapsregeringen har fortsatt arbetet med stödfrågan avseende Kraftnät Åland Ab:s planerade byggnation av en likströmskabel mellan landskapet och riket. Syftet med byggnationen av likströmskabeln är att säkerställa Ålands reservkraftförsörjning. Ärendet är under behandling i Ålandsdelegationen. Arbets- och näringsministeriet, justitieministeriet och finansministeriet har till Ålandsdelegationen avgivit utlåtanden avseende reservkraftprojektet. Ålandsdelegationen har i sin tur berett landskapsregeringen möjlighet att inkomma med synpunkter i anledning av ministeriernas utlåtanden. Vid tidpunkten för avgivandet av denna redogörelse pågår beredningen av landskapsregeringens svar.

10.4. Stöd för byggande av bredband i glesbygdsområden

Landskapsregeringen konstaterade i september 2009 i ett utlåtande gällande förslag till lag om stöd för byggande av bredband i glesbygdsområden att lagförslaget inte omfattade Åland trots att det enligt Självstyrelselagens 27 § punkt 40 framkommer att televäsendet tillhör rikets lagstiftningsområde. Till följd av landskapsregeringens synpunkter omarbetades lagförslaget så att det även kom att omfatta Åland.

Lagen om stöd för byggande av bredband i glesbygdsområden (FFS 1186/2009) trädde ikraft den 1 januari 2010. De uppgifter som enligt denna lag i landskapet Åland skall skötas av Statens ämbetsverk på Åland handhas på basen av en överenskommelseförordning på Åland av Ålands landskapsregering. Landskapsregeringen lämnade i februari tillsammans med Kökar och Sottunga in en projektplan gällande bredbandsutbyggnad till kommunikationsverket vilket har resulterat i 126.000 euro beviljats för projektet.

11. Socialvård

Social- och hälsovårdsministeriet avlät 24.6.2010 regeringsproposition 101/2010 rd med förslag till ändring av lag om hemkommun och av socialvårdslagen. Förslaget till ändringar i lag om hemkommun förbättrar individens rätt att välja sin bostadsort genom att den som genom myndighets beslut placerats i familjevård, i institutionsvård

eller i boendeservice och som vistats eller beräknas vistas utanför sin hemkommun i över ett år ska ha rätt att välja sin hemkommun. Byte av hemkommun ska även kunna basera sig på en person som är i behov av långvarig institutionsvård, boendeservice eller familjevård eget beslut att ansöka om att bosätta sig i en annan kommun och ta del av inflyttningskommunens tjänster. I socialvårdslagen föreslås bestämmelser om kostnadsfördelningen mellan kommuner då byte av hemkommun sker. Ändringarna i lag om hemkommun gäller automatiskt på Åland från det att de träder i kraft i riket i.o.m att Åland enligt självstyrelselagen 27 § mom 1 p. 2 inte har lagstiftningsbehörighet beträffande rätt att välja boningsort. Däremot har Åland enligt självstyrelselagen 18 § mom 1 p. 13 lagstiftningsbehörighet beträffande socialvård, vilket gör att de föreslagna ändringarna i socialvårdslagen kan antas på ett annat sätt på Åland än på rikssidan. I lagförslaget har endast beaktats situationen att flytt sker mellan två fastländska kommuner. Gällande kostnadsfördelningen vid flytt mellan två åländska kommuner har Åland lagstiftningsbehörighet att besluta. I lagförslaget har inte beaktats situationen med flytt mellan en fastländsk och en åländsk kommun. Detta borde beaktats vid beredningen av ändringen i lagen om hemkommun respektive socialvårdslagen. Landskapsregeringen påpekade i ett brev 3.9.2010 tillställt social- och hälsovårdsministeriet, riksdagens förvaltningsutskott och riksdagens social- och hälsovårdsutskott att 33 § självstyrelselagen inte följts, där det stadgas att landskapsregeringens utlåtande skall inhämtas innan en föreskrift utfärdas som har särskild betydelse för landskapet. Vid ett möte mellan landskapsregeringen och social- och hälsovårdsministeriet har olika förslag till lösningar diskuterats. Ministeriet har dock valt att avvakta utskottsbetänkandet innan åtgärder vidtas.

12. Förnyelsebar energi

Regeringen, genom arbets- och näringsministeriet, har under året berett en proposition med förslag till lag om stöd till produktion av el från förnyelsebara energikällor. Utgångspunkten i regeringens förslag har varit att stödsystemet inte skulle omfatta Åland, eftersom lagstiftningsbehörigheten vad gäller näringsverksamhet tillkommer Åland.

Ålandsdelegationen har, efter en begäran från justitieministeriet, lämnat ett utlåtande i ärendet. I utlåtandet bekräftar Ålandsdelegationen att näringslagstiftning i huvudsak är landskapets behörighet. Eventuella stadganden i rikslagstiftning på området kan därför inte tillämpas på Åland. Behörighetsfördelningen förhindrar dock inte riket och landskapet att tillsammans komma överens om att skapa ett system enligt vilket stöd även kan betalas till elproducenter på Åland.

Regeringen avlät 17.9.2010 sin proposition till riksdagen. Av detaljmotiveringarna till förslaget 7 § omfattar förslaget inte landskapet.

Landskapsregeringen har därefter aktivt arbetat för att i samråd med ministeriet åstadkomma en överenskommelse som innebär att även Åland omfattas av systemet.

Bilaga 7. Landskapets balans- och resultaträkning samt budgetjämförelse

BALANSRÄKNING

	31.12.2010	31.12.2009
AKTIVA		
BESTÅENDE AKTIVA		
Landskapsegendom		
Jord- och vattenområden	692 494,81	692 494,81
Byggnader	944 613,78	944 613,78
Övrig landskapsegendom	307 861,98	296 261,98
	1 944 970,57	1 933 370,57
Immateriella tillgångar		
Immateriella rättigheter	650 932,94	791 019,16
Övriga utgifter med lång verkningstid	-	-
	650 932,94	791 019,16
Materiella tillgångar		
Jord- och vattenområden	2 874 443,51	2 874 443,51
Byggnadsjord- och vattenområden	327 778,65	327 778,65
Byggnader	91 690 459,31	94 556 649,31
Konstruktioner	1 940 857,21	2 010 674,16
Vägar och infrastruktur	117 980 374,17	114 663 839,62
Maskiner och inventarier	33 758 803,68	20 531 240,59
Övriga materiella tillgångar	56 599,70	51 599,70
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar	13 909 502,08	5 612 650,86
	262 538 818,31	240 628 876,40
Placeringar		
Aktier	29 042 323,45	29 059 142,45
Andelar	132 889,18	132 889,18
Grundkapital i Posten på Åland	-	-
Landskapet Ålands pensionsfond	286 244 610,25	262 287 697,60
	315 419 822,88	291 479 729,23

RÖRLIGA AKTIVA

Förvaltade medel				
Förvaltade medel	329 161,26	329 161,26	329 161,26	329 16
Omsättnings tillgångar				
Material och förnödenheter	845 305,63	845 305,63	794 853,16	794 8
Fordringar				
Långfristiga fordringar				
Länefordringar	64 798 036,57		67 118 567,13	
Länefordringar PAF	792 583,12	65 590 619,69	898 404,15	68 016 97
Kortfristiga fordringar				
Försäljningsfordringar	4 057 962,50		3 509 280,00	
Länefordringar	3 404 000,00		3 277 000,00	
Resultatregleringar	7 885 241,00	15 347 203,50	9 463 895,48	16 250 17
Finansiella värdepapper				
Kortfristiga placeringar	60 490 236,45	60 490 236,45	103 168 762,49	103 168 76
Kassa- och banktillgodohavanden				
Kassa- och banktillgodohavanden	19 886 775,64	19 886 775,64	19 022 292,03	19 022 25
		<u>743 043 846,87</u>		<u>742 415 21</u>

PASSIVA	31.12.2010	31.12.2009
Eget kapital		
Landskapets kapital		
Landskapets kapital	-175 293 377,51	-146 043 102,76
Förändring i eget kapital	-6 100 000,00	14 300 379,73
Förändring i eget kapital Posten på Åland	-	-21 678 630,70
Rättelse m/s Skarven	14 578 859,36	-
Räkenskapsperiodens överskott/underskott	-10 614 316,43	-21 872 023,78
	-177 428 834,58	-175 293 377,51
Fondernas kapital		
Fondernas kapital	314 025 070,37	310 105 268,42
Penningautomatmedel		
Penningautomatmedel	13 604 591,10	15 740 531,22
Obligatoriska reserveringar		
Obligatoriska reserveringar	11 187 857,17	13 578 724,87
Värderingsposter		
Värderingsposter	11 034 783,46	11 034 783,46
Förvaltat kapital		
Förvaltat kapital	476 654,85	466 293,52
Främmande kapital		
Långfristigt främmande kapital		
Skuldförbindelselån	1 538 631,83	1 908 188,22
Skuldförbindelselån PAF	792 583,12	898 404,15
Pensionsansvarsskuld	541 200 000,00	535 100 000,00
	543 531 214,95	537 906 592,37
Kortfristigt främmande kapital		
Skuldförbindelselån	537 516,00	553 900,64
Erhållna förskott	9 151,22	48 662,93
Leverantörsskulder	7 613 618,11	8 290 870,32
Resultatregleringar	18 452 224,22	19 982 960,82
	26 612 509,55	28 876 394,71
	743 043 846,87	742 415 211,06

RESULTATRÄKNING

	31.12.2010	01.01. - 31.12.2009
Verksamhetens intäkter		
Intäkter av verksamheten	23 941 616,96	23 506 890,20
Hysesintäkter och ersättningar	1 361 388,36	1 386 254,86
Verksamhetens övriga intäkter	1 650 311,64	1 211 019,62
	26 953 316,96	26 104 164,68
Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader	97 995 030,49	-101 590 860,68
Material och förnödenheter	17 953 606,23	-18 060 187,61
Hyror	2 466 971,39	-2 656 225,82
Inköp av tjänster	44 877 622,64	-48 710 191,57
Övriga kostnader	3 254 926,56	-3 322 333,07
Överföring av kostnader för aktivering 1)	11 499 030,77	11 018 182,29
	-155 049 126,54	-163 321 616,46
Resultat I	-128 095 809,58	-137 217 451,78
Avskrivningar	12 369 290,77	-11 222 209,93
Resultat II	-140 465 100,35	-148 439 661,71
Finansiella intäkter och kostnader		
Finansiella intäkter	17 989 308,80	27 841 772,93
Finansiella kostnader	-144 449,73	-249 775,00
	17 844 859,07	27 591 997,93
Resultat III	-122 620 241,28	-120 847 663,78
Extraordinära intäkter och kostnader		
Extraordinära intäkter	-147 456,54	
Extraordinära kostnader	-6 634 749,08	-2 804 301,19
	-6 634 749,08	-2 804 301,19
Resultat IV	-129 254 990,36	-123 651 964,97
Pensionsintäkter och -kostnader		
Pensionsintäkter	15 500 000,00	12 750 000,00
Pensionskostnader	21 050 708,34	-19 743 302,62
	-5 550 708,34	-6 993 302,62

Resultat V			-134 805 698,70		-130 645 267,59
Överföringar					
Intäkter					
Europeiska Unionen	3 111 672,29	4 154 560,64			
Återbetalning av överföringar	51 915,70			-190 392,12	
Övriga överföringsintäkter	363 673,93	3 527 261,92		4 079 516,67	8 043 685,19
Kostnader					
Undervisnings, kultur och idrott	17 150 284,78			-18 379 379,10	
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	39 884 138,66			-37 637 640,99	
Arbetsmarknad	-304 053,75	-289 852,56			
Primärnärings	11 291 734,27			-11 582 977,94	
Övrigt näringsliv	3 796 776,15			-7 600 753,23	
Bostadsproduktion	-500 851,30	-850 800,28		-10 785 880,94	
Allmänna stöd	6 206 513,64			-9 505 873,05	-96 633 158,09
Övriga överföringskostnader	5 677 644,44	-84 811 996,99			
Resultat VI		-216 090 433,77			-219 234 740,49
Skatter och intäkter av skattenatur					
Avräkningsbelopp	175 028 504,77			164 486 434,04	
Skattegottgörelse	3 157 778,00			24 033 038,00	
Återbäring av lotteriskatt	6 709 870,59			8 310 602,62	
Apoteksavgifter	579 963,98			532 642,05	
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	185 476 117,34			197 362 716,71	
Resultat före fonderingar och reserveringar		-30 614 316,43			-21 872 023,78
Fonderingar och reserveringar					
Ökning/minskning av utjämningsfond	20 000 000,00	20 000 000,00		-	-
Räkenskapsperiodens överskott/underskott		-10 614 316,43			-21 872 023,78

1) I summan ingår anskaffingskostnader om 490 322,02 euro för m/s Skarven

Rättelse av tidigare års anskaffingskostnader, vid aktiveringen

2006	9 447,45
2007	6 831 916,17
2008	4 817 653,88
2009	2 919 841,86

har gjorts via balansräkningens eget kapital.

SAMMANDRAG AV BUDGETUPPFÖLJNINGEN ÅR 2010

BUDGETINKOMSTER:

LAGTINGET	5 000,00
LANDSKAPSRÄDERINGEN	247 000,00
KANSJIAVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	3 317 000,00
FINANSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	30 765 000,00
SOCIAL- OCH MILJÖÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	10 198 000,00
UTBILDNINGS- OCH KULTURÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1 948 000,00
NÄRINGSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	4 499 000,00
TRAFIKÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1 347 000,00
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	256 327 000,00
TOTALT	308 653 000,00

BUDGETUTGIFTER:

LAGTINGET	2 775 000,00
LANDSKAPSRÄDERINGEN	2 597 000,00
KANSJIAVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	17 567 000,00
FINANSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	38 343 000,00
SOCIAL- OCH MILJÖÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	116 423 000,00
UTBILDNINGS- OCH KULTURÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	57 629 000,00
NÄRINGSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	24 323 000,00
TRAFIKÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	31 098 000,00
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	17 898 000,00
TOTALT	308 653 000,00

BUDGETINKOMSTER ÅR 2010

BUDGETINKOMSTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2010
TOTALA BUDGETINKOMSTER UNDER ÅR 2010

BUDGETUTGIFTER ÅR 2010

BUDGETUTGIFTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2010
TOTALA BUDGETUTGIFTERNA UNDER ÅR 2010

BUDGETUNDERSKOTT ÅR 2010

BUDGET	INKOMSTER UTGIFTER	JÄMFÖRELSE MOT BUDGET	ÖVERSKRIDNING AV BUDGET	GÅR TILL ÖVERFÖRES TILL BESPARING	ÅR 2011
	4 042,72	957,28			-
	213 767,76	33 232,24			30 220,00
	3 189 305,06	127 694,94			95 000,00
	29 534 562,74	1 230 437,26			1 035 000,00
	11 413 124,56	-1 215 124,56			-
	1 215 320,84	732 679,16			721 000,00
	1 425 370,23	3 073 629,77			3 102 200,00
	1 138 881,22	208 118,78			204 000,00
	218 778 057,85	37 548 942,15			-
	266 912 432,98	41 740 567,02			5 187 420,00
	-1 747 921,25	1 027 078,75		4 843,75	1 022 235,00
	-2 093 796,24	503 203,76	2 277,33	42 820,09	462 661,00
	-11 514 993,66	6 052 006,34		168 513,34	5 883 493,00
	-31 899 911,62	6 443 088,38		2 651 917,38	3 791 171,00
	-108 989 748,28	7 433 251,72		369 252,72	7 063 999,00
	-48 641 336,11	8 987 663,89	8 707,80	283 361,69	8 713 010,00
	-17 269 645,79	7 053 354,21		869 465,21	6 183 889,00
	-27 102 961,63	3 995 038,37	45 119,34	31 605,71	4 008 552,00
	-18 056 834,40	-158 834,40	196 169,34	37 334,94	-
	-267 317 148,98	41 335 851,02	252 273,81	4 459 114,83	37 129 010,00

266 912 432,98
5 187 420,00
272 099 852,98

-267 317 148,98
-37 129 010,00
-304 446 158,98
-32 346 306,00

Bilaga 8. Landskapets arrenden 2010

Lägenhetens namn	Odlad areal	Arrendetid	Arrendebelopp euro
Haga kungsgård.....	76,75 ha	15.3.2002-14.3.2012	24 507
Grelsby kungsgård.....	41,00 ha	ett år	7 900
Kastelholms kungsgård.....	8,20 ha	-30.4.2027	25 250
+ golfbanan			
Bomarsunds gård.....	45,87 ha	15.3.2002-14.3.2012	14 761
Bergs gård.....	15,70 ha	1.5.2003-14.3.2013	5 983
Vestergård.....	11,25 ha	15.3.2003-14.3.2008	3 863
Pehrsberg.....	7,50 ha	-14.3.2012	1 528
Ålands svinavelsstation.....			
Löpande			100
Jaktarrenden.....			15 527
Summa			99 419

Bilaga 9. Landskapets egna skogar 2010

1. Avverkningar 2010

Lägenhet	Fröträds- ställ- ning ha	Skärm- ställ- ning ha	Kal- avverk- ning ha	Förnyelser totalt ha	Första gallring ha	Gallring ha	Avverkning av över- ståndare ha	Skötsel- avverkningar totalt ha	Special- avverk- ningar ha	Avverk- ningar totalt ha
Grelsby			4,4	4,4					0,1	4,5
Kastelholm					0,5	5,0		5,5		5,5
Bomarsund			2,6	2,6	2,0	10,3		12,3	0,6	15,5
Prästö							1,2	1,2		1,2
Vestergård					3,2			3,2		3,2
Haga			2,0	2,0						2,0
Jomala gård			3,5	3,5						3,5
Sammanlagt	0,0	0,0	12,5	12,5	5,7	15,3	1,2	22,2	0,7	35,4

2. Försäljningar 2010

Lägenhet	Barrmassa m ³	Björkmassa m ³	Lövmassa m ³	Talltimmer m ³	Grantimmer m ³	Björktimmer m ³	Sammanlagt m ³
Grelsby	247,6	70,2	41,6	219,9	52,4		631,7
Kastelholm	291,4	30,4	10,7	117,2	72,5	2,4	524,6
Prästö	15,1	0,8		10,6			26,5
Bomarsund	1 105,0	119,2	39,3	186,3	165,6	5,7	1 621,1
Haga	158,1	14,5	5,5	455,3	107,4		740,8
Jomala gård	657,9	72,9	38,8	388,9	84,8		1 243,3
Vestergård	144,6	7,9		24,1	3,3		179,9
Sammanlagt	2 619,7	315,9	135,9	1 402,3	486,0	8,1	4 967,9

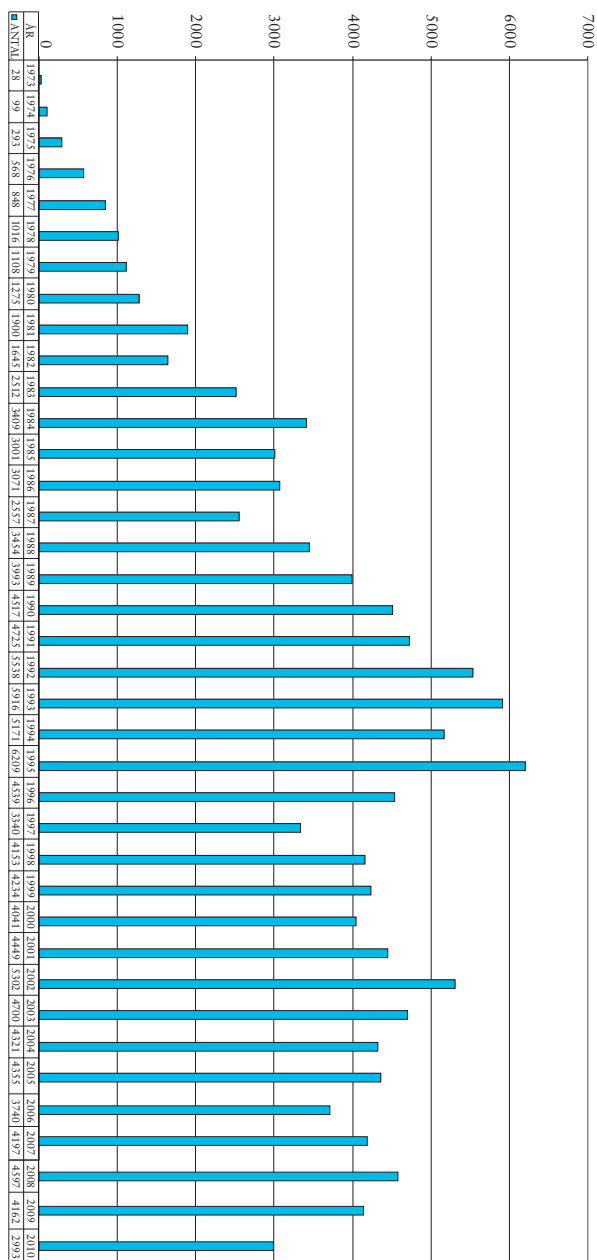
3. Skogskulturer 2010

Lägenhet	Tall st ha		Gran st ha		Löv st ha		Sammanlagt st ha	
Grelsby	6 240	3,0	6 240	3,1	1 000	0,5	13 480	6,6
Kastelholm	800	0,4			3 200	1,6	4 000	2,0
Sammanlagt	7 040	3,4	6 240	3,1	4 200	2,1	17 480	8,6

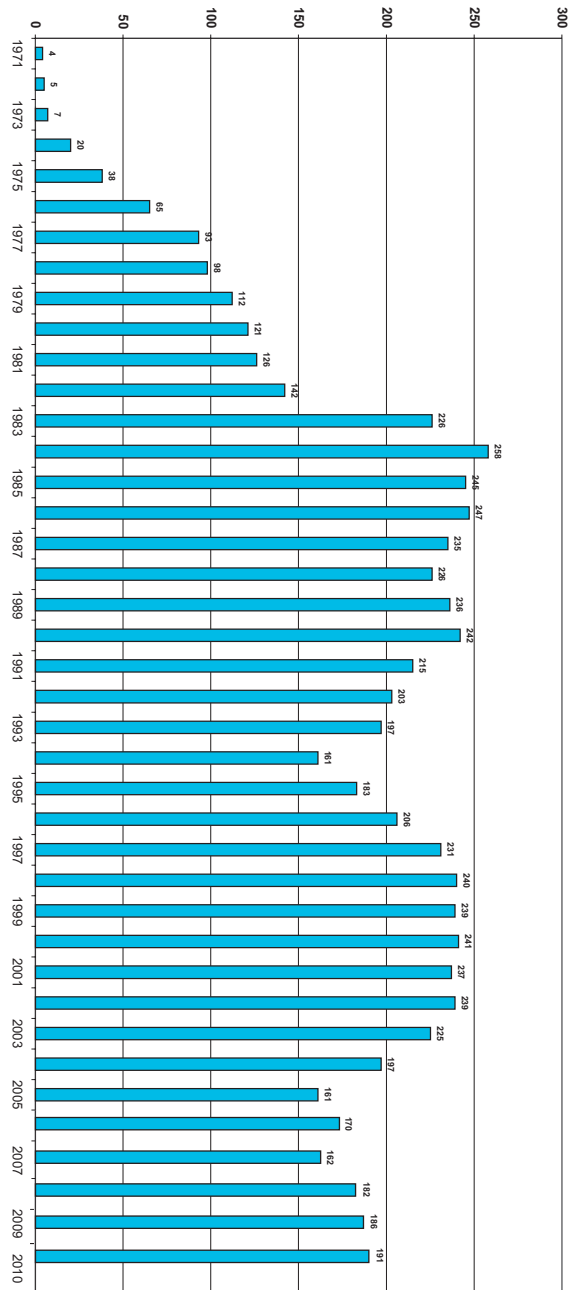
Bilaga 10. Fällda rådjur och älgar

Fällda rådjur 1973-2010

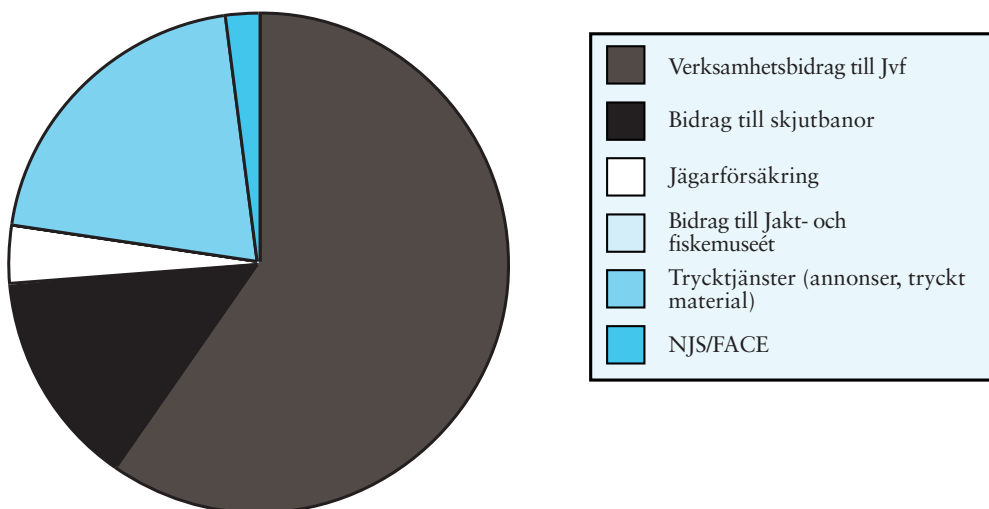

Fällda älgar 1971-2010

Bilaga 11. Jaktvårdsmedel 2010

Utgift	År 2010	(År 2009)
Verksamhetsbidrag till Jvf	58.893	57.187
Bidrag till skjutbanor	13.805	2.815
Jägarförsäkring	3.769	3.637
Bidrag till Jakt- och fiskemuseét	131	0
Trycktjänster (tidningen Jägaren, annonser, tryckt material)	20.050	15.741
NJS/FACE	2.133	5.494
	98.781	84.874

Inkomst	År 2010	(År 2009)
Jaktkort	132.395	90.547
Jägarexamen	703	1.314
Ansöknings- tillståndsavgift	660	80
Försäljning av utbildnings- och informationsmaterial	10.022	-
Övriga försäljningsintäkter	73	0
	143.853	91.941

Bilaga 12. 1. Ålands naturreservat 2010

	Reservat	Kommun	Inr. år	Samhällsäkt		Privatägt		ÅFS
				land ha	vatten ha	land ha	vatten ha	
1	Ramsholmen	Jomala	1925	-	-	13	-	36/25 31/74
2	Mangelbo (Alm-skogen)	Finström	1931 1987°	- 1	- -	- -	- -	32/87
3	Svartnö-Kaja	Hammarland	1939	46	98	-	-	29/87
4	Espholm	Mariehamn	1943	7	-	-	-	30/87
5	Nätö-Jungfruskär	Lemland	1964 1985° 1992° 2005°	- - - 124	- - - 427	- - - -	- - - -	- - - 13/05
6	Björkör	Föglö	1966	-	-	-	-	24/66 28/74
			2003	220	6536	-	-	3/03
7	Sandskär	Kökar	1971 1996°	- 13	- -	- -	- -	9/71 27/96
8	Lövdal	Jomala	1974	-	-	1	-	57/74
9	Granö	Föglö	1975 1985° 1996°	- - -	- - -	- - 80	- - -	- 44/85 67/96
10	Långskär-Sandskär	Kökar	1978 1985°	- 96	- 263	- -	- -	- 31/88
11	Länsmansgrund	Saltvik	1979	55	100	-	-	33/87
12	Blåskär etc	Brändö	1980	38	296	-	-	4/80
13	Lökskär	Lemland	1980	13	52	-	-	8/80
14	Iriskärret	Jomala	1981	-	-	2	-	45/81
15	Lillnäsberget-Tingö	Sund	1982 1991° 1995°*	- - 100	- - 211	- - -	- - -	- - 34/95
16	Fjärdskär, Harrgrund	Sund	1986	3	-	-	-	12/86
17	Herröskatan	Lemland	1987	27	86	-	-	31/87
18	Östra Rödklobb	Eckerö	1988	10	-	-	-	28/88
19	Bråttö	Föglö	1988 1992* 1999°	- - -	- - -	- - 44	- - -	- - 66/99
20	N. Hastersboda	Föglö	1988	-	-	5	-	30/88
21	Boxö	Saltvik	1988 1996°	- 306	- 1091	- -	- -	- 28/96
22	Skag	Lumparland	1989	-	-	16	-	32/89
23	Idö	Kökar	1989 2005°	- 82	- -	- -	- -	- 10/05

24	Hemdal	Vårdö	1990	-	-	7	-	15/90
25	Prästgårdsnäset	Finström	1992	-	-	33	-	55/92
26	Åsgårda Sten- åkrar	Saltvik	1994	51	-	6	-	2/94
27	Höckböle- holmen	Geta	1994	-	-	-	-	3/94
			2000°	23	-	-	-	74/00
28	Skålklobbarna	Vårdö	1994	11	195	-	-	80/94
29	Lökö	Hammarland	1997	-	-	11	-	21/97
30	Bistorp Stenåkrar	Lemland	1997	14	-	-	-	46/97
31	Träsket	Eckerö	1998	-	-	71	-	21/98
32	Karlbyådarna, sälkskyddsområde	Kökar	1998	-	-	3	670	15/98
33	Gloet	Vårdö	1998	-	-	31	-	119/98
34	Blacksund	Kumlinge	1999	-	-	28	-	60/99
35	Sandön	Föglö	2001	-	-	37	-	15/01
36	Näset	Kumlinge	2001	34	-	-	-	16/01
37	Södra Uddhagarna	Eckerö	2001	-	-	10	-	67/01
38	Ängessjö	Hammarland	2001	-	-	10	-	68/01
39	Prästgårdsskogen	Sund	2001	-	-	50	-	69/01
40	Moren	Jomala	2002	-	-	5	-	62/02
41	Norra Uddhagarna	Eckerö	2003	-	-	11	-	22/03
42	Knöppelskär	Saltvik	2005	31	-	-	-	11/05
43	Kräkskär	Saltvik	2005	86	394	-	-	12/05
44	Idskär	Finström	2005	44	238	-	-	9/05
45	Löfvik	Sund	2008	-	-	4	-	56/08
46	Båtskär	Lemland	2008	-	190	-	-	57/08
47	Gunnarsby	Sund	2008	-	-	31	-	58/08
48	Näsgården	Hammarland	2008	-	-	2	-	88/08
49	Toböle	Saltvik	2008	-	-	0,5	-	89/08
50	Signilskär-Märket	Hammarland	2009	400	22100	-	-	28/09
51	Svenstjälpa	Vårdö	2009	-	-	190	-	30/09
				1835	32277	701,5	670	

Ålands landareal = 148.130 hektar
 Naturskyddad landareal = 2.536,5 hektar = 1,71 %
 Medelstorlek, landareal = 49,74 hektar
 Naturskyddsområden = 35483,5 hektar

Ålands vattenareal = 1.180.000 hektar
 Naturskyddad vattenareal = 32.947 hektar

o förstorat

oo förlängd fredning

* ändrade gränser eller bestämmelser

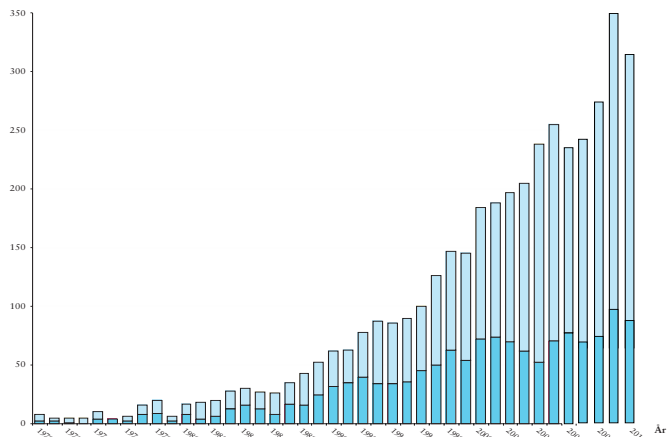
2. Ålands i lag fredade naturminnen

Nr	Naturminne	Fredat år	Kommun	Författningssamling
1	Källskärskannan	1925	Kökar	ÅFS 38/25
2	Slånbestånd	1934	Mariehamns stad	ÅFS 15/34
3	Hamnholmseken	1934	Saltvik	ÅFS 15/34
4	Tall	1970	Eckerö	ÅFS 31/70
5	Björk	1970	Jomala	ÅFS 32/70
6	Popplar	1974	Finström	
7	4 askar	1981	Jomala	ÅFS 44/81 och 12/2000
8	Stenåkern "Stenögat"	1993	Saltvik	ÅFS 55/93
9	Ek, flyttblock	1994	Saltvik	ÅFS 31/94
10	Allé i Nääs	1996	Saltvik	ÅFS 30/96

3. Flygga havsörnsungar i Finland 1970-2010

Antal ungar

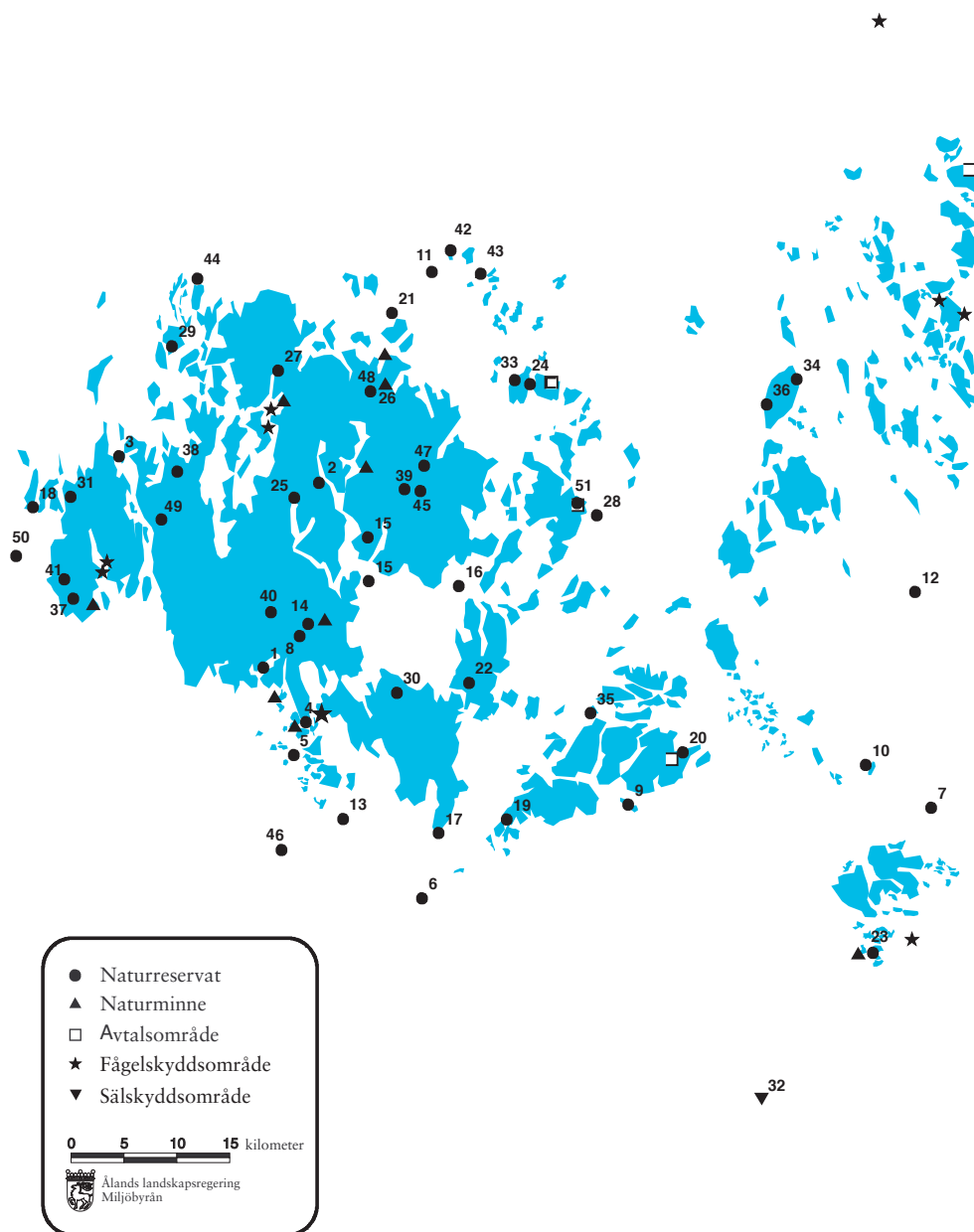

År	Åland	Ringmärkta ungar	Riket	Hela landet
1970	2		6	8
1971	2		3	5
1972	1		4	5
1973	0		5	5
1974	4		6	10
1975	4		0	4
1976	2		4	6
1977	8		8	16
1978	9		11	20
1979	2		4	6
1980	8		9	17
1981	4		14	18
1982	6		14	20
1983	13		15	28
1984	16		14	30
1985	13		14	27
1986	8		18	26
1987	17		18	35
1988	16		27	43
1989	25		27	52
1990	32		30	62

År	Åland	Ringmärkta ungar	Riket	Hela landet
1991	35		28	63
1992	40		38	78
1993	34		53	87
1994	34		52	86
1995	36		54	90
1996	45		55	100
1997	50	38	76	126
1998	63	51	84	147
1999	54	45	91	145
2000	72	41	112	184
2001	74	54	114	188
2002	70	60	129	199
2003	63	54	149	212
2004	55	45	189	244
2005	77	62	189	266
2006	80	61	164	244
2007	72	61	180	252
2008	74	60	208	282
2009	97	71	252	349
2010	85	74	235	320

4. Skyddad natur på Åland

5. Fågelskyddsområden (26 § JL 31/1985)

Områdets namn	Kommun	By	Ägare	Areal, ha	Beslutsdatum	Gäller t.o.m.
Rnr				Dnr		
Holmgrundet och Långnäsgrundet Rnr 5:6 Torp	Eckerö	Torp	Astrids Bengts 22270 ECKERÖ	1	18/12-80 2194/216-80 21/2-91 112 Nm1 11/1-96 20 Nm1	31/7-90 31/7-95 Tills vidare
Långviksgrundet Kyrkoby samfällighet	Eckerö	Kyrkoby	Brage Eklund Kyrkoby samfällt 22270 ECKERÖ	1,2	27/6-86 2932/359-86 19/1-93 28 Nm1	31/7-90 Tills vidare
Brännholmsgrundet Rnr 1:1 Bastö	Finström	Bastö	Gunlög Höglund	2	10/5-83 B.D. 2657/245-83	Tills vidare
Ekholmsgrundet Rnr 1:16 Ekholm	Finström	Bastö	Ulf och Stefan Perander Bastö 22310 PÅLSBÖLE	1,5	12/10-88 B.D. 7573/803-87 19/1-93 30 Nm1	31/7-92 Tills vidare
Gadden Månsas Norrstu Rnr 4:9	Brändö	Jurmö	Runar Strandvall	4	30/1-90 Dnr Nm1-03-89-381	Tills vidare
Hamnholmsgrunden Vestergård 1:19	Brändö	Brändö	Brändö församling 22920 BRÄNDÖ	0,8	14.5.1996 Dnr Nm1-35-967-37	Tills vidare
Träskholmsbådan Vestergård 1:19	Brändö	Brändö	Brändö församling 22920 BRÄNDÖ	1	14.5.1996 Dnr Nm1-35-96-37	Tills vidare
Gräsören Gloskärsörarna	Kökar	Karlby	Ls genom gåva	3,0 ha	14.8.2002 ÅFS 61/2002	Tills vidare
Råttgrundet	Mariehamn	Mariehamn	Mariehamns stad och Vesterkalmare delägarlag	13,3 ha	3.9.2003 ÅFS 62/2003	Tills vidare

Bilaga 13. Hållbarhetsredovisning 2010

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Detta är den andra hållbarhetsredovisningen för Ålands landskapsregering, den första omfattade år 2008. Hållbarhetsredovisningarna är en fortsättning på och vidareutveckling av tidigare miljöredovisningar. Hållbarhetsredovisningen ger en samlad bild av hur Åland förhåller sig till faktorer som har betydelse för en hållbar utveckling för medborgarna där redovisningen för 2008 var den första och denna, för 2010, nu också ger möjlighet att se till utvecklingen sedan den från 2008 sammanställdes.

För att nå en hållbar utveckling måste det vara balans mellan de sociala, ekologiska och ekonomiska dimensionerna. Vi har inom Ålands landskapsregering bestämt oss för att prioritera frågor om hållbar utveckling. I det sammanhanget tillsattes därför ett hållbarhetsråd år 2009. Syftet med hållbarhetsrådet är en koordinering av arbetet med att successivt föra in hållbarhetstanken i beslutsfattandet. Målsättningen är att Åland ska vara hållbart i alla avseenden. I hållbarhetsrådet finns både högre tjänstemän från olika avdelningar och ledamöter ur landskapsregeringen, ordförande är lantrådet.

Arbetet i hållbarhetsrådet inleddes med att en övergripande vision och ett målprogram togs fram. Vidare har fokus legat på intern kompetensutveckling, grön upphandling och metoder för att tydligare analysera hållbarhetskonsekvenserna för olika beslut som fattas.

Hållbar samhällsutveckling är en av de viktigaste framtidsfrågorna och kräver samarbete både lokalt och globalt. Den stora utmaningen är hur dagens krav ska avvägas mot långsiktiga åtaganden. Några exempel på verktyg i hållbarhetsarbetet på Åland för såväl offentliga som privata organisationer är hållbarhets- eller miljöredovisning, miljö- och kvalitetscertifiering, hållbarhetsindikatorer, nyckeltal, utbildning och goda exempel.

Även i omvärlden fokuseras idag på arbetet med hållbar utveckling. När det gäller EU:s arbete så antogs en strategi för hållbar utveckling 2006. Strategin ska följas upp vartannat år, och har hittills reviderats 2007 och 2009. Finland och övriga medlemsländer har skickat in rapporter till EU-kommissionen om vilka mål och åtgärder länderna har som svarar upp mot hållbarhetsstrategin. I Norden har Nordiska rådet antagit en ny strategi för hållbar utveckling för åren 2009-2012 och de politiska ledarna skrev i oktober 2008 under en deklaration om hållbar utveckling.

1.2 Utvecklingen på Åland

- 1921 Ålandsfrågan avgörs i Nationernas förbunds råd. Finland tillerkänns suveränitet över Ålandsöarna. Åland erhåller självstyrelse och garantier för bevarandet av svenska språket, kulturen och lokala sedvänjor. Medellivslängden är ca 55 år.
- 1922 Självstyrelselagen från 1920 börjar tillämpas.
- 1925 Det första naturreservatet bildas.
- 1934 Åland får en egen fornminnesförvaltning. Ålands museum öppnar.
- 1951 En reviderad självstyrelselag antas.
- 1954 Åland får egen flagga, befolkningen är ca 21 500 invånare och medellivslängden är ca 65 år.
- 1959 Bilfärjetrafiken inleds med Vikinglinjen.

- 1970 Åland blir medlem i Nordiska rådet, befolkningen har minskat till ca 20 500 invånare.
- 1979 Lotsbroverket tas i bruk vilket förbättrar avloppshanteringen. 0,4 % av Ålands yta är naturreservat.
- 1993 En ny självstyrelselag träder i kraft. Befolkningen är 24 600 invånare.
- 1995 Åland blir medlem i EU.
- 2002 Euron ersätter mark som valuta och ca 7 % av Ålands elenergi är förnyelsebar.
- 2007 23 % av Ålands elenergi kommer från vindkraft, 28 % av all energi som förbrukas på Åland är förnyelsebar. Arbetslösheten är 1,9 %. 1,3 % av Ålands yta är naturreservat. Befolkningen är 27 153 invånare och medellivslängden är 80,0 år.
- 2010 Arbetslösheten var i december 2010 3,2 %. 1,7 % av Ålands yta är naturreservat. Befolkningen är 27 948 invånare och medellivslängden är 81,1 år.

1.3 Om hållbarhetsredovisningen

Summan av det som redovisas i hållbarhetsredovisningen ska hjälpa läsaren förstå om den offentliga verksamhetens interna och externa påverkan utvecklar regionen på ett önskvärt sätt. Utvecklingen presenteras i form av nyckeltal. Syftet med hållbarhetsredovisningen är vidare att underlätta för ledningen och medarbetare att få en bredare förståelse för organisationens interna och externa hållbarhetsprestanda. Hållbarhetsredovisningen underlättar dessutom för allmänheten att få inblick i organisationens och landskapets påverkan på utvecklingen vilket bidrar till delaktighet och förståelse.

Inom landskapsregeringen görs mycket arbete på olika nivåer som bidrar till en hållbar utveckling. Hållbarhetsredovisningen skulle kunna innehålla betydligt fler nyckeltal inom många fler områden. Ambitionen har dock varit att ge en övergripande bild och begränsningar har därför varit nödvändiga. Till exempel är viktiga sociala områden som sjukvård, äldreomsorg, handikappfrågor och missbrukarvård inte med. Vidare har arbetet harmoniserats med de nyckeltal som ska rapporteras till Nordiska ministerrådet inom ramen för dess hållbarhetsstrategiarbete.

Hållbarhetsredovisningen för 2010 är en (till stor del statistisk) uppdatering av redovisningen från 2008 samt redovisar reflektioner av utvecklingen och ger förslag på hur redovisningen bör utvecklas framöver. Till exempel vore det önskvärt att Ålands hållbarhetsredovisning skulle harmoniseras mer med indikatorerna som används inom det nordiska samarbetet för hållbar utveckling och att de avsnitt som bara omfattar text och inte nyckeltal i större omfattning skulle omfatta även nyckeltal.

Trafik saknas sedan tidigare men det vore intressant att utveckla ett par relevanta nyckeltal. Idag nämns transportsektorn kort i avsnittet om förnyelsebar energi.

1.4 Vision och strategi

Landskapsregeringens vision för ett hållbart Åland 2020 är

Ett tryggt, självstyrt, ö-samhälle där medvetna medborgare gör hållbara val.

Motiveringen är att i ett tryggt samhälle ges alla människor förutsättningar att tillgodose sina behov. Självstyrelsen ger Åland möjligheter att skapa dessa förutsättningar i

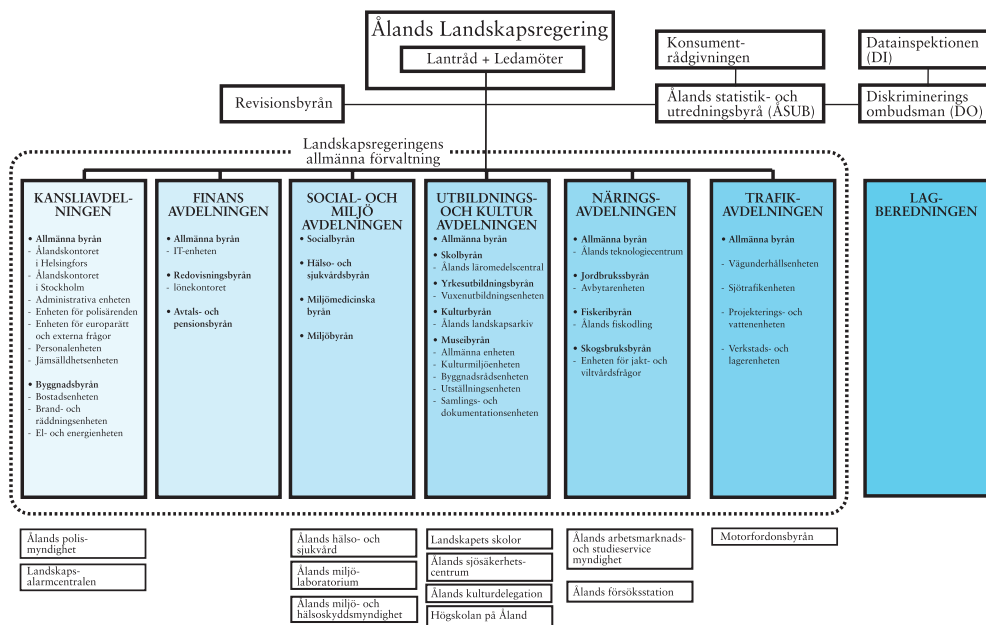

en nära dialog mellan beslutsfattare och medborgare. Genom dialog kan medvetenheten öka hos medborgarna om naturens begränsade bärkraft, samhällets sociala utmaningar och vikten av en stark dynamisk ekonomi i balans som samverkande delar att uppmärksamma för att göra hållbara val.

Strategin för arbetet är att bevara närdemokratin, försvara regional och social rättvisa samt att jämställdhet och hållbar utveckling ska vara vägledande i beslutsfattandet inom olika politiska områden. Velfärden ska tryggas med en stabil samhällsekonomi och ett mångsidigt, dynamiskt näringsliv med marknadsekonomi, konkurrens på lika villkor och grön tillväxt som grund.

1.5 Landskapsregeringens organisation

Ålands landskapsregeringen verkar på Åland med en organisation som framgår av bilden nedan. För tydligare information om de olika avdelningarnas ansvarsområden, tjänster och målsättningar hänvisas till landskapsregeringens budget för år 2011.

2. Miljö och energi

2.1 Ökad andel förnyelsebar energi

Landskapsregeringens övergripande mål inom energiområdet är minskning av klimatpåverkande utsläpp genom ökad användning av förnyelsebara energikällor och energieffektivisering. Ett antal delmål på kortare sikt har satts inom ramen för landskapsregeringens energistrategi.

Under de senaste åren har ett stort antal oljepannor bytts ut på Åland. Olika varianter av värmepumpar är den populäraste formen som ersättande värmekälla, men även pellet- och vedpannor installeras. Landskapsregeringen har beviljat investeringsstöd under åren 1998-2003 och 2006-2009 för att påskynda avvecklingen av oljepannor och minska användningen av direkt eluppvärmning. Totalt sett ökar dock användningen av el för fastighetsuppvärmning hela tiden eftersom värmepumpar drivs av el. Användningen av luftvärmeåtervinning blir allt vanligare i såväl egna hemshus som större byggnader. De nya kraven på värmeeffektivitet i nyproducerade byggnader som trädde ikraft 1.1.2010 tvingar fram nya lösningar.

Den förnyelsebara andelen av fjärrvärmeproduktionen i Mariehamn ökade väsentligt efter att ett nytt träbränslebaserat kraftvärmeverk togs i bruk år 2008. Under 2009 var biobränsledelen av fjärrvärmeproduktionen ca 73 %.

Vindkraftens utbyggnad fortgår. Under sommaren 2007 togs sex nya verk i bruk med en effekt om 12 MW totalt. Detta innebär att 23 % av elförsörjningen kommer från vindkraft. Flera nya projekt är på gång och via en högspänningskabel till finska fastlandet som är under projektering kan el producerad av vindkraft på sikt bli en exportvara.

Under 2010 har förhandlingar med riksmyndigheterna pågått gällande åländska vindproducenters medverkan i det kommande stödsystemet för el producerat med förnybara energikällor. Om de åländska producenterna ingår kan el från förnybar energiproduktion utgöra 70 % av Ålands elförbrukning. Ytterligare utbyggnad kan även ske beroende på om likströmskabeln till finska fastlandet förverkligas eller ej.

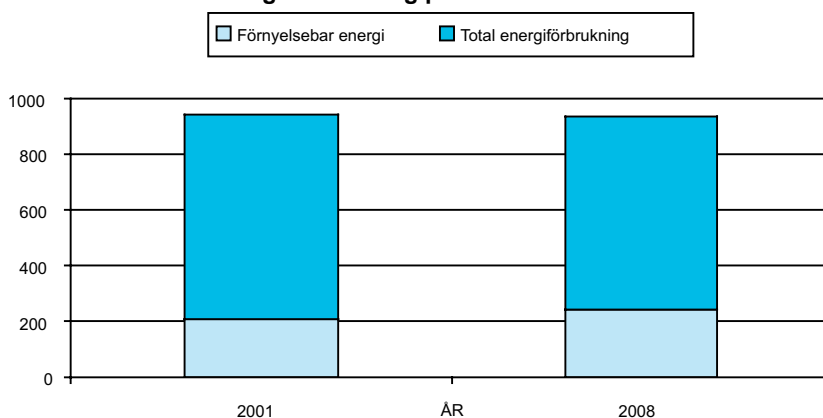
Under 2010 byggde Ålands Centralandelslag (ÅCA) en biogasanläggning som använder vassle för biogasproduktion. Anläggningen är sammankopplad med Jomala kommuns biobränslepanna som levererar värme till de större kommunala byggnaderna genom närvärmesystemet. Flera av de övriga kommunerna konverterar kommunala byggnader som kansli och skolor till biobränslebaserad uppvärmning. Där det är möjligt byggs närvärmenät för att samordna driften och i flera fall står entreprenörer för leverans av bränsle. Genom detta förfarande köper man energi och det är därmed entreprenörens uppgift att leverera den avtalade energimängden. Flera av anläggningarna har erhållit investeringsbidrag från landskapsregeringen.

Utgående från den totala energiförbrukningen på Åland är dominansen av fossila bränslen fortfarande stor men på nedgång. År 2008 förbrukades 935 GWh varav 245 GWh (ca 26 %) var förnyelsebara och resten fossil energi eller kärnkraft. Utvecklingen går dock åt rätt håll, så sent som 2001 var andelen förnyelsebar energi endast ca 21 %.

Transportsektorn står fortfarande för en stor andel av fossilbränsleförbrukningen. Det är även den sektorn som troligtvis kommer att använda fossila bränslen inom en överskådlig framtid.

En ökad användning av förnyelsebar energi är inte bara ekonomiskt lönsam och strategiskt viktig ur ett energiförsörjningsperspektiv. Det är även långsiktigt nödvändigt för att minska utsläppen av koldioxid och förhindra den globala uppvärmningen.

Energiförbrukning på Åland

Källa: Landskapsregeringens byggnadsbyrå

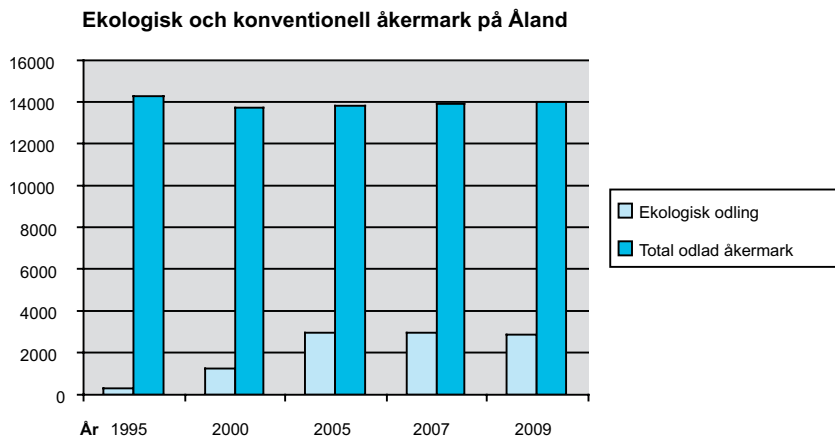
Under perioden 2006-2009 beviljades 300 stöd till konvertering från oljeverme till miljövänligare alternativ. Detta innebär en besparing på minst 700 m³ olja, motsvarande en minskning av koldioxidutsläppen med ca 2.800 ton koldioxid. Därtill har 95 anläggningar med solpaneler installerats under åren 2006-2010 med en teoretisk högsta produktionskapacitet om 425.000 kilowattimmar, vilket motsvarar årsförbrukningen av energi i 20 st egna hemshus.

2.2 Ekologisk odling ökar

Ett av delmålen inom det jordbrukspolitiska arbetet är utvecklande av en marknadsanpassad ekologisk produktion. Landskapsregeringen har målmedvetet och under en lång tid satsat på ekologisk jordbruksproduktion inom landskapet. Genom att prioritera stöd inom ramen för det delvis EU-finansierade landsbygdsutvecklingsprogrammet till ekologisk produktion har dess andel ökat kraftigt under de senaste åren. Den ekologiska odlingen på Åland har beskrivits som improduktiv då en stor del av arealen har odlats i ekologiskt syfte att erhålla de högre stöd som betalas för ekologisk produktion. I landsbygdsutvecklingsprogrammet 2007-2013 infördes till viss del något högre krav på produktivitet gällande den areal som får stöd för ekologisk produktion. Trots de hårdare kraven, med syfte att stödja en produktiv mer marknadsanpassad produktion, är intresset för att odla ekologiskt fortsatt stort. År 2010 fanns det totalt 2 955 ha åker i ekologisk produktion vilket är ca 21 % av den totala odlingsarealen. Ytterligare 2565 ha var i övergångsskede till att bli godkänd som ekologisk areal. Ekologisk produktion karaktäriseras av optimal, lokal resursanvändning. Användningen av lättlösliga handelsgödselmedel och kemiska bekämpningsmedel ersätts med miljövänligare åtgärder och växtnäringsämnen tillvaratas effektivt i gårdens kretslopp. Miljö- och vattenbelastningen är därför mindre i ekologisk produktion jämfört med konventionell. Ett ekologiskt lantbruk stärker och ökar även den biologiska mångfalden i odlingslandskapet.

Utvecklingen arealmässigt av den ekologiska produktionen har som ovan nämnts varit stor de senaste åren. Produktiviteten från dessa arealer gällande ekologiska produkter som nått marknaden har blivit bättre tack vare den ovannämnda regelförändringen och då den lokala efterfrågan av bl.a. ekologiskt spannmål har ökat tack vare etableringen av en lokal spannmålsuppköpare med fokus på enbart ekologisk spannmål. De senaste åren har också relativt stora ekologiska fruktodlingar etablerats. Gällande ekologiska specialgrödor och övriga trädgårdsprodukter är utvecklingen emellertid fortsatt svag.

Källa: statistisk årsbok för Åland 2010

2.3 Natur och biologisk mångfald

En grundtanke i hållbar utveckling är bevarandet av biologisk mångfald. På mest övergripande nivå upprätthåller den biologiska mångfalden sådana grundläggande förutsättningar för liv som syrgasproduktionen, bindning av solenergi, rening av vatten och klimatreglering. Samtidigt är den bas av genetiskt material som representeras av ett stort antal arter en källa till möjligheter inom framställning av bland annat livsmedel och medicin.

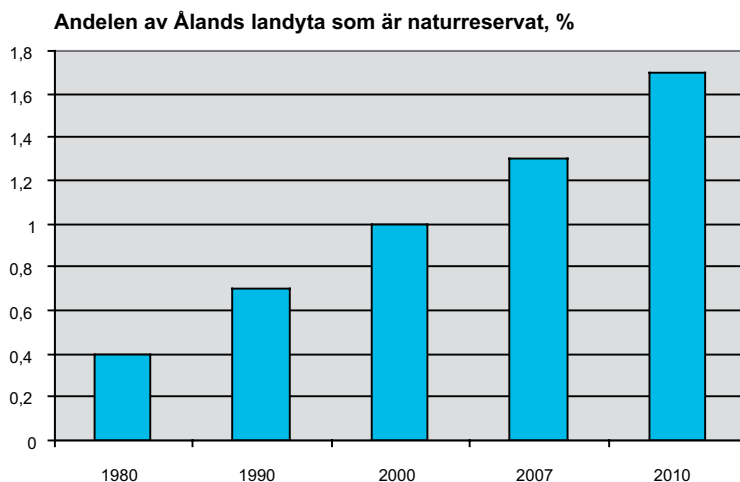
På den lokala nivån försöker man bevara arter och biotoper som sedan gammalt har varit en del av vår natur. Det åländska landskapet är sedan urminnes tider en produkt av samspelet mellan människa och natur och utgör grund för den attraktionskraft som Åland har på besökare utifrån. Den mosaik av biotoper som utvecklats svarar även för den stora biologiska mångfald som Åland fortfarande hyser.

Ett sätt att bevara denna artrikedom är genom att inrätta skyddsområden, t.ex. naturreservat, där det finns klara regler för vad man får göra, men där vissa också kräver kontinuerlig skötsel för att bibehålla sin biologiska mångfald. Vissa sällsynta arter och biotoper är skyddade enligt lag även utanför naturskyddsområden.

I dag är ca 1,71 % av Ålands landyta skyddad som naturreservat; i ett europeiskt

perspektiv är detta lågt. Landskapet har 50 naturreservat, ett salskyddsområde, tio naturminnen och nio fågelskyddsområden. Många naturreservat är till arealen små, och strävandena att åstadkomma nya reservat sker bland annat inom det europeiska Natura-2000 arbetet. Inriktningen för åländsk del är idag att i första hand utöka skyddet för våtmarker och gamla orörda skogar. Under 2009 tillkom två nya naturreservat, medan det på grund av den ekonomiska situationen (recessionen) inte tillkom något nytt skyddsområde år 2010.

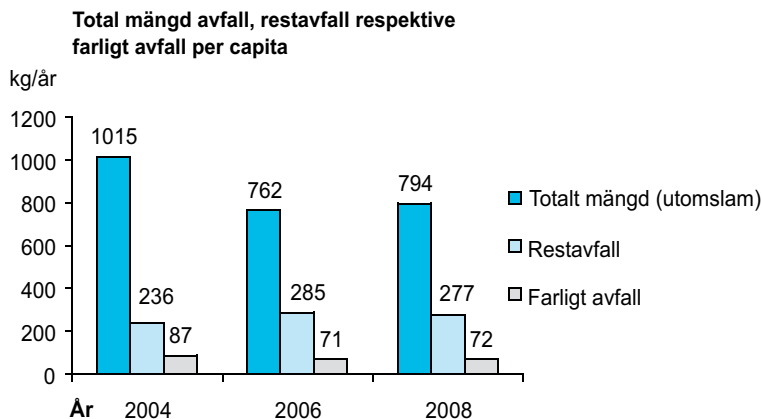

Källa: Landskapsregeringens miljöbyrå

2.4 Avfall

Den övergripande målsättningen för att nå en ekologiskt hållbar avfallshantering är att tillvarata den resurs som avfall utgör så effektivt som möjligt och med så liten påverkan på miljön som möjligt. Mängden avfall ska minimeras och det är mycket viktigt att hälso- och miljöfarligt avfall sorteras ut och omhändertas på ett miljöriktigt sätt. Ökad återanvändning och återvinning leder till ett bättre resursutnyttjande.

Produkten man inte skaffar är den som bidrar till minst miljöpåverkan. Det viktigaste steget mot en minskad avfallsmängd är att alla individer ser över sin konsumtion och i mindre utsträckning skaffar sådant man egentligen inte behöver. Om man ändå anser sig behöva en produkt är det ur miljösynpunkt bäst att i första hand återanvända gamla varor. När produkten blivit avfall och inte går att lämna vidare för återanvändning ska den materialåtervinnas eller energiåtervinnas och i sista hand deponeras. Avfallshanteringen har förändrats och förbättrats på Åland under de senaste 15 åren och många är duktiga källsorterare. Medvetandet om att vårt sätt att leva leder till miljöproblem har ökat och viljan att göra något positivt för vår miljö är stor.

Källa: Åsub:s avfallsstatistik 2004, 2006 och 2008

Åsub tar sedan år 2004 fram avfallsstatistik på uppdrag av miljöbyrån. Figuren visar den totala mängden avfall (exkl. slam), restavfall (inkl. skrotbilar) som producerades på Åland utslaget per ålänning. Statistiken samlas vartannat år från de företag och offentliga inrättningar som samlar in, transporterar och behandlar avfall. Den totala avfallsmängden som uppstod under år 2008 var 29.300 ton. Av denna mängd var 27400 ton icke farligt avfall, inklusive 7.500 ton vanligt slam. Enligt statistiken står hushållen för 22 procent av avfallet som produceras på Åland. Mest avfall producerades i branschen ”övriga tjänster”, vilken består av bland annat offentlig sektor, rederi, hotell, restauranger samt butiker.

År 2008 behandlades ca 33 % av avfallet lokalt på Åland medan resterande avfall transporterades bort. Nästan all behandling på Åland utgörs av vanligt slam som komposteras. Under år 2008 fanns ingen deponi öppen på Åland. Av det avfall som transporterades bort från Åland skickades mer än 70% till Finland och ca 25% till Sverige.

2.5 Klimat

Landskapsregeringens långsiktiga målsättningen är att minska koldioxidutsläppen med 20 % fram till år 2020 jämfört med 1990 års nivå. För att minska koldioxidutsläppen inom transportsektorn infördes skrotnings- och miljöbilspremie under 2008. Totalt under 2008-2009 har 51 ansökningar om miljöbilspremie och 442 ansökningar om skrotningspremie beviljats. Under 2008-2009 gjordes en utredning om vilken klimatanpassning som kommer att bli nödvändig för Åland i framtiden.

Enligt IPCC (Intergovernmental panel on climate change) kommer de globala utsläppen av växthusgaser med nuvarande utveckling att öka under de närmaste årtiondena. En sådan ökning av växthusgasutsläppen kommer mycket sannolikt att orsaka förändringar i det globala klimatsystemet som är större än de som observerats under 1900-talet. Uppskattningar av uppvärmningen under det kommande århundradet ger en tem-

peraturökning på mellan 1,8 och 4°C till år 2100 i förhållande till perioden 1989–1999. Uppvärmningen och stigande havsnivåer kan fortsätta i århundraden, även om koncentrationen av växthusgaser i atmosfären skulle stabiliseras.

Klimatförändringarna är ett globalt fenomen och dess effekter på Åland har inte i detalj utretts ännu. Generellt för norra Europa är man dock inom IPCC praktiskt taget säker på bland annat följande effekter: ökade skördar i kallare områden, skador på skördar, markerosion, oförmåga att odla mark till följd av vattensjuka marker, ökade insektsangrepp, minskat energibehov för uppvärmning, ökat energibehov för kylning och problem med vattenkvaliteten, t ex. algbloomning.

Klimatförändringar är komplicerade och det är svårt att analysera trender utan ett mycket långt tidsperspektiv. Det kan dock konstateras att medeltemperaturen på Åland sedan 1977 har stigit. Det kan också konstateras att Slemmernes islossning idag sker ca 14 dagar tidigare än för ett halvt sekel sedan. Dessa är faktorer som med nödvändighet måste påverka planeringen inför framtiden.

Medeltemperatur på Åland år 1977-2007

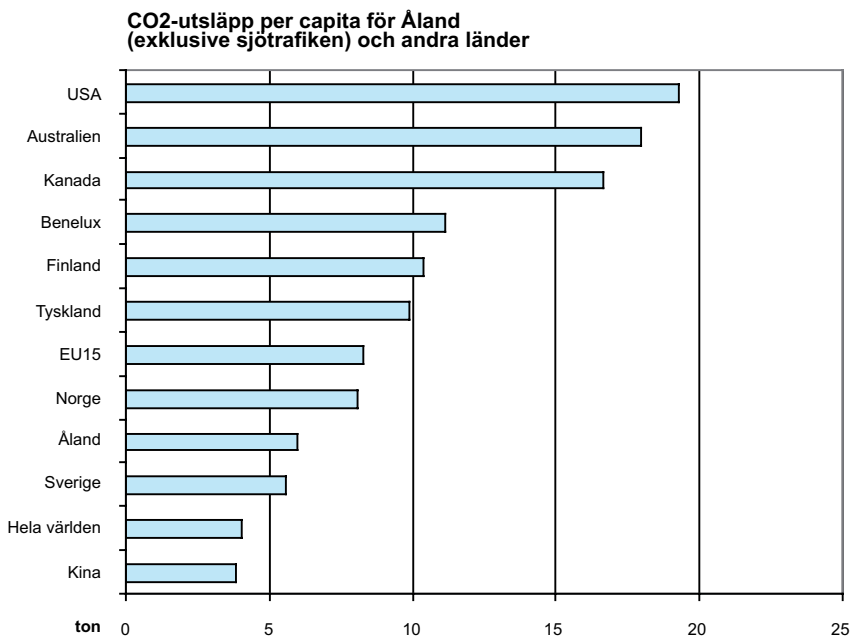

Källa: Åsub

De viktigaste växthusgaserna när det gäller mänsklig påverkan är koldioxid, metangas och kväveoxider. De största utsläppskällorna på Åland är: sjötrafiken, el och värme, vägtrafiken, djurhållning och gödselhantering samt avfall. Den senaste utredningen om utsläppen av växthusgaser på Åland utfördes år 2003. I den framgår att Åland tack vare få landbaserade industrier släpper ut mindre än många andra utvecklade länder. Räknar man in sjötrafiken blir dock påverkan en helt annan. Det finns olika argument för om sjötrafiken bör räknas in eller inte. Ett starkt argument för är att en stor del av Ålands BNP kopplas till sjöfarten varför den borde vara med även när det gäller utsläpp. Ett motargument är att huvuddelen av passagerarna inom sjötrafiken inte är ålänningar och dessutom är Åland oftast inte slutdestinationen för resorna.

Enligt en uträkning från el- och energienheten på Ålands landskapsregering var de åländska utsläppen 6,3 ton CO² per capita år 2005. Med sjöfarten inräknad skulle de åländska koldioxidutsläppen vara omkring 9,8 ton/capita (om man räknar ena vägens utsläpp som kommer från färjor som trafikerar till och från Åland).

Källa: Landskapsregeringens byggnadsbyrå och OECD environmental data(för år 2005)

2.6 Vattenbelastning

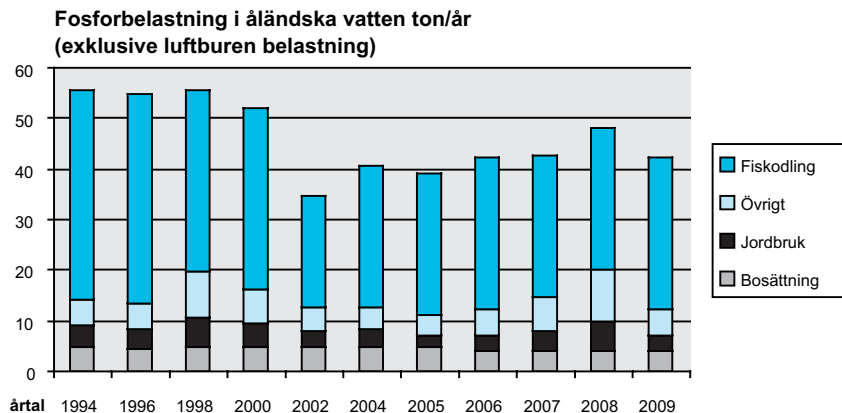
De övergripande målen för vattenvården på Åland är att verka för ett hållbart nyttjande av vattenmiljön, att minska utsläppen av näringsämnen och substanser som är främmande för vattenmiljön samt att bevara eller förbättra vattenkvaliteten i yt- och grundvatten. Det innefattar att vattnets status inte ska försämrats och att deras status är åtminstone god innan år 2015. Ålands vattenförekomster är indelade i 61 kustområden. Av dessa är idag 11 av god kvalitet eller bättre. Långsiktigt måste dricksvatten även skyddas bättre än idag. Målsättningen är att upprätta skyddsplaner för såväl yt- som grundvattentäkter.

Åland kan inte ensamt nå målen om det inte sker stora förändringar internationellt. Dock finns det en mängd åtgärder som kan och bör vidtas på Åland för att åstadkomma förbättringar framför allt i de hårdast belastade inre vikarna. Dessa inkluderar riktad rådgivning till vissa jordbrukare och fortsatta satsningar på avlopp.

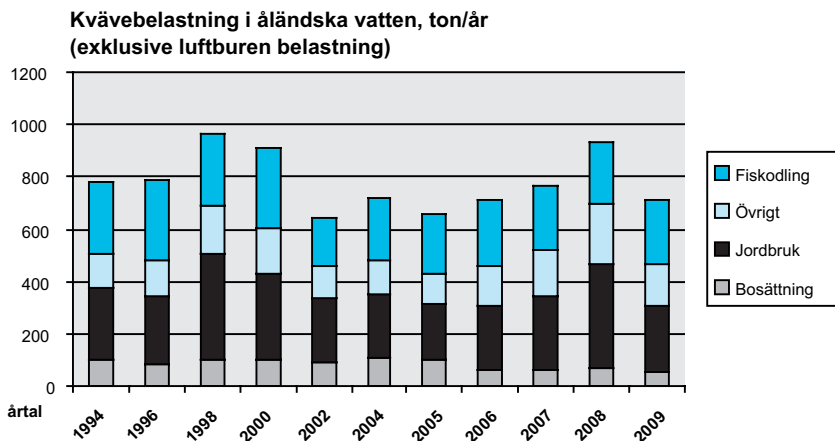
Viktiga utsläppskällor av näringssalter är fiskodlingar, bostäders och industriers avlopp och jordbruk. Av dessa är fiskodlingarna den största utsläppskällan. År 2009 beräknades utsläppen till 245 ton kväve och 30 ton fosfor. Sedan 1993 kontrolleras

vattenkvaliteten och bottenfaunan årligen vid fiskodlingar enligt ett vedertaget övervakningsprogram. En åtgärd för att minska fiskodlingarnas lokala påverkan på vattenmiljön är utlokalisering. Mindre än 10 enheter av 36 kan idag anses vara utlokaliserade.

Källa: Landskapsregeringens miljöbyrå

Källa: Landskapsregeringens miljöbyrå

2.7 Skogsbruk

Det åländska skogsbruket, inklusive de delar av landskapets eget skogsinnehav som förvaltas av skogsbruksbyrån, är miljöcertifierade enligt skogscertifieringssystemet PEFC. Certifikatet är utfärdat av Ålands skogsvårdsförening r.f. och utgör en del av certifikatet för kustens skogscentral i sydvästra Finland. Systemet bygger på ett hållbart skogs-

bruk genom hela produktionskedjan. Certifieringsstandarden har nyligen reviderats (PEFC FI 1002:2009) och nya kriterier tillämpas fr.o.m. 2011. Standarden innehåller 26 kriterier som berör Åland. Dessa omfattar krav på ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart skogsbruk. Tillämpningen av certifieringsstandarden revideras årligen av en oberoende ackrediterad revisor. Hittills har detta gjorts av Det Norske Veritas. Idag är andelen certifierade skogsägare med minst 2 hektar skogsmark 100 % på Åland. Tillväxten på skogs- och tvinmark i virkesproduktion uppgår enligt senaste riksskogstaxering till 405.000 m³/år. Under år 2008 och 2009 avverkades ca 180.000 m³ avsalu-virke per år. Till detta tillkommer husbehovsavverkning, hyggesrester samt den naturliga avgången i skogen, men trots detta är tillväxten betydligt större än den totala avgången, vilket innebär att virkesförrådet hela tiden ökar i de åländska skogarna.

3. Social trygghet

Enligt grundlagen garanteras alla vissa ekonomiska, sociala och kulturella grundläggande rättigheter. Landskapet och kommunerna ska tillförsäkra var och en dessa rättigheter. Syftet med den sociala tryggheten är att främja befolkningens hälsa och funktionsförmåga, att ge förutsättningar för en sund arbets- och livsmiljö samt att trygga en tillräcklig utkomst, social- och hälsovårdstjänster och social trygghet i livets alla skeden.

3.1 Ekonomisk utsatthet - relativ fattigdom

Andelen fattiga på Åland var år 2004 13,1 % enligt en uträkning från Åsub. Förändringen till 2008 antas vara marginell. För Åland är utvecklingen bakåt inte utredd men i Sverige har den relativa fattigdomen ökat under hela 1990-talet och var år 2002 nästan 12 %. Både Åland och Sverige ligger lågt jämfört med andra EU-länder. Definitionen av fattigdom är andelen familjeenheter med inkomster mindre än 60 % av medianinkomsten. Det finns inte något mål eller allmänt accepterad norm för vilken inkomstspredning som är acceptabel inom ett samhälle. Inkomstspredning kan även mätas på andra sätt. Tanken med detta relativa mått är att det med en inkomst som är lägre än 60 % av medianinkomsten kan anses vara svårt att upprätthålla en socialt sett normal konsumtionsnivå och vara väl integrerad i samhället.

3.2 Utbildningsnivå

Utbildningsnivån är en mycket central faktor när det gäller hållbar utveckling. En strukturomvandling har ägt rum och många av de "gamla" arbetstillfällena har försvunnit medan nya har tillkommit. Vi lever i vad man kan kalla en kunskapsbaserad ekonomi. I den kunskapsbaserade ekonomin är tillgången till kunskap och kvalificerad arbetskraft viktiga förutsättningar för utveckling och särskilt för hållbar utveckling. Ett samhälle med låg utbildningsnivå och svaga samhällsinstitutioner befinner sig med hög sannolikhet långt ner i den teknologiska kedjan.

För effektiv och hållbar produktion krävs mycket kunskap och produktionen blir därför mer komplex. Det som var hållbart under den industriella perioden fyller inte längre kraven på en hållbar utveckling. Vad som är hållbart styrs i mångt och mycket av hur

omvärlden förändras. Utbildningsnivån är således avgörande för landskapets förmåga att reproducera sig själv genom hållbar utveckling och för att hävda sig i konkurrensen med omvärlden.

3.3 Kultur och fritid

Mångfald, delaktighet och förnyelse är ledorden i landskapsregeringens kulturpolitik. Den åländska kulturpolitiken fokuserar på konstarterna, kulturarvet samt de fria bildningssträvandena. Genom självstyrelselagen har landskapet behörighet på kulturområdet. Landskapsregeringens strävan är att ge kulturen de bästa möjliga förutsättningar att utvecklas som en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhällsutvecklingen.

Även på idrottens och ungdomsarbetets områden har Åland egen behörighet. En stor del av det idrottspolitiska ansvaret har i enlighet med principen om politikens "arm-längdsavstånd" till verksamheterna överförts till Ålands idrottsförbund (LF 1999:3 om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Åland idrottsförbund). För ytterligare information se <http://www.aif.aland.fi>.

Det fria bildningsarbetet regleras av landskapslagar för studieförbunden (Landskapslag (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund), medborgarinstitut (Landskapslag (1993:75) om medborgarinstitut) medan ungdomsarbetet regleras i Landskapslag om (1987:86) om ungdomsarbete och biblioteksverksamhet i Landskapslag (1997:82) om allmänna bibliotek. För sistnämnda verksamhet utarbetas årligen en detaljerad statistik.

År 2001 utförde Åsub en utredning om ålänningarnas kultur- och fritidsvanor på beställning av landskapsregeringen. I den framgick att en fjärdedel av de svarande ägnade sig åt föreningsverksamhet åtminstone någon gång per månad och 41 procent hade gjort det åtminstone någon gång per år. Vidare framgick att 72 % av de svarande hade besökt ett bibliotek åtminstone en gång under året. Senare statistik visar också att utlåningsfrekvensen på biblioteken har varit relativt konstant de senaste 5 åren, dock med en svagt ökande trend.

De fem mest populära fritidsaktiviteterna enligt undersökningen var: TV/video, litteratur, radiolyssnande, promenader/jogging och musik. Den populäraste friluftaktiviteten var att plocka bär/svamp följt av fiske och jakt.

År 2008 utförde Åsub igen en undersökning på samma tema (2009:1). Nedan följer ett utdrag ur rapporten. Den populäraste fritidsaktiviteten om man ser hur ofta den utövas per månad är att se på TV/DVD-film. Att lyssna på radio kommer på andra plats och på tredje plats återfinns att läsa litteratur. Sedan följer datoranvändning och musiklyssnande, promenat/stavgång, skött/tränat sällskapsdjur, umgått med släkt/vänner, cyklat och trädgårdsskötsel i nämnd ordning.

Datoranvändandet har ökat betydligt. År 2001 återfinns aktiviteten "använt datorer/datorspel" först på tionde plats. Att titta på TV är fortfarande den mest utövade fritidsaktiviteten, men en minskning har skett. Däremot verkar det dock inte skett någon minskning när det gäller radiolyssnande och bokläsning.

Generellt kan man säga att kvinnor är mer aktiva än män och att aktivitetsnivån mins-

kar med åldern. De aktivaste är de mellan 16 och 25 år, medan de som är 65 eller äldre är minst aktiva. De svarande har varit mest aktiva inom idrottsföreningar, då 16 procent av de svarande har uppgett att de varit aktiva i en idrottsförening. Nio procent av de svarande har uppgett att de varit aktiva inom hembygds- bya- och Marthaförening. Ytterligare några populära föreningar är fackförening (7 procent), motorförening (6 procent) och dam-/herrförening (6 procent).

Den populäraste typen av förening bland kvinnor var idrottsförening (14 procent), följt av hembygds- bya-, Marthaförening (8 procent) och kulturförening, teater, musik, konst (6 procent). Populäraste föreningstypen bland män var idrottsförening (18 procent), jakt-, fiskeförening (11 procent), motorförening och fackförening (9 procent vardera). När det gäller deltagande i olika föreningsverksamheter har det överlag inte skett så stora förändringar sedan 2001.

Beträffande evenemang uppger nästan 50 procent av kvinnorna att de besökt Skördefesten och 43 procent av männen. På andra plats kommer Rock Off som lockade 45 procent av kvinnorna och 41 procent av männen. Ålands Sjödagar intar tredje platsen, med 42 procent besökande kvinnor och 37 procent besökande män. På fjärde plats finns Köpmannamässan/Godbymässan, som besöktes av en större andel män (40 procent) jämfört med kvinnor (35 procent).

Samhällsmedel till kultur, idrott och ungdom har under de senaste åren ökat. Med samhällsmedel menas här olika PAF-bidrag samt kostnader för bibliotek, museibyran, landskapsarkivet samt allmänna kulturkostnader. De föreningar som mottar verksamhetsmedel ur Paf-bidrag förväntas beakta miljömässig och social (genusperspektivet) hållbarhet.

Beviljade stipendier för kulturverksamhet till enskilda personer 2009 ser ut på följande sätt:

	Sökta	Beviljade	Sökt belopp	Beviljat belopp
Män	32	22	136 088	39 600
Kvinnor	39	28	130 860	46 510

Beviljade arbetsstipendier (3-6 månader) under samma år:

	Sökta	Beviljade
Män	13	3
Kvinnor	5	0

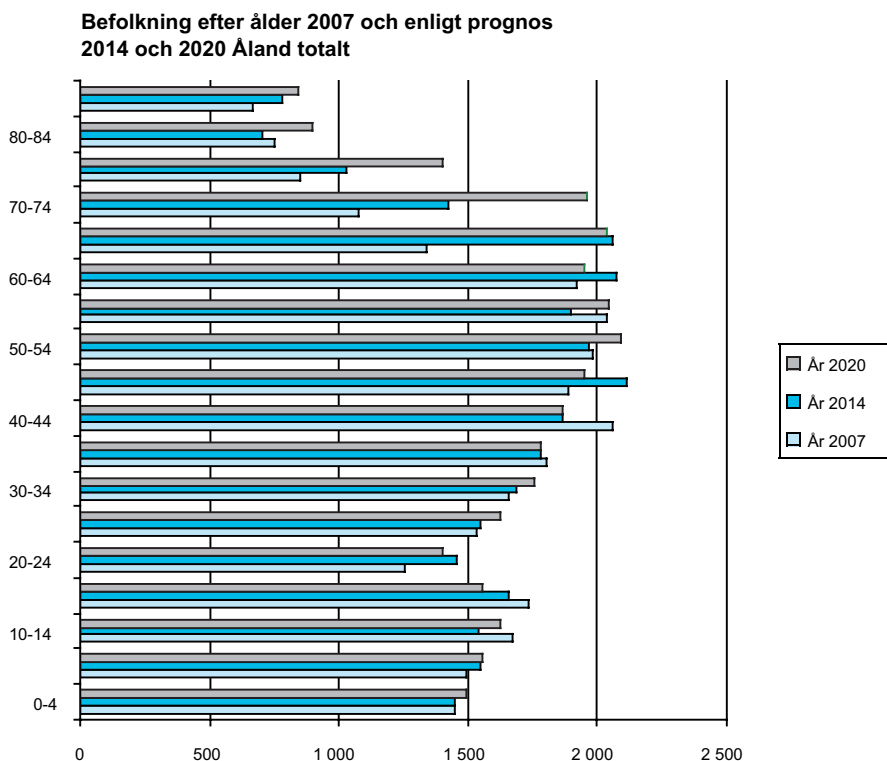
3.4 Demografisk utveckling

Utgående från statistikcentralens befolkningsprognos från år 2007 kommer den åländska befolkningen att öka med 10 % eller från 27 153 till 29 841 personer mellan år 2007 och år 2020. Den vårdkrävande andelen, dvs. de äldre ökar betydligt mera. De över 75 år ökar med 38 % och de över 85 år med 27 %. Av detta följer att sjukdomstillstånd som är vanliga i hög ålder kommer att öka: cancersjukdomar, demens, olika typer av benbrott pga. benskörhet, hjärt- och kärlsjukdomar samt tillstånd som är i behov av hjälpmedel (syn- och hörselhjälpmedel) och endoprotiser. Vården av de äldsta, av vilka

en stor del drabbas av demens (50 % av de över 85 år) förutsätter stora personalinsatser både inom hemsjukvården och inom långvården.

Det finns även stora möjligheter med den kommande demografiska utvecklingen. En äldre befolkning innebär också en mer erfaren befolkning. Detta kan vara positivt i såväl näringslivet, fritidssektorn, kultursektorn och föreningsverksamheter. Genom att arbetskraft riskerar bli en bristvara i framtiden möjliggörs en avtrappning av yrkesengagemang för äldre i större utsträckning. Valet att kunna få en avtrappning istället för en fast tidpunkt vid vilken pension infaller kan ha en positiv hälsoeffekt för vissa grupper.

Källor: Statistikcentralens PX-Web-databaser på Internet.

3.5 Jämställdhet, löner

Jämställdhet mellan kvinnor och män handlar om grundläggande värderingar som respekt, livskvalitet, demokrati och mänskliga rättigheter.

Landskapsregeringen antog i mars 2008 ett ramprogram för jämställdhetsarbetet på Åland för åren 2008-2011. En handlingsplan för genomförandet av ramprogrammet uppgörs, följs upp och utvärderas årligen. Det övergripande målet för den åländska

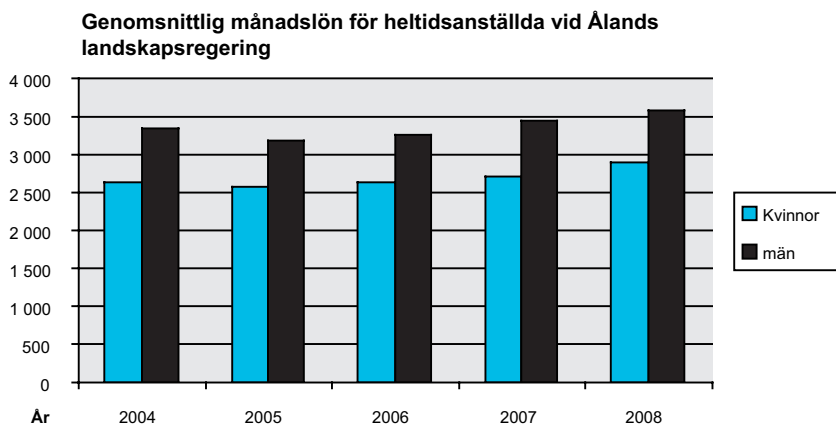
jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina liv vilket har koppling till stora internationella frågor som hållbar utveckling och mänskliga rättigheter. Målet ger demokratin innehåll och beskriver resultatet som blir då kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Frågor om makt och inflytande, utbildning, ekonomisk självständighet, fördelning av det oavlönade och avlönade arbetet och frihet från könsrelaterat våld är självklara och centrala jämställdhetsfrågor.

Jämställdhetspolitiken grundar sig på en förståelse av att kön och makt skapas och upprätthålls strukturellt i alla delar av samhället. Ekonomisk självständighet innebär att kvinnor och män ska ha samma reella möjligheter att försörja sig själva och eventuella barn. Målet innebär också att kvinnor och män ska ha samma villkor i det avlönade arbetet vad gäller anställnings-, löne- och andra arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet. Det avlönade arbetet ska ge ekonomisk självständighet i förvärvsaktiv ålder men också ekonomisk trygghet som pensionär.

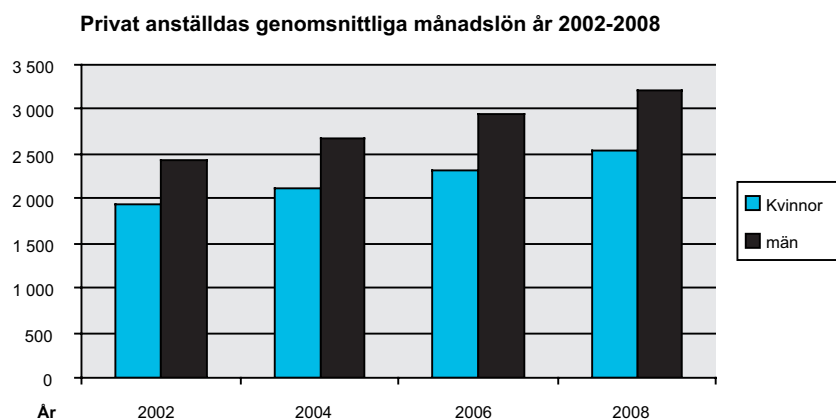
Lönestatistiken är av central betydelse då man vill göra en bedömning av jämställdhetsgraden i ett samhälle. Inom den offentliga sektorn kan man år 2008 fortfarande notera löneskillnader mellan kvinnor och män. Störst är skillnaden för landskapsanställda där kvinnornas ordinarie månadsförtjänst uppgick till 88 procent av männens medan motsvarande siffra för den genomsnittliga totallönen var 81 procent. För de statligt anställda var kvinnornas genomsnittliga ordinarie månadsförtjänst ca 91 procent av männens medan då det gäller totala förtjänsten var kvinnornas genomsnittliga totallön 83 procent av männens. Bland kommunalt anställda uppgick kvinnornas genomsnittliga månadslön till 88 procent av männens och den genomsnittliga totallönen till 86 procent av männens.

I den privata sektorn indikerar löneskillnaderna att kvinnornas månadsinkomster fortfarande ligger på en relativt låg nivå om man jämför med männens inkomster. Kvinnans ordinarie månadsinkomst motsvarar i genomsnitt 80 procent av mannens. Då vi talar i termer av total månadsinkomst motsvarar kvinnans inkomst 79 procent av mannens.

Myndigheterna har enligt jämställdhetslagen en skyldighet att främja jämställdhet. Förvaltningen bör med andra ord utvecklas så att man inför och etablerar sådan praxis som behövs för att införliva jämställdhetsperspektivet både vad gäller arbetsförhållanden och den verksamhet som riktar sig till olika målgrupper i samhället. Arbetsmetoderna är jämställdhetsintegrering och traditionellt jämställdhetsarbete. Enligt lagen ska en kartläggning av kvinnors och mäns löner göras som en del av redogörelsen för jämställdhetsläget. Syftet med kartläggningen är att klarlägga om kvinnor och män behandlas lika i frågan om lön för likvärdigt arbete. Hållbar jämställdhet syftar till kvalitetssäkring av alla verksamheter så att de svarar mot kvinnors och mäns, flickors och pojkars villkor och behov så att hög kvalitet och goda resultat uppnås för kvinnor respektive män och flickor respektive pojkar.

Källa: Åsub:s officiella databas

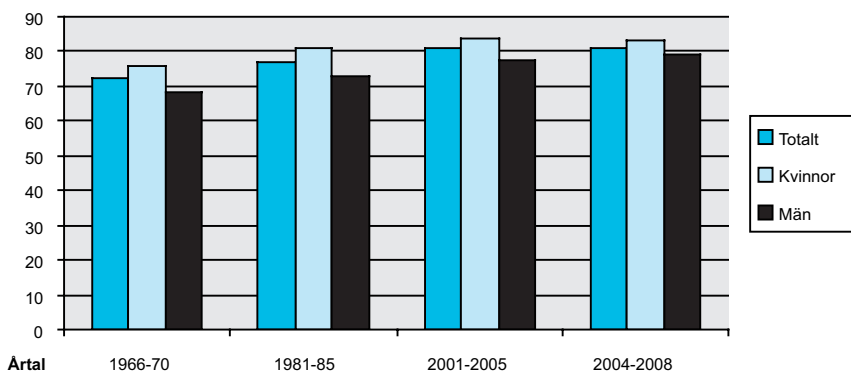
Källa: Åsub:s officiella databas

3.6 Folkhälsa, medellivslängd

Medellivslängden har ökat med 10,5 år för män och 7,5 år för kvinnor under de senaste 42 åren. År 2008 var medellivslängden 83,1 år för kvinnor och 79,0 år för män på Åland. År 2003 var Japan det land med högst medellivslängd med 82 år enligt FN. Industrialiserade länder dominerar i toppen, Sverige låg då till exempel på sjätte plats med 80 år. Det bör nämnas att internationella jämförelser av hälsosamma levnadsår är svåra att göra på grund av skillnader i definitioner.

Förväntad medellivslängd 1966-2008

Källa: Statistisk årsbok för Åland år 2010

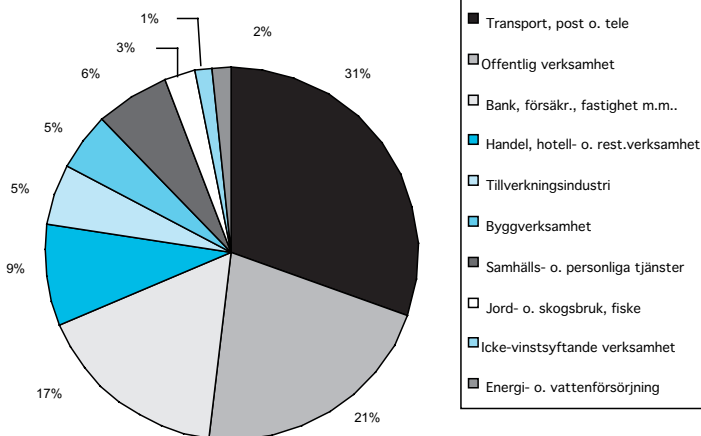
4. Ekonomi och Näringsliv

4.1 BNP efter näringsgren

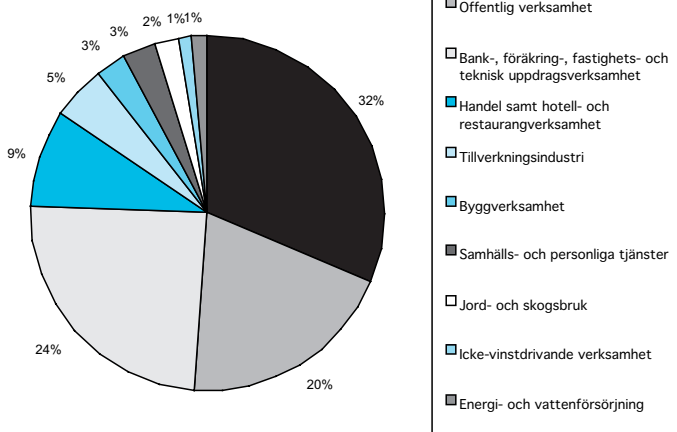
BNP (Bruttonationalprodukten) är värdet av alla varor och tjänster som produceras inom ett visst område under en tidsperiod (vanligen ett år). BNP på Åland har stadigt växt fram till 2007. BNP:s värde i löpande marknadspriser uppgick år 2008 till ca 1 045 miljoner euro. Jämfört med 2007 innebär det en nedgång om drygt 93,5 miljoner euro.

Den bransch som minskat mest är bank-, försäkrings-, fastighets-, medan samhälls och personliga tjänster ökade och övriga branscher så gott som bibehållit sina andelar.

BNP på Åland efter näringsgren 2008

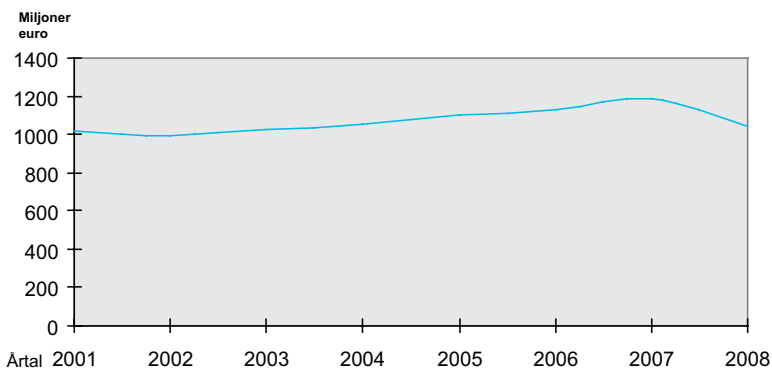

BNP på Åland efter näringsgren 2005

Källa: Åsub:s officiella databas

BNP till marknadspris på Åland 2001 - 2008 fasta priser

Källa: Åsub:s officiella databas

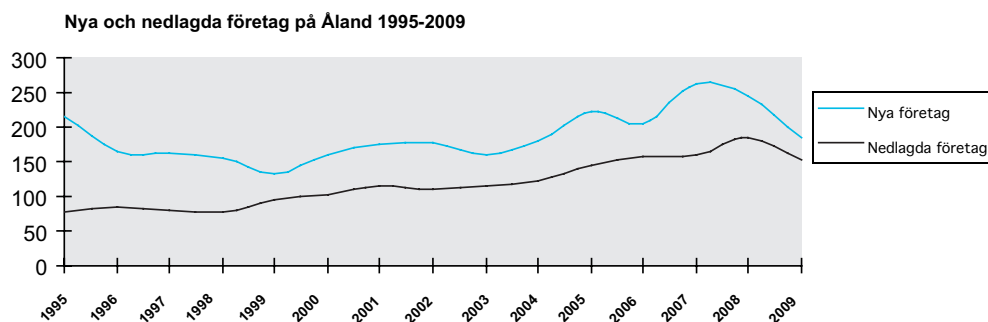
Landskapsregeringens övergripande mål för näringspolitiken är att skapa förutsättningar för entreprenörer och företag att starta nya och utveckla befintliga företag, att ge goda och långsiktiga förutsättningar för affärsidéer samt att de åländska företagen ges samma förutsättningar som konkurrenterna i omvärlden. Delmålen för näringsverksamheten är ökad export av varor och tjänster från Åland, ökad produktutveckling, breddad industribas vid sidan av livsmedelsindustri samt att främja utvecklingen av såväl tjänster som tillverkning.

4.2 Antalet nya och nedlagda företag

År 2009 startades 186 nya företag på Åland medan 152 lades ner, året innan var antalet 244 nystartade och 184 nedlagda. Skillnaden mellan antalet nystartade och antalet nedlagda företag är ett mått på entreprenörskap inom en region. På Åland har den skillnaden varit positiv under de senaste åren. År 2010 fanns det 2303 företag registrerade på Åland, en ökning med 70 företag från 2008

Flest företag, 56 stycken, startades inom handel och hotellverksamhet. Inom finans-, försäkrings- och fastighetsverksamhet startades 41 företag och inom byggnadsverksamhet 29 stycken. Inom transport, post och tele startades 11 företag, inom samhällstjänster 26 stycken och inom industri 19 stycken. Minst antal nya företag startades det inom jordbruk med 4 företag.

Källa: Åsub:s officiella databas

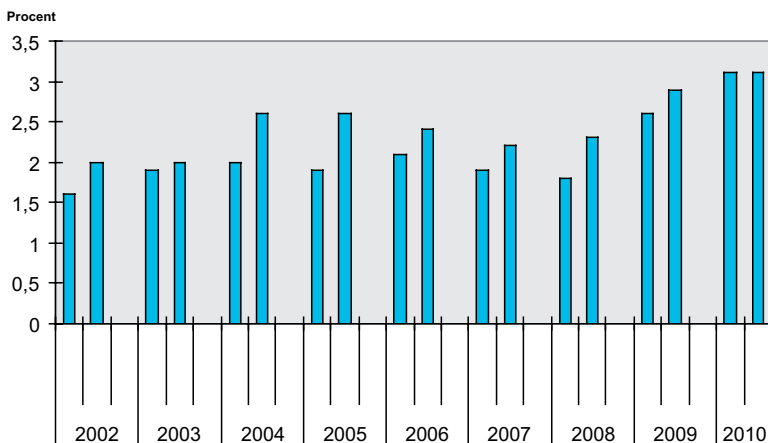
4.3 Arbetslöshet

Landskapsregeringens övergripande mål är att sträva till en fortsatt låg arbetslöshet samt till ökad sysselsättningsgrad, en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, kvinnors och män rätt till arbete och lön på lika villkor samt att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden.

Åland har en mångårig tradition av låg arbetslöshet och god sysselsättningsgrad. En anledning är attityderna till entreprenörskap och företagande. Arbetslösheten har under flera år legat kring 2 % på Åland vilket i internationell jämförelse är mycket lågt. Trots den djupa nergången i BNP-tillväxt har uppgången i arbetslöshetsgraden varit begränsad. Den öppna arbetslösheten var både för kvinnor och män ca 3 % 2010, att jämföras med Finland 8,4 % och Sverige 7,8 %.

Öppen arbetslöshet på Åland 2002 -2010

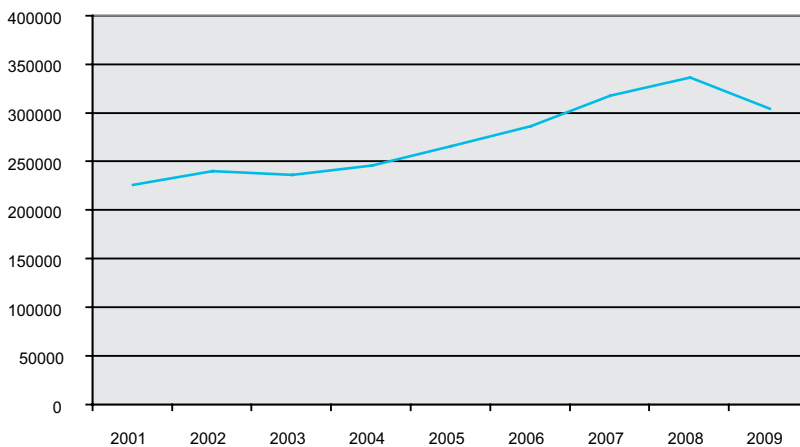

Åsub:s officiella databas

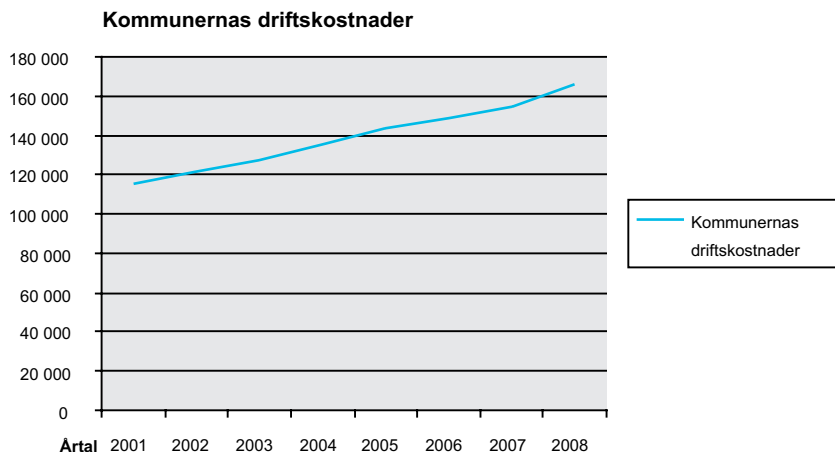
4.4 Offentliga utgifter

Landskapsregeringens utgifter ökade mellan år 2001 och år 2009 med totalt 78,6 miljoner euro. Kommunernas driftkostnader ökade mellan år 2001 och år 2008 med totalt 50,5 miljoner euro.

Landskapsregeringens utgifter 2001-2009

Källa: Statistisk årsbok för Åland år 2008 och 2010

Källa: Åsub

5. Övrig information

5.1 Begreppet hållbar utveckling

Hållbar utveckling, i modern bemärkelse, definierades för första gången av den så kallade Brundtlandkommissionen, som tillsattes av FN i mitten av 1980-talet. Syftet var att fokusera på de globala miljöproblemen. Kommissionen definierade hållbar utveckling så här: En utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

Utgångspunkten är en helhetssyn på människors och samhällets behov, förutsättningar och problem. En tydlig linje är tanken om individens delaktighet och ansvar. Den bärande principen är att sociala, ekologiska och ekonomiska förhållanden är integrerade och att de är ömsesidigt beroende av varandra.

Social utveckling är både ett resultat av, och en förutsättning för, ekonomisk utveckling. Den sociala dimensionen av hållbar utveckling lyfter fram inflytande och jämlikhet, att individen känner trygghet och delaktighet. Den ekologiska dimensionen handlar om att hushålla med naturresurser, som vattnens, jordens och ekosystemens produktionsförmåga. Den handlar också om att minska påverkan på naturen och människors hälsa. Att värna de givna naturresurserna är en förutsättning för hållbar utveckling. Ekonomisk tillväxt brukar framhållas som en förutsättning för utveckling. Samtidigt gäller att ekonomisk utveckling inte kan ske om miljön försämras och om det inte sker en tillväxt i det sociala kapitalet, såsom hälsa och utbildning. Friska invånare bidrar till exempel till ökad produktivitet.

Tre saker bedöms som viktiga för att lyckas med hållbar utveckling. Medborgarna måste vara delaktiga, och varje individ ska förstå och ta eget ansvar för utvecklingen. Arbetet måste också vara sektorsövergripande, vilket innebär att samverkan måste ske mellan olika aktörer och på olika nivåer. Slutligen krävs ett medvetet ledarskap kring hållbar utveckling.

Inspiration och struktur vid framtagandet av hållbarhetsredovisningen har hämtats från de internationella riktlinjerna GRI - Global Reporting Initiative.

Bilaga 14 Byggnade och planering av vägar

Under året slutförda om- och nybyggnader av vägar

Landsväg nr 1	Västra sjukhusrondellen – Möckelö / Flygplatsrondellen	0,7 km
Landsväg nr 1	GC väg och trottoar. Västra sjukhusrondellen – Möckelö /Flygplats rondellen	1,9 km
Landsväg nr 2	Domarböle - Finby	2,4 km
Landsväg nr 2	Gång- och cykelväg Domarböle – Finby	2,4 km
Bygdeväg nr 236	Narmovägen	1,1 km

Vägavsnitt där planerings- och karteringsarbeten pågått

Landsväg nr 2	Finby – Bomarsund	2,2 km
Landsväg nr 40	Näfsby – Bjärström	5,0 km
Landsväg nr 50	Fremmanby – Haraldsby	2,5 km
Landsväg nr 800	Dössängs vs – Bycentrum/Kyrkan	2,1 km
Bygdeväg nr 235	Narmovägen	1,1 km

Om- och nybeläggningar med mjukoljegrus, asfaltgrus och asfaltbetong utfördes på följande sträckor

Landsväg nr 1	Västra sjukhusrondellen – Möckelö	0,7 km
Landsväg nr 1	GC- väg Västra sjukhusrondellen – Möckelö	1,9 km
Landsväg nr 10	Ålandsplan – Västra sjukhusrondellen	1,2 km
Landsväg nr 12	Sjukhusbacken	0,5 km
Landsväg nr 2	Rökerirondellen – Dalbo	0,6 km
Landsväg nr 2	Färjsundsbron	0,2 km
Landsväg nr 2	Domarböle Finby	2,4 km
Landsväg nr 2	GC-väg Domarböle – Finby	2,4 km
Landsväg nr 4	Lv 2 Godby – Grelsby sjukhus v.s.	1,3 km
Landsväg nr 220	Sundblomsvägen – Ingby v.s.	1,7 km
Bygdeväg nr 236	Narmovägen	1,1 km
Bygdeväg nr 542	Fagerviksvägen	2,1 km

Bilaga 15. Färjtrafiken

1. Passagerare och fordon 2009-2010

Linje	2009		2010		Förändring		Förändring i %	
	Pass	Fordon	Pass	Fordon	Pass	Fordon	Pass	Fordon
Föglölinjen	175 839	98 572	184 997	105 093	9 158	6 521	5 %	7 %
Töftölinjen	344 280	206 907	359 645	209 823	15 365	2 916	4 %	1 %
Södra linjen	124 196	42 474	115 212	41 099	- 8 984	- 1 375	-7 %	-3 %
Norra linjen	114 906	55 380	109 792	53 345	- 5 114	- 2 035	-4 %	-4 %
Brändö-Osnäs linjen	82 772	35 586	77 966	34 299	- 4 806	- 1 287	-6 %	-4 %
Seglingelinjen	31 915	19 169	30 549	18 428	- 1 366	- 741	-4 %	-4 %
Simskälalinen	44 578	23 889	42 027	22 609	- 2 551	- 1 280	-6 %	-5 %
Asterholmalinjen	12 080	6 702	10 432	5 254	- 1 649	- 1 452	-14 %	-22 %
Björkölinjen	12 933	8 879	11 477	7 837	- 1 456	- 1 042	-11 %	-12 %
Embarsundslinjen	87 584	57 879	58 430	37 217	- 29 154	- 20 662	-33 %	-36 %
Snäckö-Överö-Långnäs	24 427	14 978	21 848	13 183	- 2 579	- 1 795	-11 %	-12 %
Åva-Jurmolinjen	21 975	11 260	23 470	11 469	1 495	1 704	7 %	2 %
Enklinge-Kumlinge	13 356	7 667	12 369	6 834	- 987	- 833	-7 %	-11 %
Ångösundslinjen	10 381	6 669	9 246	6 155	- 1 135	- 514	-11 %	-8 %
Totalt	1 101 222	596 011	1 067 460	572 645	- 33 763	- 23 370	-3,1%	-3,9%

2. Ekonomiskt utfall per färja och utgiftsslag (1.000 euro)

Linje		Löner	Bränsle	Underhåll	Övrigt	Inkomster	Totalt	Per linje
Norra linjen	Alfågeln	1 788	904	234	165	190	2 901	5 945
	Viggen	1 056	392	97	152	198	1 499	
	Doppingen	490	51	31	26		598	
	Upphyrt tonnage				918		918	
	Övrigt			2	27		29	
Tvärgående linjen	Ejdern	593	320	136	105	24	1 130	1 211
	Grisslan	26	29		21	4	72	
	Övrigt				9		9	
Södra linjen	Gudingén	1 442	591	173	134	63	2 277	4 611
	Skiftet	1 396	539	198	133	84	2 182	
	Knipan	87	51	13	14	28	137	
	Övrigt				15		15	
Föglölinjen	Knipan	190	91	7	20	4	304	2 412
	Skarven	1 046	619	283	220	87	2 081	
	Övrigt			1	26		27	
Ofördelat linjer	Ofördelat färjor	197		3	64	198	66	813
	Skarven	72	20	37	19		148	
	Grisslan			17			17	
	Knipan	205	116	246	29	14	582	
Trafikbåtar*		57	16	16	93	5	177	177
Ålandstrafiken		209		3	111		323	323
Varutransporter					262		262	262
		8 854	3 739	1 497	2 563	899	15 754	15 754

